

Rukan ydinalueen yleiskaavan muutos ja laajennus Vaihe 2

Kaavaselostus

Kuusamon kaupunki

Päiväys
Versio

27.5.2026
Kaavaehdotus

Käsittelyvaiheet

- 17.3.2020 § 58 Kaupunginhallitus, kaavoituspäätös
- 4.3.2022 Kuulutus vireilletulosta
- 4.3.2022 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtäville (MRL 63 §)
- 28.9.2021 1. Viranomaisneuvottelu (MRL 66 § ja MRA 26 §)
- 1.6.2022 Päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtäville (MRL 63 §), suunnittelualueen laajentaminen
- 5.4.-4.5.2023 Kaavaluonnos nähtävillä valmisteluvaiheen kuulemista varten (MRL 62 § ja MRA 30 §), esittely- ja keskustelutilaisuus Rukalla 20.4.2023.
- Rukakylän ja stadionin alue eriytettiin omaksi yleiskaavakseen (vaihe 1) (kevät 2024)
- 27.5.2024 Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu
- 24.2.2026 § 30 Kaupunginhallitus, suunnittelualueen rajauksen tarkentaminen
- 23.4.2026 § 40 Tulevaisuuslautakunta, päätös asettaa kaavaehdotus nähtäville (MRA 19 §)
- pv.pv-pv.pv.vvvv Kaavaehdotus julkisesti nähtävillä (AKL 65 § ja MRA 27 §)
- pv.pv.vvvv Viranomaisneuvottelu (AKL 66 § ja MRA 26 §)
- pv.pv.vvvv § xx Kaupungin toimielin hyväksyi kaavaehdotuksen
- pv.pv.vvvv § xx Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaavaehdotuksen

Kaavakartta

Kaavakartta, ehdotus 1:10 000 27.5.2026

Liitteet

Liite 1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 21.2.2021 (päivitetty 3.4.2023, 10.12.2024, 21.5.2026)

Liite 2. Vastineet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatuun palautteeseen

Liite 3. Vastineet valmisteluvaiheessa saatuun palautteeseen

Liite 4. Vastineet ehdotusvaiheessa saatuun palautteeseen

Erilliselvitykset (esitetty kaavaselostuksen liitteinä)

Luontoselvitys liitteinen (osa salassapidettäviä) 21.2.2023, päiv. 11/2025

- Luhtakultasiipiselvitys (Albus) 27.10.2023
- Metson soidinpaikkaselvitys 16.5.2023

Natura-arviointi liitteinen (osa salassapidettäviä) 30.3.2023, päivitetty 5/2024, 5/2025 ja 5/2026

Liikenneselvitys (Ramboll) 12/2024

Infratarkastelut 27.3.2024

Rukan reittien kehittämissuunnitelma 2024

Uuttuahan arkeologinen inventointi (Maanala) 31.8.2022

Meluselvitykset (asemakaavojen yhteydessä laaditut) 15.6.2021 ja 17.2.2022

Muut kaavaan liittyvät keskeiset asiakirjat, mm.

- Kuusamon kaupunkistrategia 2021–2028
- Kuusamon maankäyttöpoliittinen ohjelma 2021–2024
- Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavat
- Voimassa olevat yleis- ja asemakaavat taustaselvityksineen
- Alueelle laaditut yleissuunnitelmat
- PIMA-kohteet / maaperän tietojärjestelmän kohderaportti

Kuvat © Sweco, ellei toisin mainittu

Sisältö

1.	Johdanto	7
1.1	Suunnittelualue	7
2.	Lähtökohdat	9
2.1	Yleiskaavan sisältövaatimukset	9
2.2	Suunnittelutilanne	9
2.2.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	9
2.2.2	Maakuntakaava	10
2.2.3	Maakuntaohjelma	15
2.2.4	Kaupunkistrategia	16
2.2.5	Maankäyttöpoliittinen ohjelma 2021–2024 ja asuntopoliittinen ohjelma 2024	17
2.2.6	Yleiskaavat	17
2.2.7	Asemakaavat ja ranta-asemakaavat	23
2.3	Rakennusjärjestys	25
2.4	Pohjakartta ja kiinteistöt	25
2.5	Muut selvitykset ja hankkeet	26
3.	Perusselvitykset	28
3.1	Yleistä	28
3.2	Luontoselvitys	28
3.2.1	Maa- ja kallioperä sekä topografia	30
3.2.2	Pinta- ja pohjavedet	31
3.2.3	Natura- ja luonnonsuojelualueet sekä muut arvokkaat alueet	32
3.2.4	Kasvillisuus ja luontotyypit	33
3.2.5	Pesimälinnusto	35
3.2.6	Muu eläimistö	38
3.3	Alueen luontokohteiden yhteenveto	38
3.4	Tulva-alueet	43
3.5	Pilaantuneet maa-alueet ja maaperän pilaantumisriskit	44
3.6	Maisema	45
3.6.1	Maiseman yleiskuvaus	45
3.6.2	Arvokkaat maisema-alueet	48
3.7	Rakennettu ympäristö	49
3.7.1	Yhdyskuntarakenne ja asutuksen nykytila	50
3.7.2	Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat alueet ja kohteet	51
3.7.3	Paikallisesti arvokkaat alueet ja kohteet	51
3.8	Arkeologinen kulttuuriperintö	51
3.9	Liikenne ja melualueet	51
3.9.1	Liikenneverkko	51
3.9.2	Liikenneonnettomuudet	52
3.9.3	Liikennemäärät	53
3.9.4	Liikennepalvelut	54
3.9.5	Melualueet	55
3.10	Yhdyskuntatekniikka	55
3.10.1	Infratarkastelut	55
3.11	Maanomistus	56
3.12	Väestö, rakentamispaine	57
3.13	Elinkeinot ja palvelut	57
3.13.1	Kaupalliset palvelut	58
3.13.2	Poronhoito	59
3.13.3	Virkistys	60

3.13.4	Rukan reittien kehittämissuunnitelma	61
3.14	Ympäristön häiriötekijät	62
3.14.1	Melu ja ääni	62
4.	Tavoitteet.....	63
4.1	Yleiset tavoitteet	63
4.2	Mitotustavoitteet	63
4.3	Toimijakysely	64
5.	Suunnittelun vaiheet	65
5.1	Suunnittelun tarve.....	65
5.2	Osallistuminen ja vuorovaikutus	65
5.3	Valmisteluvaiheen kuuleminen	65
5.4	Natura-arviointi	66
5.5	Ehdotusvaiheen kuuleminen	66
6.	Vaihtoehdot ja niiden vertailu	67
6.1	Kaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	67
6.2	Keskeiset kaavaehdotusvaiheen tarkentavat tarkastelut	75
7.	Yleiskaava ja sen perustelut	79
7.1	Kaava-alueen rajaus.....	79
7.2	Yleiskaavan kuvaus	80
7.2.1	Kokonaisrakenne ja -mitoitus	81
7.2.2	Kuvaus alueittain ja toiminnoittain	84
7.2.3	Kaavamääräykset.....	100
7.2.4	Muutos nykytilanteeseen	101
7.2.5	Valtakunnalliset ja seudulliset intressit.....	101
7.2.6	Tavoitteiden toteutuminen	105
8.	Yleiskaavan vaikutukset	106
8.1.1	Arviointimenetelmät.....	106
8.2	Ympäristövaikutukset	106
8.2.1	Vaikutukset ilmastoon	106
8.2.2	Vaikutukset taajamakuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön	107
8.2.3	Vaikutukset luontoon, maa- ja kallioperään ja veteen.....	120
8.2.4	Vaikutukset liikenteeseen ja infrastruktuuriin	125
8.3	Taloudelliset vaikutukset	129
8.3.1	Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä yhdyskunta- ja energiatalouteen.....	130
8.4	Sosiaaliset vaikutukset	131
8.4.1	Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön	131
8.4.2	Vaikutukset virkistykseen	132
8.4.3	Vaikutukset elinkeinoihin, yritystoimintaan ja palveluihin	133
9.	Yleiskaavan toteuttaminen	134
9.1	Detaljikaavoitus, muu suunnittelu ja toteuttamistoimenpiteet	134
9.1.1	Ulkoilureitit	135
9.2	Vaiheittaisuus ja epävarmuustekijät	135
9.3	Seuranta	135
10.	Lähteet.....	137

Tiivistelmä

Yleiskaavalla päivitetään vuonna 2007 lainvoiman saanut Rukan ydinalueen voimassa oleva yleiskaava. Suunnittelualue kattaa Rukan matkailukeskuksen keskeiset osat ja tunturialueen. Lisäksi yleiskaavatyön yhteydessä ydinalueen yleiskaavaan sisällytetään myös laajennusalueena myös Uuttuahun alue. Vuonna 2024 yleiskaavoitus jaettiin kahteen vaiheeseen. Vaihe 1 (Länsi-Rukan kylän ja hiihtostadionin alue) on hyväksytty Kuusamon kaupunginvaltuustossa 17.3.2025. Tämä kaavaselostus koskee yleiskaavan vaihetta 2, josta on ehdotusvaiheessa rajattu pois vaiheen 1 alueet (Länsi-Rukan kylä ja stadionin alue), sekä yleiskaavaluonnoksessa mukana ollut valtatie 5 ja Hirsilammen välinen alue, jossa luonnosvaiheessa tutkittiin uutta sisääntulo-yhteyttä Rukan keskukseen (Kivivaaran alueen eteläinen osa).

Laadittavan yleiskaavan keskeinen tavoite on mahdollistaa Rukan matkailukeskuksen kestävä kasvu. Kaavatyössä muun muassa päivitetään ohjeellisten rakennusoikeuksien määrät eri toiminnoille, tutkitaan eri toimintojen mahdollisia laajennusalueita tukeutuen erilliseen Masterplan-suunnitteluun, sekä vakitukselle asumiselle soveltuvia alueita sekä tarkastellaan Itä-Rukan liikenneyhteyksien kehittämismahdollisuuksia. Yleiskaavassa tehdään myös muut tarvittavat päivitykset nykyiseen yleiskaavaan. Suunnittelussa huomioidaan myös valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet. Yhtenä keskeisenä lähtöaineistona kaavatyölle toimivat alueelle laaditut yleissuunnitelmat. Kaavaan liittyen on laadittu myös useita erillisselvityksiä.

Keskeinen osa yleiskaavatyötä on myös kattava vuorovaikutus. Osallisilla on mahdollisuus osallistua suunnitteluun useilla eri tavoilla suunnitteluprosessin aikana. Osallistuminen järjestetään liitteenä olevan osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti.

Lainvoimainen yleiskaava ohjaa alueelle laadittavia asemakaavoja ja muita yksityiskohtaisempia suunnitelmia. Yleiskaavassa esitetyt aluevaraukset toteutunevat vaiheittain seuraavan 15–20 vuoden kuluessa.

1. Johdanto

1.1 Suunnittelualue

Yleiskaavan suunnittelualue sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa Kuusamon kaupungissa Rukan alueella. Etäisyys suunnittelualueelle kaupungin keskustajamasta on lyhimmillään noin viisitoista kilometriä.

Yleiskaavan muutos ja laajennus on tullut alun perin vireille 4.3.2021 nimellä Rukan ydinalueen yleiskaavan uudistaminen. Ehdotusvaiheessa pidettiin kuvaavampana puhua yleiskaavan muutoksesta ja laajentamisesta, koska suunnittelualueessa on vähäisessä määrin mukana myös muiden yleiskaavojen aluetta, ja muutokset kohdistuvat alun perin ajateltua laajemmille alueille.

Suunnittelun keskeisenä tavoitteena on uudistaa Rukan ydinalueen yleiskaava (Rukan yleiskaava, osa-alue 2: ydinalue). Voimassa oleva yleiskaava on hyväksytty Kuusamon kaupunginvaltuustossa 25.2.2004 ja tullut lainvoimaiseksi 22.11.2007.

Suunnittelualue kattaa Rukan matkailukeskuksen keskeiset osat ja tunturialueen. Alue on Suomen suosituimpia matkailukeskittymiä. Suunnittelualueeseen sisältyvät Rukan kävelykylää (Länsi-Rukan kylää) ympäröivät alueet, Itä-Rukan alueet sekä keskeiset majoitusalueet eri puolilla tunturia. Alueella on lukuisia maanomistajia. Valtion ja kaupungin maanomistus on alueella merkittävä.

Rukan ydinalueen yleiskaava koostuu kahdesta osasta, ydinalueesta ja ulkokehästä. Yleiskaavan uudistuksen toukokuussa 2022 päivitetyn rajauksen mukainen suunnittelualue sisältää ydinalueen lisäksi osia ulkokehästä (Uuttuahan alue Rukajärven luoteispuolella sekä pienet alueet Kivilammen kaakkoispuolella). Lisäksi suunnittelualue sijoittui luonnosvaiheessa osin Pyhäjärven rantayleiskaavan Kivivaaran osa-alueelle.

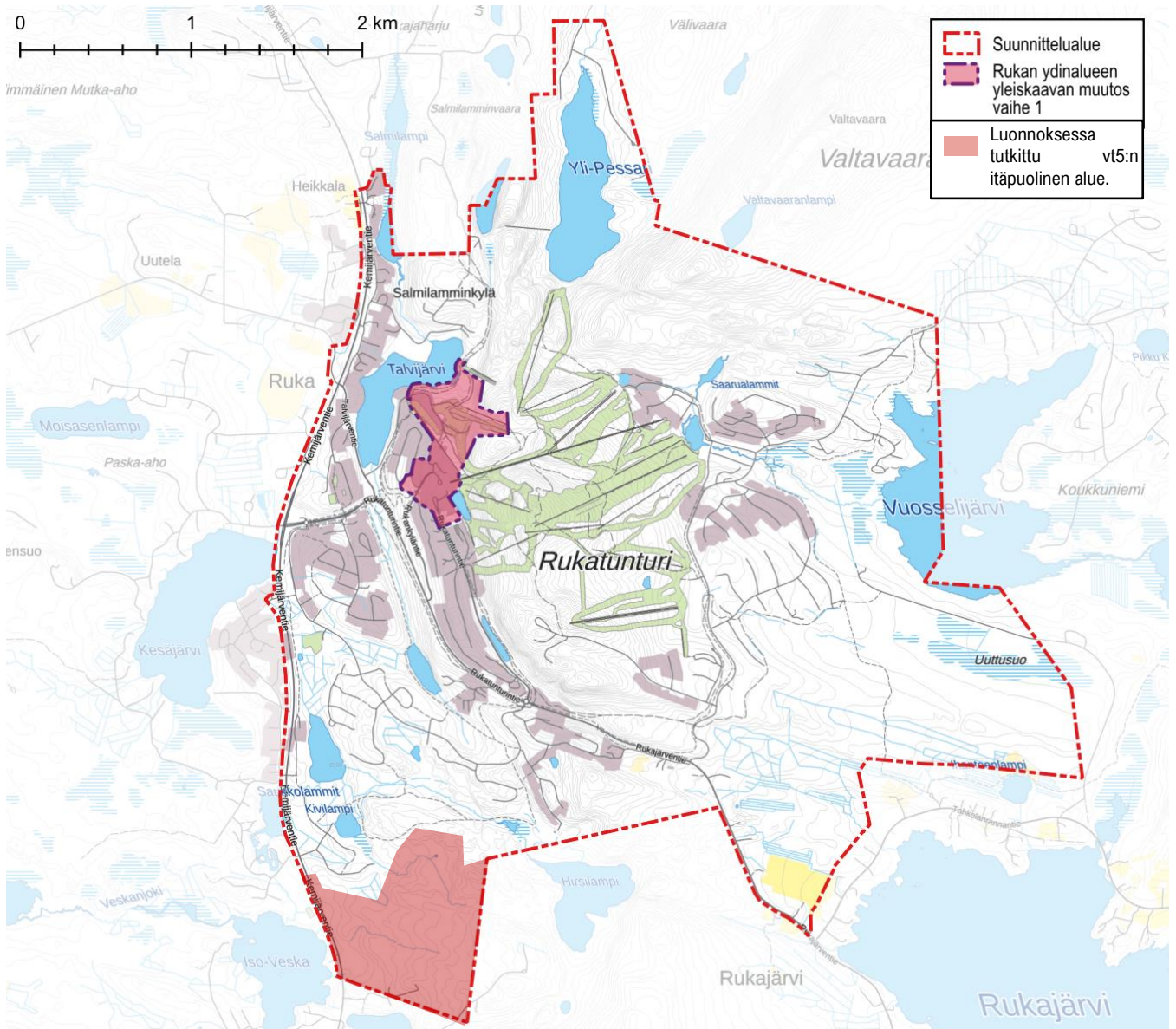
Yleiskaavan muutoksella ja laajennuksella muutetaan Rukan ydinalueen yleiskaavan lisäksi myös Rukan yleiskaavan ulkokehän aluetta Hirsilammen ympäristössä sekä Rukatunturin ja Rukajärven välisellä Uuttusuon alueella.

Luonnosvaiheessa yleiskaavan muutos sisälsi laajemminkin Pyhäjärven rantayleiskaavaa Kivilammen etelä- ja kaakkoispuolella (Kivivaaran alueen eteläinen osa), ja ydinalueen yleiskaavaa Länsi-Rukan kylän ja stadionin alueella. Suunnittelualueen pinta-ala oli luonnosvaiheessa noin 15,1 km². Kävelykylän hankkeiden edistämisen nopeuttamiseksi Länsi-Rukan kylän ja stadionin alue irrotettiin yleiskaavan kokonaisuudistuksen suunnittelualueesta luonnoksen nähtävilläolon jälkeen keväällä 2024. Tämä Rukan ydinalueen yleiskaavan muutoksen vaiheen 1 yleiskaavaehdotus oli nähtävillä 18.12.2024-16.1.2025, ja kaava sai lainvoiman 7.5.2025. Rakentamiseen tähtäävät asemakaavat valmisteltiin samaan aikaan ja hotellin mahdollistava asemakaava sai lainvoiman 2.7.2025.

Rukan ydinalueen yleiskaavan muutosluonnoksen pinta-ala oli valmisteluvaiheessa noin 15,1 km². Suunnittelualueesta on jätetty pois kaakkoisosa valtatie 5 ja Hirsilammen väliseltä alueelta, jonka pinta-ala oli noin 71,4 ha, ja Rukan ydinalueen yleiskaavan muutoksen 1. vaiheen alue, jonka pinta-ala on noin 25,24 ha. Rukan ydinalueen yleiskaavan muutoksen ja laajennuksen vaiheen 2 pinta-ala on nyt noin 14,4 km².

Länsi-Rukan kylän ja stadionin yleiskaavaa ei käsitellä enää tässä vaiheessa 2, muilta osin kuin koko Rukaa käsittävissä laskelmissa, vaikutusarvioissa ja Natura-arvioinneissa.

Yleiskaavan muutostyöhön ovat Swecon osalta osallistuneet Jaakko Raunio (FM, YKS-666), Kristiina Strömmer (arkkit. YKS-260), Noora Kela (arkkit. YKS-722) ja Markku Nikula (paikkatietoasiantuntija). Kuusamon kaupungin edustajina kaavoitustyöhön ovat osallistuneet kaavoittaja Pekka Räisänen ja kaavoitusarkkitehti Laura Häkkänen.

Kuva 1. Rukan ydinalueen yleiskaavan muutoksen ja laajennuksen vaiheen 2 suunnittelualue ja siitä pois rajatut osat. Rukan kävelykylän ja stadionin alue on käsitelty yleiskaavan muutoksen 1. vaiheessa. Valtatien 5 ja Hirsilammen välinen alue on rajattu kaavaehdotusvaiheessa yleiskaavan suunnittelualueen ulkopuolelle. Tämän alueen maankäyttöratkaisuja tarkastellaan tulevaisuudessa tarpeen mukaan eri yleiskaavahankkeissa.

Suunnittelualueen toteutetut matkailupalveluiden, loma-asumisen ja palveluiden alueet on asemakaavoitettu, ja asemakaavan muutoksia on viime vuosina laadittu eri puolille tunturia.

Alueelle on jo ennen yleiskaavan muutoksen suunnitteluprosessia laadittu Masterplan- ja kehittämissuunnitelmia.

2. Lähtökohdat

2.1 Yleiskaavan sisältövaatimukset

Yleiskaavan uudistustyössä huomioidaan yleiskaavan sisältövaatimukset (AKL 39 §).

Yleiskaavan sisältövaatimusten mukaan yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä alueidenkäyttölaissa säädetään.

Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla;
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
- 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Edellä 2 momentissa tarkoitettut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.

Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

2.2 Suunnittelutilanne

2.2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Alueidenkäyttölain (AKL 24 §) mukaan tavoitteet on otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa.

Valtioneuvosto on päättänyt valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuonna 2000, ja tavoitteita on tarkistettu 2008. Viimeisimmät alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Ydinalueen yleiskaavoituksen kannalta keskeisiä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ovat:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Edistetään koko maan monikeskuksesta, verkottuvaa ja hyvin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.

Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.

Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

2. Tehokas liikennejärjestelmä

Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulva-vaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

2.2.2 Maakuntakaava

Vuonna 2005 hyväksyttyä Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava on uudistettu teemoittain kolmessa vaiheessa. Yleiskaavan suunnittelualueella on voimassa seuraavat maakuntakaavat:

1. vaihemaakuntakaava on vahvistettu 23.11.2015 (lainvoimainen).

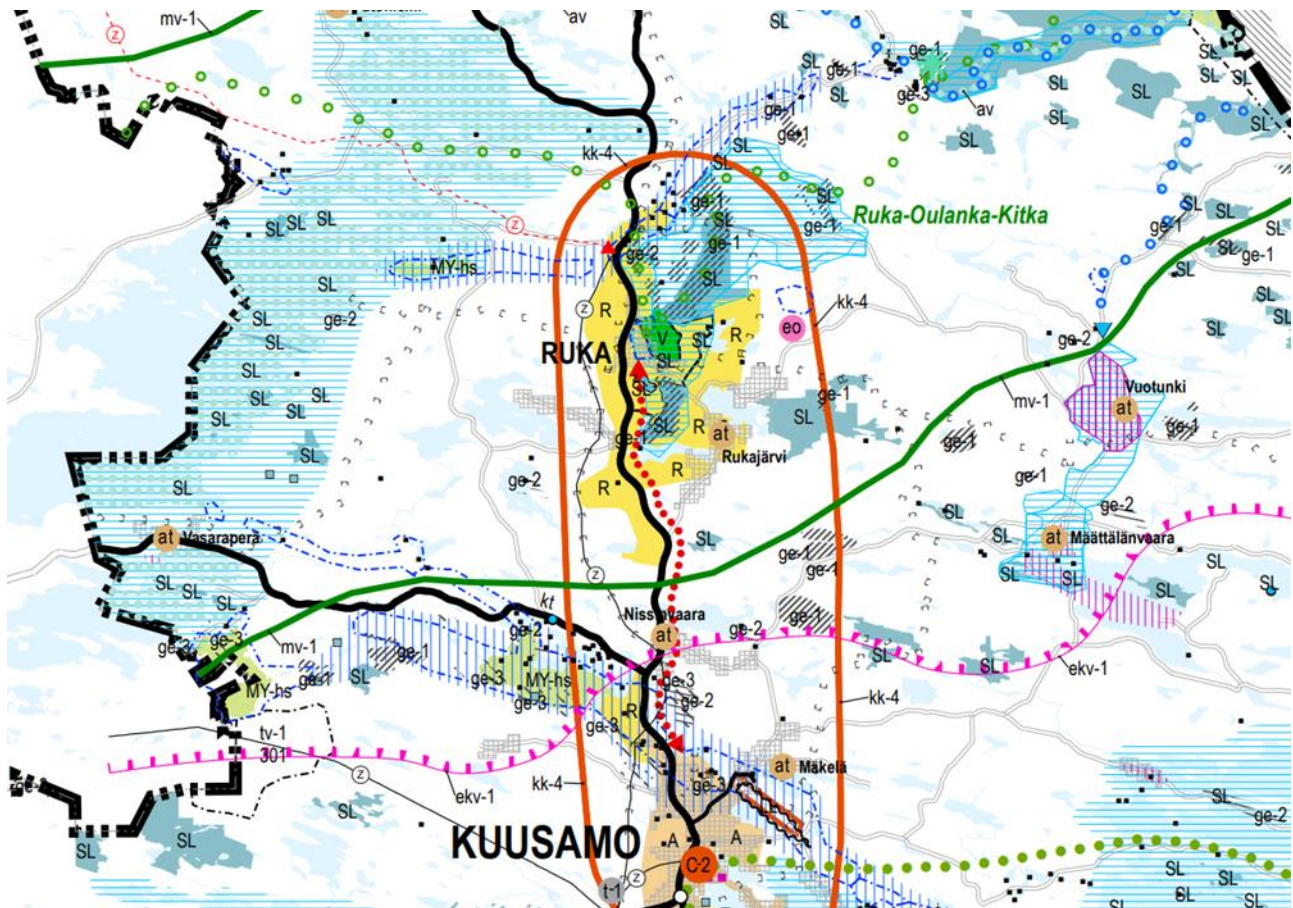
2. vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 7.12.2016 (lainvoimainen).

3. vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 11.6.2018 (lainvoimainen).

Maakuntakaavassa yleiskaavan suunnittelualue on osoitettu pääosin loma- ja matkailualueena (R). Merkinällä osoitetaan alueita pääasiassa matkailua palveleville toiminnoille ja loma-asumiselle. Rukan keskeinen tunturialue on osoitettu virkistysalueena (V). Alue on suurelta osin Rukan vaarajonon maakunnallisesti

arvokasta maisema-aluetta, jota on ehdotettu valtakunnallisesti arvokkaaksi. Alueelle on osoitettu myös useita luonnonsuojelualueita (SL).

Yleiskaava-alue kuuluu kokonaisuudessaan Kuusamon matkailukaupungin alueeseen (kk-4). Merkinällä osoitetaan Koillis-Suomen aluekeskuksen ydinalue, jota kehitetään kansainvälisenä matkailu- ja kaupunkikeskuksena. Alue kuuluu myös matkailun vetovoima-alueeseen / matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv-1).

Kuva 2. Ote maakuntakaavayhdistelmästä (Pohjois-Pohjanmaan liitto 2022), ilman energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaa.

Keskeiset suunnittelualuetta koskevat maakuntakaavan merkinnät määräyksineen:

 kk-4 Kuusamon matkailukaupunki (3.vmkk)

Merkinällä osoitetaan Koillis-Suomen aluekeskuksen ydinalue, jota kehitetään kansainvälisenä matkailu- ja kaupunkikeskuksena.

Suunnittelumääräykset:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee edistää toiminnallisesti monipuolisen sekä maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti korkeatasoisen matkailukaupungin kehittämistä Kuusamon kaupunkikeskustan ja Rukan matkailukeskuksen muodostaman kaksoiskeskuksen varaan.

 mv MATKAILUN VETOVOIMA-ALUE / MATKAILUN JA VIRKISTYKSEN KEHITTÄMISEN KOHDEALUE (1., 2. ja 3.vmkk)

Merkinällä osoitetaan ympäristöarvojen, matkailun ja virkistyksen kannalta valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä aluekokonaisuuksia.

Suunnittelumääräys:

Alueen maankäyttöä suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota virkistysalueiden ja -reittien verkoston muodostamiseen sekä maisema- ja ympäristöarvojen säilymiseen ja matkailukeskusten rakentamisen sopeuttamiseen ympäristöön.

Aluekohtaiset kehittämissperiaatteet (mv-1):

Ruka–Oulanka–Kitka Alueen kehittäminen perustuu Kuusamon matkailukaupungin palveluihin sekä kansallispuistoon, muuhun luontoon ja ulkoiluun liittyviin virkistys- ja vapaa-aikatoimintoihin. Aluetta kehitetään maaseudun elinkeinoiniin tukeutuvana asumisen ja vapaa-ajan vyöhykkeenä. (2.vmkk)

R

MATKAILUPALVELUJEN ALUE (2.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävien matkailukeskusten ydinalueita, joihin sisältyy hotelli- ym. palveluja.

MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE, JOTA ON EHDOTETTU VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAKSI (2. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, joita on ehdotettu valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi (Ympäristöministeriö, MAPIO-työryhmä, 11.1.2016):

- Aittojärven ja Livojokivarren kulttuurimaisemat
- Hailuoto
- Iijoen jokivarsimaisemat
- Kalajokilaakson viljelymaisemat
- Limingan lakeuden kulttuurimaisema
- Manamansalon kulttuurimaisemat
- Miilurannan asutusmaisema
- Määttälänvaaran kulttuurimaisemat
- Olvassuo
- Oulankajoen ja Kitkajoen koskimaisemat
- Oulujokilaakson kulttuurimaisemat
- Reisjärven kulttuurimaisemat
- Rokuanvaaran maisemat
- Rukan vaarajono
- Tyrjäjärven kulttuurimaisemat

Suunnittelumääräykset:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä on otettava huomioon alueen ominaispiirteet sekä maisema- ja kulttuuriarvot.

Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.

Maisema-alueella tulee edistää peltojen, niittyjen ja muiden avoimien maisematilojen säilymistä.

Uudis- ja täydennysrakentamisen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeutumiseen sijainniltaan ja rakennustavaltaan maisemaan.

Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota 2. vaihemaakuntakaavan kaavaselostuksen luvussa 3.2.1 sekä 3. vaihemaakuntakaavan kaavaselostuksen luvussa 3.14.3.

(Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet) esitetyissä aluekuvauksissa selostettujen ominaispiirteiden ja arvojen säilymiseen

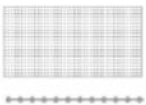
SL

LUONNONSUOJELUALUE (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita.

Suunnittelumääräys:

Alueen ja sen ympäristön maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta, vaan pyritään edistämään alueen luonnon monimuotoisuuden sekä alueiden välisten ekologisten yhteyksien säilymistä. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 § mukainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto.

NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA ALUE (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaiset Natura 2000 -verkoston alueet.

V

VIRKISTYSALUE (2. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittäviä, viheralueverkoston kannalta tärkeitä retkeily-, ulkoilu-, urheilu- ja virkistysalueita.

Alueita koskee MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus

Suunnittelumääräykset:

Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen virkistyskäytön kehittämiseen ja ympäristöarvojen säilymiseen.

Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee kiinnittää huomiota alueen eri käyttömuotojen tarkoituksenmukaiseen yhteensovittamiseen. Oulun Virpiniemen ja Salonselän alueilla erityistä huomiota tulee kiinnittää maa-ainesten oton ja yleisen virkistyskäytön yhteensovittamiseen sekä maa-ainesten ottoalueiden maisemointiin.

TÄRKEÄ ULKOILU- TAI RETKEILYREITTI (2. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan ylimaakunnallisia ulkoilu- ja retkeilyreittejä.

MOOTTORIKELKKAILUREITTI TAI -URA (2. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevia ja suunniteltuja moottorikelkkailun pääreittejä.

POHJAVESIALUE (3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät (I luokka / 1- luokka) ja vedenhankintaan soveltuvat (II luokka) / muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat (2-luokka) pohjavesialueet.

Suunnittelumääräykset:

Pohjavesien pilaantumisen- ja muuttumisriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle tärkeistä ja vedenhankintaan soveltuvista pohjavesialueista tai riskien

syntyminen on estettävä riittävin vesiensuojelutoimenpitein. Alueella tulee huolehtia pohjavesien suojelun ja maa-ainesten ottotarpeiden yhteensovittamisesta.

Maakuntakaavassa on annettu myös koko maakuntakaava-aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä. Yleiskaavan uudistamistyöhön liittyvät etenkin seuraavat määräykset:

RANTOJEN KÄYTTÖ (2.vmkk)

Kehittämisperiaatteet:

Turvataan tasapuoliset mahdollisuudet ranta-alueiden käyttöön varaamalla rantaa riittävästi yleiseen virkistykseen. Varaudutaan loma-asutuksen kasvun jatkumiseen ja erityyppisten loma-asuntoalueiden kysyntään: perinteinen omarantainen asutus järviolueilla, tiivis lomakylätyyppinen asutus merenrannikolla ja matkailukeskusten läheisyydessä. Tavoitteena on hyvien vapaa-ajan ympäristöjen muodostaminen tasapuolisesti eri käyttäjäryhmille.

Rakentamista ohjataan sietokyvyltään hyvillä rannoilla. Rakentamattomien ja pienten vesistöjen rannoille rakentamista ei suositeta. Maisemallisesti keskeiset ja arat rannat jätetään rakentamisen ulkopuolelle.

Vakituisen asumisen ja loma-asutuksen sijoittumisessa suositetaan kyläkeskusten, taajamien ja matkailukeskusten läheisyyttä. Suunnitelmallisella asuntorakentamisella tuetaan erityisesti maaseudun asutuksen ja palvelujen säilymistä.

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee ottaa huomioon ranta-alueen ympäristöolosuhteet, vesihuollon järjestäminen sekä rakennusoikeuden, yhteiskäyttöalueiden ja yleisten alueiden tasapuolinen jakautuminen eri maanomistajille. Yksityiskohtaisemmissa kaavoissa voidaan taajamien ja kylien ulkopuolella enintään puolet rantaviivasta osoittaa rakennusmaaksi. Pienissä vesistöissä rantarakentamisen mitoituksessa tulee lisäksi ottaa huomioon vesistön sietokyky ja vesipinta-ala. Pienissä saarissa mitoituksen tulee perustua saaren pinta-alaan.

TULVARISKIEN HALLINTA (3.vmkk)

Yleismääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon sään ääri-ilmiöiden vaikutukset ja viranomais-ten selvitysten mukaiset tulva-alueet ja tulviin liittyvät riskit. Utta rakentamista ei tule sijoittaa tulvavaara-alueille, jollei voida osoittaa, että tulvariskit pystytään hallitsemaan. Suunniteltaessa tulville herkkiä toimintoja tulee tulvasuojelusta vastaavalle alueelliselle ympäristöviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

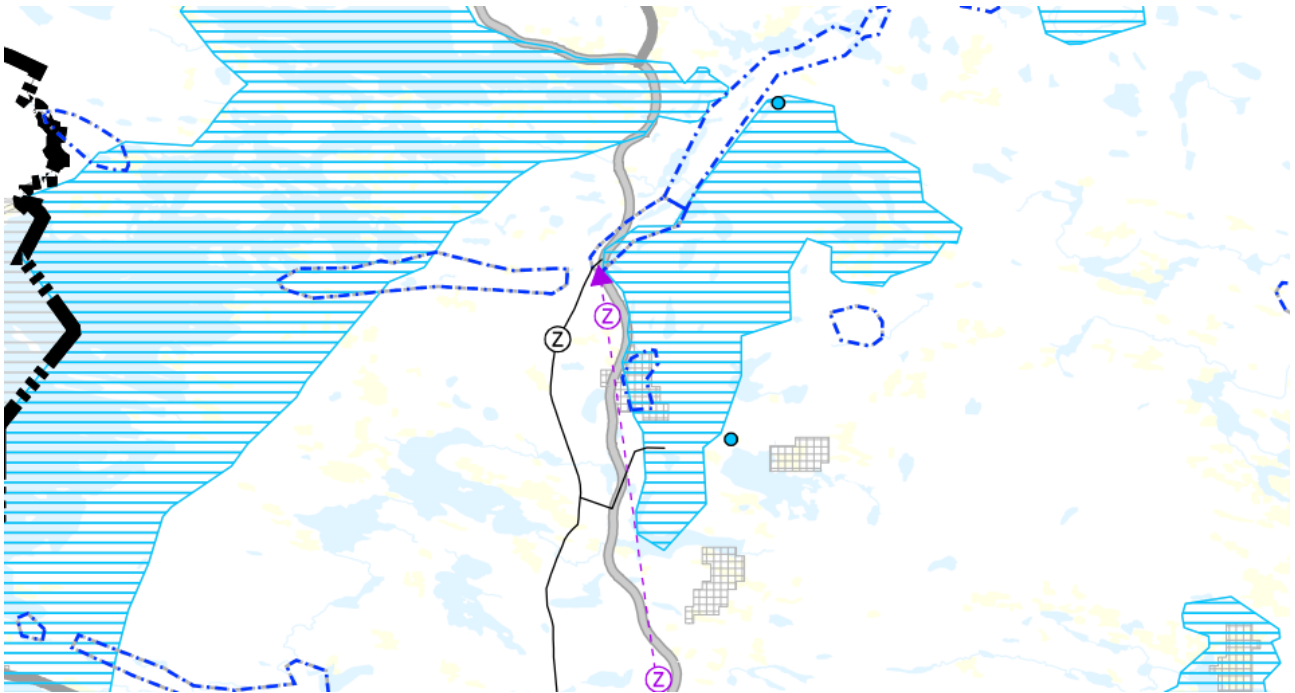
RAKENTAMISRAJOITUS (3.vmkk)

Virkistys- ja suojelualueiksi sekä liikennettä ja teknistä huoltoa varten maakuntakaavassa osoitettuja alueita koskee maankäyttö- ja rakennuslain 33 § mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Rajoitus ei koske virkistys- ja matkailukohteen kohdemerkintää, kehittämisperiaatemerkintöjä eikä alueiden erityisominaisuuksia kuvaavia merkintöjä.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 27.5.2025 (§ 5). Hyväksymispäätöksestä on tehty valituksia hallinto-oikeuteen, joten kaava ei ole vielä lainvoimainen. Maakuntahallitus on 18.8.2025 antamallaan päätöksellä (§ 92) määrännyt Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan tulemaan voimaan alueidenkäyttölain 201 § nojalla ennen kuin se on saanut lainvoiman. Vaihemaakuntakaavan teemoja ovat aluerakenne ja saavutettavuus, liikennejärjestelmä ja logistiikka-alueet,

energiantuotanto, varastointi ja siirto, viherrakenne ja ekosysteemipalvelut sekä energiamurroksen vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja ilmastovaikutusten arviointi.

Voimaan kuulutetussa kaavassa Rukalle on osoitettu valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (Rukan vaarajonot) ja pohjavesialue. Lisäksi kaavassa on huomioitu olemassa oleva Rukalle kulkeva voimajohto ja osoitettu voimajohdon yhteystarve Rukalta etelään. Välttämään läheisyyteen yleiskaavan suunnittelualan kaakkoispuolelle on osoitettu perinnebiotooppi. Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä perinnemaisema- ja perinnebiotooppikohteita. Yleiskaava-alueen läheisyyteen osoitettu kohde on maakunnallisesti arvokas.

Kuva 3. Ote hyväksytystä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavasta (Pohjois-Pohjanmaan liitto 2025).

2.2.3 Maakuntaohjelma

Maakuntahallitus käynnisti Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2026–2029 valmistelun vuoden 2024 lopulla. Maakuntahallitus hyväksyi maakuntaohjelman 2026–2029 kokouksessaan 08.12.2025. (§ 25).

Uuden maakuntaohjelman valmistelussa on huomioitu Suomen hallituksen 2024 antama päätös aluekehittämisen painopisteistä, maakunnan tilanne- ja kehityskuva 2024, sekä maakuntahallituksen 2024 hyväksymä Pohjois-Pohjanmaan tavoiteltava aluerakenne 2050, jossa Ruka on esitetty matkailukeskittymänä. Valtakunnallisen aluekehittämispäätöksen painopisteet ovat Rukankin kehittämistä koskevat kestävä elinvoima ja investoinnit, hyvinvoiva väestö ja yhteisöt, sekä vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto.

Maakuntaohjelman tavoitteen *Laadukas ja vetovoimainen ympäristö* osalta toimenpiteiksi on tunnistettu mm luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, sekä *vapaa-aikaa ja matkailua palvelevien alueiden vetovoima*. Maakunnan vahvuuksia ja vetovoimatekijöitä ovat laajat luontoalueet, monipuoliset kaupunki- ja maaseutuympäristöt, kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet sekä kehittyvä matkailuinfrastruktuuri.

Maakuntaohjelman mukaan matkailu perustuu edelleen vahvasti luontoon ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin, kuten elämyksellisiin luontokokemuksiin sekä vesistöihin kytkeytyviin matkailumuotoihin. Niitä hyödyntävät matkailijoiden lisäksi vapaa-aikanaan myös paikalliset asukkaat ja kausiasukkaat. Myös päivämatkailulla on tunnistettu olevan keskeinen merkitys, sillä se vahvistaa alueellista vetovoimaa ja tukee paikallista palvelutarjontaa. Matkailulla on merkittäviä välittömiä aluetalousvaikutuksia Pohjois-Pohjanmaalla.

Matkailun osalta kehittämistavoitteena on maakunnan kehittäminen kestävä kasvun alueena, jossa keskkukset, luonto ja kulttuuri vahvistavat sekä asukkaiden hyvinvointia että alueen ja matkailun vetovoimaa. *Mittarina tämän tavoitteen osalta ovat rekisteröidyt yöpymiset, joiden tavoitetasona 2027 mennessä on 2,3 miljoonaa yöpymistä, kun yöpymisten lähtötaso vuonna 2024 on ollut 1,8 miljoonaa yöpymistä.*

2.2.4 Kaupunkistrategia

Kuusamoon on laadittu kaupunkistrategia vuosille 2021–2028. Strategiassa 2021–2028 on määritelty seuraavat linjaukset:

Arvoperusta

Rakkaus lähimmäiseen ja luontoon: *Kuusamon luonto tarjoaa hyvinvointia sukupolvelta toiselle ja ihmiset elävät kestävästi ja sopusoinnussa luonnon kanssa. Kuusamolaiset ovat sitkeitä, yritteliäitä ja ylpeitä elinvoimaisesta kaupungistaan.*

Visio

Kuusamo on Kasvava – Kiinnostava – Kuuluisa – Kestävä

Kehittämisen tavoitteet

Hyvinvoiva Kuusamo

Kestävä alueiden kehittäminen

Elinvoimaa vahvistava kiinteistökehitys ja investoinnit

Kuusamon kampuksen ja luontoakatemian kehittäminen kärkihankkeena

Saavutettavuuden parantaminen ja maaseudun monimuotoinen kehittäminen

Kasvava

Yli miljoona ihmistä tunnistaa kuuluvansa Kuusamon yhteisöön.

- Kuusamo on yli 15.000 luontoa rakastavan asukkaan kotipaikka. Jokaisena yönä Kuusamossa on yli 25 000 yöpyjää.
- Monipaikkaisuus, nuorten pitäminen kaupungissa ja aktiivinen Kuusamon ulkopuolelta tulevan työvoiman houkuttelu mahdollistavat kaupungin kasvun.
- Kaupungin hyvä palvelutaso säilytetään ja osin parannetaan kehittämällä sähköisiä palveluja.
- Kuusamo osallistuu proaktiivisesti valtion ja kuntien välisiin julkisen sektorin uudistusohjelmiin.
- Yksityiset palveluntarjoajat ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita palvelutuotannossa.
- Kaupungissa tunnistetaan kolmannen sektorin merkitys palvelutuotannossa.
- Arjen sujuvuutta lisäävät kaupunkimaiset palvelut kuten terveydenhuolto, päivähoito, koulutus ja kulttuuri sekä liikkumisen helppous.
- Kuusamo on luonnostaan hyvinvoiva kaupunki

Kuuluisa 1 (2)

Kuusamo tunnetaan luonnostaan.

- Kuusamon tarinan ytimessä on luontokaupunki, joka on aito, kiinnostava ja erottuu edukseen. Kuusamon tarinaa rakennetaan ja kerrotaan niin, että se ylittää uutiskynnyksen myös Suomen ulkopuolella. Kuusamo on Pohjolan luontopääkaupunki ja kestävä matkailun esikuva. Kuusamon brändiä rakennetaan systemaattisesti ja sen arvo nousee jatkuvasti.

Kuusamossa jokaista kuunnellaan.

- Kaikki osallistuvat, ketään ei jätetä ulkopuolelle ja erilaisuutta arvostetaan. Erilaisia mielipiteitä kuunnellaan, sillä moniäänisyys lisää ajattelun laatua ja tuottaa uusia ideoita. Kuusamo tarjoaa mahdollisuuksia ja hyvinvointia kaikille tasa-arvoisesti. Palveluja kehitetään asukas- ja asiakaslähtöisesti.

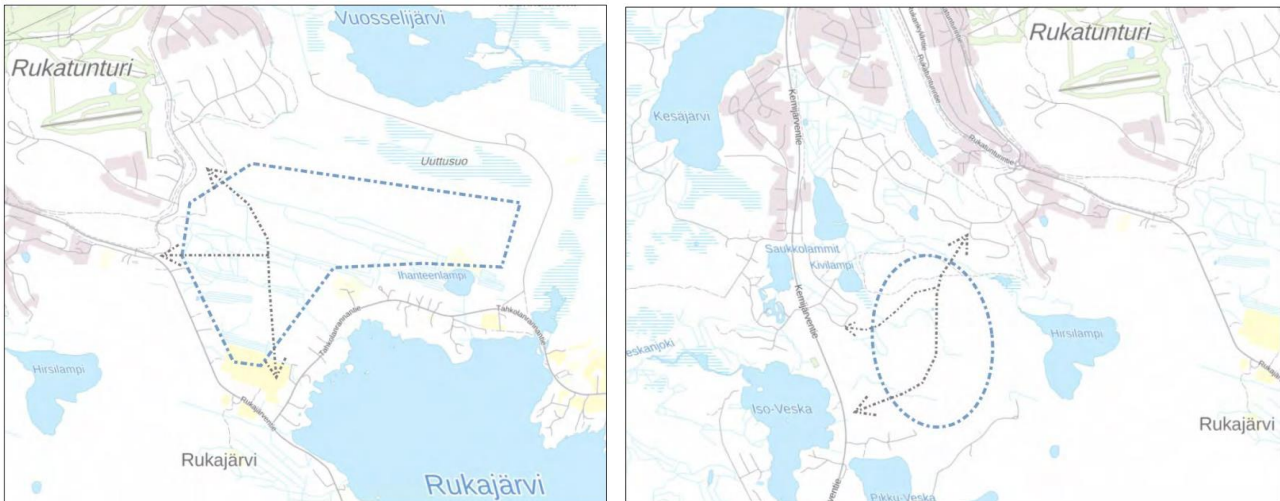
Kuva 4. Otteita kaupunkistrategiasta 2021–2028. Strategiassa on nostettu esille tässä mainittujen lisäksi myös useita muita tavoitteita.

Yllä olevassa kuvassa 4. on esitetty otteita kaupunkistrategian vision eri osa-alueista (*kasvava sekä kuuluista 1/2 -osiot*). Rukan alueen yleiskaavoitukseen liittyvät etenkin palvelutasoon, monipaikkaisuuteen, arjen sujuvuuteen, luontoon ja kestäväan matkailuun liittyvät kohdat.

2.2.5 Maankäyttöpoliittinen ohjelma 2021–2024 ja asuntopoliittinen ohjelma 2024

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt maankäyttöpoliittisen ohjelman kokouksessaan 28.2.2022. Ohjelman avulla edistetään kaupungin maankäyttöpoliittikkaan liittyvien strategisten tavoitteiden toteutumista.

Ohjelmassa todetaan, että Rukan matkailun kasvu tarkoittaa matkailukapasiteetin kasvattamista ja lisää työpaikkoja sekä palveluita. Kaupungin varautuu kasvuun maankäytön osalta varaamalla alueita eri käyttötarkoituksiin sekä hankkimalla raakamaata Rukalta asemakaavan päälajentumissuunnista. Ohjelmassa Rukan tunturialueen kaakkoisosaan sijoittuva Uuttuahon alue on esitetty loma-asumisen laajentumisvarausalueena. Vakituisen asumisen osalta Rukalle on esitetty kaksi laajennusaluetta: Moisasenlammen ja Kivivaaran alueet (kuva 5). Kivivaaran alue sisältyi yleiskaavan uudistuksen suunnittelualueeseen luonnosvaiheessa. Kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä alue rajattiin suurelta osin pois tämän yleiskaavan uudistustyön suunnittelualueesta.

Kuva 5. Yleiskaavan suunnittelualueelle tai alueen läheisyyteen sijoittuvia alueita kuvaavat otteet maankäyttöpoliittisesta ohjelmasta. Vasemmalla Uuttuahon alue ja oikealla Kivivaaran alue yleispiirteisine rajauksineen.

Asuntopoliittinen ohjelma toteaa, että Rukan alueelle on kaavoitettu uusia asuinalueita, mutta saavutettavista yhden ja kahden hengen asunnoista on pula.

Rukan toiminta vaatii muun muassa runsaasti työntekijöitä, ja alueella on muutakin pysyvää asumista. Asuntopoliittisen ohjelman 2024 mukaan Kuusamon kaupungin MDI:tä tilaama ennakointimalli ei tunnista Rukan seudun potentiaalista väestömäärän kasvua tulevaisuudessa ennakointimenetelmänsä vuoksi. Ennakointimalli projisoi menneisyyden trendeistä tulevaisuuteen skenaarioita, joiden oletukset kantavat menneisyyden ongelmaa, jotka ovat näkyneet esimerkiksi todellisuutta pienemmäksi tilastoituna väestömääränä Rukan alueella. Asuntopoliittisen ohjelman idea on tasapainottaa ennakoivasti väestökehityksen ja asuntotarpeen suhdetta. Strategisessa ohjelmassa kiinnitetään huomio tekoihin, joilla menneisyyden epäsuotuisat kehityskulut käännetään. Näin Rukan asuntopula korjataan rakentamalla asumisestaan vetovoimainen Rukan seutu, jolla on suotuista vaikutus paitsi väestökehitykseen, myös verokertymiin

2.2.6 Yleiskaavat

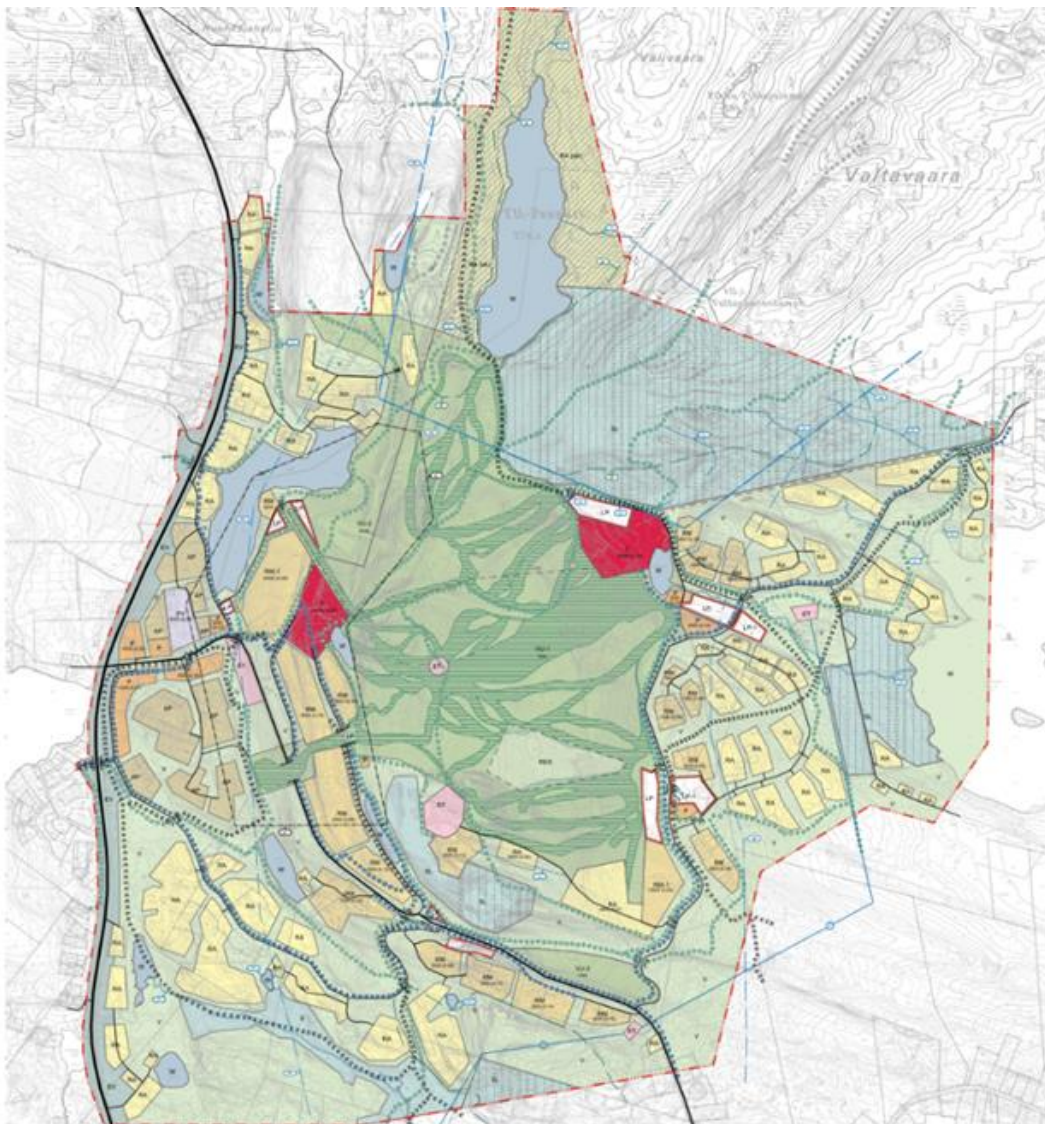
Suurimmalla osalla suunnittelualueesta on voimassa Kuusamon kaupunginvaltuuston 25.2.2004 hyväksymä (22.11.2007 lainvoiman saanut) Rukan yleiskaava, osa-alue 2: ydinalue. Yleiskaava ohjaa asemakaavoitusta

ja muuta yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Yleiskaavassa on ratkaistu alueen maankäytön periaatteet ja määritelty rakentamisen laajenemissuunnat.

Rukan kävelykylän alue ja Itä-Rukan keskeinen osa on osoitettu keskustatoimintojen alueena (C). Kaupallisten palvelujen aluetta (P) on osoitettu muun muassa valtatie 5 läheisyyteen ja Itä-Rukan alueelle. Matkailupalvelujen alueita (RM, RM-1) ja loma-asuntoaluetta (RA) on eri puolilla tunturialuetta. Vakituista asumista (pientalovaltainen asuinalue, AP) on osoitettu valtatie 5 ja Rukan kävelykylän väliselle alueelle. Kaavassa on määritelty ydinalueen ohjeellinen rakennusoikeuden määrä ja sen jakautuminen eri toiminnoille.

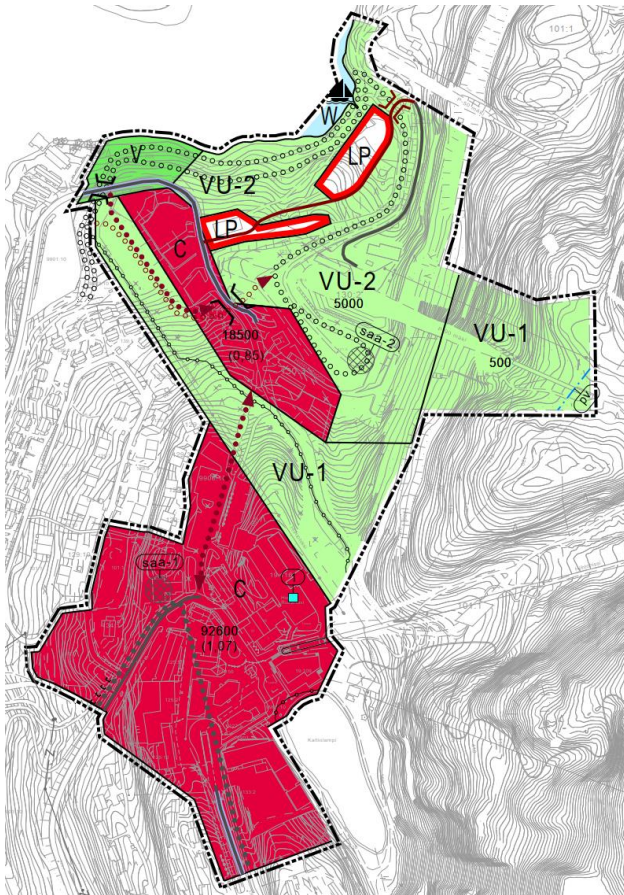
Kaavassa on määritelty myös alueen liikenne-, reitistö- ja virkistyskäyttöratkaisut. Pääosa alueen rakentamattomasta alueesta on osoitettu virkistysalueeksi (V). Rinnealueet on osoitettu urheilu- ja virkistyspalveluiden alueeksi (VU-1). Alueen koillisosa on osoitettu luonnonsuojelualueeksi (SL). Luonnonsuojelu- ja suojelualueita (SL ja S) sijaitsee myös muualla kaava-alueella.

Ydinalueen yleiskaava-alueen keskellä alueen eteläosassa Juhannuskallion läheisyydessä on pieni osa-alue, jossa yleiskaava ei ole voimassa. Tällä alueella on voimassa ainoastaan Kuusamon strateginen yleiskaava.

Kuva 6. Rukan ydinalueen voimassa oleva vuonna 2004 hyväksytty yleiskaava. Alueen keskeiselle osalle on ydinalueen yleiskaavan muutoksen vaiheena 1 laadittu Länsi-Rukan kylän ja stadionin yleiskaava, johtuen tällä keskeisellä alueella vireillä olleiden hankkeiden ja asemakaavoituksen kiireellisyydestä.

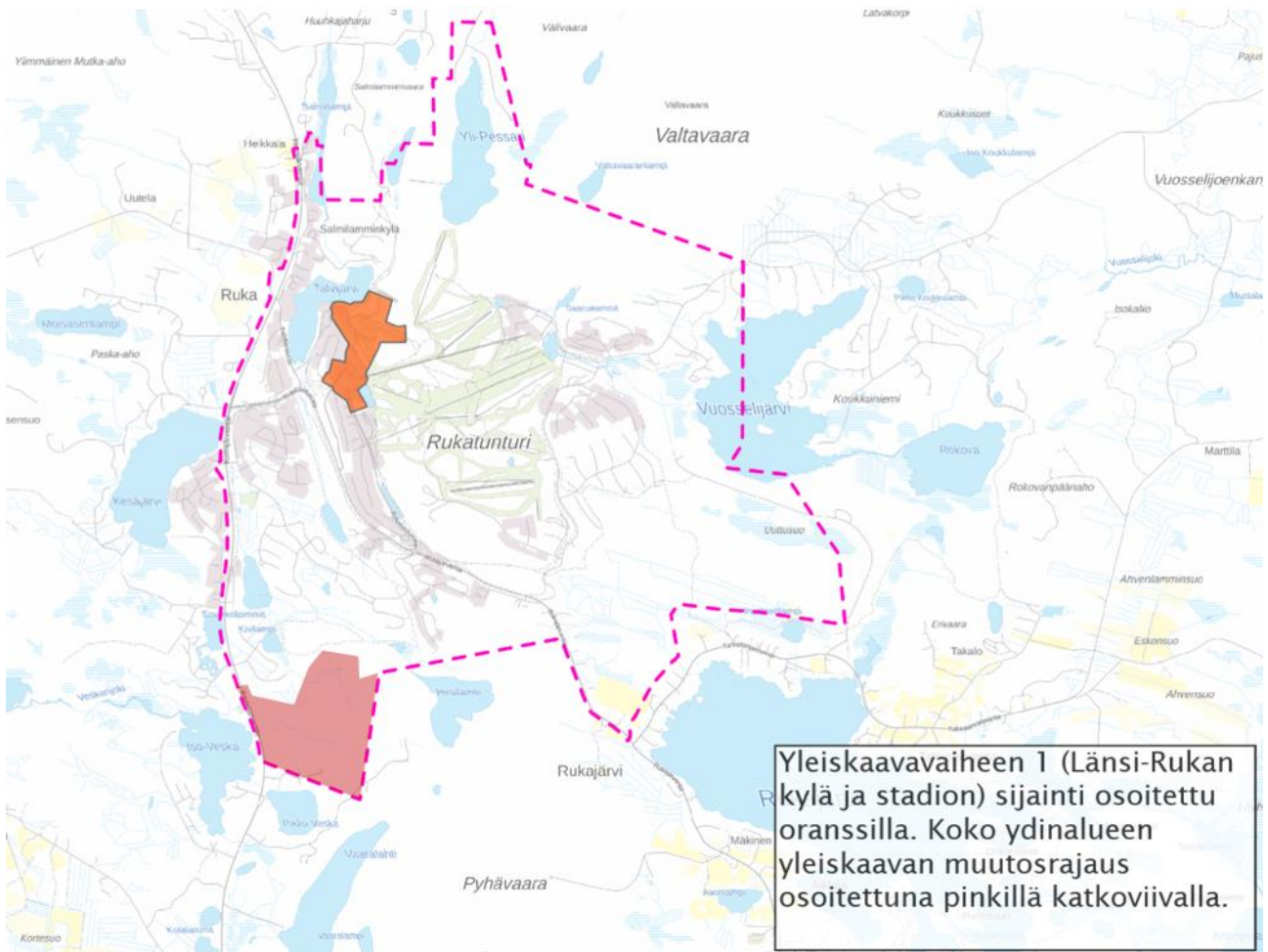

Ajankohtaisista kiireellisistä hankkeista ja niiden asemakaavoittamisesta johtuen yleiskaavan ydinalueen kokonaisuudistuksesta erotettiin luonnosvaiheen jälkehen keväällä 2024 nopeammin eteenpäin vietävänä ja mittakaavaltaan tarkempaan (1:5000) yleiskaavana vaihe 1 (Länsi-Rukan kylän ja stadionin alue). Alueen pinta-ala on hieman yli 25 ha. Osayleiskaava täydentää Länsi-Rukan tiivistä rakennetta ja luo puitteet hiihtokeskuksen kehittämiseksi.

Vaiheen 1 yleiskaavan muutoksessa Länsi-Rukan kävelykylälle on osoitettu keskustatoimintoja, rinnetoimintoja, stadionin alue ja pysäköintiä näiden tarpeisiin. Keskustatoimintojen alueille on mahdollista toteuttaa matkailupalveluita ja majoitustilaa. Voimassa olevan yleiskaavan keskustatoiminnoille varattuun kerrosalaan (C = 40 000 k-m²) verrattuna keskustatoimintojen alueiden ohjeellisen rakennusoikeuden määrä on noussut 71100 k-m² ollen kaavaehdotusvaiheessa 111 100 kem². Tässä vertailussa ei ole otettu huomioon, että yleiskaavan mukaista RM-aluetta siirtyy tällä kaavamutoksella C-alueeksi.

Rukan ydinalueen yleiskaavan muutoksen vaiheen 1 yleiskaavan muutos on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 17.3.2025 § 9.

Kuva 8. Rukan ydinalueen yleiskaavan muutoksen vaiheen 1 kaavakartta. Kaava on lainvoimainen.

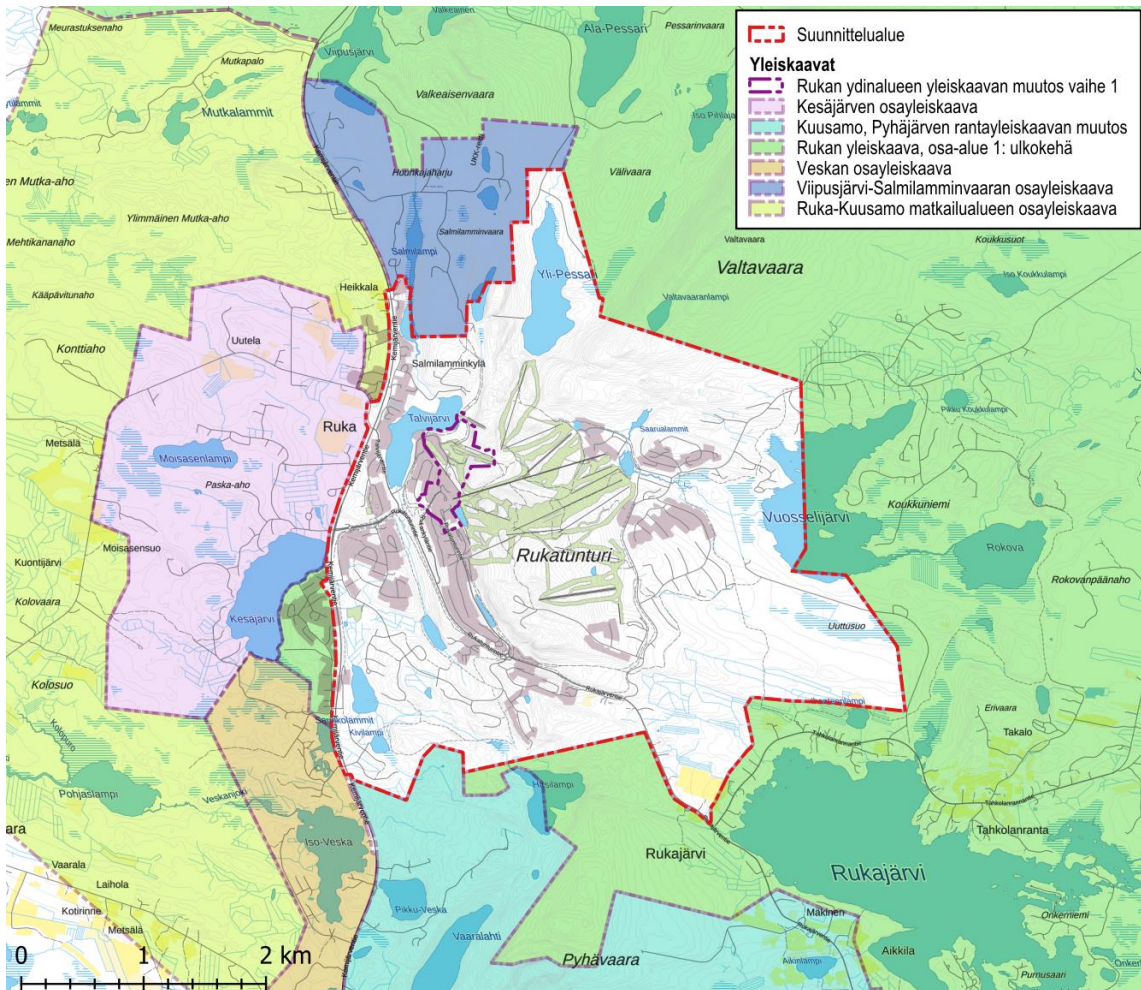

Kuva 9. Rukan ydinalueen yleiskaavan muutoksen vaiheen 1 sijainti suhteessa ydinalueen yleiskaavan rajaukseen. (Kuusamo.fi, haettu 20.5.2026). Punaisella on esitetty vuonna 2026 yleiskaavan uudistuksen vaiheesta 2 pois rajattu osa.

Pieneltä osin yleiskaavan uudistuksen suunnittelualue rajautuu myös kaupunginvaltuuston 11.6.2001 hyväksymän **Veskan yleiskaavan** alueeseen.

Länsiosastaan yleiskaavan suunnittelualue rajautuu kaupunginvaltuuston 25.2.2004 hyväksymän **Kesäjärven osayleiskaavan** alueeseen. Osittain suunnittelualue rajautuu länsiosastaan myös kaupunginvaltuuston 24.9.2018 hyväksymään **Ruka-Kuusamo matkailualueen osayleiskaavaan**.

Pohjoisosastaan suunnittelualue rajautuu osin myös kaupunginvaltuuston 18.6.2001 hyväksymän **Viipusjärvi-Salmilamminvaaran osayleiskaavan** alueeseen.

Kuva 10. Kaikki suunnittelualueelle ja sen läheisyyteen sijoittuvat voimassa olevat yleiskaavat.

Kuusamon kaupungin alueelle on laadittu myös **strateginen yleiskaava** (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.12.2016, kuva 11). Kaavassa on osoitettu voimaan jäävät tarkemmat yleiskaavat, joihin kuuluvat Rukan yleiskaava sekä muut suunnittelualueelle sijoittuvat yleiskaavat.

Strategisessa yleiskaavassa yleiskaavan suunnittelualue on osoitettu pääosin matkailupalvelujen alueena (RM). Merkinnälle asetetun tavoitteen mukaisesti aluetta kehitetään siten, että se palvelee asukkaita ja kansainvälisiä matkailijoita. Alueelle sijoitetaan matkailupalveluyrityksiä. Rukan alueelle on osoitettu myös keskustatoimintojen alakeskus (ca). Rukan keskeinen tunturialue on osoitettu urheilu- ja virkistyspalvelujen alueena (VU).

Keskeiset suunnittelualueita koskevat strategisen yleiskaavan merkinnät määräytyvät:

RM MATKAILUPALVELUJEN ALUE

Merkinnällä on osoitettu Rukan matkailukaupunki.

Tavoite: Aluetta kehitetään siten, että se palvelee asukkaita ja kansainvälisiä matkailijoita. Alueelle sijoitetaan matkailupalveluyrityksiä.

Yleiskaavamääräys: Alueen suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota kevyen liikenteen toimintaedellytysten parantamiseen ja sujuvien yhteyksien luomiseen ympäröiviin virkistyspalveluihin ja luontoon sekä korkeatasoisen maisema- ja ympäristökuvan

luomiseen. Alueen joukkoliikenneyhteyksiä on kehitettävä siten, että alue on hyvin saavutettavissa lentoteitse ja linja-autolla. Alueelta on hyvät yhteydet muihin Koillis-Suomen merkittäviin matkailukohteisiin.

ca

KESKUSTATOIMINTOJEN ALAKESKUS

Matkailukaupunki Ruka

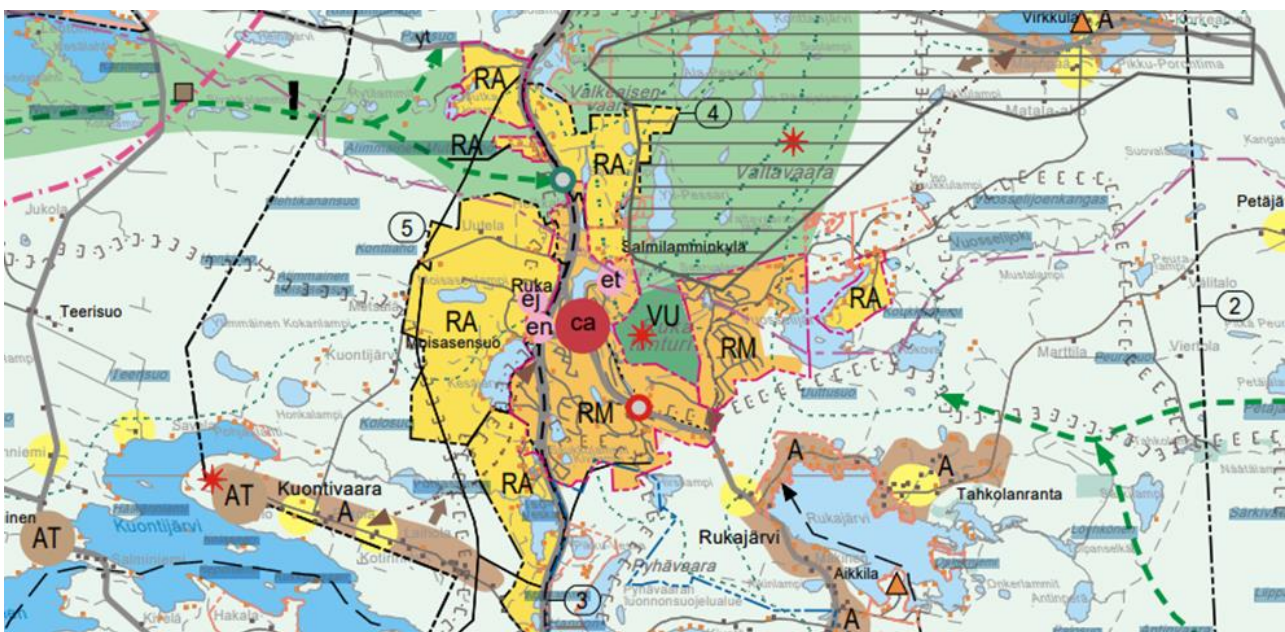
Aluetta kehitetään siten, että se palvelee monipuolisesti asukkaita ja kansainvälisiä matkailijoita. Alueelle saa sijoittaa kaupallisia- ja matkailupalvelu-yrityksiä, ei kuitenkaan seudullisiksi luettavia kaupan suuryksiköitä. Alueiden suunnittelussa ja rakentamisessa on parannettava niiden välisiä kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen yhteyksiä.

VU

URHEILU- JA VIRKISTYSPALVELUJEN ALUE

Merkinnällä on osoitettu Rukan laskettelu- ja hiihtokeskus sekä kylpylän golfkenttäalue.

Strategisessa yleiskaavassa on annettu myös muun muassa asuinrakentamiseen, vähittäiskauppaan porotalouden toiminta ja kehittämisedellytyksiin sekä meluntorjuntaan liittyviä yleiskaavamääräyksiä.

Kuva 11. Ote Kuusamon strategisen yleiskaavan yhdistelmäkartasta Rukan alueelta.

Vireillä olevat yleiskaavat

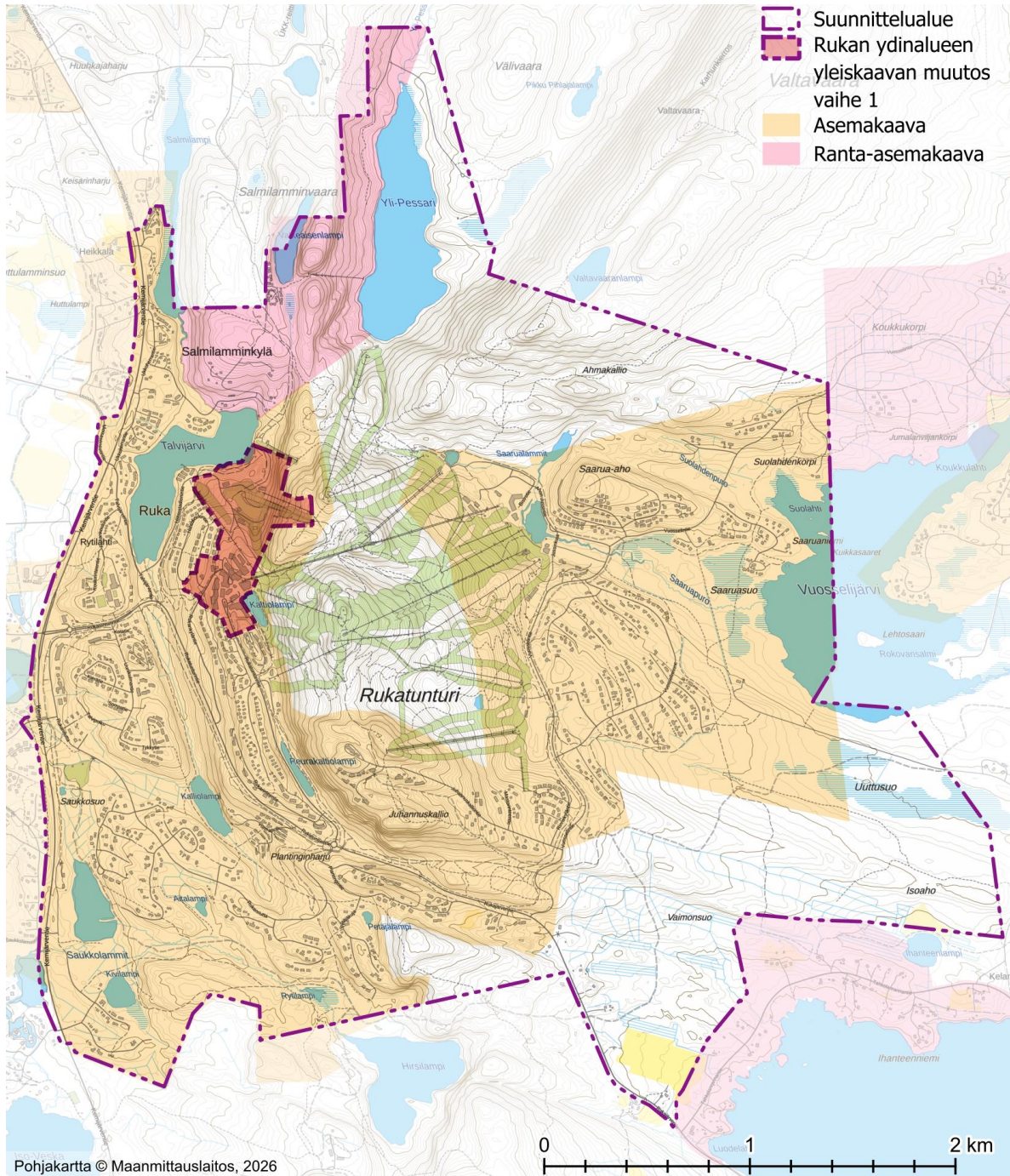
Suunnittelualueen länsipuolella on vireillä Rukan länsipuolen osayleiskaava. Kaavassa tutkitaan muun muassa pysyvän asumisen sijoittuminen ja vaikutukset suunnittelualueelle, Valtatien 5 ja katualueiden liikennejärjestelyt sekä haja- ja loma-asutuksen sijoittuminen suunnittelualueelle. Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut julkisesti nähtävillä 19.4.-18.5.2023.

2.2.7 Asemakaavat ja ranta-asemakaavat

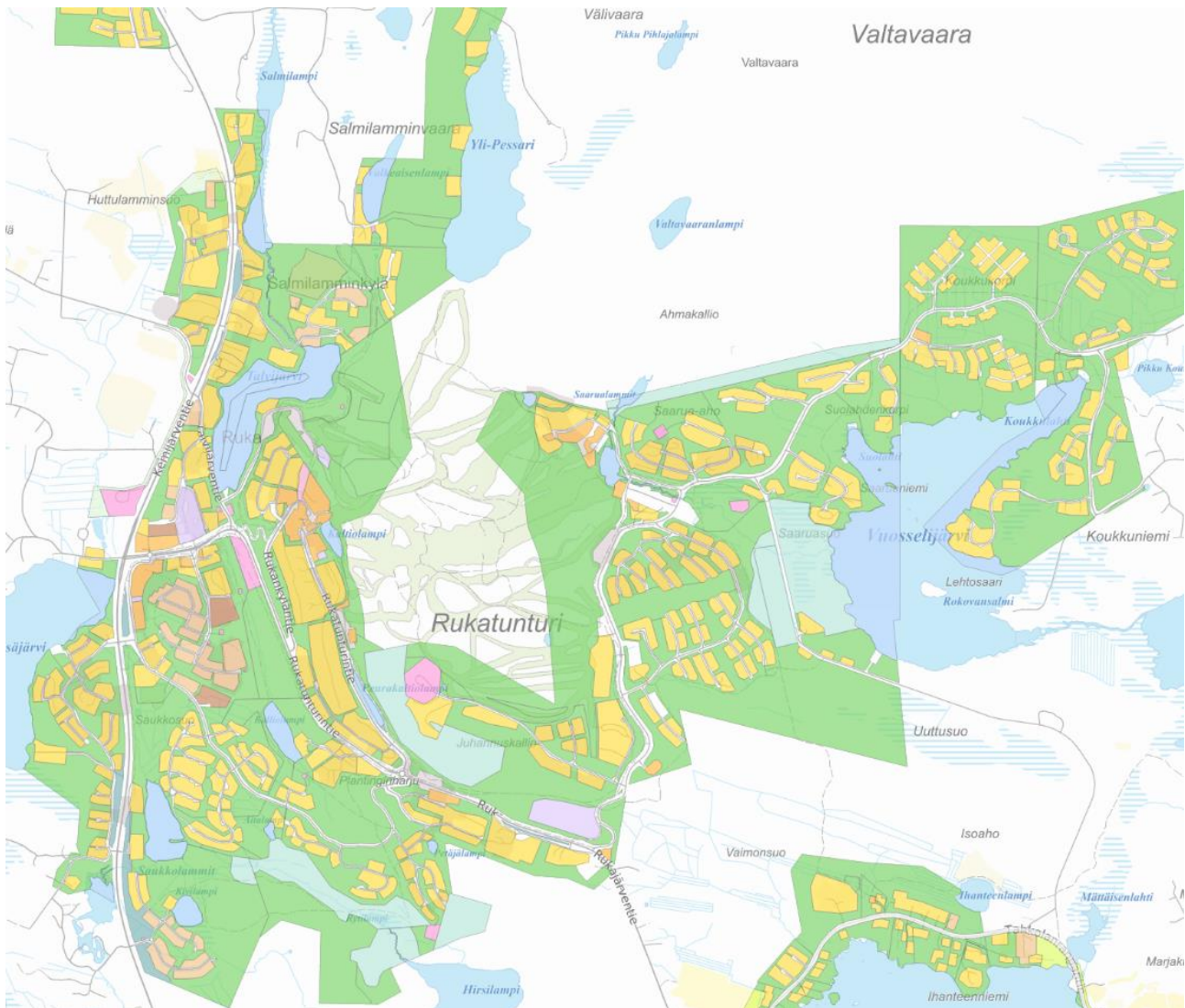
Yleiskaava on aluevarauskaava, joka ohjaa tulevaa asemakaavoitusta ja muuta yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Suunnittelualueella on voimassa useita eri-ikäisiä asemakaavoja ja ranta-asemakaavoja. Rukan asemakaava-alueen pinta-ala on yhteensä noin 1250 hehtaaria. Pääosa asemakaava-alueesta sijoittuu yleiskaavan uudistuksen suunnittelualueelle.

Yleiskaavan vaiheen 1 suunnittelualueella on vireillä yksi asemakaavan muutos hiihtostadionin alueella korttelissa 121 ja siihen liittyvillä katu-, urheilu-, pysäköinti- ja viheralueilla.

Viimeisin hyväksytty asemakaavan muutos suunnittelualueella sijoittuu Saarualammen luoteispuolelle kortteleihin 140b ja 142b ja osalle kortteleita 142a ja 140a sekä niihin liittyville katu-, tori-, viher- ja vesialueille (KV hyväksymispäätös 12.5.2026 § 14).

Kuva 12. Asemakaavoitetut ja ranta-asemakaavoitetut alueet suunnittelualueella. Yleiskaavan uudistuksen vaiheen 1 alue on esitetty punaisella.

Kuva 13. Ote Rukan asemakaavojen ja ranta-asemakaavojen yhdistelmäkartasta (5/2026).

Kaavayhdistelmä on kokonaisuudessaan katsottavissa kaupungin karttapalvelussa. Linkki karttapalveluun löytyy kaupungin internet-sivuilta osoitteesta: <https://www.kuusamo.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/voimassa-olevat-kaavat/>

Osalle asemakaava-alueesta on laadittu myös rakentamistapaohjeita.

2.3 Rakennusjärjestys

Kuusamon kaupungin rakennusjärjestys on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 18.2.2025 (§ 2).

2.4 Pohjakartta ja kiinteistöt

Yleiskaavan pohjakarttana käytetään alueen asemakaavan pohjakarttaa sekä pienellä osalla alueesta maastotietokantaa.

Kiinteistöjaotuksen osalta käytetään kaavan laatimisaikojen kiinteistörekisteriaineistoa.

2.5 Muut selvitykset ja hankkeet

Rukan Master Planit

Rukan alueelle valmistui Ecosign Mountain Planners Ltd:n laatima ensimmäinen Master Plan vuonna 2002. Suunnitelman myötä alueelle rakennettiin muun muassa kävelykylä ja rinnealueille toteutettiin merkittävät investoinnit. Master Plania on tämän jälkeen päivitetty.

Parhaillaan on käynnissä Itä-Rukan kehittäminen. Alueen kehittäminen on osa Master Plan 3 -suunnitelmaa, joka valmistui vuonna 2016. Itä-Rukan kylän lisäksi keskeisiä kehittämisalueita ovat rinnealue sekä Stadion.

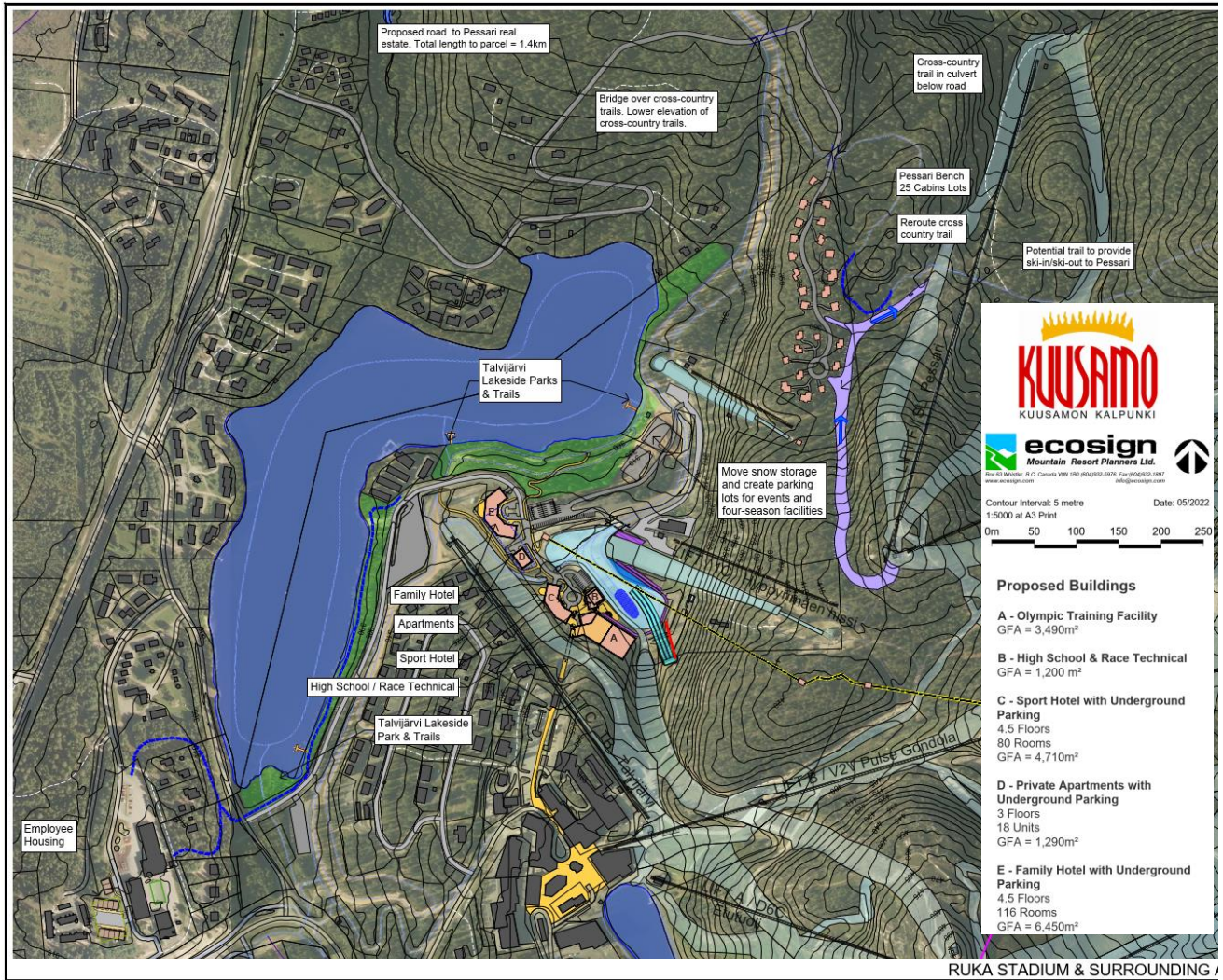
Itä-Rukan alueelle on laadittu asemakaavan muutos, joka on hyväksymiskäsittelyssä alkukesällä 2026. Kaavamuutoksessa on tarkennettu voimassa olevaa asemakaavaa esimerkiksi tonttijaon, tonttikohtaisten rakennusoikeuksien tai rakennustyyppien suhteen. Kaavamuutoksessa ei esitetä merkittäviä muutoksia alueen käyttötarkoituksiin. Havainnekuva asemakaavan muutoksen pohjana olleesta aluesuunnitelmasta on esitetty alla.

Kuva 14. Havainnekuva aluesuunnitelmasta Valtavaaran suunnalta katsottuna (9.1.2025, Tero Vanhanen). Ote asemakaavan muutoksen selostuksesta.

Stadionin alueen yleissuunnitelma

Rukan stadionin alueelle on valmistunut yleissuunnitelma vuonna 2022 (Ecosign Mountain Planners Ltd 2022). Suunnitelmassa alueelle esitetään toteutettavaksi muun muassa kahta uutta hotellia, huoneistoja sekä koulutusrakennusta. Suunnitelmassa on tarkasteltu myös muun muassa alueen liikuntapaikkoja, liikenne- ja reitistöratkaisuja sekä pysäköintimahdollisuuksia. Hiihtoon ja mäkihyppyyn liittyvät toiminnot säilyvät alueella ja niitä kehitetään edelleen. Alla olevassa kuvassa 15 on esitetty koko alueen toiminnot. Suunnitelmassa esitetyt ratkaisut on suurelta osin huomioitu ydinalueen uudistuksen vaiheessa 1.

Kuva 15. Ote stadionin alueen ja lähiympäristön yleissuunnitelmakartasta (Ruka stadium & surrounding area master plan, Ecosign Mountain Planners ltd 2022).

Uuttuahan alueen yleissuunnitelma

Kaavaprosessin aikana laadittiin yleissuunnitelma suunnittelualueen itäosassa sijaitsevalle Uuttuahan alueelle (Ecosign 2023). Suunnitelman sisältö on kuvattu tarkemmin osiossa 6.1. kaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.

3. Perusselvitykset

3.1 Yleistä

Yleiskaavaan liittyen on laadittu erillisselvityksinä luontoselvitykset, Natura-arviointi, liikenneselvitys, infratarkastelu, reittien kehittämissuunnitelma sekä arkeologinen inventointi Uttuahan alueelle. Aluetta koskien on laadittu vuosien 2021–2022 myös muun muassa meluselvityksiä (liittyen valtatie 5 meluvaikutuksiin). Yleiskaavan laadinnassa on hyödynnetty myös muita olemassa olevia aluetta koskevia selvityksiä.

3.2 Luontoselvitys

Yleiskaavan yhteydessä on laadittu luontoselvitys. Osana luontoselvitystä tehtiin myös pesimälinnustoselvitys. Luontoselvitystä on päivitetty vuonna 2026 huomioiden Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnossa (14.6.2023) annettu palaute. Selvitys on kokonaisuudessaan kaavaselostuksen liitteenä.

Luontoselvityksen päivitettyssä versiossa on pitäydytty vuoden 2022 mukaisessa suunnittelun alueen rajauksessa, koska luontoselvitykset on tehty kyseiseltä alueelta. Sitten osayleiskaava-alue on tarkentunut ja Kivivaaran alueen eteläkärki on jätetty pois suunnittelun alueen rajauksesta joulukuussa 2025. Yleiskaavan uudistuksen toukokuussa 2022 päätetyn rajauksen mukainen suunnittelun alue sisälsi ydinalueen lisäksi osia ulkokehästä (Uttuahan alue Rukajärven luoteispuolella sekä pienet alueet Kivilammen kaakkoispuolella). Lisäksi suunnittelun alue sijoittui osin Pyhäjärven rantayleiskaavan alueelle (Kivivaaran alue).

Luontoselvityksessä on kartoitettu vuonna 2022 luonnonsuojelulain (1996/1096) 29 § suojellut luontotyypit (nykyisen luonnonsuojelulain (9/2023) 64 ja 65 §), metsälain (10 §) erityisen tärkeät elinympäristöt ja vesilain (luku 2, 11 §) luontotyypit sekä uhanalaiset luontotyypit (Kontula ja Raunio 2018) ja muut luontoarvojensa puolesta huomioitavat kohteet. Uhanalaisen (Hyvärinen ym. 2019), luontodirektiivin mukaisen sekä muun huomionarvoisen lajiston esiintyminen on selvitetty olemassa olevan tiedon, paikkatietotarkastelun ja maastokartoitusten perusteella. Tietoja on sittemmin yhdenmukaistettu etenkin metsälakikohteiden osalta nykyisin käytössä olevan Luopas-oppaan (Mäkelä & Salo 2023: taulukko 7.1) Lutu-luokituksen mukaiseksi.

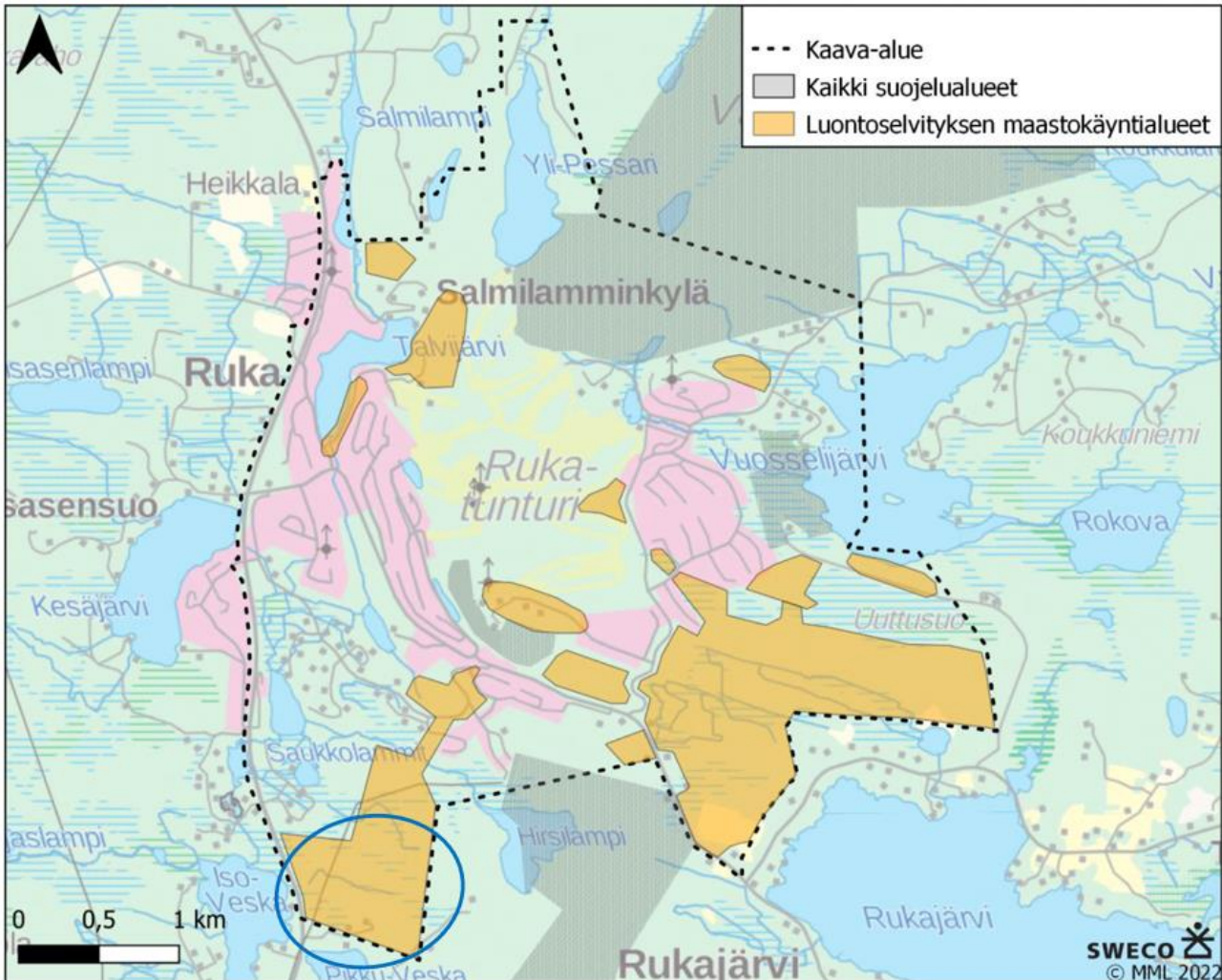
Luontoselvitysten lähtötietoina on käytetty peruskarttoja, ilmakuvia, Ympäristöhallinnon tietokantoja (mm. Karpalo-karttapalvelu), Metsäntutkimuslaitoksen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) kartta-aineistoja ja kansainvälisesti, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden (IBA, FINIBA, MAALI) rajauksia (BirdLife 2022 ja 2024). Käytössä olivat Lajitietokeskuksen Laji.fi-portaalin havainnot, joista tietopyyntö on tehty 20.4.2022 (Suomen Lajitietokeskus 2022). Tuoreimpia Laji.fi-havaintotietoja huomionarvoisista lajeista ja vieraslajeista on saatu myös tietopyynnöillä, jotka on tehty 24.7.2025 ja 9.10.2025 (Suomen Lajitietokeskus 2025). Lähtötietoina on käytetty myös asemakaavoitukseen laadittuja luontoselvityksiä. Näistä tuorein on Uunikulma-Kivilammen asemakaavan muutokseen liittyvä luontoselvitys vuodelta 2021 (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy).

Selvitysten maastokäynnit kohdistettiin alueille, joille kaavassa on suunnitteilla muuttuvaa maankäyttöä. Tarkempien maastokäyntien alueet on esitetty seuraavassa kuvassa (kuva 16). Selvitykset ja niiden maastokäyntien ajankohdat on esitetty kootusti luontoselvitysraportissa. Myös menetelmät on kuvattu selvityksessä seuraavassa kuvattua tarkemmin.

Kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitukset on tehty maastokartoituksina 4.–8.7.2022. Maastokartoitukset kohdistettiin esitietojen perusteella alueille, joilla arvioitiin olevan erityisiä luonnon kannalta merkittäviä kohteita ja/tai arvokasta lajistoa niillä alueilla, joille on suunnitteilla muutoksia maankäyttöön. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen on tehnyt FM biologi Aija Degerman.

Pesimälinnustoselvitys tehtiin kahden kierroksen sovellettuna kartoituslaskentana (Koskimies & Väisänen 1988) kohdentaen käynnit erityisesti alueille, joille on suunnitteilla maankäytön muutoksia ja jotka arvioitiin linnuston kannalta merkittävimmiksi kohteiksi. Käytännössä pesimälinnustoselvityksen maastokäyntialueet olivat samat kuin kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä. Ensimmäinen kierros tehtiin 23.-25.5.2022 ja toinen

5.-8.6.2022. Pesimälinnustoselvityksen on tehnyt FM biologi Taru Suninen. Selvitystä on päivittänyt vuonna 2025 LuK biologi Emmi Virsula.

Kuva 16. Luontoselvityksissä vuonna 2022 inventoidut alueet. Pesimälinnustoselvityksen maastokäyntialueet ovat samat kuin kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä. Maastokäyntialueisiin sisältyi myös aiemmin kaava-alueeseen kuulunut Kivivaaran eteläinen osa-alue (likimääräinen sijainti esitetty sinisellä ympyrällä) on rajattu pois yleiskaavan suunnittelualueesta kaavaehdotusvaiheessa.

Luontoselvitystä täydennettiin kahdella lisäselvityksellä. Metson soidinpaikkaselvityksessä havainnoitiin metson soidinpaikkojen ohella myös muiden kanalintujen soittimia ja reviirejä (Sweco Finland Oy 2023, tekijänä FM biologi Taru Suninen). Albus Luontopalvelut Oy puolestaan kartoitti sensitiiviselle hyönteislajille soveltuvaa elinympäristöä Rukan yleiskaava-alueella. Koska kyseiseen EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajiin liittyvät tiedot ovat salaisia, sen esiintymistä kaava-alueella on käsitelty erillisessä viranomaisliitteessä.

Luontoselvitystä on täydennetty vuonna 2025 huomioiden Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto (14.6.2023), esimerkiksi ajantasaisammalla tietoja sekä tarkastelemalla paikkatietotarkasteluna direktiivilajien esiintymistä ja esiintymispotentiaalia kaava-alueella (tekijänä LuK biologi Emmi Virsula, Sweco Finland Oy). Päivityksen yhteydessä tehtiin useita tietopyyntöjä.

Luontoselvitys sisältää useita liitteitä, joista osa sisältää sensitiivistä lajitietoa, ja on tarkoitettu vain viranomaiskäyttöön.

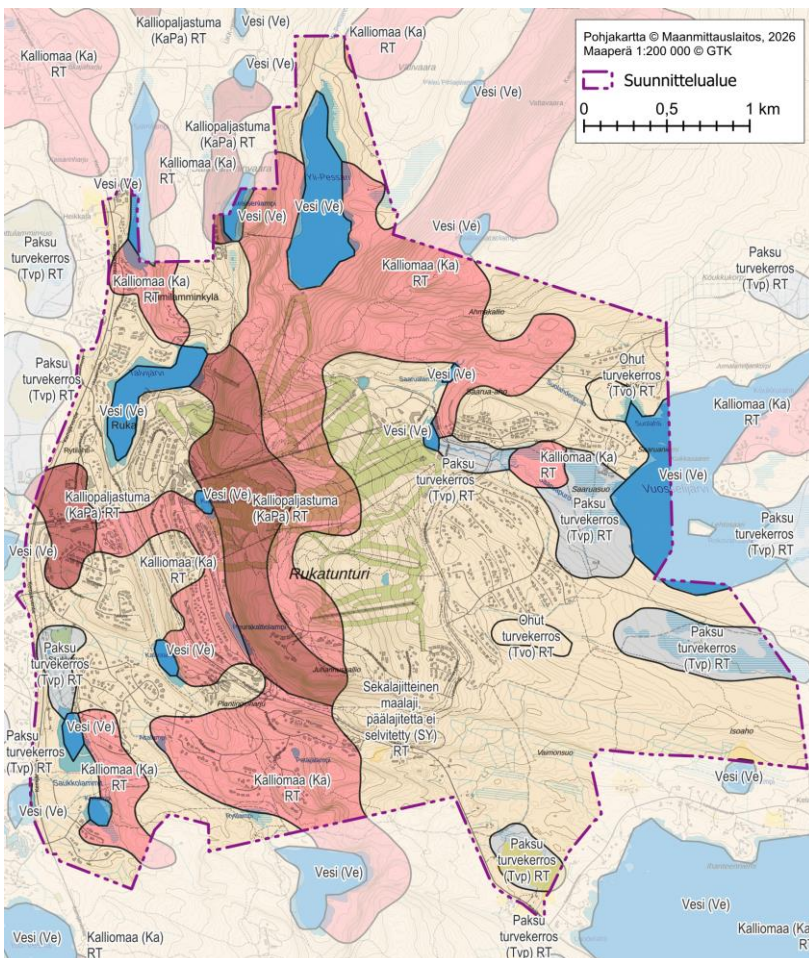
Luontoselvityksen liiteasiakirjassa on esitetty arvokkaiden luontokohteiden sijainnit suhteessa kaavan mahdollistamiin maankäytön muutosalueisiin.

Arvokkaiden luontokohteiden yhteenvedo -osiossa on esitetty yhteenvedo kaavakartalla esitettävästi arvokkaista luontokohteista (luo).

3.2.1 Maa- ja kallioperä sekä topografia

Pyhävaaralta Rukatunturin kautta pohjoiseen jatkuvan vaaranjonon alueella korkeuserot ovat suuria ja topografian vaihtelut jyrkkiä. Vaaranjonon korkein kohta on Valtavaara 492 m merenpinnan yläpuolella. Jääkauden aikainen jäätikön pääasiallinen liike lännestä itään on aiheuttanut kalliopaljastumien esiintymisen usein vaarojen ja maiden länsirinteillä, kun taas itärinteet ovat tavallisesti moreenin tai muiden maaperämuodostumien peittämiä. Kallioperältään korkeimmat vaarat ovat Rukatunturin kvartsiittimuodostuman ortokvartsiittia, joka on hyvin kestävä sekä kemiallista että mekaanista rapautumista vastaan. Rukatunturin kvartsiittimuodostuman alaosat ovat helposti rapautuvaa dolomiittipitoista serisiittikvartsiittia, joka näkyy useina syvinä laaksoina, järvinä, lampina ja puroina. Topografia on näillä alueilla hyvin vaihtelevaa. Rukatunturin kvartsiittimuodostuman alakontaktia seurailee selvä kasvillisuusrehevöitymä, kun kalkinsuosijakasvit ovat hakeutuneet dolomiittipitoisten kivilajien alueelle. (Silvennoinen 1991)

Maaperä Rukatunturin laella on kalliomaata ja rinteillä on kalliopaljastumia. Saukkolammin suolla, Vuosselijärven suolla ja Uuttusuolla on paksu turvekerros ja sen länsipuolen suolla ohut turvekerros. Muualla maaperä on hiekkaista moreenia.

Kuva 17. Maaperä suunnittelualueella. Osa kalliomaata-alueista pohjoisessa Valtavaaralla ja Yli-Pessarijärven länsipuolella, ja etelässä Hirsilammen pohjoispuolella sisältyy valtakunnallisesti arvokkaisiin kallioalueisiin.

Alueen kallioperäkartta on esitetty liitteenä olevassa luontoselvityksessä.

3.2.2 Pinta- ja pohjavedet

Vesistöt

Rukan yleiskaavan alueella on useita pieniä järviä ja eri kokoisia lampia eri puolilla aluetta. Seuraavassa on kuvattu alueen merkittävimmät vesistöt. Pienet lammet on kuvattu tarkemmin luontoselvitysraportissa.

Salmilampi on pitkänomainen järvi Salmilaminvaaran alla kaava-alueen länsiosassa, suurimmaksi osaksi kaava-alueen ulkopuolella. Järvi on kooltaan noin 7,7 ha. Talvijärvestä laskee Salmilampeen noin 580 m pitkä luonnontilainen puro.

Valkeaisenlampi sijaitsee kaava-alueen pohjoisosassa, osin kaava-alueen ulkopuolella. Kokoa lammella on noin 3,6 ha.

Yli-Pessari (Kuva 18) sijaitsee osin kaava-alueella, sen pohjoisosassa. Järvi on kooltaan noin 29,4 ha.

Talvijärvi kuuluu pintavesityypiltään pieniin ja keskikokoisiin vähähumuksisiin järviin. Talvijärven eko-loginen tila on hyvä (vesikartta.fi).

Kalliolampi on kooltaan 2,5 ha. Lampeen on kaivettu oja kaakon suunnalta. Lammesta laskee noin 1,1 km pitkä, osin oikaistu laskupuro Talvijärveen.

Saarualammit on kaksi toisiinsa yhteydessä olevaa lampea kaava-alueen pohjoisosassa Rukatunturin itärinteen alla. Eteläisempi lampi on kooltaan 1,65 ha ja pohjoisempi, Natura-alueella sijaitseva lampi noin 0,9 ha. Pohjoisempi lampi kuuluu vesilain 11 § suojelemiin luontotyypeihin.

Saukkolammit sijaitsee kaava-alueen länsiosassa. Kokoa lammilla on noin 5,6 ha. Lampeen laskee oja/puroja Kemijärven länsipuolen lammesta, Kivilammesta ja Ryttilammesta. Ryttilammen laskupurolla on mittaa noin 1 km. Saukkolammista on kaivettu oja pohjoiseen Saukkosuolle, jossa on pieni nimetön suorantainen lampi.

Vuosselijärvi sijaitsee kaava-alueen itäosassa ja suurimmaksi osaksi kaava-alueen ulkopuolella. Järvi kuuluu pintavesityypiltään runsaskalkkisiin järviin ja sen ekologinen tila on hyvä (vesikartta.fi). Vuosselijärvellä on kokoa 87,8 ha. Vuosselijärveen laskevia puroja kaava-alueella ovat Saaruapuro ja Suolahdenpuro.

Kuva 18. Yli-Pessari Rukan rinteeltä kuvattuna.

3.2.4 Kasvillisuus ja luontotyypit

Rakentaminen on muuttanut voimakkaasti Rukan alueen luontoa. Nurmipintaiset laskettelurinteet kattavat suuren osan Rukatunturin alueesta. Lakialueella on myös kallioisia ja aluskasvillisuudeltaan varpuvaltaisia alueita, jolla risteilee sekä virallisia että epävirallisia polkuja ja reittejä ja luontainen kasvillisuus on kulunutta. Rinteiden alla on rakennettuja alueita. Tiiveintä rakentaminen on länsirinteen alla Rukan keskustassa, jossa ei luonnontilaista luontoa ole jäljellä lainkaan. Muualla Rukan rinteillä loma-asutus on harvempaa ja rakennettujen alueiden ja kattavan tieverkoston väliin jää metsäisiä alueita, lampia ja pieniä soita. Vanhaa puustoa on säilynyt rakennettujen alueiden lomassa.

Kuva 20. Rukan itärinnettä Valtavaaran suunnasta kuvattuna.

Rukan alueella metsät ovat pääasiassa tuoreita tai kuivahkoja kangasmetsiä. Lehtoa tai lehtomaista kangasta kaava-alueella on pienialaisesti Vuosselijärven länsipuolella ja Rukajärven luoteispuolella. Kuusivaltaista metsää on erityisesti Valtavaaran-Pyhävaaran luonnonsuojelualueella ja Yli-Pessararin alueella. Muualla kuusivaltaisia metsiä on vähemmän ja metsien valtapuuna on mänty. Rukan kaava-alueella on vanhaa metsää myös suojelualueiden ulkopuolella. Rukan rinteillä ja asutuksen/loma-asutuksen välialueilla on vanhaa puustoa. Nuorempia talousmetsiä on Vuosselijärven ja Rukajärven välisellä alueella ja kaava-alueen eteläosassa.

Rukan alue on maastonmuodoiltaan vaihtelevaa. Pienilmaston kosteusoloista ja rehevän kallioperän, dolomiittipitoisten kivilajien esiintymisen vuoksi kasvillisuus on paikoin rehevää ja lajisto monipuolista erityisesti purojen varsilla ja soilla Runsasravinteiset avoimet letot ja lettorämeet ovat luonteenomaisia Kuusamon liuskealueelle. Ravinteisia soita on kaava-alueen eteläosassa soidensuojeluohjelmaan kuuluvan kohteen Rukan suot alueella ja sen eteläpuolella. Tällä alueella on luonnontilaisia soita. Kemijärventien varressa ja Saukkolammin-Kivilammin alueella suot on ojitettu.

Kaava-alueen itäosassa Rukajärven länsipuolella on avoimia peltoja ja viljelykäytöstä jääneitä niittyjä. Peltoja on raivattu soille Vaimonsuon eteläosassa ja itäpuolella. Viljelykäytöstä jääneet pellot ovat sittemmin metsittyneet. Kaava-alueen itäosassa soita on myös ojitettu metsätalouskäyttöön. Rukan itärinteen ja Ihanteenlammen välisellä alueella lähes kaikki suot on ojitettu. Laaja Uuttusuo Vuosselijärven eteläpuolella on luonnontilainen ja ojitamaton laaja avosuo.

Selvitysalueella kuusivaltaisia metsiä on erityisesti Valtavaaran alueella, mutta myös Rukatunturilla ja Rukan rinteillä. Mäntyvaltaista metsää on erityisesti kaava-alueen eteläosassa. Kaava-alueen kaakkoisosan entiset

metsittyneet pellot erottuvat lehtipuuvaltaisuudellaan. Vanhaa, yli 100-vuotiasta metsää tai vanhaa puustoa on suojelualueella Valtavaaralla ja kaava-alueen pohjoisosassa. Ruka-tunturilla vanhaa puustoa on laskettelurinteiden ja muiden rakennettujen alueiden väliin jäävillä metsäalueilla. Talouskäyttö näkyy nuorempina metsinä kaava-alueen itä-/kaakkoisosassa ja etelä-/luoteisosassa.

Suunnittelualueen eri osa-alueiden kasvillisuus on kuvattu liitteenä olevassa luontoselvityksessä.

Arvokas kasvi- ja sienilajisto

Alueelta oli tiedossa paljon havaintoja uhanalaisista, luontodirektiivin liitteen IV (b) mukaisista, koko maassa rauhoitetuista (luonnonsuojelulaki) ja erityisesti suojeltavista lajeista Suomen Lajitietokeskuksen (2022, 2025) Laji.fi-tietokannassa. Osa kaava-alueen lajeista esiintyy suojelu- ja Natura-alueilla. Arvokasta lajistoa löytyi maastokäynnillä eri puolilta kaava-aluetta. Havainnot sijainteineen on esitetty tarkemmin kaavaselostuksen liitteenä olevassa luontoselvityksessä.

Uhanalaista ja muuta arvokasta lajistoa esiintyy Natura-alueella Valtavaaralla ja Vuosselijärven länsipuolen suoalueella sekä Juhannuskalliolla ja soidensuojeluohjelmaan kuuluvalla alueella Rukan suot.

Suojelualueiden ulkopuolella arvokkaan lajiston esiintymiä on huomattavan paljon Kemijärventien (E63) varrella. Tien pientareilla kasvaa useita keto- ja niittylajeja pitkällä matkalla, esimerkiksi maastonselvityksessä havaittiin horkkakatkeroa (EN), ahokissankäpälää (NT) ja tataarikohokkia (NT).

Rukatunturin lajistoon kuuluvat myös pikkupussisammal (CR), jonka suojelemiseksi on tehty erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajauspäätös (ERA270322) Rukatunturin eteläiselle huipulle (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, sähköpostit 27.3.2025 ja 1.12.2025). Muita Rukatunturin lajeja ovat esimerkiksi harsuluppo (EN) ja nukkamunuaisjäkälä (VU). Maastokäynneillä huomattavan paljon arvokasta lajistoa löytyi kaava-alueen eteläosan soilta, joilla kasvaa muun muassa suopunakämmekkää (NT), kaitakämmekkää (VU) ja ruskoruosteheinää (EN). Rukan alarinteeltä löytyy kuivien ketojen ja niittyjen lajeista ahokissankäpälää (NT) teiden varsilta monin paikoin ja samoilta alueilta on pari havaintoa ketonoidanlukosta (NT).

Suomen Lajitietokeskuksen (2022 ja 2025) mukaan alueelta on myös tehty vanhoja lajihavaintoja, joiden relevanttius on niiden iän ja epämääräisen sijainnin vuoksi kyseenalaista. Havainnot on kuvattu luontoselvityksessä.

Uhanalaisuusluokitus Hyvärinen ym. (2019) mukaisesti: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä

Muut mahdolliset luontoarvot: luonnontilaiset suot

Luontoselvityksen maastokäynnit keskitettiin alueille, joille kaavassa osoitetaan muuttuvaa maankäyttöä. Tällä merkinnällä on liitteen 1 kartalla esitetty maastotietokannan mukaisia soita, jotka vuonna 2022 tehdyn kartta- ja ilmakuvatarkastelujen perusteella ovat luonnontilaisia. Kohteiden luonnontilaisuutta ei ole maastokäynneillä varmistettu, mutta niiden arvot on syytä tarkistaa, jos kohteille tai niiden läheisyyteen suunnitellaan muuttuvaa maankäyttöä.

Vieraslajit

Vieraslajeihin kuuluu Talvijärvessä esiintyvä kanadanvesirutto. Muita kaava-alueen vieraslajihavaintoja maastokartoituksissa olivat teiden varsille levinneet komealupiini, viitapihlaja-angervo ja paimenmatara. Vieraslajeja havaittiin alueen laajuuteen ja kuljettuihin reitteihin nähden hyvin vähän.

Epävarmuustekijät

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä tunnistettiin ja selvitettiin suojelullisesti huomionarvoiset kohteet huomioiden potentiaalisimmat alueet sekä suunnitellut kaavassa osoitettavat rakentamisalueet. Havainnot uhanalaisista ja muista huomioitavista putkilokasvilajeista keskittyvät kuljetuille reiteille. Arvokasta lajistoa voi arvokkaina rajatuilla alueilla esiintyä laajemminkin. Selvityksessä ei ole tarkasteltu muita eliöryhmiä, kuten arvokasta sammal- ja jäkälälajistoa, sieniä tai hyönteisiä. On mahdollista, että kaava-alueelta löytyy uusia havaintoja näistä eliöryhmistä.

Arvokkaimmat kohteet maastaselvitysten alueilta, eli alueilta, joille kaavassa osoitetaan muuttuvaa maankäyttöä, on tunnistettu sekä lähtötietojen että maastokartoitusten perusteella. Eri ikäisten ilmakuvioiden tarkastelun perusteella osalle selvityksessä tunnistetuista arvokkaista luontokohteista on rakennettu maastaselvityksen ajankohdan jälkeen: Vuosselinrinteen suolle on rakennettu pysäköintialue ja tehty ojituksia, Vaaralan niitylle puolestaan on rakennettu useita vapaa-ajan asuntoja. Rakentaminen on muuttanut kohteiden luonnontilaisuutta huomattavasti, minkä Vuosselinrinteen suon rajausta on supistettu ja Vaaralan niitty poistetaan kokonaan huomionarvoisista luontokohteista. Epävarmuuksia liittyy siihen, onko huomionarvoista lajistoa tai niiden elinympäristöä voinut säästyä maankäytön muutoksista huolimatta, koska kohteita ei ole tarkastettu maastossa maankäytön muutosten jälkeen.

Osalla luo-kohteista on käyty maastossa, osalla ei. Etenkin jälkimmäisten kohteiden tila on tarkistettava asemakaavavaiheessa.

Maastaselvitysalueiden ulkopuolella voi esiintyä arvokkaita luontokohteita, joita ei tässä selvityksessä ole tunnistettu. Mahdollisina kohteina on esitetty voimassa olevan yleiskaavan mukaiset luo-alueet, joilla todennäköisesti edelleen on luontoarvoja. Muita arvokkaita luontokohteita voivat olla muun muassa alueen ojitamattomat suot, purot, norot, mahdolliset lähteet sekä vanhan metsän kohteet ja lehtolaikut, joiden esiintymistä ei ole kattavasti kartoitettu.

3.2.5 Pesimälinnusto

Selvitysalueella tai sen lähivaikutusalueella havaittiin tai tiedetään esiintyvän yhteensä 45 eri lintulajia, joista 22 on suojelullisesti huomionarvoisia. Yleisesti ottaen havaittu lajisto on Kuusamon seudulle tyypillistä havumetsien ja osin vanhojen metsien lajistoa (luokittelu: Väisänen ym. 1998). Selvitetystä alueista laajimmilla Uuttuahan ja Kivivaaran rakentamattomilla alueilla havaittiin eniten suojelullisesti huomionarvoista lajistoa. Suurin osa suojelullisesti huomionarvoisista lajeista havaittiin vanhoissa tai kosteapohjaisissa metsissä ja soilla tai niiden reunamilla. Ei suojelullisesti huomionarvoisten yleisten lintulajien (vihervarpunen, peippo, punakylkirastas, laulurastas, metsäkirvinen) lukumääriä tai revierejä ei paikannettu kartoille.

Alueella havaittiin yksi erittäin uhanalainen lintulaji (EN, hömötiainen), yksi vaarantunut laji (VU, pajusirkku), sekä seitsemän silmälläpidettävää lajia (liro, valkoviklo, taivaanvuohi, västäräkki, kuukkeli, järripeippo, pohjansirkku). Havaituista lajeista laulujoutsen, liro, pohjantikka, palokärki ja isokäpylintu kuuluvat EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin. Suomen kansainvälisiä vastuulajeja havaittiin kuusi (haapana, telkkä, liro, valkoviklo, leppälintu ja kuukkeli). Lisäksi havaittiin tai tiedetään esiintyvän viisi sensitiivistä lajia, joita ei ole laskettu mukaan edellä mainittuihin uhanlaisten lajien yhteismääriin.

Selvityksen yleisin laji oli silmälläpidettävä järripeippo. Järripeippo on Kuusamon seudulla tavanomainen kangasmetsien laji, joka ei ole erityisen vaateliias elinympäristönsä suhteen, eikä järripeipon esiintyminen kerro linnustollisesti poikkeuksellisen tärkeistä alueista Kuusamon seudulla. Järripeipon havaintopaikkoja ei ole tästä syystä esitetty suojelullisesti huomionarvoisten lajien revierikartassa. Muita selvitysalueella yleisiä lajeja olivat muun muassa leppälintu ja pohjansirkku.

Selvityksen tuloksia on kuvattu tarkemmin kaavaselostuksen liitteenä olevassa luontoselvitysraportissa. Selvityksessä havaitut lajit ja kaava-alueen arvokkaat luontokohteet on esitetty yhteenvetona koko kaava-alueelta maastokartalla ja suhteessa maankäytön muutosalueisiin luontoselvityksen liitteissä. Näistä kartoista on myös sensitiivistä lajitietoa sisältävät versiot viranomaiskäyttöön.

Linnustollisesti arvokkaat kohteet

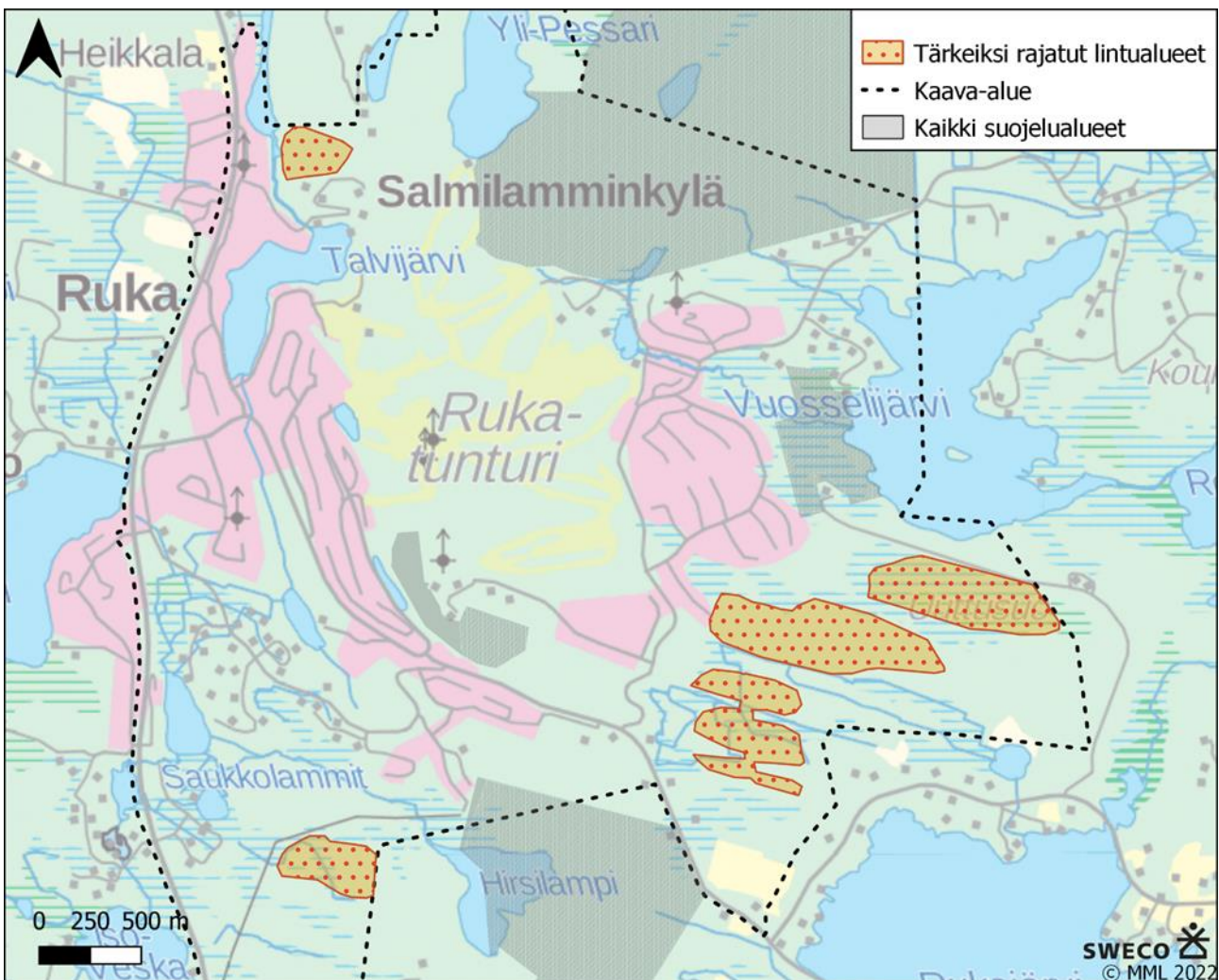
Selvitysalueelta rajattiin lajihavaintojen, niiden uhanalaisuusluokan, ja biotoopin perusteella yhteensä viisi linnustollisesti arvokasta aluetta (kohteet 8 sekä 34-37, joista kohde 35 ei sijoitu päivitetylle kaava-alueelle), jotka tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Linnustollisesti arvokkaat kohteet ja niiden rajaukset keskittyvät vanhoihin luonnontilaisen kaltaisiin metsiin, rämeille, sekä soille.

Talvijärven pohjoispuolen alue (34) rajattiin elinympäristön ja vanhan metsän lajin perusteella. Talvijärven pohjoispuolella havaittiin kuukkelipoikue, minkä lisäksi alue soveltuu erittäin uhanalaiselle hömötiaiselle, sillä alueella on runsaasti naavaa kasvavia puita ja vanhoja kuusia.

Kivivaaran rajausta (35) koskee lähinnä pientä, mutta melko monipuolisen lajiston omaavaa suoaluetta voima-johtolinjan vieressä. Alue ei sijoitu päivitetylle suunnittelualueelle.

Uuttuahoilta rajattiin kolme linnustokohdetta lajiston ja elinympäristön perusteella. Uuttusuolla (8) on monipuolinen pesivä suolajisto. Uuttuahon keskellä, Uuttuahon pohjoisemmalla rajauksella (36) on vanhaa, luonnontilaisen kaltaista, naavaista metsää, ja alueella havaittiin useita vanhan metsän lajeja, kuten kuukkeli ja pohjantikka. Alue voi soveltua myös metson soitimeksi. Uuttuahon eteläisempi rajausta (37) koskee rämeistä, kosteapohjaista sekametsää. Alueella havaittiin useita pohjansirkkuja ja kaksi pohjantikkaa. Rajauksella on runsaasti biodiversiteetin kannalta tärkeitä lahoavia maapuita. Kaikki Uuttuahon kohteet sopivat myös erittäin uhanalaisen hömötiaisen pesimäpaikaksi.

Linnustollisesti arvokkaat alueet kuuluvat LUOPAS-oppaan mukaisen arvoluokituksen 4 luokkaan, eli monimuotoisuutta tukevat kohteet. Arvoluokkaa on nostettu kahdella kohteella (kohteet 8 ja päivitetyn kaava-alueen ulkopuolella sijaitseva kohde 35), sillä ne osuvat samalle alueelle kuin kasvillisuus ja luontotyyppiselvityksessä arvokkaiksi luontokohteeksi tunnistetut kohteet (kuvattu tarkemmin luontoselvityksessä).

Kuva 21. Selvityksessä tärkeiksi rajatut lintualueet. Luoteisin alue ei sijoitu päivitetylle yleiskaavan suunnittelualueelle.

Huomiointisuosituksena selvityksessä todetaan, että linnustollisesti arvokkaiksi rajatut alueet etenkin Uuttuaholla on luonnon monimuotoisuuden ja kytkeytyneisyyden vuoksi tärkeitä säilyttää mahdollisimman luonnontilaisina, jotta ekologinen yhteys Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueilla säilyy. Linnustollisesti arvokkaat alueet tulisi säilyttää mahdollisimman luonnontilaisina, jos rakentamista suunnitellaan kohteille.

Puuston poisto ja maaston muokkaus tulisi pitää minimissään, sekä jättää tarpeeksi laaja luonnontilainen viherkäytävä pohjoiseteläsuunnassa ekologisen yhteyden säilymiseksi. Linnustollisesti arvokkaiden alueiden rajauksessa on huomioitu sekä havaitut lajit, että uhanalaisille lajeille, erityisesti vanhan metsän lajeille, soveltuva biotooppi.

Linnustollisesti arvokkaiden alueiden säilyttämistä maankäytön muutosten ulkopuolella suositellaan, tai jos muutoksia tehdään, puustoa ja muuta kasvillisuutta suositellaan poistettavan mahdollisimman vähän, sekä mahdollisten rakennusten lasi- ja ikkunapintojen merkitsemistä lintuturvallisesti. Kaikki rakentamis-, raivaus- ja purkutyöt tulee aloittaa lintujen pesimäkauden (huhti-heinäkuu) ulkopuolella.

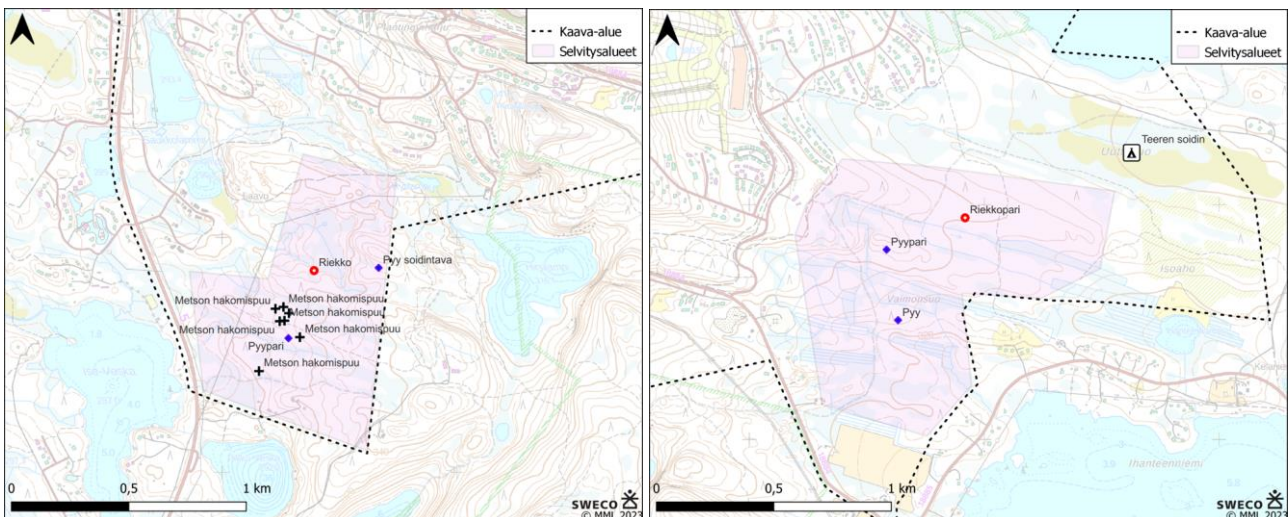
Epävarmuustekijät

Yhtenä vuonna tehty pesimälinnustoselvitys antaa kuvan ainoastaan yhden vuoden tilanteesta, johon voi vaikuttaa esimerkiksi sääolot ja kevään eteneminen, sekä sattuma. Vuoden 2022 sääolosuhteet pesimälinnustoselvityksen aikaan olivat otolliset selvityksen tekemiseen, vaikka linnustoselvityksen ensimmäinen käynti ajoittui suhteellisen myöhään, toukokuun viimeiselle viikolle, sillä kevät oli kylmä ja luminen. Epävarmuustekijöiden vähentämiseksi linnustoselvityksen osalta arvokkaiden alueiden rajauksissa on huomioitu myös huomionarvoisille lajeille sopiva biotooppi, eikä pelkästään lajihavainnot. Selvitystä on täydennetty metson soidinpaikkaselvityksellä.

Metson soidinpaikkaselvitys

Yleiskaavaan liittyen laadittua luontoselvitystä täydennettiin keväällä 2023 laaditulla metson soidinpaikkaselvityksellä. Metson ja muiden metsäkanalintujen soidinpaikkoja selvitettiin yhdellä käyntikerralla huhtikuussa kolmena maastopäivänä 2023 (25.–27.4.). Selvitykset kohdennettiin alueille, joilla havaittiin vuoden 2022 pesimälinnustoselvityksessä metson soidinpaikaksi sopivaa ympäristöä, havaittiin runsaasti metsoja ja minne on suunnitteilla muuttuvaa maankäyttöä (Kivivaara ja Uttuaho).

Selvitysalueelta ei pystytty rajaamaan yhtään metson soidinpaikkaa. Selvityksessä tehtiin suhteessa hyvin vähän havaintoja metsoista verrattuna edellisvuoden pesimälinnustoselvitykseen. Uttuaholla havaittiin kahdet koppelon jäljet, sekä teeren, riekon ja pyyn ulosteita, sekä yhteensä kaksi riekkoa. Kivivaaran alueelta löydettiin useita metson hakomispuita (7 kpl), soidintava pyy, pyypari ja riekko. Myös teeren jätöksiä havaittiin runsaasti, mutta jätöshavainnot kirjattiin vain metson hakomispuista. Havainnot on esitetty alla olevissa kartoissa (kuva 22).

Kuva 22. Kivivaaran ja Uttuahon alueen havainnot. Uttuaho sisältyy yleiskaavan suunnittelualueeseen, mutta pääosa Kivivaaran alueesta pohjoisinta osaa lukuun ottamatta, on jätetty uudelleenrajatun suunnittelualueen ulkopuolelle.

3.2.6 Muu eläimistö

Ruka sijaitsee poronhoitoalueella, joten alueen eläimistöön kuuluu poro. Hirvitiheys Rukan alueella on 2,46/1000 ha (Luke, Luonnonvaratieto). Muuta lajistoa ovat muun muassa metsänisäkkäät, kutenjänis, orava ja pienpedot.

Luontodirektiivin liitteen IVa lajeista liito-oravan levinneisyys ulottuu Kuusamon korkeudelle. Lähimmät harvat havainnot siitä ovat Oulangan kansallispuistosta.

3.3 Alueen luontokohteiden yhteenveto

Arvokkaat luontokohteet, kasvillisuus ja luontotyyppi

Kaava-alueen arvokkaat luontokohteet on esitetty kootusti seuraavissa taulukoissa ja kartalla (kuva 23). Kohteet on kuvattu tarkemmin luontoselvityksessä. Taulukoiden numerointi vastaa kaavakartan numerointia.

Taulukko 1a. **Arvokkaat luontokohteet kaava-alueella (luontokohteet 1–20)**. Vuoden 2022 kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä rajattiin maastokartoituksen ja lähtötietojen perusteella yhteensä 21 kohdetta, joista sittemmin yhden (Vaaralan niitty) on todettu ilmakuvatarkastelun perusteella hävinneen mahdollisesti vapaa-ajan asuntojen rakentamisen seurauksena. Kohteen 7. Vuosselinrinteen suo luo-alueen rajausta on pienennetty johtuen vuoden 2022 selvityksen jälkeen tapahtuneiden maankäytön muutosten, kuten ojitusten, aiheuttamasta heikentymisestä. Luontoselvityksen päivityksessä taulukkoon on lisätty Lutu-luontotyypit ja esitetty niiden uhanalaisuusluokat Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin (Kontula & Raunio 2018) mukaan: uhanalaiset: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantuneet; muut luokat: NT = silmälläpidettävä, LC = säilyvä, DD = puutteellisesti tunnettu. Taulukossa esitetty arvoluokka on Mäkelän ja Salon (2023) mukainen luokitus (1 = lainsäädännöllä turvatut kohteet, 2 = erityisen tärkeät kohteet, 3 = monimuotoisuutta turvaavat kohteet ja 4 = monimuotoisuutta tukevat kohteet). Kohteiden arvoluokkia on muutettu alkuperäisestä perustuen Mäkelän ja Salon (2023) taulukkoon 7.1

Nro	Vanha nro (2022)	Kohde	Laki-kohde	Luontotyyppi (Lutu)	Uhanalaisuusluokka		Arvo-luokka	Lähde
					Pohjois-Suomi	Koko maa		
1	1	Salmilamminpuro rantoineen						
		Salmilamminpuro	vesilaki	Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkukojet	NT	VU	1	maastokartoitus
		kaksi luonnontilaista lähdettä	vesilaki	Lähteiköt	LC	VU	1	maastokartoitus, vanha yk luo
		rantasuot, joissa huomionarvoista lajistoa	(metsälaki)	Kangasrämeet	NT	VU (vaihtelu väli: VU–EN)	3	maastokartoitus, GTK (2026)
				Mustikkakorvet	VU	EN		
kivikko	(metsälaki)	Tunturien karut ja keskiravinteiset kivikot	LC	LC	3	maastokartoitus		
2	2	Talvijärven rantasuot	(metsälaki)	Isovarpurämeet	LC	NT	4	maastokartoitus, GTK (2026)
				Kangasrämeet	NT	VU (VU–EN)		
3	3	Salmilamminvaaran suo		Lehtokorvet	VU	VU	3	maastokartoitus
4	4	Saarusuon laitteet (Saarusuon Natura- ja soidensuojelualuerajauste)		Pallosararämeet	LC	NT	2	maastokartoitus, soidensuojeluohjelma (SSO1104)
				Kangasrämeet	NT	VU (VU–EN)		

		n ulkopuolelle jäävät alueet)		Lyhytkorsirämeet	LC	NT		71 Rukan suot), GTK (2026)
				Ruohokorvet	NT	VU		
5	5	Vuosselijärven rantasuo	(metsälaki)	Lettorämeet	VU	VU	3	maastokartoitus
				Järvien rantapensaikot	LC	LC		
				Järvien ja jokien suursaraikot	DD	DD		
6	6	Vuosselijärven noro ympäristöineen	vesilaki, (metsälaki)	Havumetsävyöhykkeen norot	DD	DD	1	maastokartoitus, Metsäkeskuksen (2025) kuviotiedot
				Tuoreet kankaat	NT	VU		
7	7	Vuosselinrinteen suo		Letot	NT-EN	VU-CR	4	Maastokartoitus, Maanmittauslaitoksen (2025) ortokuvat vuosilta 2022-2025
		Huom. maastaselvityksessä tunnistettua arvokasta luontokohdetta ei ole enää olemassa samassa laajuudessa ja edustavuudessa rakentamisen takia						
8	8	Uuttusuo						
		Luonnontilainen suokokonaisuus, jossa huomionarvoista lajistoa	(metsälaki)	Ruohokorpi	NT	VU	2	maastokartoitus
				Varsinainen saraneva	LC	NT		
				Lyhytkorsineva	LC	LC-NT		
				Lyhytkorsiräme	LC	NT		
		puro/noro	vesilaki	Havumetsävyöhykkeen norot	DD	DD	1	maastokartoitus
				Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet	NT	VU		
9	9	Vaimonsuo 1	(metsälaki)	Tupasvillarämeet	LC	NT	4	maastokartoitus
10	10	Vaimonsuo 2		Ruohokorvet	NT	VU	4	maastokartoitus
11	11	Vaimonsuo 3, jossa huomionarvoinen laji		Minerotrofiset lyhytkorsinevat	LC	NT	3	maastokartoitus
				Saranevat	LC	NT		
				Kalvakkanevat	LC	NT		
				Tupasvillarämeet	LC	NT		
-	12	Vaaralan niitty, jossa huomionarvoisia lajeja		Tuoreet niityt	CR	CR	-	maastokartoitus, Maanmittauslaitoksen (2025) ortokuvat vuosilta 2022-2025
		Huom. maastaselvityksessä tunnistettua arvokasta						

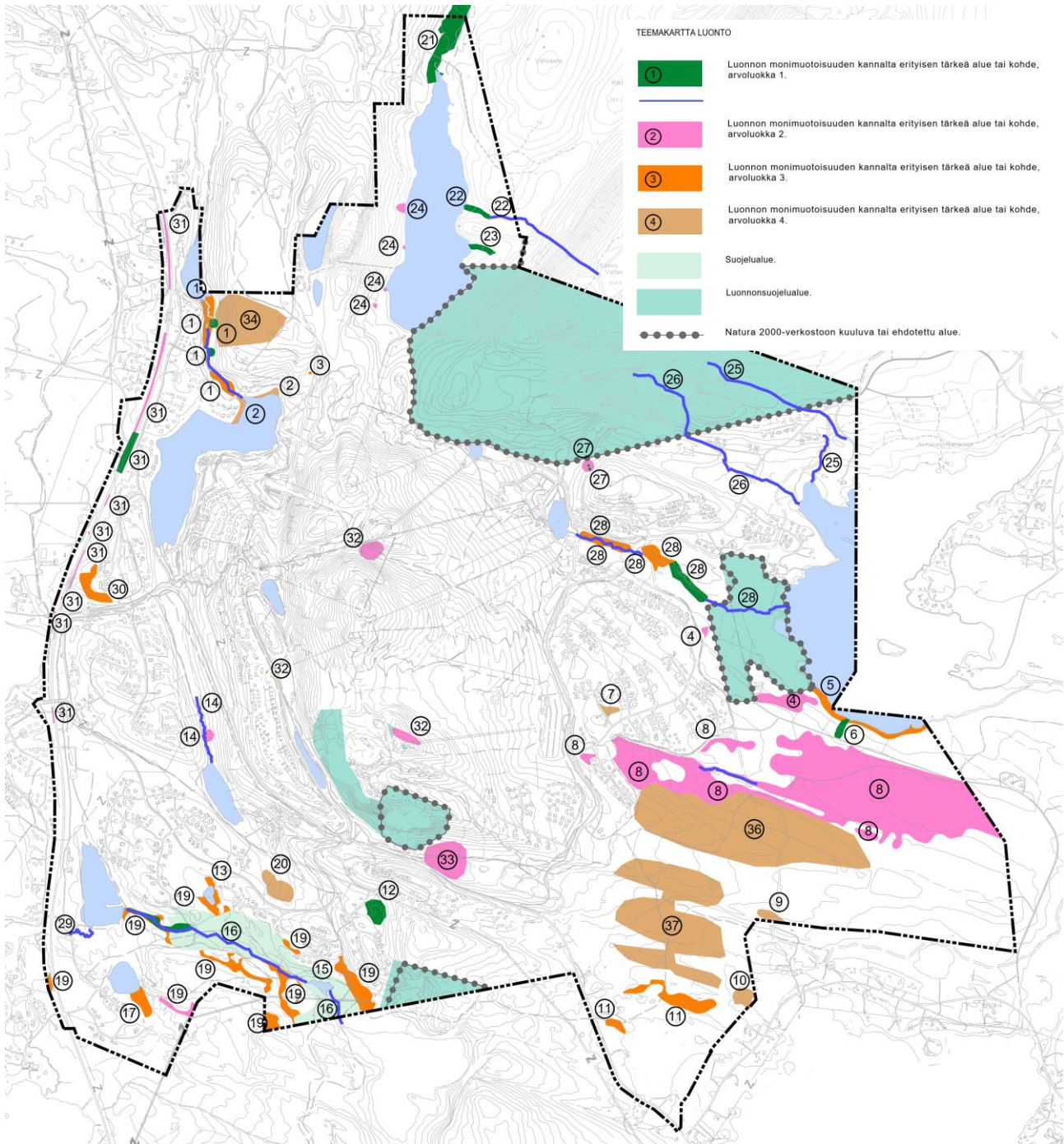
		luontokohdetta ei enää olemassa						
12	13	Petäjälampi	vesilaki	Suolammet	LC	NT	1	maastokartoitus, vanha yk luo
13	14	Aitalampi	vesilaki	Suolammet	LC	NT	1	maastokartoitus, vanha yk luo
14	15	Kalliolammen puro ympäristöineen (puron mutkittileva, luonnontilainen osuus)	vesilaki	Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujot	NT	VU	1	maastokartoitus, ak luontoselvitys
15	16	Rytilampi	vesilaki	Suolammet	LC	NT	1	maastokartoitus, vanha yk luo
16	17	Rytilammen puro ympäristöineen	vesilaki	Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujot	NT	VU	1	maastokartoitus, osin ak luontoselvitys, vanha yk luo
17	18	Kivilammen rantaluhta	(metsälaki)	Luhtanevat	LC	NT	3	ak luontoselvitys, vanha yk luo
				Lettonevat	NT (vaihtelu väli NT-VU)	VU		
18	19	Lähde Kivilammesta itään	vesilaki	Lähteiköt	LC	VU	1	ak luontoselvitys
19	20	Rukan suot						
		suokokonaisuus, jossa huomionarvoisia lajeja ja useita suotyyppejä		Letot	NT-EN	VU-CR	Eri kuvioilla 2 tai 3	maastokartoitus, soidensuojeluohjelma (SSO1104 71 Rukan suot)
				Minerotrofiset lyhytkorsinevat	LC	NT		
		purot/norot	vesilaki	Havumetsävyöhykkeen norot	DD	DD	1	maastokartoitus
Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujot	NT			VU				
20	21	Plantinginharjun suo		Lehtomaiset kankaat	NT	VU	4	maastokartoitus
				Tuoreet kankaat	NT	VU		
				Lehtokorvet	VU	VU		

Taulukko 1b. **Voimassa olevan yleiskaavan arvokkaat luontokohteet (luo-merkintä) / kaavakartan luontokohteet 21–30.** Tiedot perustuvat vanhan yleiskaavan mukaisiin luo-kohteisiin sekä Metsäkeskuksen (2025) kuviotietoihin. Metsäkeskuksen kuviotiedoissa rajatut kohteet ovat metsälain 10 § mukaisia kohteita. Muiden kohteiden määrittelyssä on käytetty aikaisempia selvitysraportteja. Huomioitavaa on, vanhan yleiskaavan luo-kohteista on vähän tai ei juuri tietoa saatavilla, minkä vuoksi kohteiden rajauksissa on hyödynnetty erilaisia paikkatietoaineistoja, kuten MVMi-aineistoa (Luke 2023). Kohteita ei ole tarkistettu maastossa, joten ne on tarkistettava asemakaavavaiheessa.

Nro	Vanha nro (2022)	Kohde	Lakikohde	Luontotyyppi (LuTu)	Uhanalaisuusluokka		Arvo-luokka	Lähde
					P-Suomi	Kokoma		
21	A	Pessarın puro ympäristöineen	Vesilaki, metsälaki	Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet	NT	VU	1	Vanha yk luo, Metsäkeskuksen (2025) kuviotiedot
22	B	Valtavaaralta laskeva pohjoisempi puro/noro ympäristöineen	Vesilaki, metsälaki	Havumetsävyöhykkeen norot	DD	DD	1	Vanha yk luo, Metsäkeskuksen (2025) kuviotiedot
				Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet	NT	VU		
23	C	Valtavaaralta laskeva eteläisempi puro/noro ympäristöineen	Vesilaki, metsälaki	Havumetsävyöhykkeen norot	DD	DD	1	Vanha yk luo, Metsäkeskuksen (2025) kuviotiedot
				Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet	NT	VU		
24	D	Yli-Pessarın rantakohteet (mahdollinen tihkupinta, soistumia)	Potentiaalinen vesilakikohde, ei määritettävissä ilman maastokäyntiä	Lähteiköt (tihkupinta)	LC	VU	2	Vanha yk luo
				Muita luontotyyppisiä soistumia	-	-		
25	E	Suolahdenkorven purot/norot ympäristöineen Huom. kokonaisuuteen kuuluu myös Saarualammiin laskeutuva noro/puro	Vesilaki	Havumetsävyöhykkeen norot	DD	DD	1	vanha yk luo
				Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet	NT	VU		
26	F	Suolahdenpuro ympäristöineen	Vesilaki	Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet	NT	VU	1	Vanha yk luo
27	G	Saarua-aho, lehtolaikku	Luonnonsuojelulaki, metsälaki	Lehdot	NT	VU	2 (huom. direktiivilajin esiintymät lk. 1)	Metsäkeskuksen (2025) kuviotiedot
				Huomionarvoinen laji: direktiivilaji				
28	H	Saarupuro ympäristöineen	Vesilaki, metsälaki	Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet	NT	VU	1	Vanha yk luo, Metsäkeskuksen (2025) kuviotiedot
		<i>suoelinympäristö, sisältäen jokimaisen levenemän puroa</i>	Metsälaki	Letot	NT-EN	VU-CR	4	Vanha yk luo, Metsäkeskuksen (2025) kuviotiedot
29	I	Saukolammin puro ympäristöineen	Vesilaki	Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet	NT	VU	1	Vanha yk luo, FCG (2021)
30	J	Koulun metsä	-	Tuoreet kankaat	NT	VU	3	Vanha yk luo, MVMI (Luke 2023)

Taulukko 1c. **Huomionarvoisen lajiston alueet ja linnustollisesti arvokkaat alueet, kaavakartan luontokohteet 31–34 ja 36–37.** Kohteet on kuvattu tarkemmin luontoselvityksessä. Myös aiemmassa taulukossa kuvattu kohde nro.8 kuuluu linnustollisesti arvokkaisiin kohteisiin. Luontoselvityksessä esitetty kohde 35 ei sijaitse enää yleiskaavan suunnittelualueella.

Nro	Kohde	Lakikohde	Tiivistetty kuvaus	Arvo-luokka	Lähde / rajausperuste
31	Kemijärventien huomionarvoinen lajisto	Luonnonsuojelulaki (yksi alue)	Kemijärventien pientareilla esiintyy yleiskaava-alueen sisällä useita huomionarvoisia lajeja, joiden esiintymiä on huomioitu yhteensä kymmenenä erillisenä kuviona.	1 / 2	Lajitietokeskus, maastokartoitus
32	Rukatunturin huomionarvoinen lajisto		Kokonaisuuteen kuuluu kolme kuviota, joista kaksi kuuluvat arvoluokkaan 2 ja yksi luokkaan 3. Näistä toiselle kuviolle sijoittuu mahdollisesti kalkkikalliota. Toisella esiintyy äärimmäisen uhanalaista (CR) pikkupussisammalta ja silmälläpidettävää (NT). Luokan 3 kohteella esiintyy vaarantunutta suikeanoidanlukkoa.	2 / 3	Lajitietokeskus, maastokartoitus
33	Juhannuskallion huomionarvoinen lajisto		Alueella esiintyy harsuluppoa, joka on erittäin uhanalainen (EN) laji.	2	Lajitietokeskus, maastokartoitus
34	Talvijärven pohjoispuoli		Kuukkeleita (NT), vanhoja kuusia ja runsaasti naavaa kasvavia puita. Elinympäristö soveltuu erittäin uhanalaiselle hömötiaiselle ja muille vanhan metsän lajeille. Jonkin verran lahoppua.	4	Vanhan metsän lajit, elinympäristö
36	Uuttuaho pohjoinen		Vanhaa, luonnontilaisen kaltaista, naavaista metsää, jossa elää useita vanhan metsän lajeja, kuten kuukeli ja pohjantikka. Merki-tystä myös metsäkanalinnuille ja muille vanhan metsän lajeille, kuten erittäin uhanalaisen hömötiaisen reviiiriksi.	4	Vanhan metsän lajit, metsäkanalinnut, elinympäristö
37	Uuttuaho etelä		Rämeistä, kosteapohjaista seka-metsää, paljon lahoppua. Useita havaintoja pohjansirkuista (NT) ja pohjantikoista. Potentiaalia myös erittäin uhanalaisen hömötiaisen reviiiriksi.	4	Vanhan metsän lajit, elinympäristö

Kuva 23. Alueen arvokkaiden luontokohteiden koontikartta. Numerointi vastaa kaavakartan numerointia.

3.4 Tulva-alueet

Matalan Vuosselinjärven rannat ovat suunnittelualueelle sijoittuvalla osalla osin loivat, joten järven tulva-alueet ovat paikoin varsin laajat. Osa alavasta alueesta on Natura-alueita (F11101601 Valtavaara – Pyhävaara).

Vuosselinjärven pinnan keskimääräinen korkeus on maastokartan mukaan +310.7 (N60-korkeusjärjestelmässä, N2000-korkeusjärjestelmässä korkeus on +311.0). Yleiskaavassa suuntaa antavan tulva-alueen rajaksi on määritelty keskiveden korkeus + 1 metri, jolloin tulvakorkeudeksi muodostuu + 312.00 (N2000).

Alueen vesistöistä Talvijärvi on varsin jyrkkärantainen, joten tulva-alueet ovat pienet. Talvijärven etelä- ja pohjoisosissa on kuitenkin myös vähäisessä määrin loivarantaista aluetta. Järven pinnan keskimääräinen korkeus on maastokartan mukaan +296.5 (N60-korkeusjärjestelmässä, N2000-korkeusjärjestelmässä korkeus on +296.8). Tulvakorkeudeksi muodostuu + 297.8 (N2000).

Yleiskaavan suunnittelualueelle sijoittuvan Saukkolammen keskimääräinen korkeus on maastokartan mukaan +393.4 (N60-korkeusjärjestelmässä, N2000-korkeusjärjestelmässä korkeus on +393.7). Tulvakorkeudeksi muodostuu + 294.7 (N2000). Lampi on itärantaa lukuun ottamatta varsin loivarantainen.

Alimmat kosteudelle alttiin rakennusosat on syytä sijoittaa vielä 1 m edellä esitettyjen korkeuksien yläpuolelle, ellei riittävin selvityksin pystytä osoittamaan matalamman korkeuden olevan perusteltu.

Muut alueelle sijoittuvat vesistöt ovat joko jyrkkärantaisia, pienikokoisia, vähäisesti tuluvia tai niiden läheisyydessä ei ole rakentamispainetta, joten niille ei ole erikseen määritelty tulva-alueita.

Tunturin alueelta tulevat sulamisvedet voivat paikoin aiheuttaa paikallisia tulvia. Ilmastonmuutos voi lisätä tulvien voimakkuutta. Sulamisvedet on tärkeä huomioida asemakaavoitusvaiheessa ja muussa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, kuten reittisuunnittelussa.

3.5 Pilaantuneet maa-alueet ja maaperän pilaantumisriskit

Ydinalueen yleiskaavan muutoksen suunnittelualueella sijaitsee neljä maaperän tietojärjestelmässä (MATTI) mainittua mahdollista pilaantuneen maan kohdetta. Kohteiden sijainti on esitetty kuvassa 24. Kohteista kaksi sijoittuvat yleiskaavan uudistuksen vaiheen 1. alueelle. Valtatien 5 ja Rukatunturintien risteyksen läheisyyteen sijoittuvat kohteet ovat vaiheen 2. suunnittelualueella (ympyröity vaaleansinisellä).

Kuva 24. MATTI-järjestelmässä mainitut pilaantuneen maan kohteet ydinalueella. Kohteet sijaitsevat Länsi-Rukan puolella (Karttapalvelu Karpalo). Yleiskaavan uudistuksen vaiheen 2 alueelle sijoittuvat kohteet on ympyröity vaaleansinisellä.

3.6 Maisema

3.6.1 Maiseman yleiskuvaus

Suurmaisema

Maisemamaakuntajaossa suunnittelualue kuuluu Kainuun ja Kuusamon vaaramaa maakuntaan ja edelleen Kuusamon vaaraseutuun (*Ympäristöministeriö 1993: Maisema-alue työryhmän mietintö Osa I, Maisemanhoito. Ympäristöministeriön mietintö 66/1992*). Alueen kuvaus arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla-inventointiraportissa:

Kuusamon vaaraseudulla maisemat ovat kauttaaltaan jylhiä, maanpinnan muodot ovat jyrkkäpiirteisen vaaraisia. Samoin kuin Kainuun vaaraseudulla maisemassa ovat selvästi näkyvissä mannerjäätikön vaikutuksesta syntyneet jäljet. Pinnanmuodoille ovat tyypillisiä vaarat, luode-kaakko-suuntaiset drumliinikentät sekä luode-kaakko-suuntaiset ja länsi-itä -suuntaiset selväpiirteiset harjujaksot. Seudulla on useita suuria järviä sekä pieniä järviä, jokia ja puroja. Jääkauden jäljet näkyvät selvästi järvien muodoissa. Soita on paljon, ne ovat tyypiltään Peräpohjolan aapasoita ja alueellisesti tyypillisiä Kuusamon rinesoita.

Seutu kuuluu kokonaisuudessaan pohjoisborealiseen kasvillisuusvyöhykkeeseen. Metsät ovat yleensä karuhkoja variksenmarja-puolukkatyyppin tai variksenmarja-mustikkatyyppin kuusikoita. Karussa luonnossa on paikoin myös rehevää kasvillisuutta, lehtoja, lettosoita ja niittyjä. Korkeimpien vaarojen laella ja kylmien rotkolaaksojen kallioseinämillä on myös tunturikasvillisuutta.

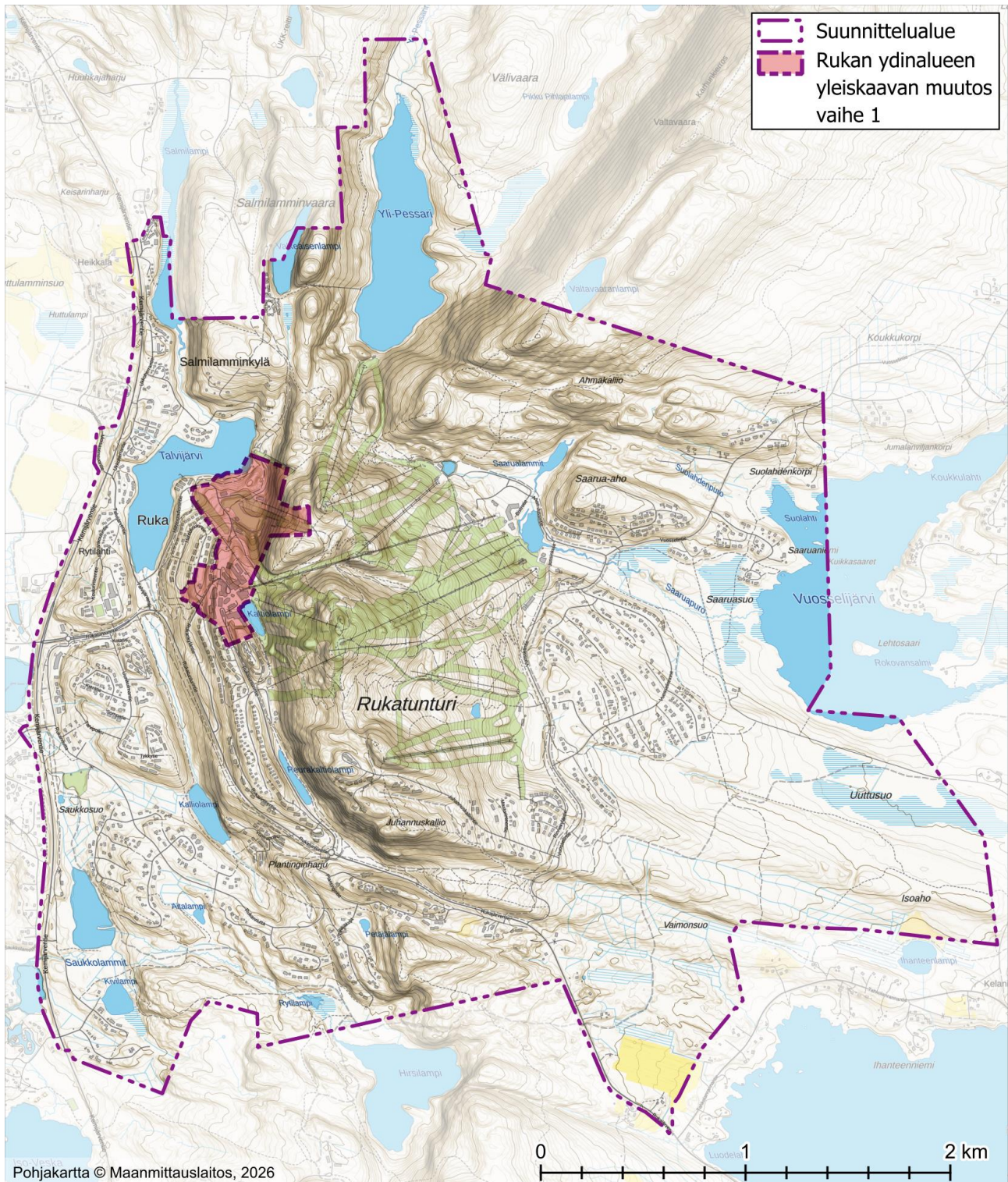
Harva asutus sijoittuu vaarojen rinteille sekä järvien nimille ja kannaksille. Seudun eteläosassa on myös vaara-asutusta.

Alueelle tyypillisiä maisemia ovat vaaramaisemat sekä vaarojen rinteillä ja järvien niemillä ja kannaksilla sijaitsevat kylät viljelyalueineen.

Lähimaisema

Rukan alueen maisemat ovat monipuolisia ja vaihtelevia. Alueen lähimaisemassa korostuu suurten korkeuserojen, metsien ja vesistöjen lisäksi alueen matkailurakentaminen.

Yleiskaava-alueen jyrkimmät rinteet sijoittuvat tunturialueen länsi- ja eteläosiin. Myös alueen koillisosassa Valtavaaran suunnalla on topografialtaan jyrkkää aluetta (kuva 25). Valtavaara-Valkeisenvaara on valtakunnallisesti arvokas kallioalue, jonka päältä avautuvat komeat ja monipuoliset maisemat kauas ympäristöön. Valtavaara ja sen länsipuolinen suurelta osin moreenin peittämä kallioinen vaaramaasto ovat sekä luonnonsuojellisesti että maisemallisesti hyvin arvokkaita. Valtavaara-Valkeisenvaaran maisema-arvo on valtakunnallisesti arvokkaiden kallioalueiden inventoinnissa määritelty luokkaan 2 (maisemallisesti hyvin merkittävä kallioalue) asteikolla 1-4, eli se edustaa toiseksi korkeinta maisema-arvoluokkaa. Myös suunnittelualueen eteläosassa sijaitsevan valtakunnallisesti arvokkaan kallioalueen Pyhävaaran luonto- ja maisema-arvot ovat erittäin merkittävät. Noin kaksi kilometriä pitkä Pyhävaaran selänne erottuu länsipuolelta erittäin hyvin. Varsinkin avoin kupumainen lakiosa ja sitä reunustavat komeat jyrkänteet näkyvät kauaksi. Alueen luoteiskulmalle on rakennettu loma-asutusta. Pyhävaaran maisema-arvo on luokkaa 1 (maisemallisesti erittäin merkittävä kallioalue), eli se edustaa korkeinta maisema-arvoluokkaa. Suunnittelualueella erityisen jyrkkä kohta on Pyhävaaraa vastapäätä sijaitseva Juhannuskallio (kuva 26).

Kuva 25. Rinnevarjoste suunnittelualueelta (Pohjakartta © Maanmittauslaitos, 2022). Jyrkimmät rinteet sijoittuvat Länsi-Rukan puolelle ja Valtavaaraan. Yleiskaavan uudistuksen vaiheen 1. alue on esitetty punaisella.

Kuva 26. Juhannuskallio erottuu komeasti Rukatunturintien ja Rukajärventien risteysen läheiselle alueelle.

Alueelle sijoittuu eri-ikäistä matkailurakentamista ja tehokkuudeltaan vaihtelevia alueita. Tiivein matkailukeskittymä on Rukan kävelykylän alue. Rakennusten lisäksi maisemaan vaikuttavat myös muut matkailuun liittyvät rakenteet sekä tiestöt ja reitistöt.

Rukan päälle sijoitetut mastot sekä laskettelurinteet ja -hissit näkyvät laajalle alueelle.

Kuva 27. Näkymää Talvijärveltä tunturin suuntaan.

3.6.2 Arvokkaat maisema-alueet

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi on hyväksytty marraskuussa 2021. Suunnittelualue sijoittuu osittain valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle Rukan vaarajonot. Rajaus on esitetty kuvassa 28.

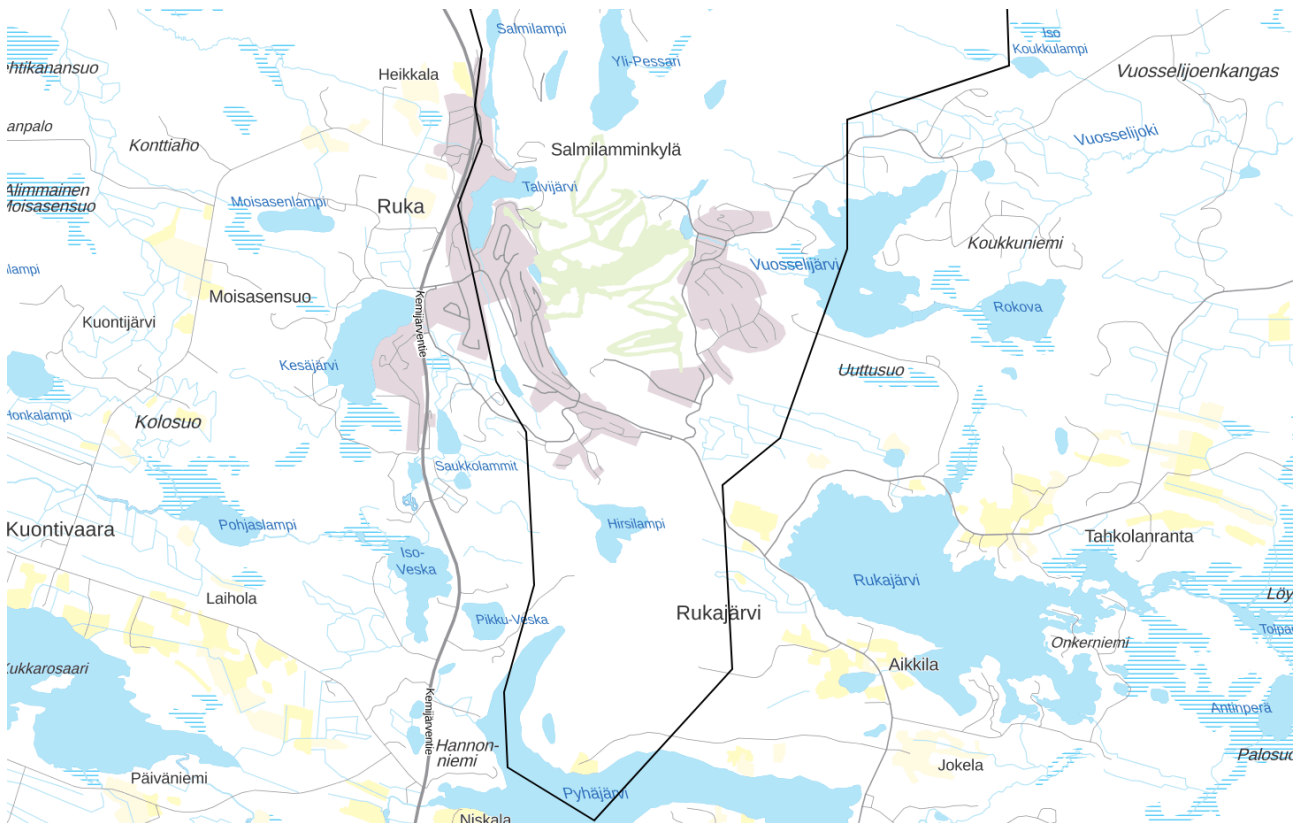
Ote alueen maisemakuvan kuvauksesta (ehdotukset valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi, Pohjois-Pohjanmaa 2016):

Rukan maisemanähtävyyden ytimen muodostaa koko lähiseudun maisemaa hallitseva lounaskoillissuuntainen vaarajono, joka nousee Rukatunturin ja Valtavaaran lakialueilla noin 200 metriä ympäröivän kumpuilevan ja järvien kirjoman metsämaan ympärille. Vaarajono on geologisesti ja lajistollisesti arvokas kohde, jossa tavataan niin tunturikasveja kuin eteläistäkin lajistoa. Kallioperän rapautuminen on synnyttänyt vaarojen rinteille onkaloita ja luolia, joista kuuluisinon Rukatunturin Juhannuskallioon syntynyt Pirunkirkko. Juhannuskallion etelään antava pahta on maisemallisesti arvokas jyrkänne, joka on vakiintunut Rukatunturin tunnukseksi.

Ruka on kansainvälisesti merkittävä matkailukohde, jolla on pitkä historia matkailu- ja talviurheilukeskuksena. Rukan rinteillä on laskettelurinteitä ja hissejä, hyppymäki, matkailu- ja majoituspalvelurakennuksia sekä lomarakennuksia. Maisemassa etäälle näkyvä intensiivinen rakentaminen keskittyy varsin suppealle alueelle Rukan kylään tunturin länsirinteelle. Kokonaisuutena vaarajono on säilyttänyt erämaisen luonteensa.

Alueen arviointia:

Rukan vaarajono on maisemallisesti arvokas ja kauas näkyvä kokonaisuus, jonka luonnonympäristö on geologialtaan ja lajistoltaan erityislaatuista. Rukatunturi on paitsi merkittävä maisemanähtävyys myös kansainvälisesti tunnettu matkailukohde, jolla pitkä historia on matkailu- ja talviurheilukeskuksena. Maisemanähtävyyteen kuuluva Virkkulan kylä on edustava esimerkki Kuusamon vaaramaan kannas- ja mäki-asutuksesta muuttamane vanhoine rakennuksineen. Virkkulan viljelymaiden yli aukeavat omaleimaiset erämaa- ja vaaramaiset ovat tärkeä osa kylän maisemakuvaa.

Kuva 28. Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajaus (esitetty mustalla).

Paikallisesti arvokkaat maisema-alueet

Kuusamon paikallisesti arvokkaat maisema-alueet on kartoitettu strategisen yleiskaavan laatimisen yhteydessä vuonna 2014. Suunnittelualueelle ei sijoitu paikallisesti arvokkaita alueita.

3.7 Rakennettu ympäristö

Rukan ydinalueen rakennettu ympäristö koostuu pääosin eri-ikäisestä matkailu- ja loma-asuntorakentamisesta. Alueella on runsaasti myös erilaisia toimintoja sisältäviä liikerakennuksia. Hieman etäämmälle tunturi-alueelta siirryttäessä korostuu mökkeihin painottuvien loma-asuntoalueiden osuus.

Rakennuskantaa on toteutettu eri vuosikymmeninä. Alueelle on rakennettu paljon myös 2000-luvulla. Viime vuosina matkailurakentamista on toteutettu muun muassa Itä- ja Länsi-Rukan kylien alueelle. Suunnittelualueen asuinrakennukset sijoittuvat pääosin tunturin länsipuoliselle alueelle. Merkittävin vakituisen asumisen alue on Uunikulma, joka on rakentunut vaihteittain viime vuosikymmenien aikana.

Rukan kävelykylän alue valmistui vuonna 2010. Alue on toteutettu korkeatasoisesti ja kävelijäystävällisesti (kuva 31). Kävelykylän alue sijoittuu ydinalueen yleiskaavan uudistuksen vaiheen 1. alueelle.

Kuvat 29 ja 30. Alueelle ominaista uudehkoa loma-asuntorakentamista Hiihtokouluntien ympäristössä ja tunturi-alueella Juhannuskallion läheisyydessä.

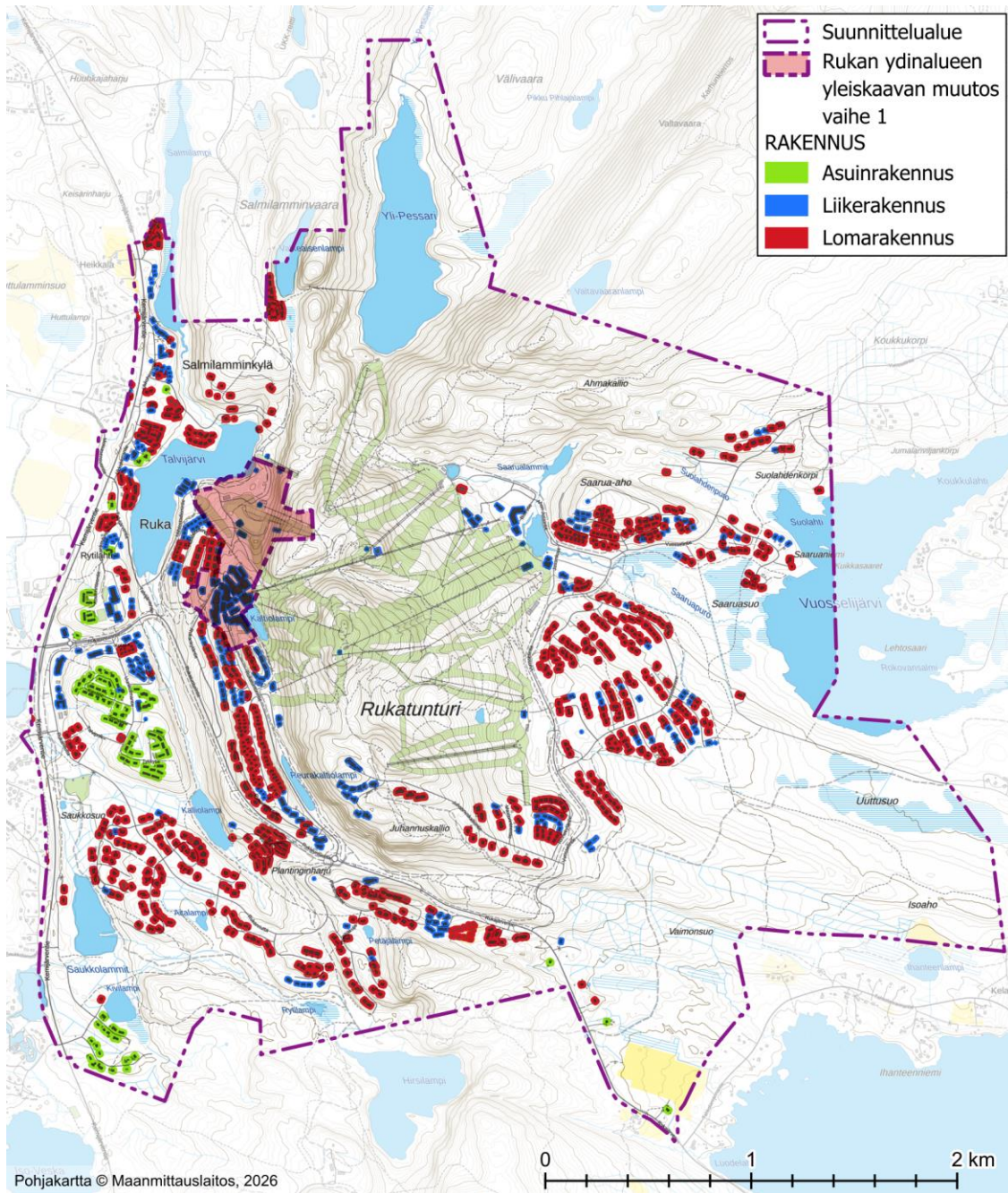
Kuva 31. Rukan kävelykylän aluetta (yleiskaavan uudistuksen vaiheen 1 alueella).

3.7.1 Yhdyskuntarakenne ja asutuksen nykytila

Kuusamon yhdyskuntarakenteessa suunnittelualue muodostaa kaupungin toisen taajaman. Taajamaa ympäröivät alueet ovat SYKE:n YKR-aineiston mukaista maaseutuasutusalueetta tai niillä ei ole lainkaan asutusta.

Olemassa olevia rakentamisalueita sijoittuu pohjoispuolta lukuun ottamatta eri puolille tunturia (kuva 32). Alueelle on toteutettu runsaasti matkailuun liittyvää rakentamista viimeisten vuosikymmenien aikana. Ydinalueen yhdyskuntarakenne on kuitenkin säilynyt suhteellisen tiiviinä. Osa loma-asuinalueista sijoittuu kuitenkin hieman erilleen rakentamisen ydinalueista. Tiivein rakentamisalue on Rukan kävelykylän alue.

Nykyinen vakituinen asuinrakentaminen sijoittuu pääosin Uunikulman alueelle, Rukan koulun alueelle ja Kivilammen alueelle. Myös Talvijärven länsipuolisella alueella on yksittäisiä vakituisia asuinrakennuksia.

Kuva 32. Olemassa olevat rakennukset suunnittelualueella (lähde: maastotietokanta 2026).

Kuva 33. Vakituksen asumisen aluetta Uunikulmassa. Taustalla Rukatunturi.

3.7.2 Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat alueet ja kohteet

Suunnittelualueella ei sijaitse valtakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita (RKY).

Rukan ydinalueella sijaitsee yksi maakunnallisesti arvokas rakennetun kulttuuriympäristön kohde, Hotelli Rukahovin 1. osa (Pohjois-Pohjanmaan liitto 2015). Kohde sijaitsee ydinalueen yleiskaavan uudistuksen vaiheen 1. alueella. Vaiheen 2. suunnittelualueella ei sijaitse maakunnallisesti arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita.

3.7.3 Paikallisesti arvokkaat alueet ja kohteet

Alueelle ei sijaitse tunnistettuja paikallisesti arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita.

3.8 Arkeologinen kulttuuriperintö

Alueelle sijaitsee yksi tunnettu kiinteä muinaisjäänös (Yli-Pessari länsi, 1000012250). Tyypiltään kohde kuuluu maarakenteisiin ja alatyypiltään kuoppiin. Kohde koostuu neljästä maakuopasta noin 10 x 15 metrin alueella.

Alueelle ei sijoitu muita muinaisjäänöksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita (tarkistettu muinaisjäänösrekisteristä 28.5.2026).

Uuttuahan alueelle on laadittu arkeologinen inventointi kesällä 2022 (Maanala). Työssä ei havaittu aiemmin tuntemattomia arkeologisia kohteita alueelta. Raportti on kokonaisuudessaan kaavaselostuksen liitteenä.

3.9 Liikenne ja melualueet

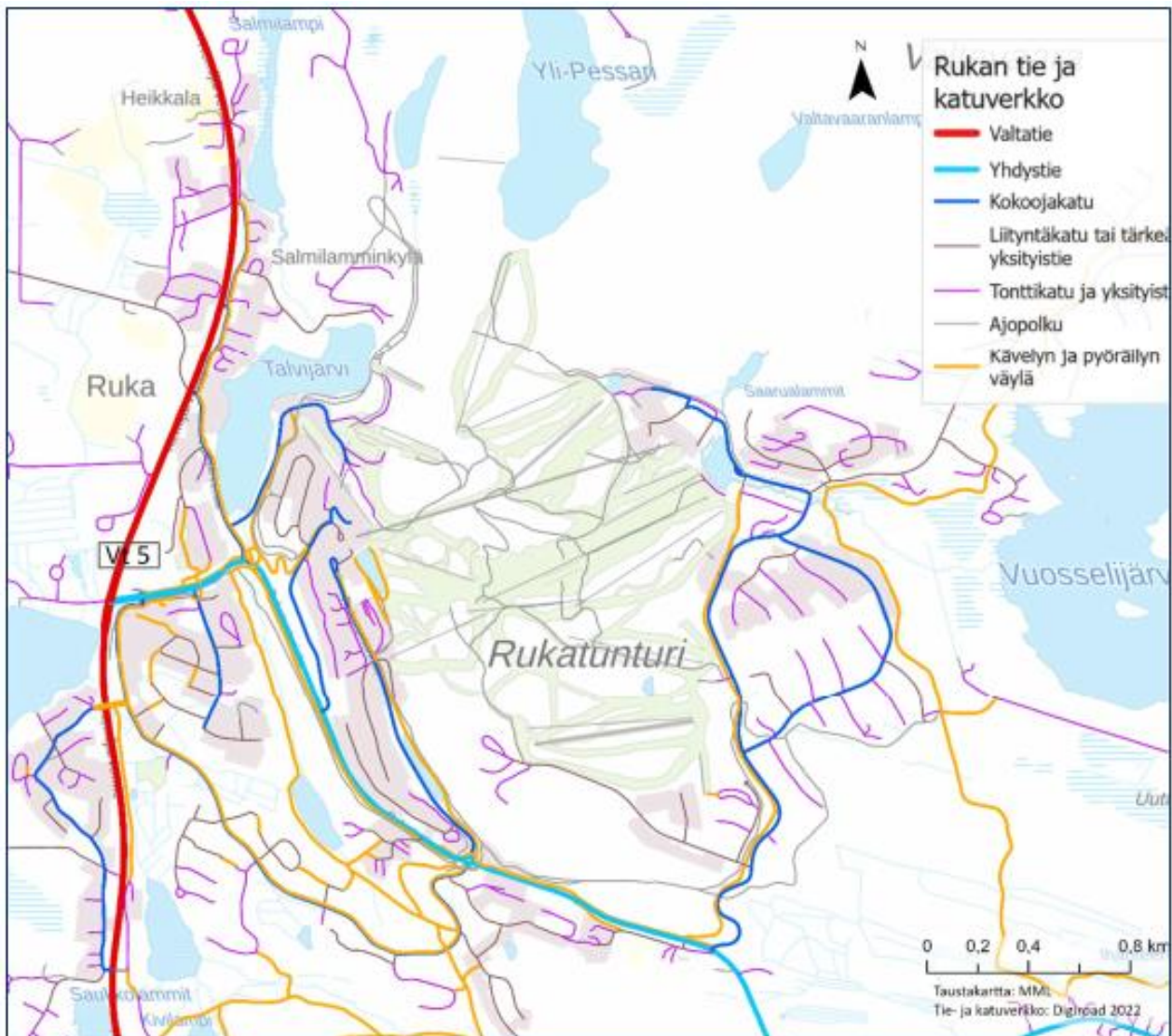
3.9.1 Liikenneverkko

Suunnittelualueelle sijoittuu kolme maantietä: alueen länsireunalla pohjois-eteläsuunnassa kulkeva valtatie 5, alueen läpi kulkeva maantie 8692 (Rukatunturintie) sekä Rukatunturintieltä erkaneva Rukajärven suuntaan kulkeva maantie 18884 (Rukajärventie). Maantiet muodostavat alueen liikenneverkon rungon.

Nopeusrajoitus valtatiellä 5 laskee Rukan kohdalla 100 km/h nopeudesta, sekä etelästä että pohjoisesta saavuttaessa ensin nopeuteen 80 km/h ja Rukatunturintien risteyskohdalla nopeuteen 60 km/h.

Rukan alueella katuverkkoa on pääosin pysyvän asutuksen ja loma-asutuksen alueilla. Alueella on runsaasti myös yksityisteitä. Merkittäviä asfaltoituja ympärivuotisia kävely- ja pyöräilyväyliä on Rukatunturintien ja Rukajärventien sekä Vuosselintien, Ahon Jussintien, Rukanriutan, Ukoherrantien, Rukankouluntien ja Talvijärventien varsilla. Muutamissa paikoissa väyliä on erillään teistä ja kaduista, myös muut retkeily- ja hiihtoreitit täydentävät jalankulun ja pyöräilyn verkkoa. Valtatie 5 varrella rakennettu kävely- ja pyöräilyväylä kulkee Kivilammenkujan ja Kesäjärventien välillä ja osin yhteydellä on autolla ajo sallittu.

Suurella osalla Rukan alueen tie- ja katuverkosta on valaistus.

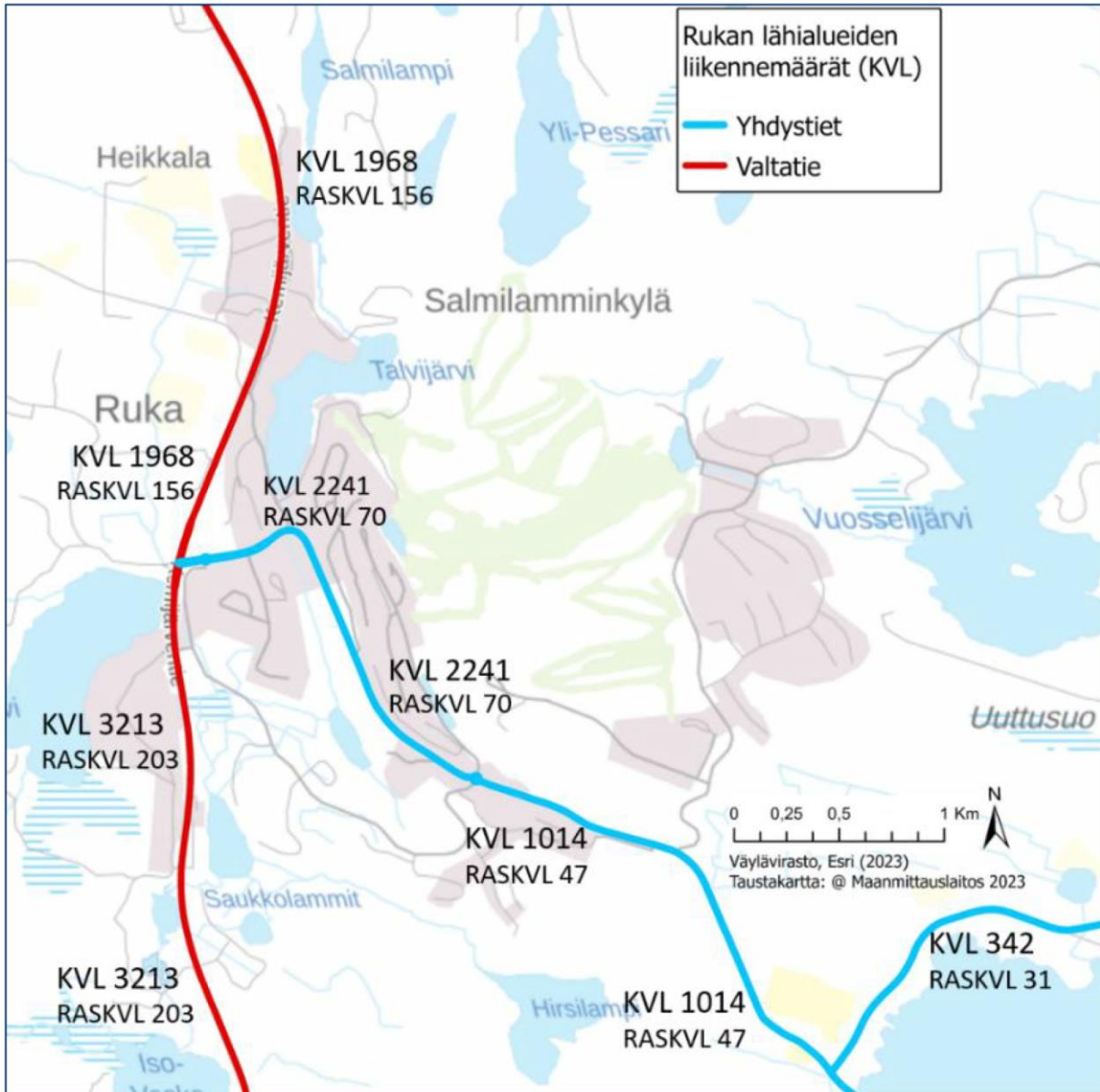
Kuva 34. Ote liikenneselvityksestä. Rukan alueen liikenneverkko (Suomen väylät/Digiroad).

3.9.2 Liikenneonnettomuudet

Rukan alueella on tapahtunut vuosina 2020–2024 viisi poliisin tietoon tullutta onnettomuutta. Rukatunturintien ja Rukanriutan välisessä kiertoliitytmässä on tapahtunut yksi jalankulkijaonnettomuus ja valtatiellä Rukan eteläpuolella Kivilammentien liittymän tuntumassa yksi risteysonnettomuus. Muut kolme yksittäisonnettomuutta ovat tapahtuneet tunturin ympäristön alemmalla tieverkolla.

3.9.3 Liikennemäärät

Vuonna 2023 keskimääräinen vuorokausiliikenne (KVL) valtatiellä 5 (kuva 35) oli Rukatunturintien risteyksen eteläpuolella 3213 ajoneuvoa vuorokaudessa ja risteyksen pohjoispuolella 1968 ajoneuvoa vuorokaudessa. Rukatunturintien liikennemäärä KVL 2241 vähenee alle puoleen hihtokeskusalueen jälkeen Rukajärventielleä, kaakon suuntaan ajettaessa, jolla KVL on enää 1014 ajoneuvoa vuorokaudessa.

Kuva 35. Rukan alueen tieverkon liikennemäärät 2023 (Väylävirasto 2023). Alemmat luvut kuvaavat raskaan liikenteen määriä. <https://suomen-vaylat.vayla.fi/>

Liikennemäärät Rukan kohdalla valtatiellä 5 ovat olleet nousussa vuosien 2012–2021 välisessä tarkastelussa. Keskimääräinen vuorokausiliikenne on kasvanut vuodesta 2012 noin 23 % vuoteen 2021 Rukatunturintien risteyksen eteläpuolella ja raskaan liikenteen lisäys on ollut noin 18 %. Keskimääräiset vuorokausiliikennemäärät valtatiellä 5 Rukatunturintien pohjoispuolella ovat myös olleet tarkastelujaksolla 2012–2021 hienoisessa nousussa, sillä KVL noin kasvanut 6 % ja RASKVL noin 8 %.

Tiestötietojärjestelmän liikennemäärätietojen lisäksi Kuusamon kaupunki toteutti 21.11.-30.11.2022 liikennelaskentoja Rukatunturintien ja Rukajärventien liittymässä sekä Vuosselintiellä. Tällöin liikennemäärä Rukatunturintiellä oli 2500 ajon/vrk ja Vuosselintiellä 1870, ja nämä luvut kuvaavat tavanomaisen matkailuviikon liikennemääriä (Ramboll 2024). Huomionarvoista onkin, että alueen liikennemäärissä on voimakasta matkailun sesonkeihin kytkeytyvää vaihtelua erityisesti alemmalla tieverkolla.

3.9.4 Liikennepalvelut

Liikennepalveluista on kerrottu tarkemmin kaavaselostuksen liitteenä olevassa liikenneselvityksessä.

Kaukoliikenne

Oulusta ja Rovaniemeltä kulkee säännöllisiä bussivuoroja Kuusamoon ja talvikaudella on lauantaisin tarjolla Oulu-Ruka-hiitobussi (tieto talvikaudelta 2025–2026).

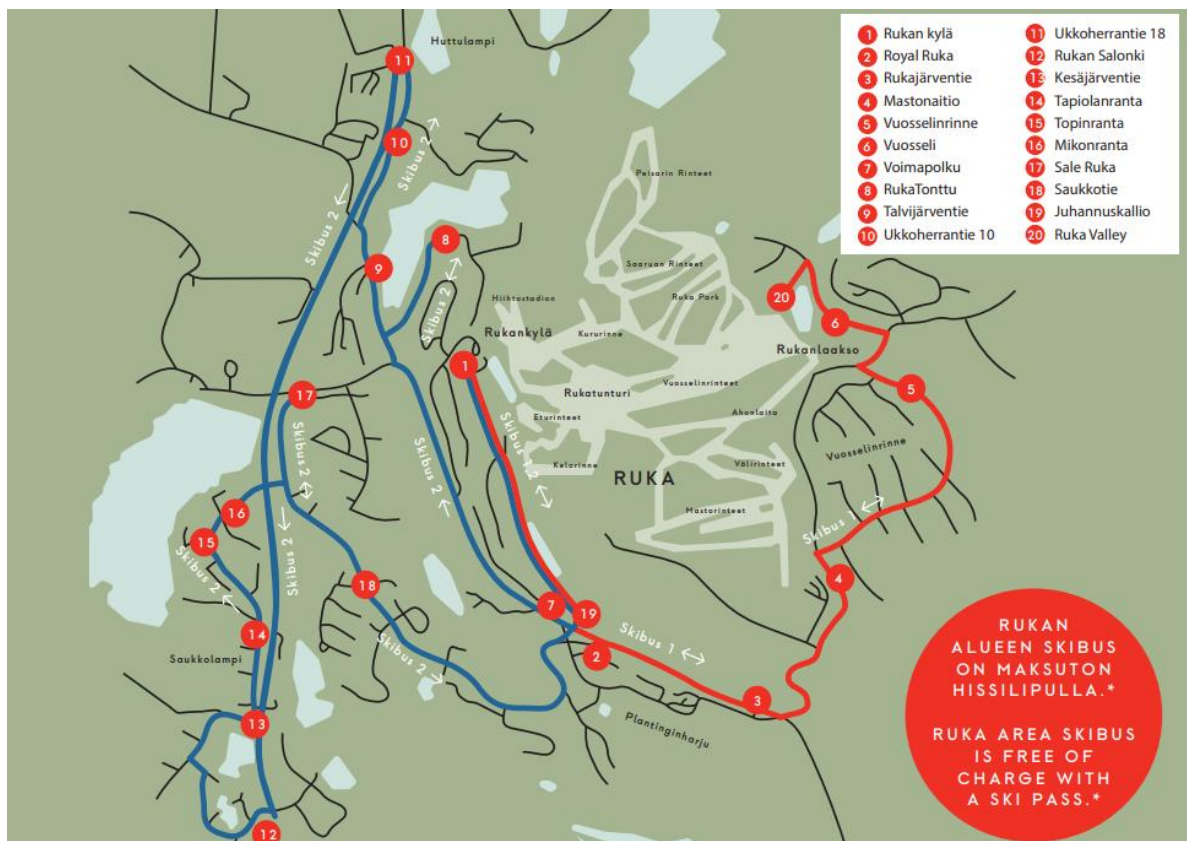
Kemijärven ja Kuusamon väliä operoidaan päivittäin ja yhteys tarjoaa näin myös mahdollisuuden matkustaa Rukan ja Kuusamon välillä. Reitti palvelee myös junamatkustajia Kemijärven asemalta.

Lentoliikenne ja lentokenttäbussit

Kuusamon lentoasemalle lentää päivittäin vuoroja Helsingistä sekä viikoittain useista Euroopan kaupungeista. Rukalle on ennakkovarattava lentokenttäbussikuljetus kaikilta Kuusamoon saapuvilta reittilennoilta.

SkiBus (talvikaudella 2025–2026)

SkiBussin linjat 1 ja 2 liikennöivät Rukan alueella 7.11.2024-1.5.2025 maanantaista sunnuntaihin. Linja 1 ajaa seitsemän vuoroa päivässä suuntaansa ja linja 2 kymmenen vuoroa suuntaansa noin kello 9-19 välisenä aikana.

Kuva 36. SkiBussin linjojen 1 ja 2 reitit talvikaudella 2025–2026. https://www.ruka.fi/sites/ruka/files/inline-files/ruka_skibus_aikataulu.pdf

Polttoaineen jakelu ja sähköautojen lataus

Polttoaineasemat sijaitsevat valtatie 5 ja Rukatunturintien liittymän läheisyydessä. Lisäksi sähköautojen latausasemia sijaitsee eri puolilla tunturia majoituspalveluiden yhteydessä.

3.9.5 Melualueet

Suunnittelualueelle sijoittuvaan valtatiehen 5 liittyen on laadittu meluselvityksiä asemakaavoituksen yhteydessä. Uunikulma-Kivilampi-asemakaavan muutoksen yhteydessä on laadittu meluselvitys (Sitowise 2021). Liikennemeluselvityksessä on tuotettu kaavaratkaisun tueksi tietoa alueen meluhaitoista ja esitetty tarvittavat meluntorjuntaratkaisut tuleva maankäyttö huomioiden sekä esitetty johtopäätökset ja suositukset kaavamääräyksiksi liikennemelun kannalta. Lisäksi aluetta koskien on laadittu meluselvitys valtatielle 5 välille Rukatunturintie-Keisarintie (Sitowise 2022).

Selvityksessä on tiettyjen alueiden osalta tarkasteltu myös meluntorjuntavaihtoehtoja (Uunikulma-Kivilampiselvityksessä meluvallit tai melukaiteet, Rukatunturintie-Keisarintie-selvityksessä melukaiteet).

Meluselvitysraportit karttoineen on esitetty kaavaselostuksen liitteenä. Selvitysten tulokset huomioidaan yleiskaavaratkaisussa.

3.10 Yhdyskuntatekniikka

Alueella on kattava vesijohto- ja viemäriverkosto. Rukan ja Kuusamon taajaman välillä on vesijakelun yhdysjohto.

Rukan alueella on käytössä useita vedenottamoita.

Jätevedenpuhdistamo sijaitsee valtatie 5 läheisyydessä Rukatunturintien liittymän luoteispuolella.

Kaukolämpöverkosto sijaitsee Länsi-Rukan puolella Rukakylän ja valtatie 5 välisellä alueella.

3.10.1 Infratarkastelut

Yleiskaavan liittyen on laadittu erillisenä selvityksenä infratarkastelu (Sweco Finland Oy 2024). Tarkastelussa on selvitetty Rukan ydinalueen yleiskaavan mahdollistaman lisärakentamisen vaikutukset vesihuollon kasvaaviin vesimääriin, selvitetty mistä lähteestä talousvettä olisi mahdollista saada lisää, arvioitu vesihuollon siirto-putkistojen linjauksia, puhdistamon kapasiteetin kasvattamistarvetta sekä kasvavan lämmitysenergian tarpeen toteutustapaa ja aluevarauksia.

Selvitys valmistui maaliskuussa 2024. Kaavaratkaisuun on tehty tarkistuksia selvityksen valmistumisen jälkeen, mutta keskeiset tulokset ovat hyvin sovellettavissa myös tarkennetun kaavaratkaisun mahdollistamassa tilanteessa. On kuitenkin huomioitava, että selvityksen valmistumisen jälkeen yleiskaava-alueen kokonaisrakennusoikeutta on pienennetty. Lisäksi osalla alueista rakennusoikeudet ratkaistaan asemakaavoitusvaiheessa. Raportti on esitetty kokonaisuudessaan kaavaselostuksen liitteenä.

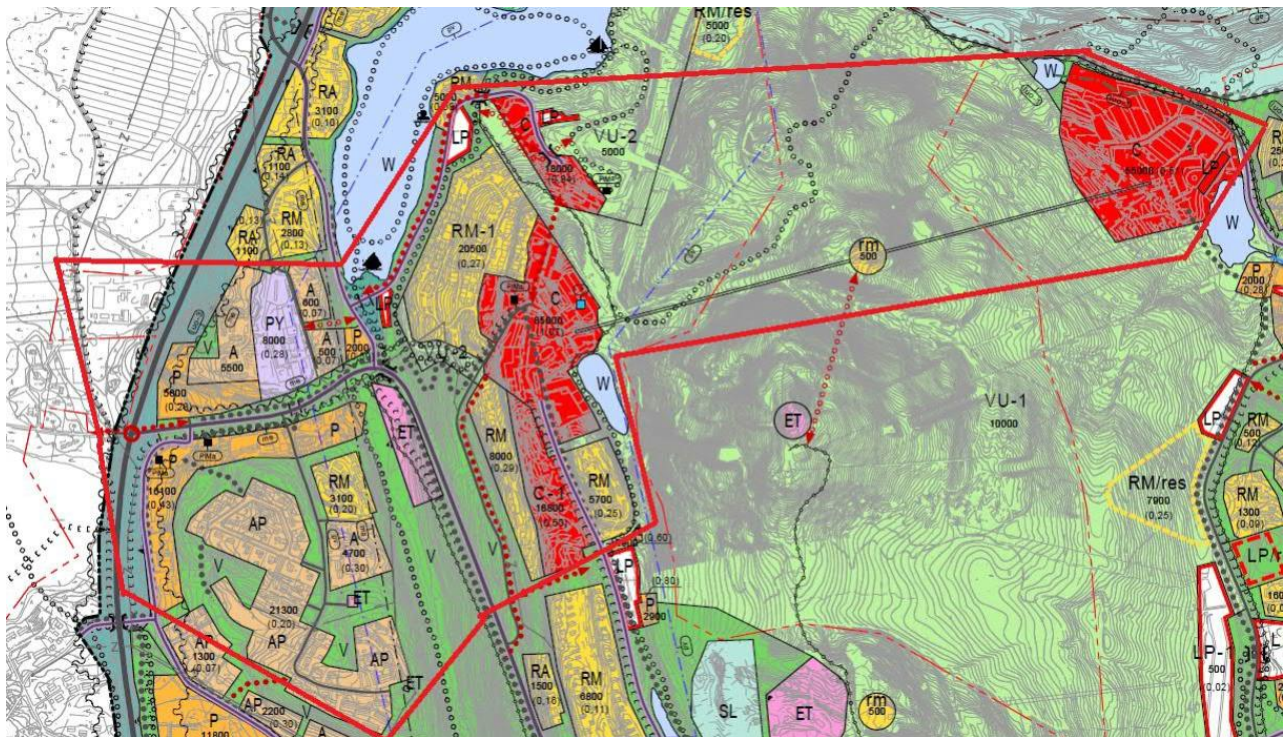
Selvityksessä todetaan, että nykyisten vedenottamoiden vedenottokapasiteetti ei nykyisillä vedenottomäärillä ole vielä maksimissa, eikä nykyisen vedenoton seurauksena pohjavesipinnat ole alentuneet merkittävästi tai veden laadussa ole havaittavissa liiallisesta vedenotosta johtuvaa vedenlaadun heikkenemistä. Keskimääräinen vedenkulutus sesonkiaikojen ulkopuolella tulee uuden kaava-alueen myötä kohoamaan Rukan alueella noin 760 m³/d, mikä on lähellä ottamoilta lähivuosina pumpattuja vesimääriä. Sesonkiaikojen ulkopuolella nykyisten vedenottamoiden vedenottokapasiteetti riittää kuitenkin turvaamaan lisääntyneen vedenkulutuksen, koska ottamoilta on sesonkiaikaisten ottomäärien perusteella otettavissa lisävettä myös sesonkiaikojen ulkopuolella. Sesonkiaikojen ulkopuolella vedenottoa voidaan myös vesilupamäärien perusteella lisätä merkittävästi.

Nykyisiä vedenottamoita hyväksi käyttäen pohjaveden ottomääriä voidaan tarvittaessa lisätä myös sesonkiaikoina. Lisävedenhankintamahdollisuudet ovat kuitenkin maksimissaan vain noin puolet tarvittavasta lisävesimäärästä. Rukan alueella on tunnistettu useita potentiaalisia lisävedenhankintakohteita alueen

pohjavesialueilla, ja moreenikerroksissa sekä kallioperän ruhjeissa. Riittävä vedensaanti voi vaatia myös useamman uuden vedenottoaivon rakentamisen.

Selvityksessä on tarkastelu myös jätevedenpuhdistamon kapasiteettia. Keskimääräisessä kuormitustilanteessa puhdistamon kapasiteetin voidaan havaita olevan riittävä myös tulevaisuudessa. Maksimitilanteissa puhdistamon mitoituskapasiteetti ylittyy 30...70 %. Tästä syystä puhdistamon kapasiteetti ei ole riittävä huippusesonkiaikana tulevaisuudessa, kun Rukan ydinalueen yleiskaavan päivityksen mukaiset rakennusoikeudet toteutuvat. Edellä esitettyyn tarkasteluun perustuen karkeasti arvioituna puhdistamoa tulee laajentaa kolmannella jätevedenkäsittelylinjalla.

Raportissa on tarkasteltu myös uudisrakennusten lämmitysenergiatuotantoa. Alla olevassa kuvassa 21 on esitetty Rukan kaukolämpöverkoston palvelualue. Verkostoa on mahdollisuutta laajentaa esimerkiksi Rukanriutan varteen osoitetulle uudelle P-alueelle ja ottaa myös muut tulevat uudiskohteet kaukolämmön tuotannon piiriin. Nykyisen kaukolämpöverkon hyödyntämistä tukee myös se, että alue on pääosin pohjavesialuetta, joten maalämpöratkaisujen hyödyntäminen ei ole mahdollista, sillä maalämmön hyödyntäminen pohjavesialueella on lähtökohtaisesti kielletty.

Kuva 37. Rukan nykyinen kaukolämpöverkoston palvelualue.

Muiden alueiden osalta kaukolämpöverkon laajentamista tulee tutkia tarkemmin. Länsi- ja Itä-Rukan keskustatoimintojen keskittymien ulkopuolella aluetehokkuudet ovat matalia, jolloin niiden lämmitystarve voi olla taloudellisesti kannattavinta toteuttaa kiinteistökohtaisilla maalämpöpumppuratkaisuilla suuren verkostoinvestoinnin sekä siihen liittyvien verkostohäviöiden välttämiseksi. Niillä alueilla, joilla maalämpökaivoja ei saada sijoitettua tontille, voidaan hyödyntää ilmavesilämpöpumppuja ja pakkaskausia varten kiinteistökohtaisia sähkökattiloita tai vaihtoehtoisesti pienempää alueellista hakekattilaa tai vastaavaa.

3.11 Maanomistus

Alueella on lukuisia maanomistajia. Valtio ja kaupunki ovat merkittäviä maanomistajia alueella. Valtio omistaa koko ydinalueella (yleiskaavan uudistuksen vaihe 1 ja 2) maata 453 ha ja kaupunki 164 ha (alueen pinta-ala yhteensä noin 1510 ha). Noin puolet suunnittelualueesta on yksityisessä omistuksessa.

Kaupungin maanomistus painottuu Länsi-Rukan alueelle. Valtio omistaa muun muassa pääosan keskeisestä tunturialueesta.

3.12 Väestö, rakentamispaine

Kuusamon kaupungin asukasluku on pysynyt suurin piirtein samansuuruisena viime vuosina. Vuoden 2020 jälkeen asukasluvussa on ollut pientä laskua. Alla olevassa taulukossa 2 on kuvattu alueen väestönkehitystä. Rukatunturin postinumeroalueella suunta on ollut nouseva. Aikavälillä 2018–2023 asukasmäärä on noussut 8,6 %. Vuodesta 2022 vuoteen 2023 asukasmäärä 45 asukkaalla. Vuonna 2024 asukasmäärä on sama kuin vuonna 2023. Postinumeroalue kattaa yleiskaavan suunnittelualuetta laajemman alueen.

Taulukko 2. Asukasmäärien kehitys (Tilastokeskus 2025)

Asukasmäärä							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kuusamo	15 207	15 134	15 213	15 165	15 146	15 019	14 800
Rukan posti-numeroalue	824	848	853	854	851	896	896

Kuusamo on Suomen suosituimpia loma-asumiskuntia: loma-asuntoja on yhteensä noin 7000 kpl. Rukan alueella kehitys on voimakasta ja rakentamispaine on monin paikoin suuri.

Kuusamossa oli työpaikkoja vuonna 2020 yhteensä 5 985 (tilastokeskus 2025).

Kunnan työpaikat painottuvat vahvasti palveluihin. Rukan alueella palveluiden osuus on vielä suurempi kuin muualla kaupungin alueella.

3.13 Elinkeinot ja palvelut

Ruka on yksi Suomen suosituimmista matkailukeskuksista. Alueella on hyvin kattavat palvelut. Alueen veto-voimaisuus perustuu monipuolisiin ulkoilumahdollisuuksiin, luontoon ja palveluihin sekä hyvään saavutettavuuteen.

Majoitus- ja ravintolapalveluita on kattavasti: alueella on muun muassa useita hotelleja ja huoneistohotelleja sekä satoja lomamökkejä. Koko Kuusamon alueella vuodepaikkoja on noin 12 000. Paikoista noin 1 000 sijoittuu Rukan kävelykylän alueelle. Ravintoloita Rukalla on noin 30 kpl. Majoitus- ja ravintolapalvelut sijoittuvat eri puolille tunturia, painottuen Länsi-Rukan ja Itä-Rukan kylien alueelle ja niiden läheisyyteen. Kuusamon keskustan alueen palvelut täydentävät Rukan tarjontaa.

Rukalla sijaitsee myös kansainvälisten hiihtokilpailujen käytössä oleva hiihtostadion sekä suurmäki (yleiskaavan uudistuksen vaiheen 1. alueella).

Rukan alueella on runsaasti myös erilaisia ohjelmalveluja. Alueen reittiverkoston varrella sijaitsee myös erilaisia palveluja, kuten latukahviloita (muun muassa Uttusuo- kahvila suunnittelun itäosassa, Korpikahvila Tahkolanrannantiellä suunnittelun välittömässä läheisyydessä). Rinnealueella sijaitsee useita rinne- ravintoloita. Viime vuosina on valmistunut muun muassa maisemaravintola ja sauna Saaruan huipulle Gondolin yläasemalle.

Rukan kehittäminen on ollut vilkasta 2000- ja 2010-luvuilla. Vuonna 2019 valmistui Itä-Rukalla uusi hotelli. Alueelle on rakennettu myös muun muassa uusi Länsi- ja Itä-Rukan yhdistävä gondoli- hissi, joka pysähtyy myös Saaruan rinnealueen yläosassa. Hissiä voivat käyttää laskijoiden lisäksi myös muun muassa jalankulkijat.

Julkisista palveluista Rukan alueella sijaitsee koulu. Koulu (luokka-asteet 1.–9.) sijaitsee keskeisellä paikalla valtatie 5, Rukatunturintien ja Talvijärven välisellä alueella. Rukalla sijaitsee myös päiväkoti, jossa on 33 hoitopaikkaa. Päiväkoti sijaitsee Uunikulmantien varressa asuinalueen keskellä.

Kuva 38. Rukan koulun rakennuksia ja piha-alueita.

Kuva 39. Rukan päiväkoti sijaitsee Uunikulman alueella.

3.13.1 Kaupalliset palvelut

Rukan alueella sijaitsee myös erikoisliikkeitä ja kaksi päivittäistavarakauppaa. Toinen päivittäistavarakauppa sijaitsee Rukan kävelykylässä ja toinen valtatie 5 risteyksen läheisyydessä. Erikoistavarakaupan toiminnot painottuvat Rukan kävelykylään.

Kuusamon kaupalliset toiminnot painottuvat Rukan lisäksi keskustajaman alueelle. Maakuntakaavoituksen yhteydessä on laadittu Pohjois-Pohjanmaan kaupan palveluverkkoa koskeva selvitys (täydennysselvitys tavoitevuoteen 2040, FCG 2017). Selvityksen mukaan koko Kuusamon alueella sijaitsi vuoden 2016 lopussa yhteensä 15 päivittäistavaramyymälää. Erikoiskaupan myymälöitä oli vuoden 2015 lopussa yhteensä 69. Selvityksen mukaan Kuusamon laskennallinen liiketilan lisätarve vuosina 2016–2040 on yhteensä 13 500 k-m².

Selvityksen valmistumisen jälkeen myymäläverkossa ja taloussuhdanteissa on tapahtunut muutoksia. Vuonna 2025 päivittäistavaramyymälöitä oli koko Kuusamossa 14, joista kaksi sijaitsee Rukalla (Liiteri-tietopalvelu).

3.13.2 Poronhoito

Suunnittelualue on kokonaisuudessaan poronhoitoaluetta. Poronhoitolaki turvaa poronhoidon toimintaedellytyksiä. Poronhoitolaissa (PHL 848/1990, 3§) säädetään poronhoidolle vapaa laidunnusoikeus maan omistustai hallintaoikeudesta riippumatta. Lain 53 § velvoittaa viranomaisen neuvottelemaan valtion maita koskevien hankkeiden yhteydessä asianosaisen paliskunnan kanssa, mikäli hankkeet vaikuttavat olennaisesti poronhoidon harjoittamiseen. Poronhoito on laaja-alainen maankäyttäjän, sillä se perustuu laajoihin luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laidunnukseen.

Poronhoitolain 32 §:n mukaan *paliskunta on velvollinen rakentamaan aidan, muun laitteen tai rakennelman (aitaaminen) viljelysten ja muualla kuin saamelaisten kotiseutualueella myös puutarhojen, vakinaisten asuntojen pihojen ja muiden erityiseen käyttöön otettujen alueiden suojaamiseksi poroilta. Aitaamisvelvollisuuden edellytyksenä on, että aitaaminen on tarpeen vahinkojen estämiseksi ja että rakentamiskustannukset ovat kohtuulliset aitaamisesta todennäköisesti saatavaan hyötyyn verrattuna*. Paliskunnilla ei ole aitaamisvelvollisuutta vapaa-ajan asutuksen suhteen.

Paliskuntain yhdistyksen mukaan poronhoito on pitkän historian omaava, tärkeä elinkeino Kuusamossa. Sen merkitys Kuusamon imagolle on erittäin suuri. Poronhoito on merkittävä sidostoimiala Kuusamon matkailulle ja se työllistää myös poronlihan ja muiden tuotteiden jalostamisen kautta. Erityisesti pienemmissä kylissä poronhoito on merkittävä työllistäjä ja elinvoimaisuuden ylläpitäjä. Paliskuntien poronhoito perustuu luonnonlaitumien käyttöön (*Ote paliskuntain yhdistyksen mielipiteestä, 4.5.2023*).

Alueelle sijoittuu kaksi paliskuntaa: kaava-alueen pohjoisosassa on Alakitkan paliskunnan ja eteläosa Oivangin paliskunnan aluetta. Alakitkan paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 1600 ja poronomistajien määrä 38. Oivangin paliskunnalla vastaavat määrät ovat 2400 ja 49 (*Paliskuntain yhdistys*).

Suunnittelualueen pohjoisosassa sijoittuu Alakitkan paliskunnan kesälaidunaluetta. Lisäksi Valtavaaran alueelle sijoittuu paliskunnan luppolaidunaluetta. Oivangin paliskunnan alueelle sijoittuvilta osiltaan suunnittelualue on kokonaisuudessaan talvilaidunaluetta, osin luppolaidunaluetta ja kesälaidunaluetta. Lisäksi suunnittelualueen itäosa on kevätlaidunaluetta (vasomisaluetta). Alueelle ei sijoitu erotusaitoja (*Pohjois-Pohjanmaan 3.vaihemaakuntakaavan liitekartat 12b ja 12c: Poronhoidon kannalta tärkeät alueet Pohjois-Pohjanmaan paliskunnissa, TOKAT-hankkeen aineistoa*). Kaava-alueen välittömässä läheisyydessä Pyhävaaran alueella sijaitsee kuitenkin Oivangin paliskunnan osakkaan laaja talvitarha-alue, johon liittyvissä aidoissa järjestetään paliskunnan erotuksia useita kertoja vuodessa. Toinen lähelle kaava-aluetta sijoittuva erotusaita sijaitsee Rukajärven kylällä.

Kuva 40. Poroja laiduntamassa laskettelurinteellä Itä-Rukalla.

Paliskunnilta saadun tiedon mukana Rukan läheisyydessä on noin kymmenen tilaa, joilla poronhoito on pääelinkeino. Monelle poronhoito on myös elämäntapa. Poronhoito toimii alueella sopusoinnussa matkailijoiden kanssa, ja matkailu myös hyötyy poronhoidosta. Matkailijoiden suuresta määrästä huolimatta Rukan porot eivät poikkea muiden alueiden poroista. Kesäaikaan helteille porot ovat kesympiä kuin muina aikoina. Matkailijoiden läsnäolo huomioidaan toiminnassa tarvittavilta osin, ja esimerkiksi häiriöporot poistetaan alueelta.

3.13.3 Virkistys

Rukan alueen virkistysmahdollisuudet ovat hyvin monipuoliset. Alueella on muun muassa 125 kilometriä latuja (valaistuja 23 kilometriä), 39 laskettelurinnettä ja 22 hissiä, runsaasti vaellusreittejä, maastopyöräreittejä (Ruka-Kuusamon alueella noin 180 kilometriä), moottorikelkkareittejä sekä tiloja sisäliikunta-aktiiviteeteille.

Kuva 41. Rukan eturinteitä.

Kuva 42. Rukan alueella on kattava ja hyvin hoidettu latuverkosto.

Viime vuosina toteutettuja investointeja ovat muun muassa tunturin alueelle on rakennettu Ruka Bikepark, joka sisältää runsaasti erilaisia maastopyöräreittejä, sekä Itä- ja Länsi-Rukat yhdistävä uusi gondoli-hissi.

3.13.4 Rukan reittien kehittämissuunnitelma

Kaavan liittyen on laadittu erillinen reittejä koskeva kehittämissuunnitelma. Suunnitelmassa on kuvattu reittien nykytila, kehitystarpeet ja -toimenpiteet sekä uusien reittien linjaukset suunnittelualueella. Raportti on kokonaisuudessaan kaavaselostuksen liitteenä.

Kehittämissuunnitelmassa on tunnistettu muun muassa seuraavia tavoitteita ja sisältöjä:

Reittien hyvä saavutettavuus:

- Majoitusalueilta (erityisesti uusilta alueilta) toteutetaan monikäyttöiset yhteysreitit runkoreiteille
- Liikennepalvelut (mm. bussireitit, kadut, pysäköinti) sijoitetaan niin, että niiltä on helppo liittyä reiteille
- Runkoreitit ohjataan kulkemaan läheltä palveluja (tämä koskee erityisesti Uuttuahan rakentuvaa matkailualueita)
- Karhunkierroksen uusi lähtöpiste (portti Karhunkierrokselle) sijoitetaan Rukan Itäkylään lähelle palveluja ja pysäköintitarve huomioiden. Vanhalta lähtöpisteeltä (Rukan Länsikylä) siirtyminen uudelle lähtöpisteelle tapahtuu gondoli-hissillä

Reittien käyttöpaineen ohjaaminen pois suojelualueilta:

- Karhunkierroksen uusi linjaus Valtavaaralta Rukan Itäkylään toteutetaan Metsähallituksen ohjeistuksen mukaan (uusi reitti) ja lähtöpiste sijoitetaan Rukan Itäkylään
- Metsähallituksen kanssa neuvotellaan reittien yksityiskohtaisista linjauksista (mm. reitti-yhteystarpeet Yli-Pessarin rantaan ja muut matkailua palvelevat reitti-yhteydet)
- Uusien reitti-yhteyksien ja virkistyskäytön ohjaaminen Vt 5 länsipuolisille alueille:
  - yhteys Kuontivaaran ladulle
  - uudet helpot ja lyhyet rengasreitit
  - yhteys Kouervaaran reitille

Rukan ydinalueen reitti-infran toteuttaminen nykyisten, monikäyttöisten runkoreittien varaan:

- Vuosselin rengasreitti
- Rukan ympärysreitti (liityntä FIS:in kilpalatuun)
- BikeParkin reitit

Majoitusrakentamisen, palveluiden ja laskettelurinteiden laajenemisen huomioiminen:

- Reittien ohjaaminen Uuttusuon alueella uudelleen rakentuvien palveluiden kautta (huomioiden Vuosselintien siirto, laskettelurinne ja Uuttuahon majoitusalueet)
- Kivilammen ja Uuttuahon majoitusalueilta toteutetaan reitti yhteydet runkoreiteille
- Vt 5 uusi reittialitus (alikulku Rukan pääliittymän pohjoispuolelle)

3.14 Ympäristön häiriötekijät

3.14.1 Melu ja värinä

Yleiskaava-alueen länsireunalla kulkevan valtatie 5 ja alueen muiden maanteiden liikenne aiheuttaa meluhaittaa alueelle. Valtatietä 5 koskien on laadittu meluselvitys, joka on esitetty kaavaselvityksen liitteenä.

Lähitulevaisuudessa liikenteen sähköistyminen tulee osin vähentämään liikenteestä aiheutuvaa meluhaittaa. Sähköistyminen ei kuitenkaan poista rengasmelua.

Myös moottorikelkkailusta aiheutuu melua alueelle. Tulevaisuudessa myös moottorikelkkailun aiheuttama melu voi pienentyä merkittävästi sähkömoottorikelkkojen yleistymisen myötä.

Maanteiden liikenne aiheuttaa myös värinähaittaa. VTT:n (2006) mukaan liikenteestä aiheutuvan värinän suuruuteen vaikuttavat ajoneuvon ominaisuudet, väylän ominaisuudet sekä ajonopeus. Värinän leviämiseen maaperässä vaikuttavat muun muassa maaperän laatu, etäisyydet sekä maaperän kerroksellisuus. Myös värinän siirtymiseen rakennuksessa vaikuttavat monet eri tekijät.

Kauimmaksi liikennetärinän vaikutusalue ulottuu hienorakeisissa, hyvin pehmeissä ja pehmeissä kivennäismaalajeissa (runsaasti vettä sisältävät savet ja siltit) sekä pehmeissä eloperäisissä maalajeissa (turve ja lieju). Pienin liikennetärinän vaikutusalue on kovilla karkearakenteisilla kivennäismaalajeilla (hiekkajämsä ja sora), moreenimaalajeilla (silttimoreeni, hiekkamoreeni ja soramoreeni) sekä kalliolla (VTT 2006). Rukan alueella maalajit ovat suurelta osin kovia. Raskaan liikenteen säännöllisesti käyttämiin väyliin on yleiskaava-alueella pääosin hyvät suojaetäisyydet.

4. Tavoitteet

4.1 Yleiset tavoitteet

Suunnittelualueelle laaditaan oikeusvaikutteinen yleiskaava. Kaavatyölle on asetettu seuraavat keskeiset tavoitteet:

- Tutkia vakitukselle asumiselle soveltuvia alueita ydinalueen ulkopuolella
- Päivittää ohjeellisten rakennusoikeuksien määrät eri toiminnoille
- Tutkia eri toimintojen mahdollisia laajennusalueita
- Tarkastella Itä-Rukan liikenneyhteyksien kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia
- Tutkia tunturialueen rakentamismahdollisuuksia
- Tehdä muut tarvittavat päivitykset voimassa olevaan yleiskaavaan

Yleiskaavan laadinnassa huomioidaan myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaavassa ja Kuusamon strategisessa yleiskaavassa sekä Rukan Master Planeissa, yleissuunnitelmissa ja muissa kehittämissuunnitelmissa asetetut tavoitteet. Tavoitteet on näiltä osin kuvattu osiossa 2. *Lähtökohdat*.

Voimassa olevan ydinalueen yleiskaavan rajaukseen verrattuna on uudistustyössä otettu suunnittelualueeseen mukaan myös Uuttuahon alue. Rajauspäätös perustuu tältä osin 28.2.2022 hyväksytyyn maankäyttöpoliittiseen ohjelmaan. Uuttuahon osalta keskeisenä tavoitteena on kehittää aluetta matkailurakentamisalueena.

Kaavatyössä huomioidaan myös prosessin aikana toteutettavissa vuorovaikutusmenettelyissä esille nousevat tavoitteet.

Myös yleiskaavan suunnittelualueen läheisyyteen sijoittuu useita erilaisia hankkeita, joissa tavoitteena on matkailu, loma-asunto- tai palvelutoimintojen kehittäminen. Hankkeet huomioidaan tarvittavilta omissa kaavaprosesseissaan, jotka käynnistetään erillisten päätösten mukaisesti. Ydinalueen yleiskaavoituksessa huomioidaan kuitenkin tarvittavilta osin kytkennät lähialueen kehittämisprojekteihin ja -tavoitteisiin.

Strategisesta yleiskaavasta johdetut tavoitteet:

Yleiskaavan matkailupalvelujen alue (RM) -kaavamerkinnän mukaisesti tavoitteena on kehittää aluetta siten, että se palvelee asukkaita ja kansainvälisiä matkailijoita. Alueelle sijoitetaan matkailupalveluyrityksiä.

Matkailukaupunki Ruka on osoitettu keskustatoimintojen alakeskuksena (ca). Aluetta kehitetään siten, että se palvelee monipuolisesti asukkaita ja kansainvälisiä matkailijoita. Alueelle saa sijoittaa kaupallisia- ja matkailupalveluyrityksiä, ei kuitenkaan seudullisiksi luettavia kaupan suuryksiköitä. Alueiden suunnittelussa ja rakentamisessa on parannettava niiden välisiä kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen yhteyksiä.

4.2 Mitoitustavoitteet

Osayleiskaavan yhtenä lähtökohtana on perusteltu väestönkehitysarvio ja arvio alueen matkailijamäärien kehityksestä. Alueidenkäytön suunnittelulla huolehditaan, että asunto- ja työpaikkarakentamiseen on tarjolla riittävästi tonttimaata. Yleiskaavan realistisella mitoituksella edistetään myös yhdyskuntarakenteen eheytymistä.

Yleiskaavan tavoitteena on päivittää tarvittavilta osin voimassa olevassa kaavassa osoitettujen ohjeellisten rakennusoikeuksien määrät. Tavoitteena on keskeisten alueiden hallittu tiivistäminen ja rakennusoikeuksien määrän tarkoituksenmukainen nostaminen. Kasvu ohjataan keskeisille alueille, jolloin luonnonympäristöä säästyy ympäröiviltä alueilta. Tiivis rakenne mahdollista myös olemassa olevan infrastruktuurin tehokkaan hyödyntämisen ja tukee kestävästä liikkumisesta. Uusia rakentamisalueita osoitetaan nykyisen yhdyskuntarakenteen sisälle tai rakenteen välittömään läheisyyteen. Tavoitteena on edelleen hallitusti kasvattaa Rukan matkailijamääriä. Kasvun kannalta keskeistä on uusien rakentamisalueiden lisäksi kasvattaa nykyisten majoituspalveluiden käyttöastetta.

Matkailijoiden määrää kaupungin alueella on arvioitu teleoperaattoreilta saatua dataa seuraamalla. Keskimäärin Kuusamossa on matkailijoita noin 10 000 vuorokaudessa ympäri vuoden. Sesonkeina määrä nousee yli 15 000 matkailijaan. Merkittävä osa matkailijoista majoittuu Rukan alueella. Tavoite on, että Kuusamossa olisi

koko ajan matkailijat ja paikallinen väestö huomioiden n. 25 000 henkilöä. Hiljaisin aikamatkailijoiden osalta on keväällä hiihtokauden jälkeen. Kesäloimat, ruska-aika, joulukuukausi sekä hiihtolomat ovat viikkainta matkailu-aikaa (*maankäyttöpoliittinen ohjelma 2021–2024*). Matkailijoiden määrää koskeva tavoite ohjaa osaltaan myös yleiskaavan suunnittelua.

Kuusamon maankäyttöpoliittisessa ohjelmassa 2021–2024 on suunnittelun osalta nostettu loma-asumisen osalta keskeisenä laajentumisalueena esille Uuttuahan alue. Ohjelmassa on mainittu, että alue mahdollistaa arviolta 250 loma-asuntotonttia. Ohjelmassa asetettu tavoite on osaltaan ohjannut yleiskaavan suunnittelua.

Rukan alueelle on lisääntyvää kysyntää vakituiseen asumiseen ja kakkosasunnoille. Suunnittelun osalta lähi-alueen asukasmäärä on ollut viime vuosina kasvussa (taulukko 2). Rukan työpaikkatarjonnan kasvu luo pysyvän asumisen tarpeita Rukalle. Myös kausityöntekijät tarvitsevat lisää asumismahdollisuuksia. Omakotitonttien lisäksi kysyntää on erilaisille yhtiömuotoisille asumismahdollisuuksille, kuten rivitaloille. Tavoitteena on mitoittaa yleiskaavassa uudet asumisalueet siten, osoitettavien asuinalueiden määrä vastaa seuraavien 15–20 vuoden kysyntään. Myös Rukan ydinalueen ulkopuolelle sijoittuvat kylät tarjoavat viihtyisiä mahdollisuuksia vakituiseen asumiseen.

Kuusamon maankäyttöpoliittisessa ohjelmassa 2021–2024 on nostettu vakituiseen asumisen osalta keskeisenä laajentumisalueena esille Kivivaaran alue. Ohjelman mukaan alueelle voidaan sijoittaa noin 150 pientalotonttia. Alueelle voidaan sijoittaa myös loma-asumiseen varattuja aluekokonaisuuksia. Alueesta vain osa sisältyy ydinalueen yleiskaavan vaiheen 2 päivitettyyn suunnittelun alueeseen.

4.3 Toimijakysely

Yleiskaavaan liittyen laadittiin kysely alueen toimijoille. Keväällä 2021 toteutettu kysely suunnattiin Ruka-Kuusamo Matkailu ry:n varsinaisille jäsenille. Jäsenistä pääosa on Kuusamon alueelle toimivia yrityksiä. Vastauksia kyselyyn saatiin 22 kpl. Tulokset on huomioitu yleiskaavan valmistelussa.

Vastauksissa Rukan tärkeimpinä vetovoimatekijöinä pidettiin luontoa, laskettelurinteitä ja retkeilyreittejä. Kestävän kehityksen edistäminen nousi vahvasti esille. Vastauksissa joukkoliikenteen kehittäminen nähtiin tärkeänä tavoitteena. Olisi tärkeää, että alueella on mahdollista liikkua ilman omaa autoa. Alueelle toivottiin myös nykyistä parempia kierrätysmahdollisuuksia.

Virkistys- ja ulkoilualueiden osalta esille nousi muun muassa tarve koirapuistolle. Sisäliikuntatilojen osalta toivottuimpia toimintoja olivat liikuntahalli/monitoimihalli, kuntosali sekä kylpylä/uimahalli.

Selkeä enemmistö vastaajista oli sitä mieltä, ettei alueella ole riittävästi asuntoja vakituiseen asumiseen. Kyselyssä kysyttiin myös, tulisiko vakituiseen asumiseen sijaita omilla alueillaan vai loma-asumisen kanssa samoilla alueilla. Vastaukset hajaantuivat. Enemmistö oli kuitenkin sitä mieltä, vakituiseen asumiseen olisi hyvä sijaita omilla alueillaan. Yleisesti pysyvän asutuksen lisääntymisellä nähtiin olevan alueelle enemmän myönteisiä kuin kielteisiä vaikutuksia. Asuinrakentamisen muotoina omakotitalot ja rivitalot olivat kerrostaloja toivottumpia.

5. Suunnittelun vaiheet

5.1 Suunnittelun tarve

Rukan ydinalueen voimassa oleva yleiskaava on saanut lainvoiman vuonna 2007. Kaupungissa on noussut esille tarve uudistaa voimassa oleva kaava. Yleiskaavan uudistuksella mahdollistetaan Rukan matkailukeskuksen kestävä kasvu ja toteutetaan kaupungin strategisia tavoitteita. Kaupunginhallitus on tehnyt päätöksen kaavan laadinnasta 17.3.2020.

5.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Osallistuminen ja vuorovaikutus on toteutettu liitteenä olevan osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti. Osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteitä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä kaavan valmisteluaineistosta ja muistutuksia kaavaehdotuksesta.

Yleiskaavan ensimmäinen viranomaisneuvottelu järjestettiin 28.9.2021. Lisäksi on järjestetty luonnonympäristöä koskeva työneuvottelu ja alueen liikenne ratkaisuihin liittyviä työpalavereita.

Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu järjestettiin 27.5.2024. Läsnä olivat Alakitkan paliskunnan, Oivangin paliskunnan, paliskuntain yhdistyksen, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen, Kuusamon kaupungin ja konsultin edustajat.

Yleiskaavaan liittyen laadittiin kysely alueen toimijoille.

5.3 Valmisteluvaiheen kuuleminen

Yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli julkisesti nähtävillä 4.3.-6.4.2021. Alueen maanomistajia tiedotettiin kaavan vireille tulosta ja suunnitelma nähtävillä asettamisesta kirjeitse. Mielipiteitä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin yhteensä 12 kpl.

Mielipiteissä nostettiin esille muun muassa seuraavia teemoja:

- Jalankulun ja pyöräilyn yhteyksiin liittyvät kehittämistarpeet (mm. Vuosselin alue)
- Reittien ja virkistysalueiden kehittämistarpeet
- Reittien tasoristeyksen vähentämistarve, alikulkujen rakentaminen
- Rukanriutan alueen pohjoisosan ongelmalliset liikennejärjestelyt
- Rakentamisen tiiveys, vakituiselle asumiselle soveltuvat alueet, lomarakentamisalueet
- Moottorikelkkailureitit, kelkkaparkkien tarve

Suunnittelualueen laajentamisen vuoksi päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 1.6.-30.6.2022. Suunnitelmasta saatiin yksi lausunto (Pohjois-Pohjanmaan museo / arkeologia). Lisäksi saatiin yksittäinen palaute, jossa pyydettiin tiedottamista kaavan tulevista vaiheista.

Saatu palaute huomioidaan yleiskaavan valmistelussa. Palaute vastineineen on kokonaisuudessaan esitetty kaavaselostuksen liitteessä.

Yleiskaavan valmisteluaineisto oli julkisesti nähtävillä 5.4.-4.5.2023. Nähtävilläolon aikana järjestettiin myös esittely- ja keskustelutilaisuus Rukan hihtostadionin kahviossa 20.4.2023. Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä.

Yleiskaavan valmisteluaineistosta saatiin yhteensä 10 lausuntoa ja 24 mielipidettä. Lausunnon antoivat Fingrid Oyj, Caruna Oy, Metsähallitus, Kuusamon energia- ja vesiosuuskunta, Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos, Pohjois-Pohjanmaan museo (rakennettu kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö), Luonnonvarakeskus (LUKE) sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Mielipiteitä saatiin pääasiassa yksityishenkilöiltä, mutta mielipiteitä saatiin myös muun muassa yrityksiltä, kiinteistöosaakeyhtiöiltä ja Paliskuntain yhdistykseltä.

Palautteessa otettiin kantaa muun muassa alueen reitistöjen kehittämiseen, liikennejärjestelyihin, Kivivaaran alueen rakentamiseen ja muihin vakituisen asumiseen liittyviin ratkaisuihin, uusiin matkailurakentamisen

alueisiin ja luontoarvojen turvaamiseen. Saatu palaute ja niihin annettavat vastineet on esitetty kaavaselostuksen liitteenä.

Saadun palautteen pohjalta kaava-aineistoon tehtiin seuraavat keskeiset tarkennukset:

- Tehtiin täydennyksiä luontoselvityksiin ja luonnonympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointiin
- Poistettiin valtatie 5 ja Plantinginharjun välille osoitettu uusi tieyhteys
- Laadittiin reittien kehittämiseen liittyvä erillisselvitys
- Laadittiin alueelle vesi- ja energiahuollon yleissuunnitelma (infratarkastelu)
- Levennettiin kaava-alueen itäosaan sijoittuvaa pohjoiseteläsuuntaista ekologista käytävää
- Tehtiin tarkennuksia yksittäisten aluevarausten rajauksiin ja merkintöihin
- Tehtiin lisäyksiä ja tarkistuksia yleiskaavamääräyksiin (mm. luonnonympäristön huomiointiin ja uusiutuvaan energiaan liittyen)
- Vähennettiin alueen kokonaisrakennusoikeutta, supistettiin yksittäisiä aluevarauksia
- Poistettiin reservialuemerkinnot, ja lisättiin yhdyskuntarakenteen eheyttämistarvetta kuvaavat vyöhykkeet (sisältää osan aiemmista reservialueista)
- Tarkistettiin Uuttuahon alueen maankäyttöratkaisuja, muutettiin yksi Uuttuahon lomarakentamisalueista vakituiseen asumisen alueeksi
- Poistettiin Rukanriutan länsiosaan osoitettu palvelujen ja hallinnon alue
- Tarkistettiin tiettyjen loma-asuntoalueiden ohjeellisia rakennusoikeuksia vastaamaan viimeisintä asemakaavatilannetta
- Tehtiin tarkistuksia liikennetarkoituksiin (muun muassa jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeen osoittaminen Ahon Jussintien varteen)
- Tarkennettiin vaikutusten arviointia muun muassa liikennevaikutusten, luontovaikutusten, ilmastovaikutusten ja poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten osalta
- Täydennettiin kaavaselostusta muun muassa nykytilan kuvauksen osalta

Valmisteluvaiheen jälkeen kaava eriytettiin kahteen osaan (1. ja 2. vaihe). Osa saadusta palautteesta ja vastineista on käsitelty vaiheen 1. yhteydessä.

5.4 Natura-arviointi

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaan *jos hanke tai suunnitelma joko yksinään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin.*

Rukan ydinalueen yleiskaavan Natura-alueeseen kohdistuvat vaikutukset on arvioitu luonnonsuojelulain mukaisesti. Arviointi on esitetty kaavaselostuksen liitteenä. Aiempien täydennyspyyntöjen pohjalta täydennetty raportti oli lausuttavana Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksella ja luonnonsuojelualueen haltijalla (Metsähallitus) vuonna 2025. Lausuntojen pohjalta Natura-arvioinnin sisältämää lievennysuunnitelmaa tullaan vielä täydentämään ennen yleiskaavan hyväksymistä.

5.5 Ehdotusvaiheen kuuleminen

Yleiskaavan valmisteluaineisto oli julkisesti nähtävillä xxx.xxx.-xxx.xxx.2023.

6. Vaihtoehdot ja niiden vertailu

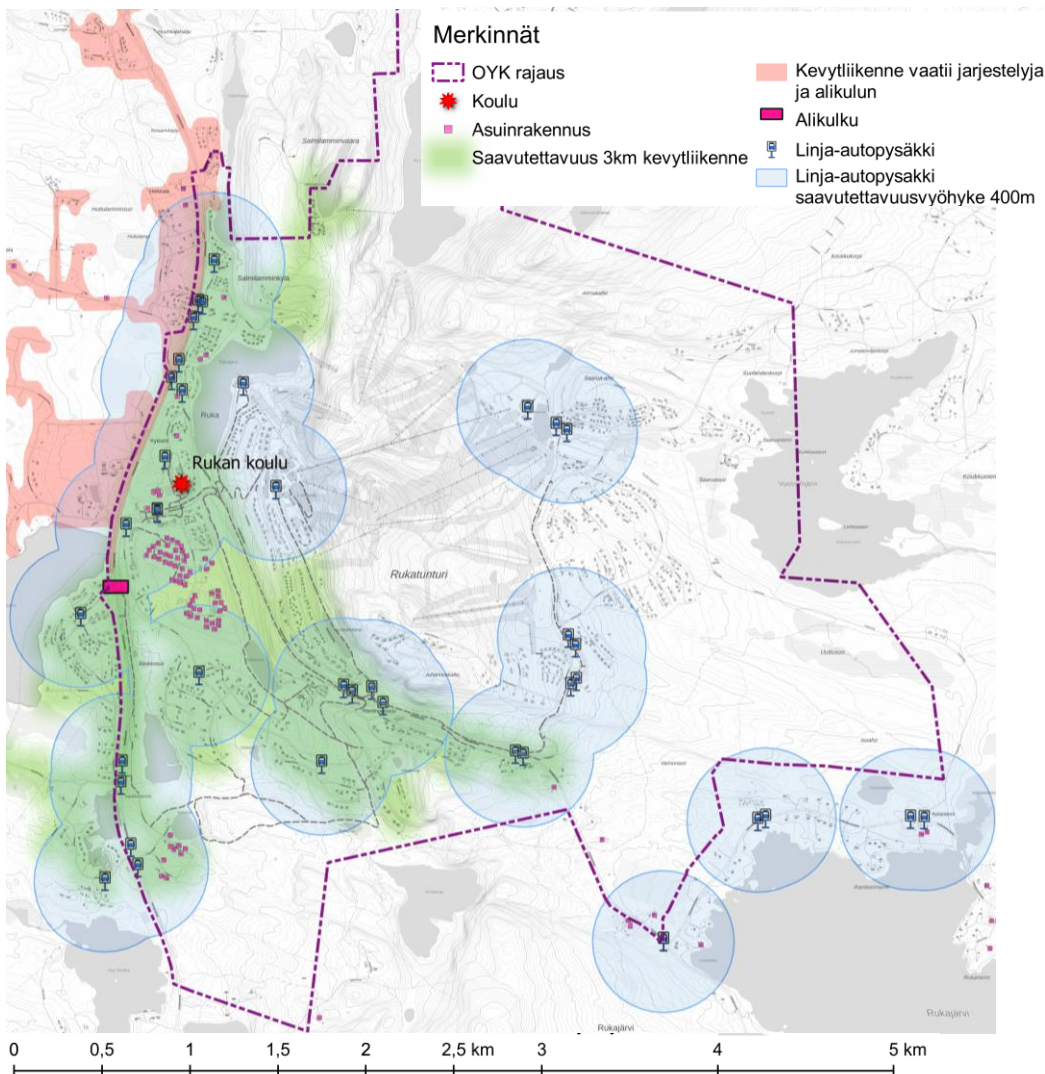
6.1 Kaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Edullisuusvyöhyketarkastelu (vakituiseen asumiseen parhaiten soveltuvat alueet)

Rukan alueelle on lisääntyvää kysyntää vakituiseen asumiseen. Yleiskaavan yhteydessä on laadittu edullisuusvyöhyketarkastelu, jossa on tutkittu vakituiseen asumiseen parhaiten soveltuvia alueita. Analyysia on hyödynnetty uusien vakituiseen asumisen alueiden kartoittamisessa. Analyysissa on tarkasteltu myös, mitkä nykyisistä loma-asuntoalueista soveltuvat parhaiten myös vakituiseen asumiseen. Keskeinen ydinalue on jätetty tarkastelun ulkopuolelle, sillä tälle alueelle ei ole tarkoitus osoittaa vakituista asumista.

Tarkastelussa huomiottiin muun muassa etäisyys koululle kävellen/pyöräillen (keskeisin kriteeri alle 3 km etäisyys, koulukuljetusten vuoksi), etäisyys palveluihin, nykyisen vakituiseen asumisen sijainti, liikenneolosuhteet, vesi- ja viemäriverkosto sekä joukkoliikenneyhteydet (alle 400 m etäisyys pysäkeistä).

Vakituiseen asumiseen parhaiten soveltuvat alueet sijoittuvat Länsi-Rukan puolelle. Itä-Rukan osalta suurin haaste on alueen sijoittuminen etäälle koulusta ja muista kunnallisista palveluista (kuva 43).

Kuva 43. Luonnosvaiheen tarkastelua vakituiseen asumiseen parhaiten soveltuvista alueista Rukan ydinalueella. Kartta on päivitetty kaavaehdotusvaiheessa vastaamaan lopullista yleiskaavan suunnittelualuetta (kuva 44).

Parhaimmiksi alueiksi vakituiselle asumiselle esille nousivat seuraavat alueet:

- Koulun läheinen alue ja Talvijärven itäpuoli (sijainti lähellä palveluja, alueella olemassa olevia vakituisia asuntoja, hyvät kävely-, pyöräily- ja joukkoliikenneyhteydet)
- Uunikulman alue (sijainti lähellä palveluja, alueella olemassa olevia vakituisia asuntoja, hyvät kävely-, pyöräily- ja joukkoliikenneyhteydet)
- Kesäjärven pohjoispuolinen alue (sijaitsee lähellä palveluja, mutta alueen toteuttaminen edellyttää alikulun rakentamista ja liikennejärjestelyjä)
- Saukkolampien/Kivilammen alue (alueella olemassa olevia vakituisia asuntoja)

Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita on kohtuullisen vähin toimenpitein mahdollista kehittää siten, että kolmen kilometrin etäisyysvyöhyke kattaa nykyistä laajemman alueen. Myös joukkoliikenteen pysäkkejä ja reittejä on mahdollista lisääntyvän rakentamisen myötä kehittää kestävästi. Tämän vuoksi myös esimerkiksi Kivilammen kaakkoispuolinen alue voi tehtävien kehittämistoimenpiteiden myötä täyttää tarkastellussa sovelletut kriteerit.

Kaavaprosessin aikana tarkentuneiden tavoitteiden pohjalta päädyttiin kaavaehdotusvaiheessa osoittamaan myös kaava-alueen itäosaan Uttuahan alueelle yksittäinen alue vakituiselle asumiselle. Alueelle voi sijoittua esimerkiksi kausityöntekijöille soveltuvaa asumista. Alueen läheisyydessä sijaitsee olemassa olevia Rukajärven alueen vakituisia asuntoja. Myös keskusta-alueille voi sijoittua vähäisessä määrin asumista.

Kaavoituksen alkuvaiheessa linjattiin, että Rukan alueelle ei laajassa mittakaavassa osoiteta alueita, joilla on vakituista asumista- ja loma-asumista rinnakkain. Ratkaisu perustui kaupungin tahtotilaan, loma-asumisesta ja vakituisesta asumisesta syntyviin vaikutuksiin sekä toimijakyselyn tuloksiin, joissa valtaosa vastaajista piti hyvänä erillisiä alueita. Kaavaluonnoksessa Kivivaaran alueelle osoitettiin yksi rinnakkaiset käyttötarkoitukset mahdollistava AP/RA-alue. Tämä alue rajattiin kuitenkin pois yleiskaavan suunnittelualueesta kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä, muun muassa luontovaikutusten vuoksi. Saadun palautteen vuoksi yleiskaava-alueen kokonaisrakennusoikeutta oli välttämätöntä supistaa muun muassa Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Kivivaaran aluetta tarkastellaan muiden yleiskaavaprosessien yhteydessä.

Tarkentuneiden tavoitteiden, saadun palautteen ja kysyntätilanteen vuoksi vakituisen asumisen ja loma-asumisen rinnakkaisuuden mahdollistavaa kaavaratkaisua laajennettiin kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä Rukanriutan alueelle. Suurin osa alueen rakentamisalueista osoitetaan merkinnällä ARA (Pientalovaltainen asuntoalue / loma-asuntojen alue). Rukanriutan alueen sijainti on hyvä sekä vakituisen että loma-asumisen kannalta. Alueen rakentamisen ja tulevan kehityksen myötä saatujen kokemusten pohjalta voidaan jatkossa tarvittaessa tarkastella vastaavan merkinnän käyttöä muuallakin yleiskaava-alueella. Yleiskaavassa osoitetut ratkaisut tarkentuvat asemakaavoitusvaiheessa.

Laadittua edullisuusvyöhyketarkastelua on hyödynnetty myös myös uusien loma-asunnoille ja matkailupalveluille soveltuvien alueiden kartoittamisessa.

Lisäksi tutkittiin Rukan pääliittymän läheisen uuden palvelukeskittymän (todellista matkaa palveluihin) ajo-
väylien sekä jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien osalta. Tarkasteluun liittyvät kartat on esitetty liikennevaikutuk-
sia käsittelevässä osiossa.

Kivilammen ja Kivivaaran alueen tarkastelut

Kivilammen alue on edullisuusvyöhyketarkastelun perusteella soveltuva vakitukselle asumiselle. Alueella sijait-
see jo nykyisin vakituista asumista. Alueelle on valmistunut vuonna 2022 asemakaavan muutos, jossa alueelle
on osoitettu uusia asuintontteja.

Kivilammen alueen osalta on tarkastelu myös mahdollisuutta laajentaa asuinalueita nykyisen alueen itä- ja
kaakkoispuolelle (Kivivaaran alue). Kivivaaran alue täyttää edullisuusvyöhyketarkastelussa esitetyt kriteerit
vakituksen asumisen alueelle (kuvattu tarkemmin yllä). Eteläisin osa alueesta sijoittuu kuitenkin nykytilanteessa
hieman yli 3 kilometrin etäisyydellä Rukan koulusta, joten kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä on tärkeä kehittää
koulun suuntaan. Alueen saavutettavuus on hyvä Kuusamon keskustan suunnasta.

Asuinalueen laajentamiseen liittyen tutkittiin myös linjausta uudelle valtatie 5 ja Plantinginharjun väliselle ko-
koojakatu-yhteydelle. Uusi katuyhteys lähtisi valtatieltä 5 ja yhtyisi Plantinginharjun alueella Kivilammentiehen.
Valtatien 5 risteyksen alueelle olisi myös mahdollista toteuttaa pienimuotoinen palvelukeskittymä. Uutta katu-
yhteyttä käytettäisiin todennäköisesti myös yhtenä Rukan sisääntulotienä.

Kaavaluonnoksen valmistelun yhteydessä todettiin, että suunnittelun uuden kadun läheisyyteen itä- ja pohjois-
puolille on mahdollista sijoittaa uusia rakentamisalueita. Tarkastelussa uudet alueet sijoitettiin siten, että ton-
teilta aukeaa hyviä näkymiä etelän, lännen ja luoteen suuntiin. Rajoitteita rakentamiselle asettavat alueen reit-
tiverkostot, pohjoispuolella sijaitseva soidensuojelualue sekä alueen läpi kulkeva voimajohto. Alueen pohjois-
reunalta kulkee olemassa oleva polku pohjoiseen koulun suuntaan. Tätä reittiä voidaan kehittää kävelyn ja
pyöräilyn yhteytenä koululle päin.

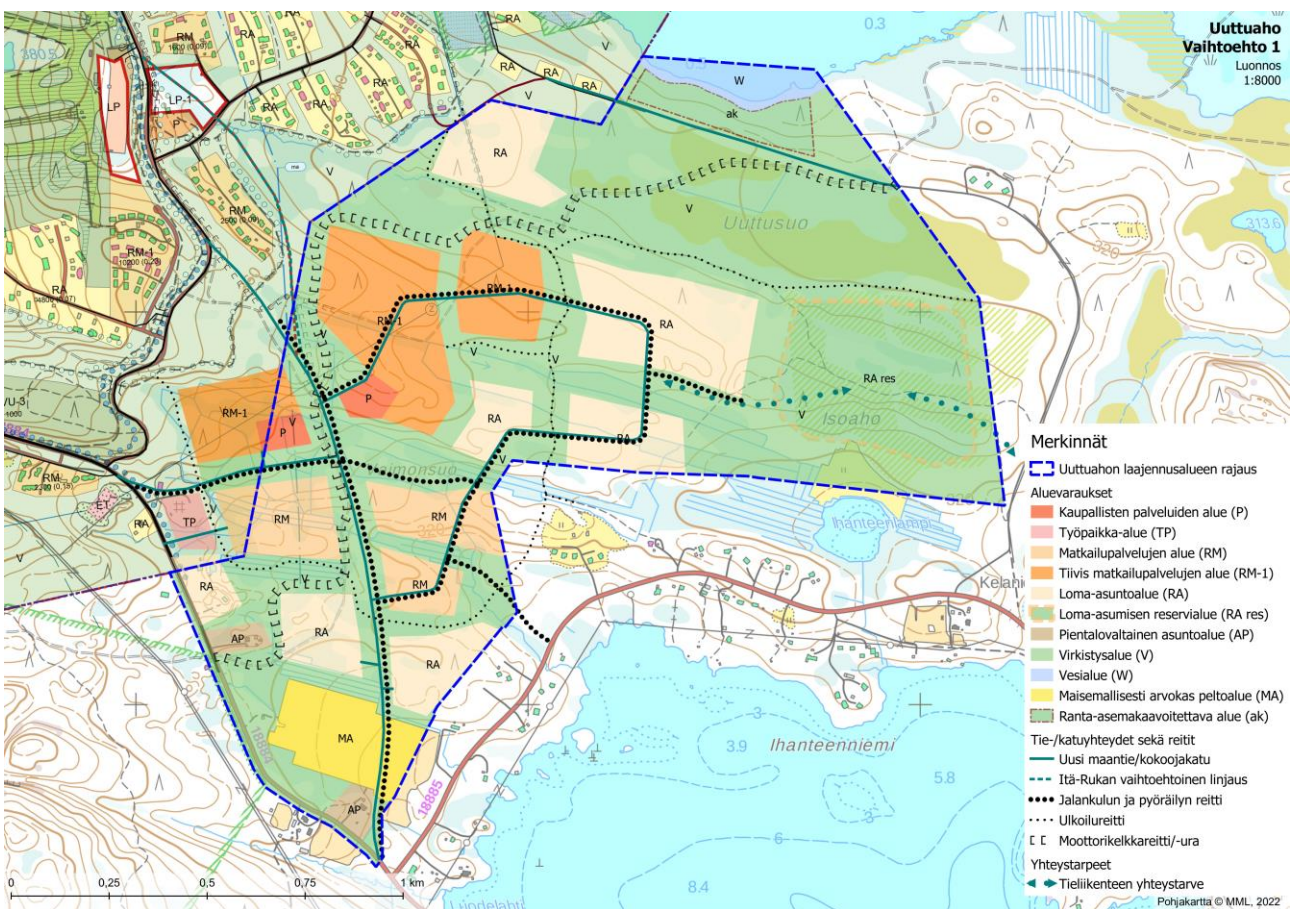
Suunniteltu uusi kokoojakatu-yhteys päädyttiin kuitenkin poistamaan kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä
muun muassa luontovaikutusten vuoksi ja suurten rakentamiskustannuksien vuoksi. Myös kaava-alueen ra-
jausta muutettiin, ja osa Kivivaaran alueesta jäi pois ydinalueen yleiskaavan kaavarajauksesta. Kivilammen
itäpuoleinen uusia asuinalue säilytettiin mukana kaavaratkaisussa. Tehtyjä muutoksia on kuvattu tarkemmin
kaavaehdotusvaiheen tarkastelut -osiossa.

Uuttuahan alueen valmisteluvaiheen tarkastelut ja Itä-Rukan liikenneyhteyksien kehittämismuutokset

Yleiskaavan yhtenä keskeisenä tavoitteena suunnitella maankäyttöpoliittisen ohjelman mukainen uusi alueko-
konaisuus Uuttuahaan ja ratkaista Itä-Rukan liikenneyhteyksien kehittämisperiaatteet. Nykyinen Itä-Rukan ka-
tuyhteys (Vuosselintie) on eteläosastaan mutkainen eikä mahdollista turvallista liikennettä kasvavalle Itä-Ru-
kan alueelle. Tarkastelujen pohjaksi laadittiin vaihtoehtotarkasteluja, jotka on kuvattu seuraavassa.

Vaihtoehto 1.

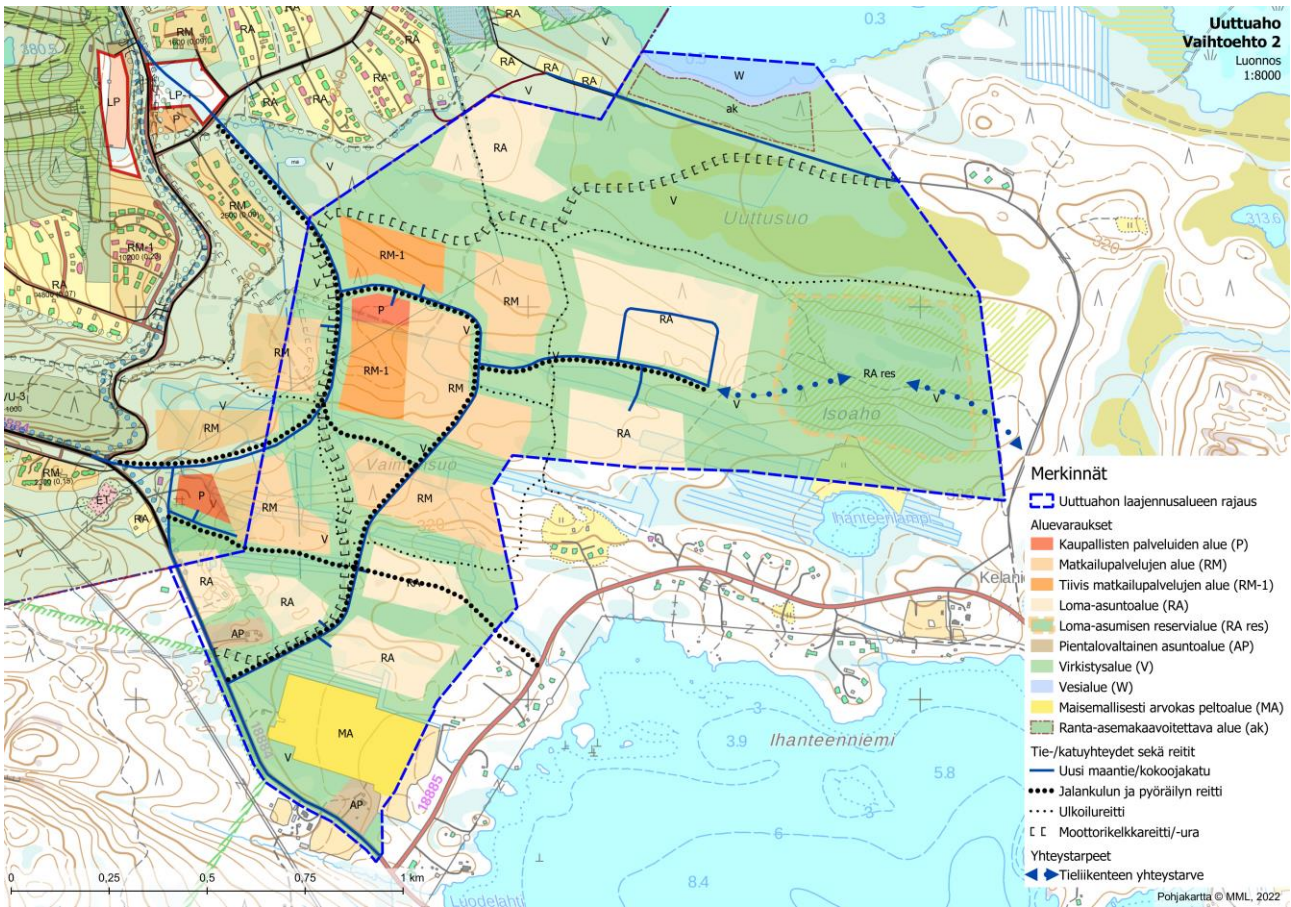
Vaihtoehdossa toteutetaan uusi tieyhteys Rukajärventie ja Tahkolanrannantien risteysen läheiseltä alueelta kohti pohjoista. Tieyhteys liittyy Vuosselintiehen Juhannuskalliontien ja Vuosselinrinteen risteysalueella. Nykyinen Rukajärventie katkaistaan läpiajoliikenteeltä. Yhteyttä voidaan hyödyntää tonttikatuna. Rukajärventie liittyy uuteen tieyhteyteen uuden alueen keskiosassa. Uuden alueen liikenteen keskeisen yhteyden muodostaa alueen kiertävä kokoojakatu, joka mahdollistaa myös läpiajoliikenteen. Ratkaisussa tiivein rakentaminen osoitetaan nykyisen yhdyskuntarakenteen läheisyyteen alueen länsiosaan. Hieman väljemmät loma-asuntoalueet sijoittuvat kokoojakadun itä- ja eteläosaan. Alueiden sijoittelussa on huomioitu maastonmuodot ja maaperä. Itäisin osa alueesta osoitetaan reservialueeksi. Uuttusuon alue osoitetaan virkistysalueeksi. Alueella säilyy hyvin pohjoiseteläsuuntaiset ekologist yhteydet, mutta itä-länsisuuntainen yhteys ei ole yhtä suora.

Kuva 45. Vaihtoehto 1.

Vaihtoehto 2.

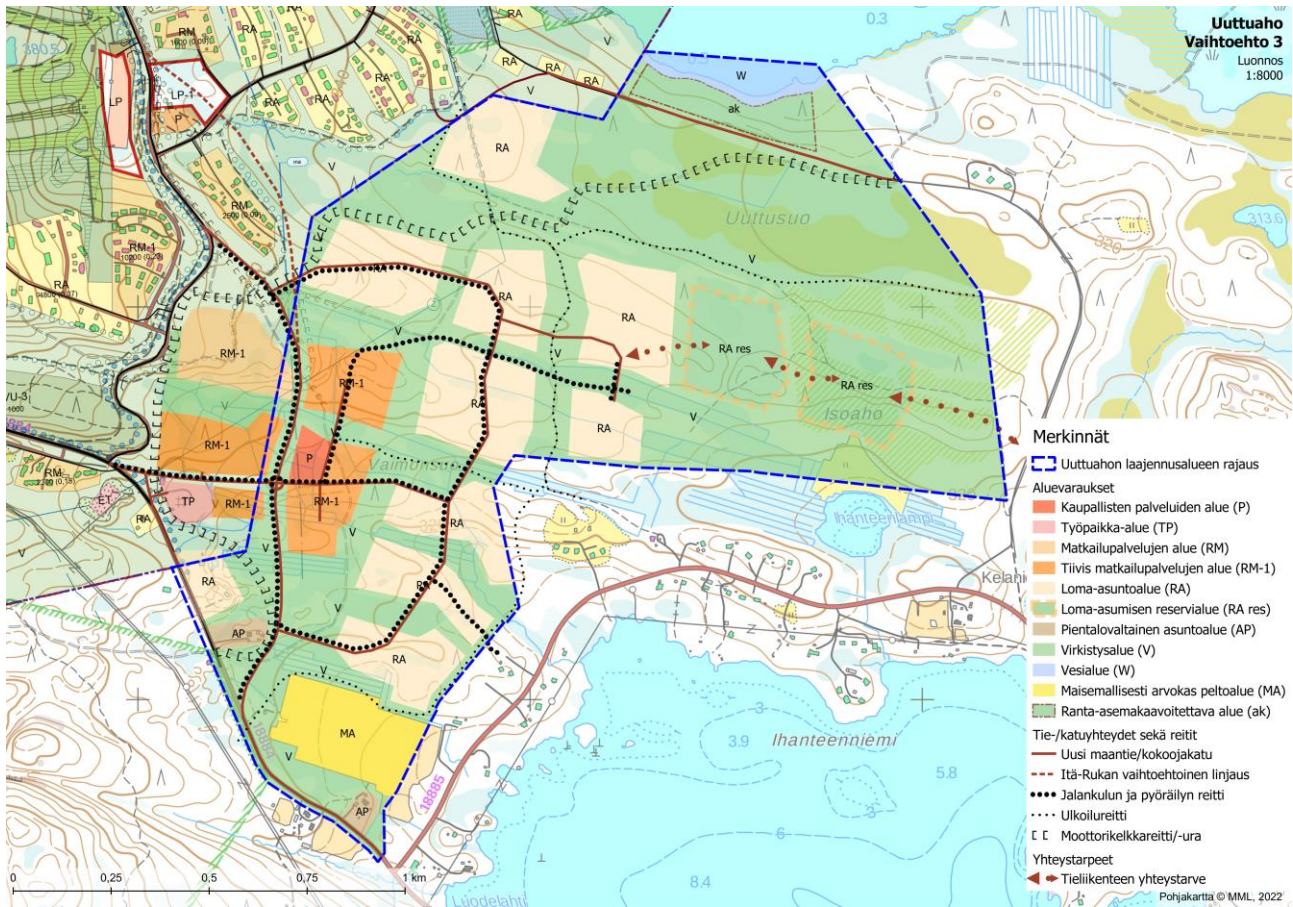
Vaihtoehdossa nykyinen Rukajärventie jatketaan kulkemaan uutta linjausta suoraan kohti Itä-Rukaa. Linjaus sijoittuu nykyisen Vuosselintien itäpuolelle. Nykyinen Rukajärventie jää edelleen käyttöön, mutta risteysjärjestelyjä uusitaan. Uudelta Itä-Rukan yhteydeltä erkanee idän suuntaan kokoojakatu, joka yhtyy nykyiseen Rukajärventiehen alueen eteläosassa. Alueen tiiveimmät rakentamisalueet sijoittuvat uuden Itä-Rukan linjauksen ja kokoojankadun pohjoisosan alueelle. Alueiden sijoittelussa on huomioitu maastonmuodot ja maaperä. Itäisin osa alueesta osoitetaan reservialueeksi. Uuttusuon alue osoitetaan virkistysalueeksi. Pohjoiseteläsuuntaiset ja itälänsisuuntaiset ekologist yhteydet säilyvät alueella varsin hyvin.

Kuva 46. Vaihtoehto 2.

Vaihtoehto 3.

Vaihtoehdossa toteutetaan Uuttuahon alueelle suhteellisen tiivis keskus, jota ympäröivälle kehälle sijoitetaan hieman väljemmät loma-asumisen alueet. Itäisimmät alueet osoitetaan hieman 1 ja 2 vaihtoehtoja laajemmin reservialueeksi, ja ensimmäisen vaiheen rakentaminen painottuu vahvemmin alueen länsiosaan. Uusi Itä-Rukan yhteys toteutetaan hieman vastaavalla tavalla kuin vaihtoehdossa 1, mutta yhteys sijoittuu lännemmäs. Uuttusuon alue osoitetaan virkistysalueeksi. Alueiden sijoittelussa on huomioitu maastonmuodot ja maaperä. Vaihtoehdossa säilyy hyvin pohjoiseteläsuuntaiset ja itälänsisuuntaiset ekologiset yhteydet.

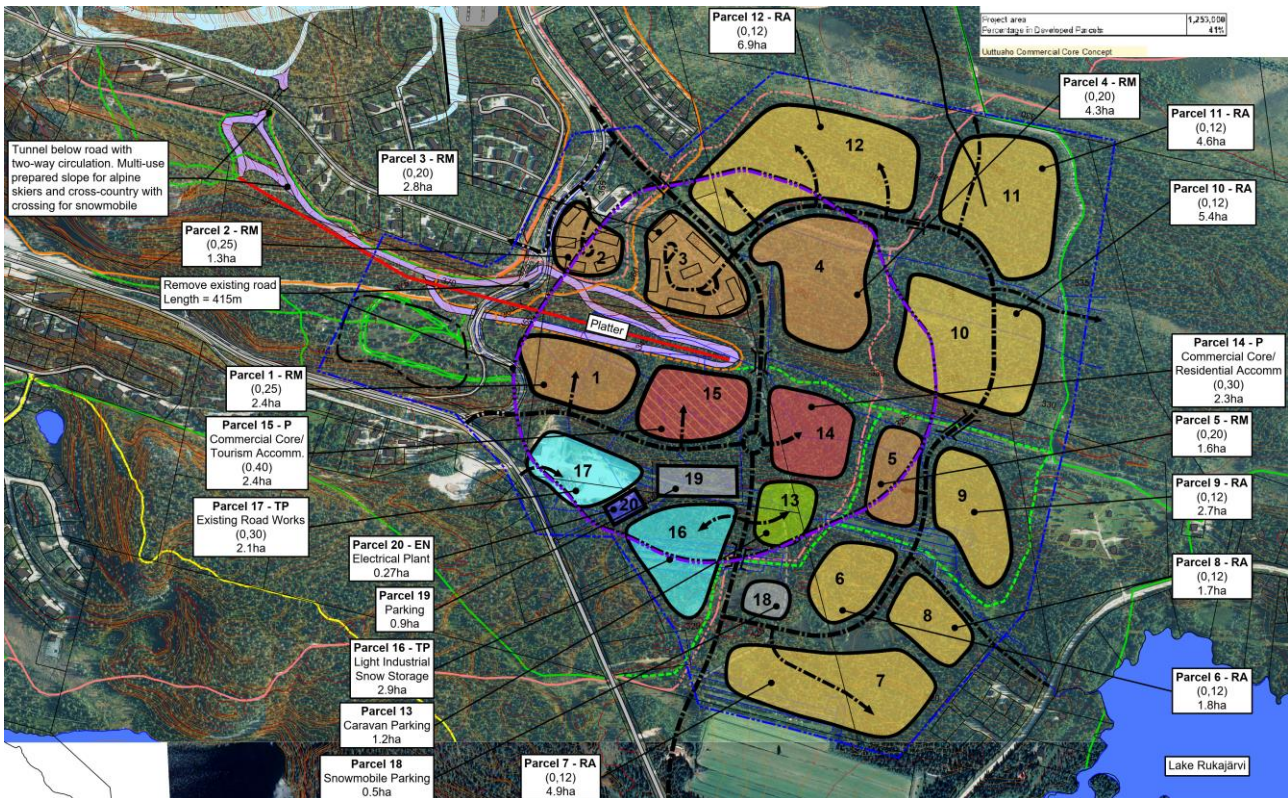
Kuva 47. Vaihtoehto 3.

Taulukko 3. Vaihtoehtojen vaikutusten vertailu (0–2 p, pisteytys suhteessa toisiin vaihtoehtoihin)

	VE1	VE2	VE3
Kestävä Yhdyskuntarakenne	1	1	2
Ilmastonmuutos	1	1	2
Taloudellisuus ja kilpailukyky	1	1	1
Taajamakuva	1	1	2
Kestävä liikkuminen	0	1	2
Viherverkko	0	1	2
Virkistys ja reitit	1	1	1
Luontoarvot	1	1	1
Vaiheistus	1	1	1
Tavoitteiden täytyminen	1	1	2
Kokonaisarvio	8 p	10 p	16 p

Vaikutusten arvioinnin ja prosessin aikana tarkentuneiden tavoitteiden pohjalta kaavaluonnos päätettiin laatia Uttuahon alueen osalta vaihtoehdon 3 pohjalta. Vaihtoehto vastaa parhaiten etenkin yhdyskuntarakennetta, liikennettä ja taajamakuva koskeviin tavoitteisiin.

Vaihtoehto toimi lähtökohtana talven 2022–2023 aikana laaditulle Uttuahon yleissuunnitelmalle. Suunnitelmassa tutkittiin tarkemmin alueelle sijoittuvia toimintoja. Keskeisenä tarkennuksena suunnitelmassa nostettiin esille mahdollisuus toteuttaa uusi laskettelurinne ja hiihtohissi alueelle (kuva 38). Uuden hissien ja rinteiden avulla matkailijoilla on suora yhteys Uttuahon alueelta koko tunturin alueelle.

Kuva 48. Ote Uttuahon yleissuunnitelmasta. Kaavaluonnoskartalla esitettävä ratkaisu viimeisteltiin yleissuunnitelman pohjalta (Ecosign Mountain Planners Ltd 2023).

Aiemmin laadittua rakennemallia täydennettiin yleissuunnitelmassa esitetyillä ratkaisulla. Alueen kaavaratkaisu viimeisteltiin näiden tarkennusten pohjalta. Rinnealueen osoittamisen lisäksi perusratkaisuun tehtiin pieniä tarkennuksia muun muassa katulinjausten, reittien ja rakentamisalueiden osalta. Uttuahon kylän ydinalue päädyttiin osoittamaan keskustatoimintojen alueena. Alueelle päädyttiin osoittamaan myös muassa asuntovaunualue suunnitelman pohjalta.

Alueen maankäyttö- ja liikenneratkaisuja tarkennettiin edelleen kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä. Tehdyt muutokset on kuvattu seuraavassa osiossa.

Tunturialueen kehittämissvaihtoehdot

Voimassa olevassa tunturialueelle Vuosselin ja Maston rinnealueiden väliin on osoitettu reservialue (varattu pääasiassa matkailutoiminnan ja vuokrattavien loma-asuntojen käyttöön). Alueen toteuttaminen on sijainnin vuoksi osoittautunut haasteelliseksi. Yleiskaavan muutoksessa on kartoitettu reservialueelle vaihtoehtoisia sijainteja. Uudeksi sijainniksi valikoitui olemassa olevien laskettelurinteiden välissä hieman alempana sijaitseva alue Vuosselintien varressa. Alue sijaitsee yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelyjen kannalta edullisella paikalla. Kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä alueen merkintätapaa tarkistettiin.

Tunturialueelle on ollut tarvetta myös etenkin uusien rinneravintoloiden rakentamisen mahdollistamiselle. Yleiskaavassa on osoitettu kolme uutta paikkaa ravintoloille/muulle matkailurakentamiselle: tunturin

eteläosaan Maston rinteiden yläasemalle, keskiosaan Gondoli-hissin yhteyteen sekä Pessarin alueelle hissien ala-asemalle. Pessarin rinteiden alaosan merkintää tarkistettiin kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä siten että alueelle on mahdollista sijoittaa myös hieman laajemmin matkailuun liittyviä toimintoja.

Tunturialueen kehittämiseen liittyviä ratkaisuja on tarkasteltu myös stadionin alueelle laaditussa yleissuunnitelmassa.

Pääosin tunturialue päädyttiin säilyttämään nykyisenkaltaisessa käytössä, eikä alueelle osoiteta merkittävässä määrin uutta rakentamista.

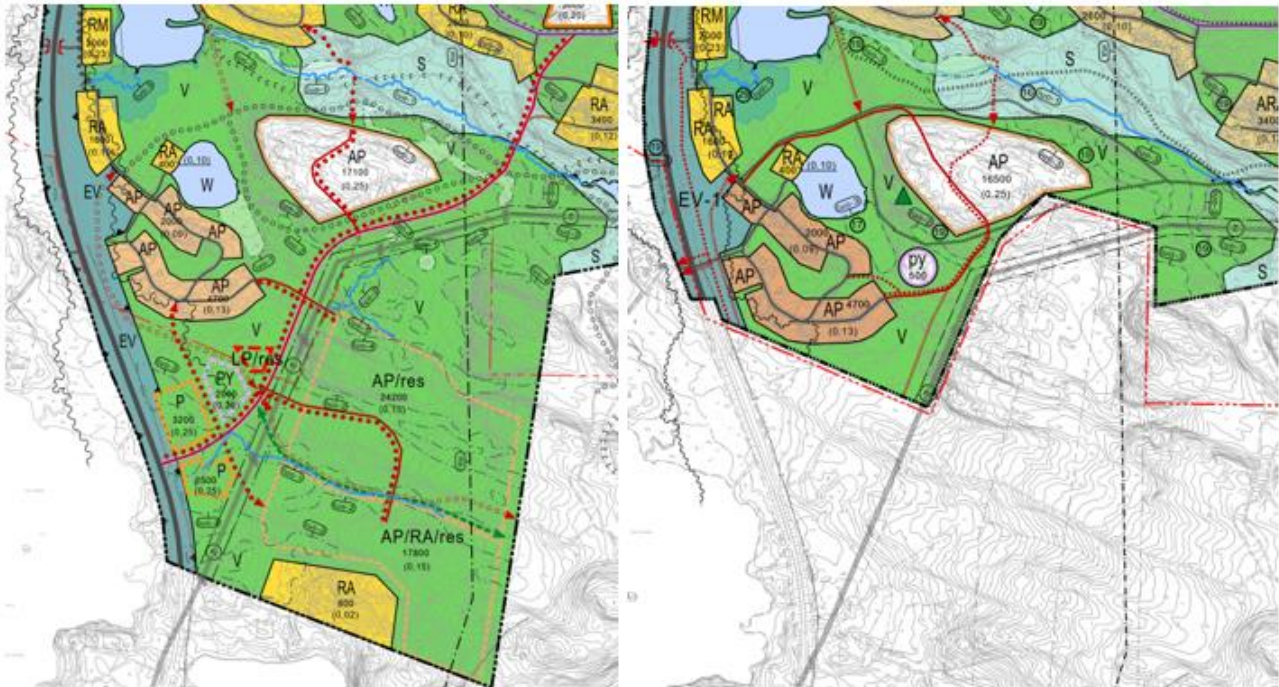
Muut vaihtoehtotarkastelut

Kaavaprosessin aikana on tehty myös useita muita teemoja koskevia vaihtoehtotarkasteluja (esimerkiksi palvelujen sijoittuminen ja reitistöjen kehittämistarpeet). Kaavaratkaisua laadittaessa on eri teemojen huomioitu kattavasti muun muassa luonnonympäristöön kohdistuvat vaikutukset, maisemalliset tekijät, elinkeinoelämän kehittämistarpeet sekä liikenteelliset vaikutukset.

6.2 Keskeiset kaavaehdotusvaiheen tarkentavat tarkastelut

Kaavaluonnoksessa mukana olleesta uudesta kokoojakatuyhteydestä valtatieltä 5 Rukanriutalle luovuttiin kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä. Keskeisiä syitä yhteyden poistamiselle olivat seuraavat:

- Yhteydellä olisi merkittäviä kielteisiä luontovaikutuksia (muun muassa kulku soidensuojeluohjelmaan kuuluvan alueen yli).
- Rakentamiskustannukset olisivat suuret saatuihin hyötyihin nähden.
- Liikenneselvityksen mukaan uuden sisääntulotien toteuttaminen ei ole välttämätöntä kasvavista matkailijamääristä huolimatta, sillä volyymin kasvuun voidaan varautua myös nykyistä liikenneverkkoa ja kestävästi liikenteen mahdollisuuksia kehittämällä.
- Yhteyden toteuttamiseen liittyy haasteita alueen topografian ja nykyisten loma-asuntoalueiden vuoksi.
- Ydinalueen kokonaisrakennusoikeutta täytyi viranomaisnäkemysten mukaisesti supistaa muun muassa Natura-alueeseen (Valtavaara-Pyhävaara, FI1101601) kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Suurelta osin tämän vuoksi myös kaava-alueen rajausta tarkistettiin ja osa Kivivaaran alueesta jätettiin pois ydinalueen yleiskaavan suunnittelualueesta.
- Kulku Kivilammen itäpuoliselle uudelle asuinalueelle on mahdollista järjestää myös nykyisen Kivilammen asuinalueen suunnasta.

Kuva 49. Kivilammen ja Kivivaaran läheisten alueiden ratkaisut kaavaluonnoksessa (vas.) ja kaavaehdotuksessa (oik.).

Uttuaho

Valmistuneiden taustaselvitysten, viranomaisilta saatujen näkemysten ja prosessin aikana tarkentuneiden tavoitteiden pohjalta Uttuahon alueen maankäyttöratkaisuja tarkasteltiin osin uusiksi kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä. Keskeisinä lähtökohtina tarkennetun ratkaisun valmistelussa olivat seuraavat:

- Mahdollisuus toteuttaa Uttuahon keskus viihtyisänä kävely-ympäristönä, jonne yltää mahdollisimman vähän liikenteen melu- ja värinävaikutuksia
- Mahdollisuus sijoittuu uuden laskettelurinteen läheisyyteen kattavasti eri toimintoja
- Luonnoksesta poiketen säilyttää nykyinen Rukajärventien linjaus maantienä
- Liikennetarkaisuiltaan selkeä ja kustannustehokas ratkaisu
- Kestävän liikkumisen (jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikenne) olosuhteiden kattava huomiointi
- Turvata alueen luontoarvot kaavaluonnosta paremmin, huomioida muun muassa itäosan ekologisen yhteyden leventäminen
- Huomioida edelleen Uttuahon yleissuunnitelmassa esitettyjen toimintojen sijoittamismahdollisuus alueelle
- Huomioida Rukajärven alueen kytkeminen uuteen aluekokonaisuuteen
- Huomioida kaavaluonnoksesta saatu palaute

Uttuahon ehdotusvaiheen kaavaratkaisun pohjaksi laadittiin kaksi rakennemalli-/kaavarunkovaihtoehtoa. Ensimmäinen vaihtoehto pohjautui luonnosvaiheen kaavaratkaisun tarkentamiseen. Kaavaluonnoksen ratkaisuja tarkennettiin etenkin liikenneverkon osalta. Keskeiset muutokset on kuvattu seuraavassa kuvassa.

Vaihtoehto 1 (tarkennettu kaavaluonnos)

- Tieyhteyttä siirretty etelämmäs verrattuna kaavaluonnokseen.
- Vaihtoehtoisesti tieyhteys voi kulkea myös hieman etelämpää, jolloin oranssit RM-alueet voidaan siirtää yhteyden yläpuolella rajaamaan keskusta-alueita melulta.
- Maantie säilyy nykyisellä paikalla.
- Kadun linjausta / liittymää tarkistettu verrattuna kaavaluonnokseen.

Kuva 50. Uuttuahan vaihtoehto 1.

Toisessa vaihtoehdossa alueen maankäyttöratkaisuja suunniteltiin osin uuden perusratkaisun pohjalta. Tavoitteena oli kehittää maankäyttö- ja liikennetarkaisuja siten, että alueesta muodostuisi vielä vetovoimaisempi kokonaisuus kuin luonnosvaiheessa esitetty. Keskeisenä tavoitteena oli mahdollista kävelykylän toteuttaminen uuden laskettelurinteen alaosan ympärille. Tämän vuoksi uutta Itä-Rukan tielinjausta siirrettiin hieman idemmäs. Alueelle muodostuu vahva jalankulku- ja pyöräilypainotteinen ydin. Uuden laskettelurinteen lähialueet on hyödynnetty kattavasti.

Vaihtoehto 2 (Kävelykylärinteen ympärille)

- Kävelykylä rakentuu laskettelurinteen alaosan ympärille. Itä-Rukan tielinjausta on siirretty idemmäs. Kävelykylän ja tieyhteyden väliin sijoittuu RM-alueita, joille sijoittuvilla rakennuksilla suojataan kävelykylää melulta.
- Aukio / reittien lähtöpaikka.
- Vakituisen asumisen ja työpaikkatoimintojen alue sijoittuu alueen eteläosaan. Alueelta suora jalankulun ja pyöräilyn yhteys uuteen keskustaan. Kaavaluonnoksen pohjois-eteläsuuntainen katuyhteys poistettu.

Kuva 51. Uuttuahan vaihtoehto 2.

Kaavaehdotus päätettiin laatia vaihtoehdon 2. pohjalta. Ratkaisun todettiin täyttävän paremmin alueen suunnittelulle asetetut tavoitteet. Vaihtoehto mahdollistaa etenkin vetovoimaisen, liikenteeltä rauhoitetun keskuksen toteuttamisen. Vaihtoehdossa esitetyt ratkaisut tarkennettiin ja viimeisteltiin edelleen ehdotusvaiheen kaavakartan valmistelun yhteydessä, jolloin myös varmistettiin, että aiemmin laaditussa Uttuahan yleissuunnitelmassa määritellyt toiminnot on mahdollista sijoittaa alueelle.

Vuosselinmaan alue

Vuosselinmaa Oy toi valmisteluvaiheen mielipiteessään esille kehittämistarpeita ja toiveita uusille rakentamisalueille Vuosselinmaan alueelle Itä-Rukalle. Mielipiteessä nostettiin esille useita mahdollisia nykyistä yhdyskuntarakennetta täydentäviä uusia rakentamisalueita. Vuosselinmaa Oy toi myös esille suhtautuvansa erittäin myönteisesti alueen rakentamiseen, kehittämiseen ja poikkeustilanteiden ratkaisemiseen.

Esitettyjen alueiden osoittamismahdollisuutta tarkasteltiin kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä. Täydennysrakentamisen mahdollistavien alueiden osoittaminen olisi myös yleiskaavan alkuvaiheessa asetettujen tavoitteiden mukaista. Alueiden osoittamismahdollisuuksia rajoittavat kuitenkin muun muassa alueen luontoarvot, virkistysalueiden turvaaminen sekä reittien saavutettavuuden (pysäköintimahdollisuuksien) turvaaminen, minkä vuoksi alueelle ei päädytty osoittamaan uusia mahdollisia rakentamisalueita (lukuun ottamatta myös kaavaluonnoksessa mukana ollutta Uttusuon kahvilan eteläpuoleista aluetta, jonka kaavamerkintää tarkistettiin). Kuitenkin mielipiteen perusteella alueen nykyisten RA-alueiden rakentamistehokkuuksia nostettiin maltillisesti. Rakennustehokkuuksien nostamisessa huomioitiin alueiden nykyinen tehokkuus suhteessa läheisiin alueisiin.

7. Yleiskaava ja sen perustelut

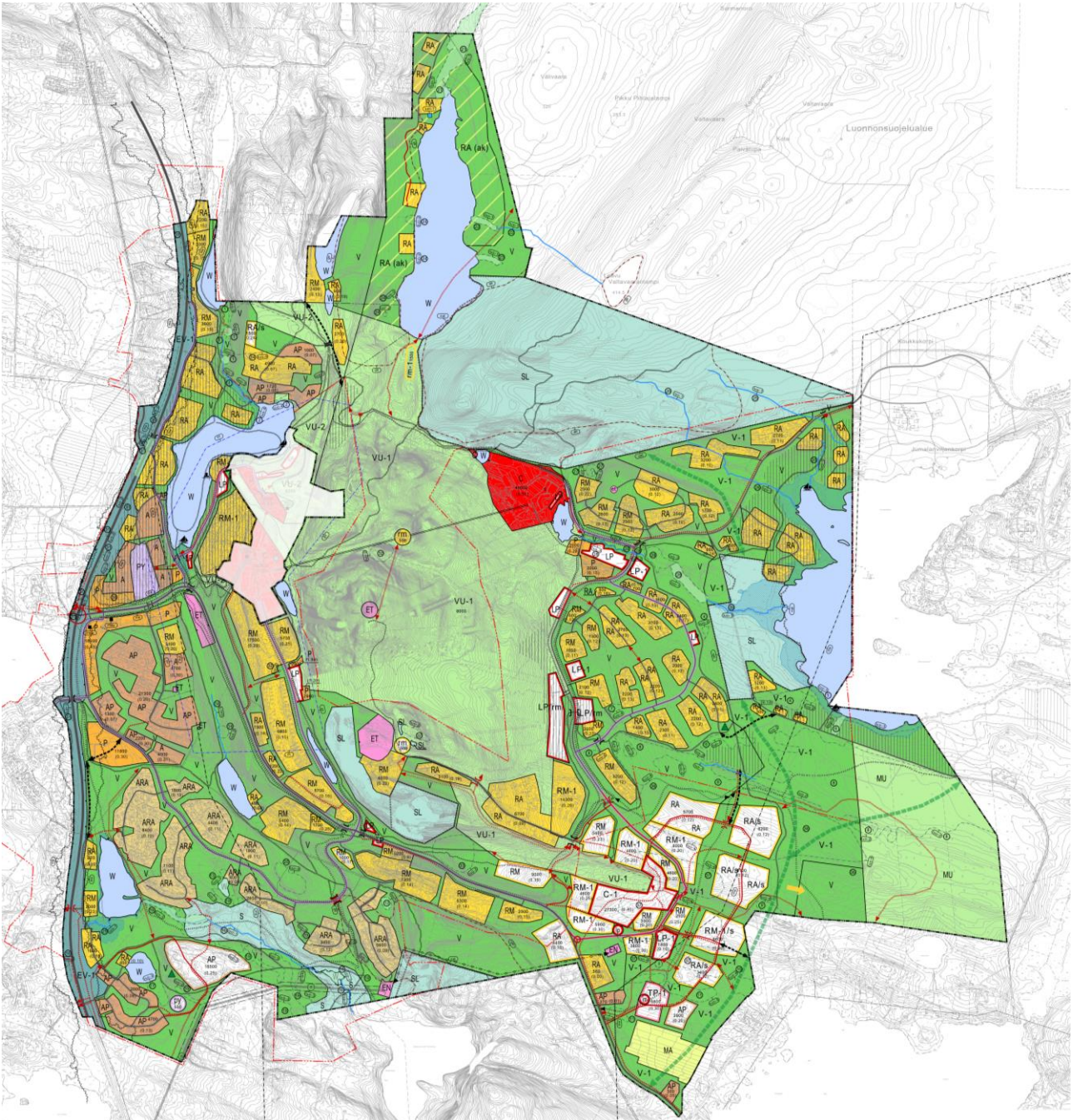
7.1 Kaava-alueen raja

Yleiskaava-alueen raja pohjautuu pitkälti voimassa olevaan ydinalueen yleiskaavaan. Tätä rajausta laajennettiin kahdella maankäyttöpoliittisen ohjelman mukaisella laajennusalueella (Uuttuaho ja Kivivaara) valmisteluvaiheessa. Suunnittelualue kattaa Rukan matkailukeskuksen keskeiset osat ja tunturialueen. Alue on Suomen suosituimpia matkailukeskittymiä. Suunnittelualueeseen sisältyy Länsi- ja Itä-Rukan alueet sekä keskeiset majoitusalueet eri puolilla tunturia.

Rukakylän – eli Länsi-Rukan kylän keskeiset alueet sekä stadionalue irrotettiin Rukan ydinalueen kaavasta, koska tällä alueella oli kiireisenä eteenpäin vietäviä hankkeita suhteellisen pienellä alueella (yleiskaavan vaihe 1). Tämän alueen laajuus on hieman yli 25 hehtaaria. Muu osa ydinalueesta sisältyy vaiheen 2 kaava-alueeseen. Yleiskaava vaihe 1 on hyväksytty ja lainvoimainen. Alue on sen keskeisen merkityksen vuoksi esitetty vaiheen 2 kaavakartalla vaalennusrasterilla peitettynä, mutta rajattu Yleiskaava-alueen raja -viivalla suunnittelualueen ulkopuolelle. Vaiheistukseen liittyvistä asioista on kerrottu tarkemmin kappaleessa *1.1. suunnittelualue*.

Vaiheen 2. kaava-aluetta tarkistettiin vielä kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä (kaupunginhallituksen päätös 24.2.2026 § 30), jolloin Kivivaaran alueen eteläinen osa rajattiin kaava-alueen ulkopuolelle. Aluerajauksen muutoksen keskeisenä perusteena oli tarve vähentää alueen kokonaisrakennusoikeutta Valtavaara-Pyhävaaran Natura-alueeseen (F11101601) kohdistuvien arvioitujen vaikutusten vuoksi.

Päivitetyn vaiheen 2 kaava-alueen pinta-ala on noin 14,4 km².

Kuva 52. Kaavaehdotuskartta. Myös Rukan ydinalueen yleiskaavan muutoksen vaiheen 1 kaavaratkaisu (Länsi—Rukan kylä ja stadionin alue) on esitetty himmennettynä kaavakartalla, sen keskeisen merkityksen ja kokonaisuuden hahmottumisen vuoksi.

7.2 Yleiskaavan kuvaus

Osayleiskaavassa on edellä esitettyjen tavoitteiden mukaisesti tuettu olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Kaavan aluevarauksissa on huomioitu valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakuntakaava. Suojelu-kohteet (muinaismuistot, rakennettu ympäristö ja luonnonympäristö) ja niihin liittyvät kaavamerkinnot ja -määräykset perustuvat kaavoituksen yhteydessä tai aiemmin tehtyihin inventointeihin ja selvityksiin ja viran-omaisharkintaan.

Suunnittelualueetta on tarkasteltu kokonaisvaltaisesti siten, että osoitettaessa uusia aluevarauksia huomioidaan kaupungin ja sen osa-alueiden kehittämistarpeet, osallisten näkemykset, suojele- ja virkistysarvot sekä elinkeinojen harjoittaminen. Yleiskaavaratkaisussa on huomioitu alueelle laaditut yleissuunnitelmat sekä voimassa olevat asemakaavat. Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa Rukan alueen kestävä ja hallitun kasvun.

7.2.1 Kokonaisrakenne ja -mitoitus

Osayleiskaava täydentää suunnittelualueen nykyistä yhdyskunta- ja taajamarakennetta. Potentiaaliset asuinrakentamisen ja matkailurakentamisen alueet ja niiden laajentumisalueet on osoitettu pääosin olemassa olevien alueiden välittömään läheisyyteen. Tämä periaate tukee tavoitetta yhdyskuntarakenteen eheyttämisestä. Kaavaratkaisu kuitenkin myös laajentaa jossain määrin alueen yhdyskuntarakennetta uusien rakentamisalueiden ja liikenneväylien myötä. Kokonaisrakenteella ohjataan tarjontaa suotuisille alueille, joihin kohdistuu kysyntää. Rakentamiselle osoitetut alueet on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi, ellei määräyksissä ole toisin mainittu. Kaavaratkaisun lähtökohtana on ollut mahdollisuus rakentamisen vaiheistukseen.

Alueen voimassa olevat asemakaavat ja ranta-asemakaavat on otettu huomioon yleiskaavaratkaisun laadinnassa. Yleiskaava ei ole asemakaava-alueella voimassa muutoin kuin asemakaavan muuttamista koskevan vaikutuksen (yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi) osalta. Yleiskaavalla siis voidaan asettaa suuntaviivoja alueiden ja niiden välisten yhteyksien tulevalle kehittämiselle, myös niillä alueilla, joilla on jo voimassa oleva asemakaava tai ranta-asemakaava.

Vuonna 2004 hyväksytyyn voimassa olevan yleiskaavan ohjeelliset rakennusoikeudet on päivitetty pääosin voimassa olevien asemakaavojen pohjalta, ja esitetty kaavakartalla yhdyskuntarakenteen eheyttämistarvealueita lukuun ottamatta. Kaavaratkaisussa suunnittelualueen ohjeelliseksi kokonaisrakennusoikeudeksi ilman yhdyskuntarakenteen eheyttämistä muodostuu 529 580 k-m² (sisältäen ranta-asemakaavoitettavaksi osoitetun alueen nykyisen rakennusoikeuden), ja eheyttämistä alueiden voimassa olevien asemakaavojen rakennusoikeus 76 900 k-m² mukaan lukien 606 480 k-m². Uutta rakentamista (uudet alueet) näihin lukuihin sisältyy 137 400 k-m².

Yleiskaavamuutoksen vaiheen 1 rakentamisen määrä (115 600 m-m²) ei sisälly näihin lukuihin. Voimassa olevassa yleiskaavassa ohjeellinen kokonaisrakennusoikeus on 370 000 k-m². Voimassa olevissa asemakaavoissa oleva rakennusoikeus on jo nykytilanteessa voimassa olevaa yleiskaavaa suurempi. Lisäksi yleiskaavan uudistuksessa kaava-alue laajempi, joten muutos nykytilanteeseen ei ole näin suuri.

Vakituisen asumisen osalta yleiskaavan aluevaraukset mahdollistavat maksimissaan arviolta noin 200–400 uuden asukkaan sijoittumisen alueelle (verrattuna voimassa olevien asemakaavojen mahdollistamaan määrään). Asukasmäärän lisäys riippuu osin siitä, toteutuvatko osoitetut ohjeelliset rakennusoikeudet omakoti-/paritaloina, erillistaloina vai rivitaloina. Asumiselle osoitettujen uusien kerrosneliömetrien määrä on yhteensä noin 19 400 k-m². Mitoitusluvulla 50 k-m² / asukas, muodostuu uusien asukkaiden määräksi noin 390 asukasta. Mitoitusluvulla 80 k-m² asukas, muodostuu uusien asukkaiden määräksi noin 245 asukasta.

Mikäli taas koko rakennusoikeus toteutettaisiin esimerkiksi AO-tontteina, joiden rakennusoikeus on 300 k-m², olisi alueella mahdollista muodostaa noin 65 uutta tonttia. Mitoituksella keskimäärin kolme asukasta / asunto tulisi uusien asukkaiden määräksi noin 200. Mitoituksella keskimäärin neljä asukasta / asunto uusien asukkaiden määräksi tulisi 260. Vakituista asumista voi tulevaisuudessa sijoittua jonkin verran myös etenkin Uttu-ahon keskustatoimintojen alueelle ja yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve -merkinnän alueelle. Myös voimassa olevissa asemakaavoissa on edelleen rakentamattomia tontteja.

Loma-asuntorakentamisen osalta yleiskaavaratkaisu mahdollistaa uusia kerrosalaneliömetrejä noin 30 000 k-m² (verrattuna voimassa olevien asemakaavojen mahdollistamaan määrään). Mitoituksella 20 k-m² / vuodepaikka uusien vuodepaikkojen määräksi muodostuu noin 1500 uutta vuodepaikkaa. Lisäksi uutta loma-asuntorakentamista voidaan tarkemmassa suunnittelussa tutkia lisättäväksi kaavassa osoitetulle ranta-asemakaavoitettavalle alueelle ja yhdyskuntarakenteen eheyttämisyöhykkeen alueelle.

Matkailupalvelujen alueiden osalta yleiskaavaratkaisu mahdollistaa uusia kerrosalaneliömetrejä noin 54 700 k-m². Mikäli 60 % kerrosalasta toteutuu majoitustilana ja mitoitus on 20 k-m² / vuodepaikka, muodostuu uusien

vuodepaikkojen määräksi noin 1640. Mikäli taas 80 % toteutuu majoitustilana, on muodostuvien vuodepaikkojen määrä noin 2190 kpl. Yhdyskuntarakenteen eheyttämisyöhykkeen alueen osalta uuden matkailurakentamisen määrää tutkitaan yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Majoitustilaa on mahdollista toteuttaa myös **keskustatoimintojen alueille** Uuttuuhon. Voimassa olevaan yleiskaavaan verrattuna keskustatoimintojen alueiden ohjeellisen rakennusoikeuden määrä on kasvanut n. 17 300 k-m². Mikäli tästä lisäyksestä esimerkiksi puolet (8 650 k-m²) toteutuu majoitustilana ja mitoitus on 20 k-m² / vuodepaikka, muodostuu uusien vuodepaikkojen määräksi C-alueilla noin 430 kpl ja matkailupalvelujen alueet mukaan laskien koko suunnittelualueella yhteensä todennäköisesti noin 2100, kuitenkin enintään noin 2600 kpl. Lisäksi on huomioitava, että C-1 -alueelle on mahdollista toteuttaa myös pidempiaikaiseen vuokraukseen liittyvää vuokra- tai työpaikka-asumista.

Yhteensä kaavaluonnoksen mahdollistaman vuodepaikkojen lisäys on kokonaisuudessaan arviolta noin 3600–4100 paikkaa. Osa rakentamisesta toteutunee pitkällä aikavälillä. Arvio ei sisällä matkailuvaunu- ja matkailuauto-alueita, eikä yhdyskuntarakenteen eheyttämisalueita. Arvioon liittyy epävarmuutta keskustatoimintojen osalta.

Taulukko 4. Eri toimintojen yhteenlasketut ohjeelliset kerrosneliömetrimäärät vaiheen 2 suunnittelualueella

Merkintä	k-m² (olemassa oleva ja uusi rakentaminen yhteensä)
Keskustatoiminnot (C, C-1)	72 300
Palvelut (P ja PY)	34 800
Työpaikka-alueet (TP)	10 200
Matkailupalvelut (RM, RM-1, rm-1)	175 200
Asuminen (A, AP, ARA)	134 170
Loma-asuminen (RA)	93 560
Urheilu- ja virkistys (VU-1, VU-2)	8000
Ranta-asemakaavoitettava alue (RA(AK))	1350 (nykyisen ranta-asemakaavan määrä, lisärakentaminen ratkaistaan ranta-asemakaavoituksella)
Yhdyskuntarakenteen eheyttämisalueet	76 900 (nykytilanne, lisärakentaminen ratkaistaan asemakaavoituksella)
Kaikki yhteensä	606 480

Parvirakentaminen

Rukan asemakaavojen uudistamisessa on vanhimpiin asemakaavoihin lisätty 2020-luvun alussa määräyksiä, joiden tarkoituksena oli **parvirakentamisen järjeistäminen vanhimpien asemakaavojen alueilla**. Tavoitteena oli, että poistumis- ja käyttöolosuhteiltaan huonot parvirakennelmat korvataan riittävän korkealla ”lisätilalla”, joista on asianmukainen poistumistie. Niillä asemakaava-alueilla, joilla rakennusoikeuden sijoittamista ullakkotiloihin ei vielä ollut määriteltä, lisättiin kaavamääräys: ”*Uudisrakentamisessa tai uudisrakentamiseen verrattavassa perusparannuksessa tai muussa rakentamisessa ei saa tehdä ullakon tasoon matalaa ns. parvitilaa, josta ei ole varapoistumistietä tai joka on avoyhteydessä rakennuksen pääkerrokseen. Olemassa olevat parvitilat tulee Kuusamon kaupungin tarkempia ohjeistuksia noudattaen tällaisessa rakentamisessa mahdollisuuksien mukaan korottaa, tehdä niihin turvalliset portaat ja varapoistumistie pystyseinälle, sekä eristää tällaiset tilat alakerrasta savun leviämisen estämiseksi. Nämä vaatimukset koskevat myös varsinaisten ullakkokerrosten tiloja.*” Lisäksi kortteleissa, joissa ei ole rakennusoikeutta ullakon tasolla on voimassa asemakaavamääräys: ”*Ullakon tasolle tai kellarikerrokseen saa rakentaa rakennusoikeuden sitä estämättä kerrosalaksi lasketavaa lisätilaa, jonka lattia-ala on enintään puolet rakennuksen suurimman kerroksen kerrosalasta, ja joka on korkeimmilta osiltaan vähintään 2-2,4 m korkeaa. Lisätila ei saa muodostaa kerrosta, eikä lisätilan päälle saa*

rakentaa parvea.” Lisätilasta on annettu myös erilliset rakentamishojeet, joita tulee asemakaavamääräyksen mukaan noudattaa.

Rakennusvalvonnan tietojen mukaan parven korotuksia olemassa oleviin loma-asuntoihin on toteutettu vanhimman asemakaavan uudistamisen jälkeen vain muutamia, koska katon korottaminen on kallista. Parvien parantaminen lisätilaksi on vähäistä, eikä kerrosala tule kauttaaltaan lisääntymään 1,5 kertaiseksi. Parvien parantamisella lisätään käyttömukavuutta ja paloturvallisuutta. Uudisrakentamisessa suunnittelijat hyödyntävät korkean parvitiilan mahdollisuuden lähes aina, niiden asemakaavojen tonteilla, joissa tästä on säädetty, mikäli tontin kerrosluku merkintä sen sallii. Näissä uudistetuissa asemakaavoissa on rajallinen määrä tyhjiä tai purkaen uudisrakennettavia tontteja. Loma-asunnon purkaminen ja uuden rakentaminen entiselle paikalle on harvinaista, joten muutos on hidas. Lisätilaohje ei koske Rukan koko asemakaava-aluetta. Lisätilan käyttötarkoitus on rajattu makuu- tai oleskelutiloiksi, joten loma-asuntojen lukumäärä ei kasva. Kokonaisuutena tarkasteltuna vaikututa Rukan loma-asukkaiden määrään voi pitää vähäisenä.

7.2.2 Kuvaus alueittain ja toiminnoittain

Tässä kaavan kuvauksessa on esitelty toiminnot ja erityisominaisuudet, sekä niitä koskevat keskeiset kaavamerkinnot ja -määräykset teemoittain. Yleiskaavan kaikki kaavamerkinnot ja määräykset löytyvät kaavaan sisältyvästä erillisestä tulosteesta.

Matkailutoiminnot ja loma-asuminen

Yleiskaavassa on osoitettu matkailupalvelujen alueita merkinnöillä RM ja RM-1. Tunturialueelle on osoitettu kolme matkailupalvelujen kohdetta merkinnällä rm ja rm-1. Kohdemerkinnät mahdollistavat esimerkiksi rinne-ravintoloiden toteuttamisen ja rm-1 lisäksi pienimuotoisen revontulimatkailurakentamisen. Uudet matkailupalvelujen alueet sijoittuvat pääosin suunnittelualueen kaakkoisosaan Uttuahon alueelle. RM-1-merkinnällä osoitetut alueet painottuvat merkintää RM vahvemmin vuokrattavien loma-asuntojen alueina.

Loma-asumisen alueita RA on osoitettu kattavasti eri puolille tunturia lukuun ottamatta pohjoisosa, johon rakentamista osoitetaan vain pienimuotoisesti. Merkinnät perustuvat pääosin voimassa olevaan yleiskaavaan. Uudet loma-asumisen alueet sijoittuvat lähinnä suunnittelualueen kaakkoisosaan Uttuahon alueelle, mutta kaavassa on osoitettu myös yksittäisiä uusia alueita ja yhdyskuntarakenteen eheyttämisaluetta muualle kaava-alueelle.

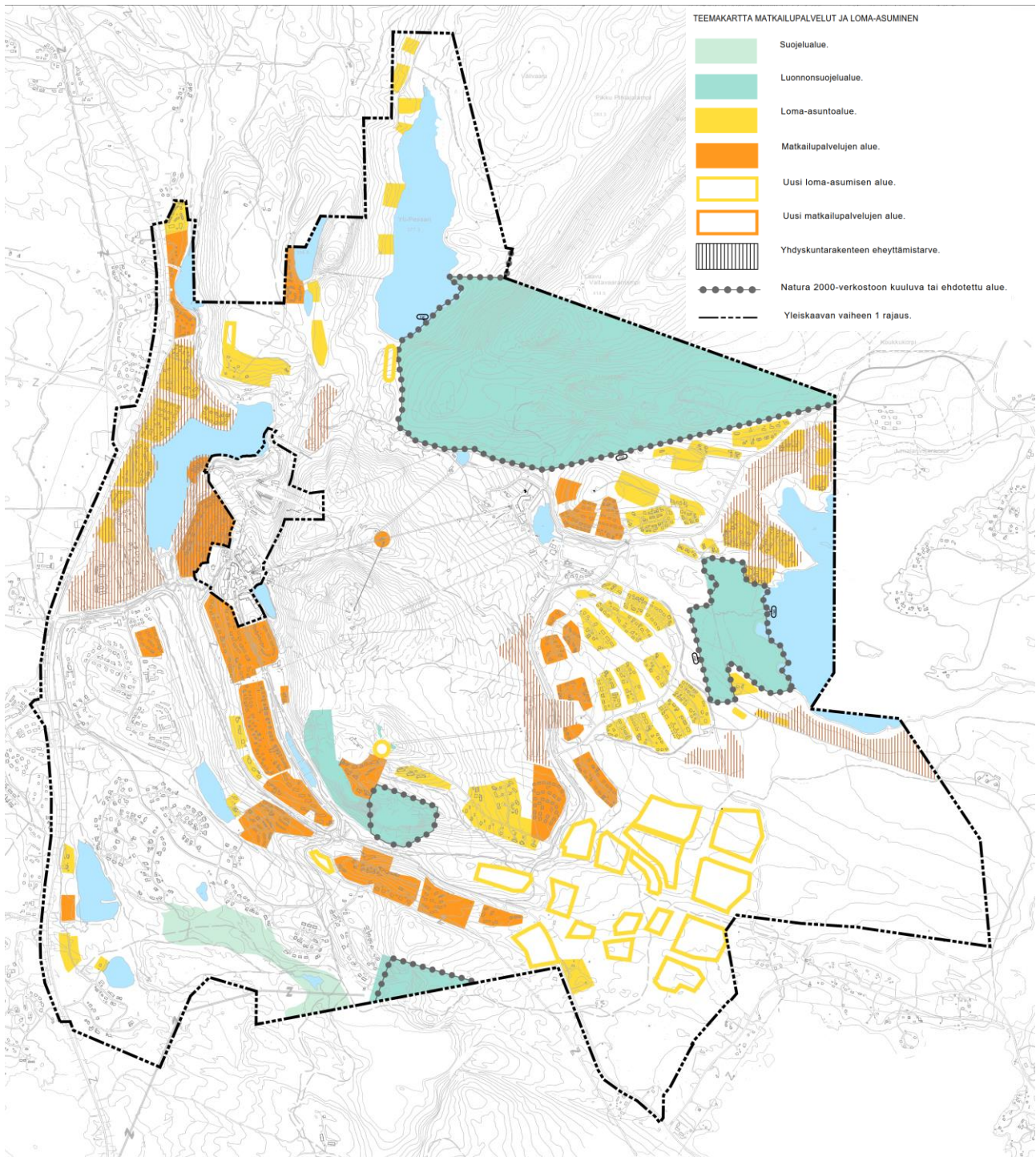
Matkailupalvelujen alueille ja loma-asuntoalueille on esitetty ohjeelliset rakennusoikeudet. Rakennusoikeudet pohjautuvat pääosin voimassa olevaan yleiskaavaan ja asemakaavoihin. Voimassa olevan yleiskaavan rakennusoikeuksia on nostettu niiltä osin, kun voimassa olevassa asemakaavassa esitetty rakennusoikeus on yleiskaavaa suurempi. Uusien merkintöjen rakennusoikeudet on määritelty alueiden ominaispiirteet ja kehittämistavoitteet huomioiden.

Eheyttämistarve-vyöhykkeen kuvaus

Eheyttämistarvealuetta on osoitettu vyöhykkeinä täydentämään nykyistä yhdyskuntarakennetta ja/tai mahdollistamaan käytön sopeuttamisen tuleviin kehittämistarpeisiin. Kaavaratkaisussa on esitetty yhdyskuntarakenteen eheyttämisaluetta lähinnä palveluita, loma-asumista, matkailupalveluita ja liikenneyhteyksiä silmällä pitäen. Näillä alueilla saattaa olla tarvetta tarkastella käyttötarkoituksia ja rakentamisen määrää asemakaavoituksen yhteydessä myöhemmin, kun alueen suunnittelutavoitteet ovat selkiintyneet Rukan kehityksen myötä.

Hiihtostadionin koillispuoliselle alueelle tunturin rinteiden alaosaan on osoitettu yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen soveltuva alue. Alue on stadionin alueen yleissuunnitelmassa tunnistettu mahdolliseksi matkailurakentamisen alueeksi. Alueen kulkuyhteyksien toteuttamiseen liittyy tietyiltä osin haasteita muun muassa alueen maastonmuotojen, läheisten latuyhteyksien ja muiden ulkoilureittien, luontoarvojen sekä muihin (olemassa oleviin tai suunniteltuihin) rakentamisalueisiin kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Ajoreitti alueelle on yleissuunnitelmassa alustavasti suunniteltu pohjoisen suunnasta, alueelta, johon voimassa olevassa asemakaavassa osoitettu RA-tontteja. Tämä alue on myös yleiskaavassa osoitettu RA-merkinnällä. Tälle alueelle on asemakaavassa osoitettu kulku Heikkalantien kautta. Tie on nykytilanteessa osittain toteutettu, mutta yhteyden koillispuoleisin osa on toteuttamatta. Yleiskaavaluonnoksessa kulkuyhteys (tieliikenteen yhteystarve) alueelle osoitettiin stadionin yleissuunnitelmassa esitettyyn ratkaisuun pohjautuen. Valmisteluaineistosta saadun palautteen pohjalta merkintää jatkettiin kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä siten, että yhteystarve kulkee mahdollisen rakentamisalueen ja hieman pohjoisempana sijaitsevan Valkeisrinteentien välillä. Kulku alueelle muualta Rukan alueelta on tätä reittiä pitkin pitempi kuin Heikkalantien kautta, mutta tällöin uuden alueen rakentaminen ei lisäisi liikennemääriä Heikkalantien alueen ranta-asemakaava-alueella. Lopullisesti ajoyhteyden toteutustapa määritellään asemakaavoituksen ja muun yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä. Ajoyhteyden lisäksi alueelle voidaan tarkastella erilaisia hissiratkaisuja, jotka mahdollistaisivat suoremman kulun kävelen Rukan kylän alueelle. Ajoreitti mahdolliselle uudelle rakentamisalueelle osoitetaan myös yleiskaavaehdotuksessa yhteystarpeena, jolloin osoitetaan ainoastaan tarve uudelle ajoyhteydelle esitetyllä välillä, mutta ei vielä määritellä reitin tarkkaa sijaintia tai toteutustapaa.

Vuosselintien varteen osoitettu yhdyskuntarakenteen eheyttämialue korvaa voimassa olevassa yleiskaavassa osoitetun tunturialueen reservialueen. Myös Uttuahon itäpuolelle on osoitettu yhdyskuntarakenteen eheyttämisaluetta.

Kuva 53. Matkailutoimintojen ja loma-asumisen aluevaraukset.

Keskeiset kaavamerkinnot määräyksineen (kuvattu kokonaisuudessaan merkinnot- ja määräykset asiakirjassa):

RA

Loma-asuntoalue.

Alue varataan pääasiassa pienimuotoisen loma-asumisen, virkistyksen sekä vähäisen palvelutoiminnan käyttöön. Alueen suunnittelussa on huomioitava rakennusten ja rakennelmien sovittaminen maisemaan, luonnon ympäristön laadun säilyminen ja vesihuollon järjestäminen.

RM

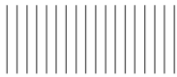
Matkailupalvelujen alue.

Alue varataan pääasiassa matkailutoiminnan, palvelujen, loma-asumisen ja virkistyksen käyttöön. Alueen suunnittelussa on huomioitava liikennejärjestelyjen toimivuus ja turvallisuus, esteettömyys, rakennusten ja rakennelmien sovittaminen maisemaan, luonnon ympäristön laadun säilyminen ja vesihuollon järjestäminen.

RM-1

Matkailupalvelujen alue.

Alue varataan pääasiassa matkailutoiminnan ja vuokrattavien loma-asuntojen käyttöön. Alueen suunnittelussa on huomioitava liikennejärjestelyjen toimivuus ja turvallisuus, esteettömyys, rakennusten ja rakennelmien sovittaminen maisemaan, luonnon ympäristön laadun säilyminen ja vesihuollon järjestäminen.

Yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve.

Merkinnällä osoitetaan vyöhyke, jolla on tunnistettua tarvetta yhdyskuntarakenteen tiivistämiselle ja täydentämiselle. Aluerajaukset, käyttötarkoitus, liikenneyhteydet, rakennusoikeuden määrä ja rakentamisen sijoittelu määritellään tarkemmin yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Alueen suunnittelussa on huomioitava rakennusten ja rakennelmien sovittaminen maisemaan, luonnon ympäristön laadun säilyminen ja vesihuollon järjestäminen. Alueen käyttötarkoituksen tulee tukeutua nykyiseen maankäyttöön ja Kuusamon kaupungin määrittelemiін Rukan alueen kehittämistavoitteisiin, sekä olla sopusoinnussa lähialueiden nykyisen käyttötarkoituksen kanssa.

Keskustatoiminnot, palvelut ja työpaikat

Rukan alueella on yleiskaavan toteutumisen myötä aiempaa selvemmin kaksi vahvaa keskusta. Keskustatoimintojen alueita (C ja C-1) on osoitettu Itä-Rukan kylän alueelle sekä aiemmin yleiskaavamuutoksen 1. vaiheessa Länsi-Rukan kylän (kävelykylän) ja stadionin alueelle C-merkinnöillä, joita tuolloin laajennettiin.

Uutena keskustatoimintojen alueena (C-1) on osoitettu Uttuahon keskustan alue, josta on tavoitteena muodostaa Rukan kolmas, hieman Länsi- ja Itä-Rukan kylää pienempi keskus. Alueelle on laadittu yleissuunnitelma.

Itä-Rukan kylän C-alueen rajausta on pohjoisosasta hieman tarkistettu verrattuna voimassa olevaan kaavaan. Alueen rajauksessa on huomioitu voimassa olevan yleiskaavan lisäksi alueelle laadittu yleissuunnitelma ja hyväksytyt asemakaavat.

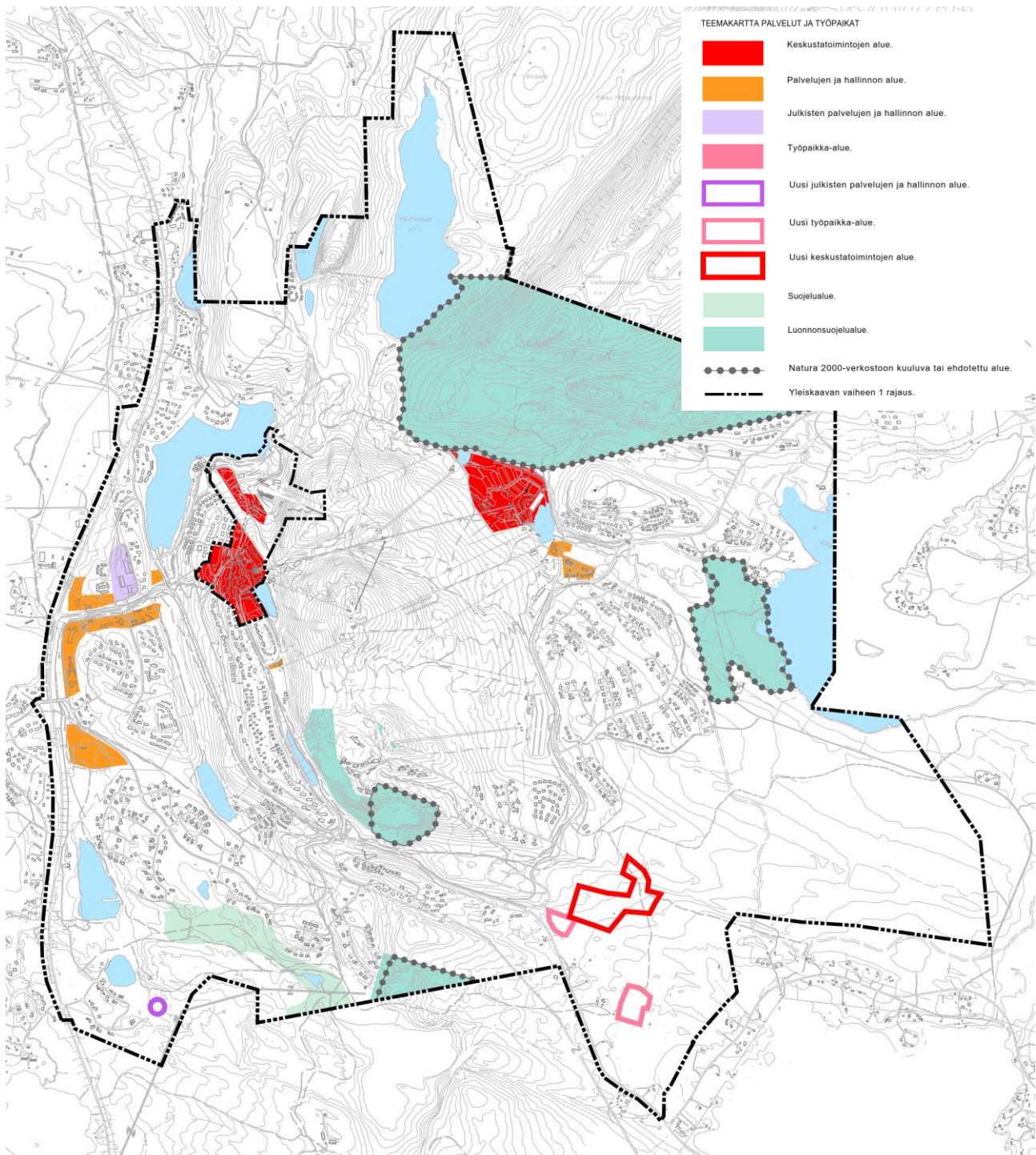
Keskustatoimintojen alueet ovat Rukan alueen tiiveimpiä rakentamisalueita. Alueiden toteutuksessa on tärkeä kiinnittää erityistä huomiota laadukkaaseen toteutukseen ja kävelijöiden kannalta turvalliseen ja mielenkiintoiseen ympäristöön. Keskustatoimintojen alueiden rakenne on sekoittunut ja alueelle sijoittuu monipuolisesti erilaisia toimintoja. Keskustatoimintojen alueet ovat Rukan tärkeimpiä hotelli- ja ravintolatoiminnan-, erikoisliikkeiden ja viihdetoimintojen keskittymiä.

Palvelujen ja hallinnon alueet (P) perustuvat pääosin voimassa olevaan yleiskaavaan. Merkittävimmät uudet palvelukeskittymät sijoittuvat Uttuahon keskuksen alueelle ja Rukariutan varteen Uunikulman asuinalueen ja valtatie 5 väliselle alueelle (alueella osin jo rakentamista mahdollistava asemakaava). Palvelujen osalta lähtökohtana on, että Rukan merkittävimpana palvelujen keskittymänä keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella säilyy Valtatie 5 ja Rukatunturintien risteuksen läheinen alue. Alue on hyvin saavutettavissa kävellen, pyöräillä, joukkoliikenteellä ja henkilöautolla. Palvelujen osalta alueen nykyistä keskittymää laajennetaan Rukariutan varteen. Tälle alueelle sijoittuvat toiminnot sijaitsevat näkyvällä paikalla myös valtatie 5 suuntaan. Tämän alueen palvelut ovat hyvin saavutettavissa myös vakituisen asumisen alueilta. Uusi palvelujen ja hallinnon alue Uttuahossa palvelee ensisijaisesti alueen matkailu- ja loma-asumistoimintoja. Alueelle voi kuitenkin vähäisessä määrin myös koko Rukan aluetta palvelevaa toimintaa. Alueelle sijoittuvat toiminnot suunnitellaan tarkemmin asemakaavoitusvaiheessa. Kivivaaran alueelle voidaan sijoittaa lähiasukkaita varten vähäisessä määrin palveluita, kuten esimerkiksi päiväkotia.

Uttuahon alueelle on osoitettu kaksi uutta työpaikka-alueita (TP-1). Alueille voidaan sijoittaa esimerkiksi toimisto- ja palvelutyöpaikkoja sekä vähäisessä määrin ympäristöhaiiriöitä aiheuttamatonta pienimuotoista teollisuutta ja siihen liittyvää myymälätilaa ja varastointia. Eteläisemmälle alueelle on osoitettu erillisellä kohdemerkinnällä myös ohjeellinen moottorikelkkojen pysäköinti- ja lähtöpaikka.

Rukan koulun alue on osoitettu julkisten palvelujen ja hallinnon alueena (PY). Koulu sijaitsee hyvin saavutettavalla paikalla Uunikulman asuinalueen läheisyydessä. Kivilammen alueelle on osoitettu PY-kohdemerkintä, joka mahdollistaa esimerkiksi päiväkodin toteuttamisen.

Keskustatoimintojen, palvelujen ja työpaikkojen alueille on annetut ohjeelliset rakennusoikeudet, lukuun ottamatta yhdyskuntarakenteen eheyttämistarvealueille sijoituvia palvelujen alueita, joilla saattaa olla tarvetta tarkastella käyttötarkoituksia ja rakentamisen määrää asemakaavoituksen yhteydessä myöhemmin, kun alueen suunnittelutavoitteet ovat selkiintyneet Rukan kehityksen myötä.

Kuva 54. Keskustatoimintojen, palveluiden ja työpaikkatoimintojen aluevaraukset. Keskustatoimintoja kuvaavat eri merkinnät on yhdistetty saman värin alle.

Keskeiset kaavamerkinnot määräyksineen (kuvattu kokonaisuudessaan merkinnät- ja määräykset asiakirjassa):

C

Keskustatoimintojen alue.

Alue varataan pääasiassa Kuusamon ja Rukan kansainvälisen matkailu- ja kaupunkikeskuksen palvelutoiminnoille kuten yksityisille ja julkisille palveluille ja hallinnolle. Alueelle ei saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. Aluetta kehitetään korkeatasoisena kävely-ympäristönä. Asemakaavoituksessa ja muussa detaljisuunnittelussa tulee kehittää alueen vetovoimaisuutta, omaleimaisuutta, kauneutta ja viihtyisyyttä.

C-1

Keskustatoimintojen alue.

Alue on Uttuuhon matkailualueen keskus. Alue varataan pääasiassa Kuusamon ja Rukan kansainvälisen matkailu- ja kaupunkikeskuksen palvelutoiminnoille kuten yksityisille ja julkisille palveluille ja hallinnolle. Alueelle voidaan sijoittaa vähäisessä määrin myös esimerkiksi vuokra-asumista. Aluetta kehitetään Rukan kolmantena kyläkeskittymänä, joka täydentää palveluillaan kahta suurempaa keskustaa. Alueelle ei saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. Aluetta kehitetään korkeatasoisena kävely-ympäristönä. Asemakaavoituksessa ja muussa muassa detaljisuunnittelussa tulee kehittää alueen vetovoimaisuutta, omaleimaisuutta, kauneutta ja viihtyisyyttä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota myös joukkoliikennepysäkkien saavutettavuuteen ja laadukkaaseen toteutukseen. Alueelta varmistetaan sujuva pääsy rinnealueelle

P

Palvelujen ja hallinnon alue.

Alue varataan ensisijaisesti palveluille, joiden sijoittaminen keskustatoimintojen alueelle ei ole tarkoituksenmukaista. Alueen suunnittelussa huomioitava uusien rakennusten sopivuus ympäristöönsä, palvelujen saavutettavuus, pysäköinninjärjestäminen sekä esteettömyys. Laajat pysäköintialueet tulee jakaa osiin ja maisemoida istutuksin.

PY

Julkisten palvelujen ja hallinnon alue.

Alue varataan pääasiassa kunnan tai julkisten yhteisöjen toimintoja varten. Alueelle voidaan sijoittaa myös asumista.

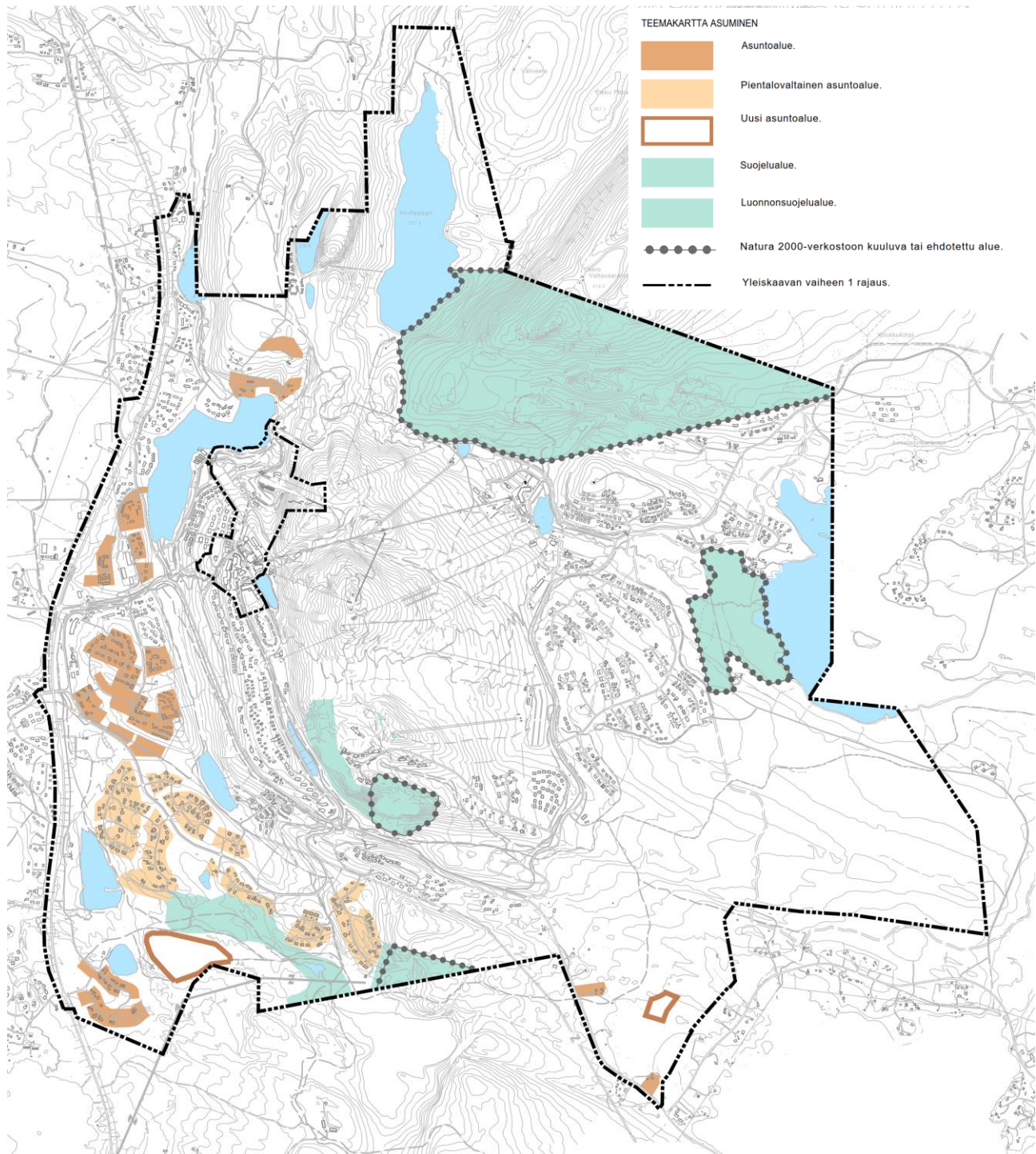
Vakituinen asuminen

Yleiskaavassa on osoitettu olemassa olevat vakituisen asumisen alueet. Alueita on osoitettu merkinnöillä asuntoalue (A) ja pientalovaltainen asuntoalue (AP). Alueiden ohjeelliset rakennusoikeudet on määritelty pääosin olemassa olevien asemakaavojen pohjalta, lukuun ottamatta yhdyskuntarakenteen eheyttämistarvealueita, joilla rakentamisen määrä riippuu tulevista eheyttämistarpeista, jotka realisoituvat todennäköisesti pitkällä aikavälillä. Suurimmalla osalla alueista on voimassa oleva asemakaava. Kaavassa osoitetut uudet vakituisen asumisen alueet sijoittuvat yleiskaava-alueen lounaisosaan Kivivaaran alueelle ja pienempi alue kaakkoisosaan Uttuuhon eteläosaan.

Saukkolammesta itään on osoitettu olevia alueita asuinrakentamista ja loma-asuntorakentamista varten. Alueelle saa sijoittaa myös asumiselle tarpeellisia julkisia ja yksityisiä lähipalveluita ja esimerkiksi työtiloja.

Vakituinen asuminen sijoittuu lähes kokonaisuudessaan suunnittelualueen länsiosan alueelle kaavassa osoitettujen joukkoliikenteen kehityskäytävien varten, mikä tukee kestävästä liikkumisesta edistämiseen liittyviä tavoitteita. Alueelle sijoittuvat myös muun muassa koulu ja päiväkotit sekä suuri osa muista palveluista, mikä on osaltaan ohjannut kaavassa osoitettuun ratkaisuun.

Asumista voi vähäisessä määrin sijoittaa myös esimerkiksi kaavassa osoitetuille keskustatoimintojen alueille. Ratkaisut tarkentuvat tältä osin asemakaavoitusvaiheessa.

Kuva 55. Asumisen aluevaraukset. Kartalla osoitetut asuntoalueet sisältävät A- ja AP-merkinnät. Uudet alueet on osoitettu kehysvärillä. Lisäksi asumista on mahdollista sijoittaa jonkin verran C-1-alueilla, ja jo toteutetuilla loma-asuntojen aluilla, joiden kaavamerkintä on ARA.

Keskeiset kaavamerkinnot määräyksineen (kuvattu kokonaisuudessaan merkinnät- ja määräykset asiakirjassa):

A

Asuntoalue.

Alue varataan pääasiassa tiiviille asumiselle, kuten yhtiömuotoisille ja kytketyille pientaloille, rivitaloille ja luhitaloille. Alueelle saa sijoittaa myös asumiselle tarpeellisia julkisia ja yksityisiä lähipalveluita sekä pienimuotoisia liike-, palvelu- ja työtiloja. Toiminnasta ei saa aiheutua ympäristöön merkittävää melua, tärinää, ilman tai veden pilaantumista, raskasta liikennettä tai muuta häiriötä. Alueen suunnittelussa on huomioitava uusien rakennusten sopivuus ympäristöönsä.

AP

Pientalovaltainen asuntoalue.

Alue varataan pääasiassa asuinrakentamista varten. Alueelle saa sijoittaa myös asumiselle tarpeellisia julkisia ja yksityisiä lähipalveluita sekä pienimuotoisia liike-, palvelu- ja työtiloja. Toiminnasta ei saa aiheutua ympäristöön merkittävää melua, tärinää, ilman tai veden pilaantumista, raskasta liikennettä tai muuta häiriötä. Alueen suunnittelussa on huomioitava uusien rakennusten sopivuus ympäristöönsä.

ARA

Pientalovaltainen asuntoalue / loma-asuntojen alue.

Alue varataan pääasiassa asuinrakentamista ja loma-asuntorakentamista varten. Alueelle saa sijoittaa myös asumiselle tarpeellisia julkisia ja yksityisiä lähipalveluita sekä pienimuotoisia liike-, palvelu- ja työtiloja. Toiminnasta ei saa aiheutua ympäristöön merkittävää melua, tärinää, ilman tai veden pilaantumista, raskasta liikennettä tai muuta häiriötä. Alueen suunnittelussa on huomioitava uusien rakennusten sopivuus ympäristöönsä.

Virkistys ja reitit

Kaavaratkaisulla mahdollistetaan Rukan virkistystoimintojen monipuolinen kehittäminen. Virkistysalueita sekä urheilu- ja virkistysalueita on osoitettu useilla eri merkinnöillä (V, V-1, VU-1, VU-2). Uusista rakentamisalueista huolimatta alueelle jää edelleen runsaasti virkistysaluetta. Uudet asumisen ja matkailurakentamisen alueet on sijoitettu siten, että virkistystoiminnot ovat kaikkialta hyvin saavutettavissa.

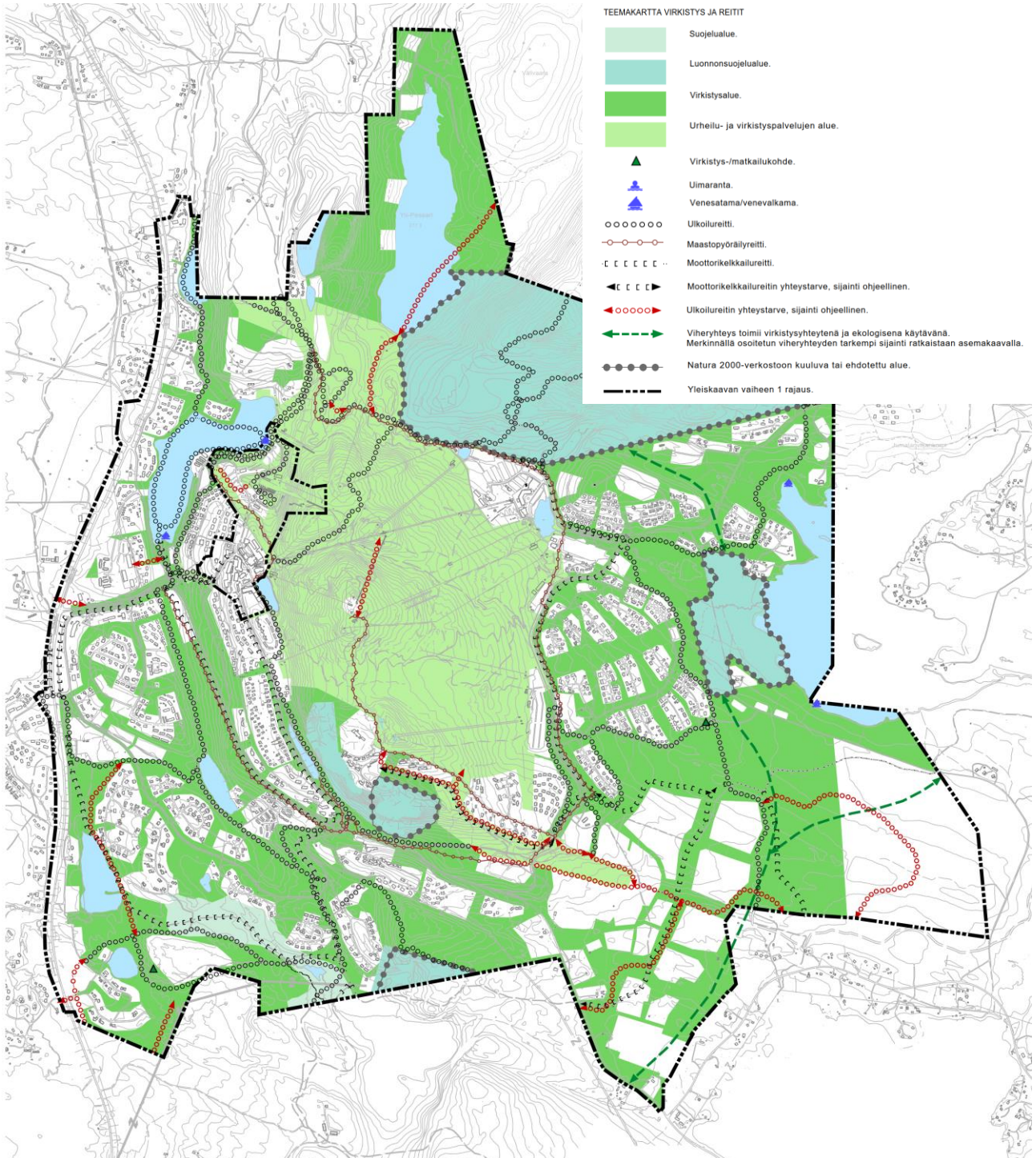
Kaavassa on osoitettu olemassa olevien reittien lisäksi uusia reittejä ja yhteystarpeita. Uudet merkinnät pohjautuvat tunnistettuihin kehittämistarpeisiin ja alueelle laadittuihin yleissuunnitelmiin ja asemakaavoihin.

Koko ydinalueen yleiskaavaan liittyen on laadittu erillinen reittejä koskeva kehittämissuunnitelma. Suunnitelmassa on kuvattu reittien nykytila, kehitystarpeet ja -toimenpiteet sekä uusien reittien ohjeelliset linjaukset. Karhunkierroksen uusi lähtöpaikka ja portti Karhunkierrokselle sijoitetaan Rukan Itäkylään lähelle palveluja ja pysäköintitarve huomioiden. Vanhalta lähtöpisteeltä (Länsi-Rukan kylä) siirtyminen uudelle lähtöpisteelle tapahtuu gondolihissillä.

Uusia reittejä on yleiskaavassa keskitetty teiden kohdalla siten, että reitit on tarvittaessa mahdollista sijoittaa samaan alikulkuihin. Uusia reitti yhteyksiä ja virkistyskäyttöä ohjataan Vt 5 länsipuolisille alueille, josta saadaan yhteys Kuontivaaran ladulle ja yhteydet järjestetään myös Kouvervaaran reitille. Yleiskaavalla järjestetään myös uusia perhereiteiksi sopivia helppoja ja lyhyempiä rengasreittejä, sekä täydennetään ulkoilureittejä. Suunnittelussa on huomioitu jo pääosin toteutetut maastopyöräilyreitit sekä moottorikelkkauran ja -parkin tarpeet alueen rakenteen muuttuessa.

Reittien tarkat sijainnit ja toteutustavat tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Kaavalla mahdollistetaan laskettelumahdollisuuksien kehittäminen. Ratkaisu mahdollistaa uusien laskettelu-rinteiden ja hissien toteuttamismahdollisuuden muun muassa tunturialueen kaakkoisosaan Uuttuahan suunnalle. Tämä alue on osoitettu muun tunturialueen tavoin merkinnällä VU-1. Ratkaisut tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Kuva 56. Virkistystoiminnot ja reitit, sekä luonnonsuojelualueet ja viheryhteydet, jotka toimivat yhdessä myös ekologisena käytävänä.

Keskeiset kaavamerkinnot määräyksineen (kuvattu kokonaisuudessaan merkinnät- ja määräykset asiakirjassa):

V

Virkistysalue.

Alue varataan yleiseen virkistys- ja ulkoilukäyttöön. Alueella on erityisesti virkistystoiminnan kannalta huomioitavia luonnon ja maiseman arvoja. Alueelle voidaan sijoittaa virkistystoimintoja palvelevia rakennelmia. Laadukkaan luonnonympäristön säilymiseen on kiinnitettävä huomiota. Eri liikuntamuotoja palvelevien reittien jatkuvuus tulee turvata.

V-1

Virkistysalue.

Alue varataan yleiseen virkistys- ja ulkoilukäyttöön. Alueella on erityisesti virkistystoiminnan kannalta huomioitavia luonnon ja maiseman arvoja sekä linnustollisia arvoja. Laadukkaan luonnonympäristön säilymiseen on kiinnitettävä huomiota. Alue tulee säilyttää mahdollisimman luonnontilaisena. Erityistä huomiota tulee kiinnittää alueen vanhojen metsien säilymiseen. Tarpeetonta maaston muokkausta tulee välttää. Alueelle voidaan sijoittaa virkistystoimintoja palvelevia rakennelmia. Eri liikuntamuotoja palvelevien reittien jatkuvuus tulee turvata.

VU-1

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue.

Aluetta käytetään ensisijaisesti lasketteluun ja lumettomana aikana kesäaktiviteetteihin, kuten maastopyöräilyyn. Alueelle saa toteuttaa käyttöä palvelevia rakennuksia ja rakennelmia.

Liikenne, yhdyskuntateknikka ja energia

Kaavassa on huomioitu Rukan nykyinen liikenneverkko sekä esitetty tarvittavat kehittämistarpeet. Merkittävimmät uudet katu-yhteydet sijoittuvat Uttuahan alueelle. Rukajärventie toimii toisena pääyhteytenä Kuusamon keskustan suuntaan. Kaavaratkaisu mahdollistaa Itä-Rukan liikenneyhteyksien kehittämisen. Linjaukset ovat ohjeellisia, ja ne tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Kaavassa on osoitettu olemassa olevat jalankulun ja pyöräilyn reitit. Uusia reittejä on osoitettu merkinnällä uusi jalankulun ja pyöräilyn reitti, sijainti ohjeellinen. Uttuahan lisäksi uusi reitti on osoitettu Rukajärventien vartta etelään, Rukajärven ja Soukkelojoen alueiden suuntaan. Näiden lisäksi on osoitettu jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeita. Merkinnot perustuvat kaavaprosessin aikana tunnistettuihin ja osallisten esille nostamiin kehittämistarpeisiin.

Kaavassa on osoitettu alueen joukkoliikenteen kehityskäytävät ja yhteystarpeet. Kehityskäytävässä mahdollistetaan tehokas, laadukas ja säännöllinen joukkoliikennenyhteys. Yhteystarpeiden osalta selvitetään mahdollisuudet sujuvan ja tehokkaan joukkoliikenteen järjestämiseksi.

Kaavassa on osoitettu olemassa olevat yhdyskuntateknisen huollon alueet (ET) ja energihuollon alueet (EN). Uttuahan alueelle on osoitettu uusi energihuollon alue. Sijainti pohjautuu alueelle laadittuun yleissuunnitelmaan. Merkintä korvaa voimassa olevassa Vuosselin alueelle osoitetun ET-merkinnän.

Keskeiset kaavamerkinnot määräyksineen (kuvattu kokonaisuudessaan merkinnot- ja määräykset asiakirjassa):

Yhdyskuntateknisen huollon alue.

Alue varataan voimaloita, vedenottoa, vedenpuhdistamoita ja jätteidenkäsittelylaitoksia varten. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomioita haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseen. Suunnittelussa on huomioitava alueiden käytöstä aiheutuva liikenne.

Energiahuollon alue.

Alue varataan energiahuoltoon ja energiantuotantotoimintoja palvelevia laitoksia ja rakenteita varten. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomioita haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseen.

Yleinen pysäköintialue.

Pysäköintialue tulee jakaa osiin, porrastaa maaston mukaan ja maisemoida istutuksin. Alueelle ei saa leiriä.

Yleinen pysäköinti- ja matkailupalvelujen alue.

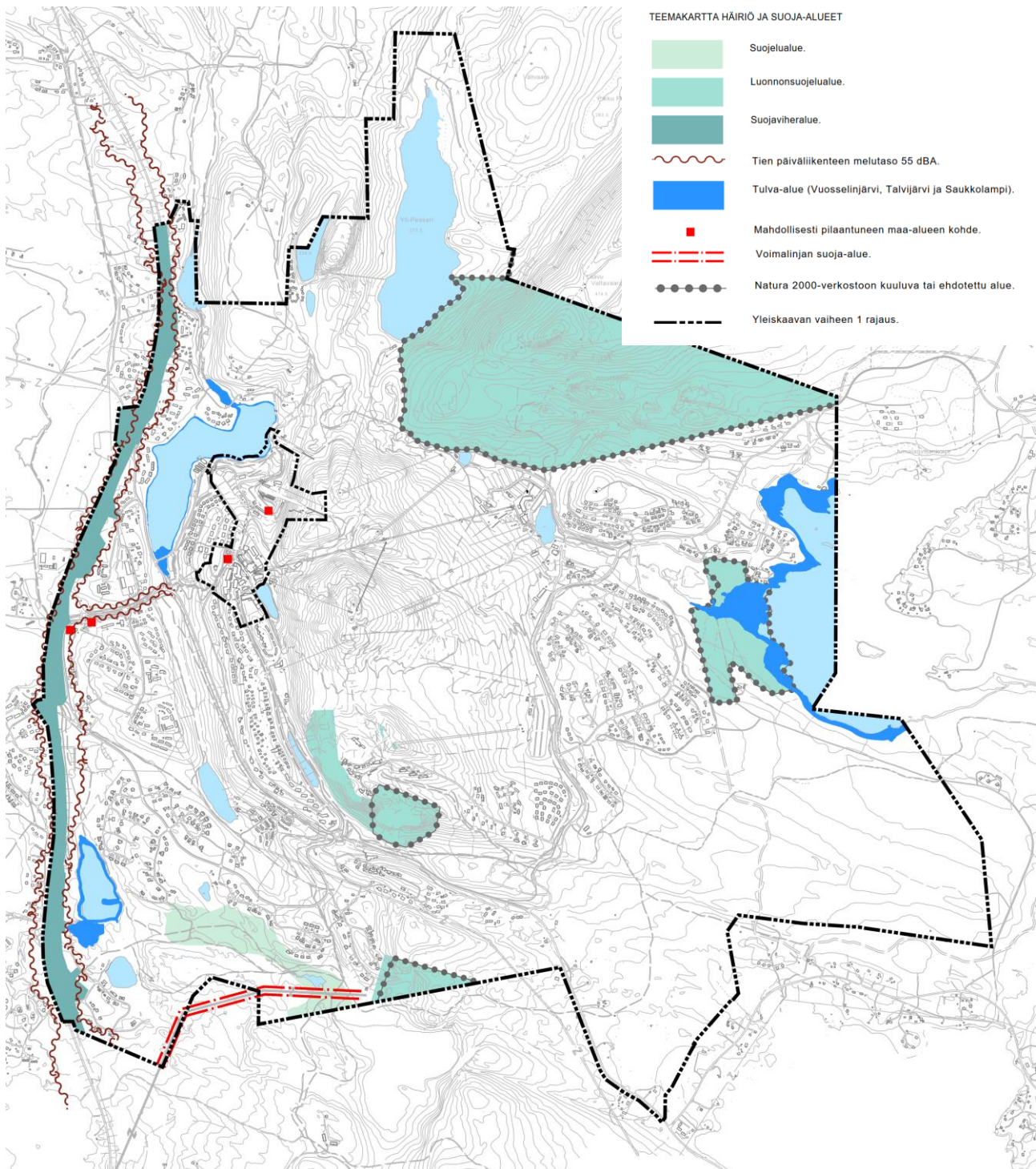
Aluetta käytetään pysäköinti-, asuntovaunu- ja asuntoautoalueena. Alueelle saa toteuttaa matkailua palvelevia. Alueelle saa aiemman käytön väistyessä toteuttaa matkailua palvelevia rakennuksia ja rakennelmia yksityiskohtaisempaan suunnitteluun, kuten asemakaavoitukseen perustuen.

 Alueen joukkoliikenteen kehityskäytävä.

Mahdollistetaan tehokas, laadukas ja säännöllinen joukkoliikennekäytävä. Käytävää koskevien kehittämistoimien yhteydessä tulee varmistaa joukkoliikenteen toimintaedellytysten säilyminen ja parantaminen.

Häiriöt ja suoja-alueet

Kaavakartalla on osoitettu suuntaa antavat tulva-alueet Vuosselinjärvelle, Talvijärvelle ja Saukkolammelle. Suunnittelualueella sijaitsee kaksi maaperän tietojärjestelmässä (MATTI) mainittua mahdollista pilaantuneen maan kohdetta (lisäksi vaiheen 1 suunnittelualueelle sijaitsee kaksi kohdetta). Kaavassa on osoitettu myös valtatie 5 suojaviheralue (EV). Rajaus pohjautuu pääosin voimassa olevaan kaavaan. Valtatie 5 melualue on osoitettu alueelle laadittujen meluselvityksien pohjalta merkinnällä tien päiväliikenteen melutaso 55 dBA. Merkinnällä on osoitettu vuoden 2040 ennustetilanteen mukainen likimääräinen 55dBA melualue, ilman melusuojauksen parantamista. Kaavassa on osoitettu myös alueelle sijoittuvan voimajohto (ilmajohto) suoja-alueineen.

Kuva 58. Häiriöt ja suoja-alueet. Voimajohdon osalta on osoitettu ilmajohdot. Mahdolliset uudet yhteydet toteutetaan kaapeleina.

Keskeiset kaavamerkinnot määräyksineen (kuvattu kokonaisuudessaan merkinnät- ja määräykset asiakirjassa):

Suojaviheralue.

Yksityiskohtaisemman suunnittelun tai mahdollisten tulevien rakennustoimenpiteiden yhteydessä tulee ottaa huomioon alueelle sijoittuvien uhanalaisten lajien sijainti ja mahdollisuuksien mukaan sovittaa toimeenpiteet niin, että esiintymiä ei tuhota.

me

Tien päiväliikenteen melutaso 55 dBA.

Merkinnällä on osoitettu vuoden 2040 ennustetilanteen mukainen likimääräinen 55dba melualue, ilman melusuojauksen parantamista.

Tulva-alue (Vuosselinjärvi, Talvijärvi ja Saukkolampi).

Maankäytössä on huomioitava merkinnällä osoitettu suuntaa antava tulva-alue.

Luonto ja luonnonsuojelu, maisema ja kulttuuriympäristöt

Kaavaratkaisussa on huomioitu alueelle laaditun luontoselvityksen tulokset. Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita tai kohteita on osoitettu neljällä eri merkinnällä arvoluokkiin 1-4 perustuen. Luokohteet on kuvattu tarkemmin seuraavan sivun karttakuvan jälkeen.

Kaavakartalla on osoitettu luontoselvityksen suosituksen pohjalta eteläpohjoissuuntainen viheryhteystarve luonnonsuojelualueiden välille. Yhteyden varrelta haarautuu myös toinen lounas-koillinen-suuntainen viheryhteystarve. Viheryhteydet toimivat virkistysyhteytenä ja ekologisena käytävänä. Merkinnällä osoitettujen viheryhteyksien tarkempi sijainti ja leveys ratkaistaan asemakaavalla.

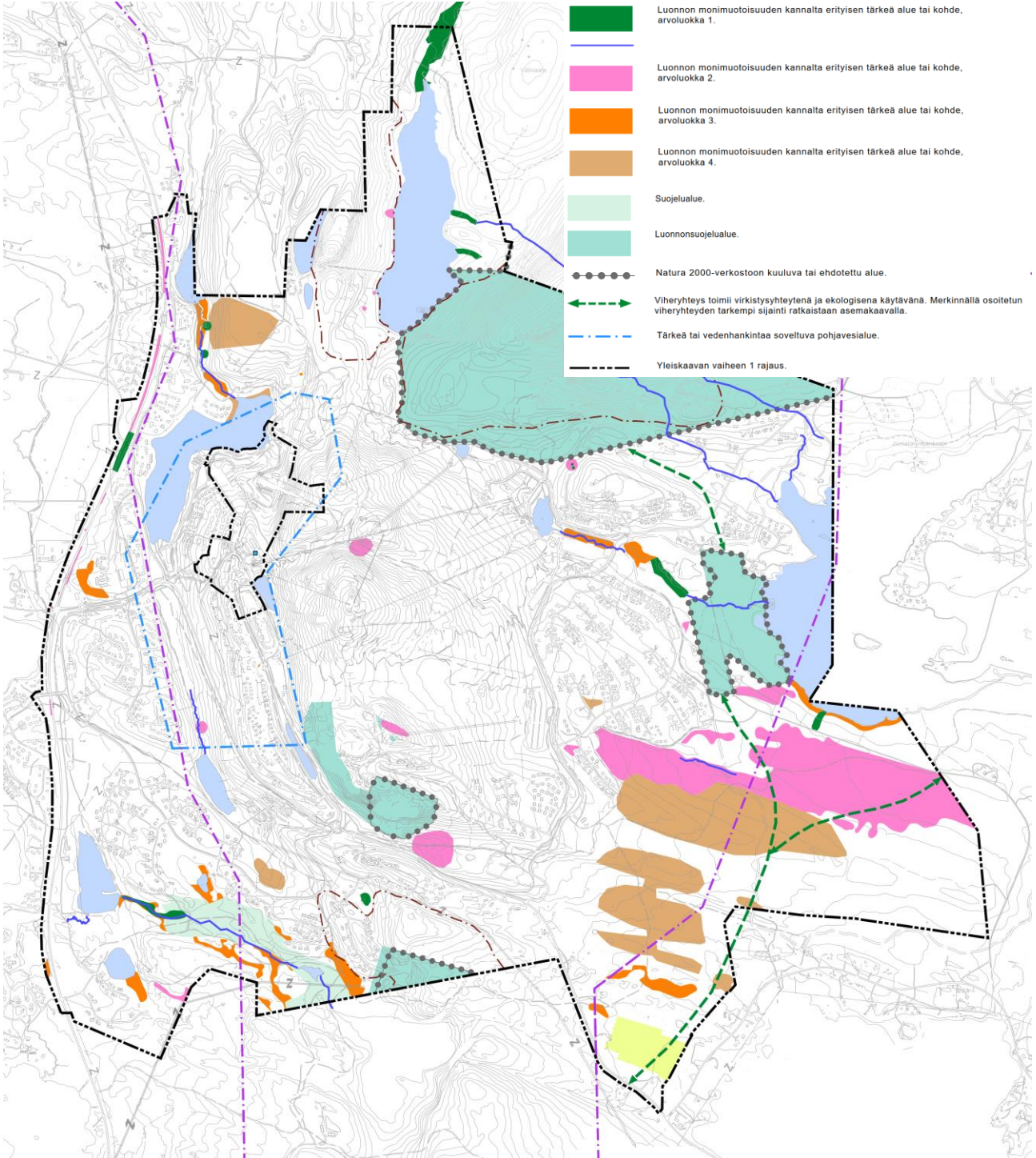
Kaavassa on osoitettu alueelle sijoittuvat luonnonsuojelualueet (SL), soidensuojeluohjelman alue (S) sekä Natura-alueet (nat). Lisäksi on huomioitu alueelle sijoittuvat arvokkaat harjualueet tai muut geologiset muodostumat (ge) sekä tärkeä tai vedenhankintaa soveltuva pohjavesialue (pv).

Alueelle sijoittuva valtakunnallisesti arvokas maisema-alue on osoitettu merkinnällä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue (ma). Määräyksen mukaan alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja muussa maankäytössä tulee huomioida vaikutukset arvokkaaseen maisemaan.

Yleiskaavan uudistuksen vaiheen 1 alueelle ei sijoitu tunnistettuja arvokkaita valtakunnallisia tai maakunnallisia kulttuuriympäristökohteita.

TEEMAKARTTA LUONTO-, MAISEMA- JA KULTTUURIYMPÄRISTÖ

- Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue.
- Arvokas harjualetai muu geologinen muodostuma.
- Maakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen kohde
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue tai kohde, arvoluokka 1.
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue tai kohde, arvoluokka 2.
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue tai kohde, arvoluokka 3.
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue tai kohde, arvoluokka 4.
- Suojeluala.
- Luonnonsuojeluala.
- Natura 2000-verkoston kuuluva tai ehdotettu alue.
- Viheryhteys toimii virkistysyhteytenä ja ekologisena käytävänä. Merkinällä osoitetun viheryhteyden tarkempi sijainti ratkaistaan asemakaavalla.
- Tärkeä tai vedenhankintaa soveltuva pohjavesialue.
- Yleiskaavan vaiheen 1 rajaus.

Kuva 59. Luontoa, maisemaa ja kulttuuriympäristöjä koskevat kaavamerkinnät. Luo-kohteet on esitetty kartalla numeroituna alueen luon-
to-kohteiden yhteenveto-osiossa.

Keskeiset kaavamerkinnot määräyksineen (kuvattu kokonaisuudessaan merkinnot- ja määräykset asiakirjassa):

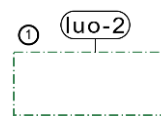
 Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue.

Merkinnällä on osoitettu valtioneuvoston periaatepäätöksen (2021) mukainen valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja muussa maankäytössä tulee huomioida vaikutukset arvokkaaseen maisemaan.

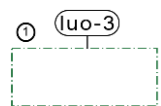
 Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue tai kohde. Arvoluokka 1. Lainsäädännöllä turvatut kohteet.

Alueella sijaitsee vesilain 2. luvun 11 §:n tai 3. luvun 2 §:n mukaisia luontotyyppisiä ja/tai uhanalaisen ja direktiivilajiston esiintymiä. Aluetta ei saa muuttaa niin, että sen luonnontila heikentyy. Aluetta ja sen lähiympäristöä koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydetty ympäristöviranomaisen lausunto. Numerointi viittaa kaavaselostuksen luetteloon.

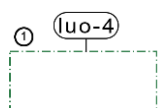
Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue tai kohde. Arvoluokka 2. Erityisen tärkeät kohteet.

Alueella sijaitsee uhanalaisten luontotyyppien ja lajien merkittäviä esiintymiä tai näiden muodostamia merkittäviä kokonaisuuksia sekä ekologisen verkoston kannalta tärkeitä kohteita, joiden säilyminen on turvattava. Tarpeetonta puuston poistoa ja maanmuokkausta tulee välttää. Kohteen vesitaloutta ei tule muuttaa esimerkiksi lisäojituksia tekemällä. Numerointi viittaa kaavaselostuksen luetteloon.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue tai kohde. Arvoluokka 3. Luonnon monimuotoisuutta turvaava kohde.

Alueella sijaitsee luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita, kuten uhanalaisten luontotyyppien ja lajien muita esiintymiä tai niiden kokonaisuuksia, ekologisen verkoston kannalta tärkeitä kohteita ja paikallisesti arvokkaita luontokohteita. Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on pyrittävä huomioimaan osa-alueen luontoarvot. Tarpeetonta puuston poistoa ja maanmuokkausta tulee välttää. Kohteen vesitalouden muuttamista esimerkiksi lisäojituksia tekemällä tulee välttää. Numerointi viittaa kaavaselostuksen luetteloon.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue tai kohde. Arvoluokka 4. Luonnon monimuotoisuutta tukeva kohde

Alueella on linnustoon liittyviä arvoja tai yksittäisiä, pienipiirteisiä luontoarvoja. Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on pyrittävä huomioimaan osa-alueen linnusto ja/tai luontoarvot. Tarpeetonta puuston poistoa, maanmuokkausta ja alueen kuivatusta tulee välttää. Myös rakennettavaksi osoitetuilla luo-4-alueilla suositellaan mahdollisuuksien mukaan tarkemman suunnittelun yhteydessä ottamaan huomioon linnusto ja luontoarvot, välttämään tarpeettomia kuivatustoimia, sekä sisällyttämään rakentamislupaan suunnitelma säilytettävän puuston alueista. Numerointi viittaa kaavaselostuksen luetteloon.

nat

Natura 2000-verkoston kuuluva tai ehdotettu alue.

Natura-alueen käyttö on suunniteltava siten, että suojelun perusteena olevia luonnonarvoja (luontotyytit ja lajit) ei saa merkittävästi heikentää (luonnonsuojelulain 64 a §). Alueella saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen alueen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi.

SL

Luonnonsuojelualue.

Luonnonsuojelulain nojalla perustettu tai perustettava luonnonsuojelualue. Alueelle ei saa rakentaa tai suorittaa muita luonnontilaa muuttavia toimenpiteitä. Alueella saa suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi rauhoituspäätösten mukaisesti. Alueella on noudatettava voimassa olevia rauhoitussäännöksiä.

pv

Tärkeä tai vedenhankintaa soveltuva pohjavesialue.

Kyseessä on vedenhankintaa varten tärkeä 1.luokan pohjavesialue. Pohjavesialueilla tapahtuvaa rakentamista ja muita toimintoja rajoittavat pohjaveden pilaamiskiello (ympäristönsuojelulaki 17 §) ja pohjaveden muuttamiskiello (vesilain 3 luvun 2 §). Alueella ei sallita pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia rakennustoimenpiteitä tai toimintoja. Alueelle ei saa sijoittaa sellaista teollisuutta tai muuta siihen verrattavaa toimintaa, joka valmistaa, varastoi tai käyttää toiminnassaan pohjavettä vaarantavia kemikaaleja tai muita aineita. Jätevesien imeyttäminen tai muu päästäminen maahan on kielletty. Pohjaveden laatuun tai määrään vaikuttavista toimenpiteistä on tarvittaessa pyydettävä Lupa- ja valvontaviraston lausunto.

7.2.3 Kaavamääräykset

Kaavassa on annettu seuraavat yleiskaavamääräykset:

1. Yleiskaava on alueidenkäyttölain 42 §:n mukainen oikeusvaikutteinen yleiskaava.
2. Rakennettavaksi osoitetut alueet on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi, ellei aluetta koskevassa kaavamääräyksessä ole toisin määrätty. Päätaavoitteena on täydentää ja tiivistää jo käyttöön otettuja alueita kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti yhdyskuntarakennetta eheyttäen ja olemassa olevaa infrastruktuuria hyödyntäen. Asemakaavaa laadittaessa tulee alueen omaleimaisuus ja topografia ottaa suunnittelun lähtökohdiksi. Alueiden suunnittelussa sekä toteutuksessa tulee huomioida luontoarvojen säilyttäminen. Rakennusten sijoittamiseen rakennuspaikalla tulee kiinnittää erityistä huomiota. Uudet rakennukset tulee toteuttaa koon, muodon, materiaalien ja värityksen osalta siten, että ne sopivat sijainnista riippuen ympäröivään lähimaisemaan, tunturin kaukomaisemaan tai taajamakuvaan. Olemassa olevan puuston ja viheralueiden säilyttämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Välttämätön puuston ja kasvillisuuden poisto suositellaan ajoitettavaksi/tulee pääsääntöisesti ajoittaa lintujen pääasiallisen lisääntymiskauden (huhtikuu-heinäkuu) ulkopuolelle kaikilla alueilla ja kohteilla, joiden toteuttaminen vaatii puuston kaatoa.
3. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja muussa maankäytön suunnittelussa on varauduttava sään ääri-ilmiöihin ja muihin ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.
4. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota joukkoliikenteen sekä jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien toimivuuteen, linja-autojen pysäköinnin ja kääntöpaikkojen sujuvaan järjestämiseen, sekä esteettömyyteen.
5. Yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa ja aluevarauksissa tulee huomioida hulevesien hallinta ja käsittely. Tarvittaessa on toteutettava hulevesiä viivyttäviä rakenteita. Asemakaavoituksessa tulee varata riittävän laajat alueet hulevesien viivytykselle ja käsittelylle hulevesien ravinnekuormituksen vähentämiseksi.
6. Virkistysalueverkon suunnittelussa ja toteutuksessa tulee pyrkiä katkeamattomiin yhteyksiin ja ottamaan monipuolisesti huomioon eri virkistystoiminnot ja reittitarpeet, alueellisia

virkestyspalveluja tarjoavien yritysten tarpeet mukaan lukien. Reittien sijoittelussa ja suunnittelussa on otettava huomioon kulutuksen kannalta herkäät alueet ja pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Levähdyspaikat tulee sijoittaa kulutusta hyvin kestäville alueille.

7. Koko yleiskaava-alue on poronhoitoaluetta. Tarkemmassa suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset.
8. Rakentaminen edellyttää liittymistä yleiseen viemäriin. Yli-Pessarin rantavyöhykkeellä sallitaan kuitenkin jätevesien kiinteistökohtainen käsittely rakennusjärjestyksen mukaisesti.
9. Kaava-alueella sallitaan uusiutuvan energian, kuten aurinkoenergian, tuottaminen tarkempiin suunnitelmiin perustuen. Uusiutuvaan energiaan liittyvän rakentamisen tulee sopeutua maisemaan.
10. Ydinalueella on voimassa alueidenkäyttölain 43 §:n mukainen toimenpiderajoitus (maisemaa muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman rakentamislain 53 §:n mukaista maisematyölupaa.). Toimenpiderajoitus ei koske puiden kaatamista yleiskaavassa osoitetulla MU-alueella (maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta).
11. Yleiskaava-alue sisältyy erittäin uhanalaisen lajin jäkkäräverkkokoin (EN, erityisesti suojeltava laji) ja sen ravintokasvin elinympäristöihin Rukalla. Tienpientareiden ja reunusojien, sekä laskettelurinteiden ja hissilinjojen reuna-alueiden hoito ja maisemointi tulee hoitaa tonttien ulkopuolella luonnonmukaisesti, eikä luonnonmukaista kasvillisuutta pääsääntöisesti tule korvata mullalla, nurmetuksella tai istutuksilla. Kesäaikainen niitto tarpeen mukaan on alueille sopiva hoitotapa pensoittumisen ja umpeenkasvamisen estämiseksi. Myös haitallisten vieraslajien esiintymistä alueella tulee seurata. Mahdolliset tienpientareita, sekä laskettelurinteiden ja hissilinjojen reuna-alueita koskevat kaivutyöt tulee toteuttaa hajautetusti useamman vuoden aikana. Asiantuntijan tulee kartoittaa potentiaaliset jäkkäräverkkokoin elinympäristöt ja lajin olemassaolo alueella ennen laaja-alaisen hankkeen (esimerkiksi pyörätien tai pysäköintialueen) suunnittelua ja toteuttamista.

7.2.4 Muutos nykytilanteeseen

Kaavaratkaisun runko pohjautuu toteutuneeseen tilanteeseen ja voimassa olevaan yleiskaavaan. Voimassa olevaan yleiskaavaan verrattuna alueen yhteenlaskettu rakennusoikeus nousee selvästi. Toisaalta myös voimassa olevissa asemakaavoissa rakennusoikeus on monelta osin voimassa olevaa yleiskaavaa suurempi. Myös yleiskaava-alue on yleiskaavan uudistuksessa laajempi kuin nykyisessä yleiskaavassa. Voimassa olevaan kaavaan verrattuna yleiskaava mahdollistaa useita uusia rakentamisalueita ja tiivistämistä osalle jo toteutetuista alueista. Toisaalta yleiskaavaratkaisussa on osoitettu myös arvokkaita luonnonympäristöjä turvaavia kaavamerkintöjä nykytilannetta kattavammin.

7.2.5 Valtakunnalliset ja seudulliset intressit

Taulukko 5. Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen	Tavoitteen toteutuminen
<p><i>Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.</i></p> <p><i>Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.</i></p> <p><i>Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta.</i></p>	<p>Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa Rukan alueen kestävä kehityksen. Kaavaratkaisuilla on toteutuessaan merkittävä vaikutus koko Kuusamon elinvoimaan.</p> <p>Kaavaratkaisu pohjaa pääosin olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Uutta rakentamisaluetta on osoitettu etenkin Uttuahan alueille. Alueet sijoittuvat nykyisen rakenteen välittömään läheisyyteen.</p> <p>Kaavassa on kiinnitetty erityistä huomiota joukkoliikenteen sekä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämiseen. Tietyiltä osin uudet liikenneyhteydet kuitenkin myös lisäävät yksityisautoilua.</p>

<p><i>Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.</i></p> <p><i>Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.</i></p>	<p>Kaavassa osoitetusta uudesta rakentamisesta valtaosa sijoittuu olemassa olevien tai suunniteltujen joukkoliikenneyhteyksien varteen.</p>
<p>Tehokas liikennejärjestelmä</p>	
<p><i>Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.</i></p> <p><i>Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.</i></p>	<p>Kaavaratkaisussa on huomioitu valtatie 5 liikenneolosuhteiden turvaaminen ja kehittämismahdollisuudet. Kaavassa on huomioitu kattavasti eri liikennemuotojen kehittäminen.</p> <p>Rukan alueen kehittäminen tukee osaltaan myös Kuusamon lentoaseman toimintaedellytyksiä.</p>
<p>Terveellinen ja turvallinen elinympäristö</p>	
<p><i>Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.</i></p> <p><i>Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.</i></p> <p><i>Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.</i></p>	<p>Yleiskaavaratkaisussa on huomioitu alueen vesistöjen tulvavaara-alueet. Uutta rakentamista ei ole osoitettu näille alueille.</p> <p>Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin on varauduttu muun muassa varaamalla yleiskaava-alueelle riittävästi viheralueita.</p> <p>Kaavassa on huomioitu alueen maanteiden melualueet. Myös moottorikelkkailureittien ja herkkien toimintojen väliin on mahdollisuuksien mukaan jätetty riittävät etäisyydet. Liikenteen sähköistyminen vähentää jossain määrin meluvaikutuksia lähitulevaisuudessa.</p> <p>Kaavakartalla on osoitettu tiedossa olevat mahdolliset pilaantuneen maan kohteet.</p>
<p>Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat</p>	
<p><i>Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.</i></p> <p><i>Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.</i></p> <p><i>Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.</i></p> <p><i>Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhteisöjen viljely- ja metsäalueiden sekä</i></p>	<p>Kaavaratkaisussa on huomioitu valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä kulttuuriympäristön ja luonnonympäristön arvot.</p> <p>Kaavaan liittyen on laadittu luontoselvitys, jonka pohjalta kaavassa on osoitettu luontoarvojen kannalta tärkeät alueet ja kohteet.</p> <p>Kaavassa on kiinnitetty erityistä huomiota virkistysolosuhteiden kehittämiseen ja reitteihin sekä viheralueverkoston jatkuvuuteen.</p> <p>Yleiskaava-alueella sijoitettaville peltoalueille ei ole osoitettu uutta rakentamista.</p>

<p>saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.</p>	
<p>Uusiutumiskykyinen energiahuolto</p>	
<p><i>Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.</i></p>	<p>Kaavassa on huomioitu tiedossa olevat voimajohtohankkeet ja verkon kehittämismahdollisuudet tulevaisuudessa.</p>

Taulukko 6. Suhde yleiskaavan sisältövaatimuksiin

<p>Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:</p>	<p>Toteutuminen</p>
<p><i>yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys</i></p>	<p>Kaava mahdollistaa Rukan alueen kehittämisen hyödyntäen pääosin olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Olemassa olevaa rakennetta täydennetään ja laajennetaan hallitusti. Kaavan valmistelun yhteydessä on tehty useita vaihtoehtotarkasteluja ja taustaselvityksiä, joiden avulla on kartoitettu parhaiten rakentamiseen soveltuvat uudet rakentamisalueet. Myös liikennetarkasteluja on selvitetty kattavasti. Ekologinen kestävyys on varmistettu muun muassa turvaamalla riittävän viheralueet ja osoittamalla ekologiset yhteystarpeet.</p>
<p><i>olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö</i></p>	<p>Yleiskaavassa lähtökohtana on ollut hyödyntää olemassa olevaa rakennetta sitä hallitusti laajentaen. Kaavassa on osoitettu myös vyöhyke, jossa yhdyskuntarakenteen eheyttämistä on erityisesti syytä tarkastella. Uudet aluekokonaisuudet sijoittuvat pääosin olemassa olevan rakenteen läheisyyteen.</p>
<p><i>asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus</i></p>	<p>Yleiskaavassa on osoitettu monipuolisesti alueita vakitukselle asumiselle sekä palveluille. Kaavan yhteydessä on laadittu palveluiden saavutettavuuteen liittyviä paikkatietotarkasteluja. Myös loma-asumisen tarpeet on huomioitu kaavamerkinnoissa ja -määräyksissä.</p>
<p><i>mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon taroituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla</i></p>	<p>Yleiskaavassa on kiinnitetty erityistä huomioita jalankulun ja pyöräilyn sekä joukkoliikenteen olosuhteiden kehittämiseen. Uudet rakentamisalueet on sijoitettu pääosin joukkoliikenteen kehityskäytävien varteen tai muuten hyvin saavutettaville sijainneille. Esimerkiksi Uuttu-ahon uuden laskettelurinteen läheisyyteen on sijoitettu monipuolisesti erilaisia toimintoja, jotta rinnealueelle on mahdollista päästä ilman yksityisautoa. Osalla alueen Rukan alueen majoitusalueista yksityisauto on kuitenkin tulevaisuudessa todennäköinen liikkumismuoto.</p>
<p><i>mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön</i></p>	<p>Kaavaratkaisussa on huomioitu alueen liikenneturvallisuuden kehittämisen kannalta oleelliset toimenpiteet liikenneselvityksen pohjalta ja kiinnitetty erityistä</p>

	huomiota jalankulun ja pyöräilyn sekä joukkoliikenteen olosuhteiden kehittämiseen. Turvallisen ja terveellisen elinympäristön muodostuminen on varmistettu myös kaavamääräyksillä.
<i>kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset</i>	Kaavassa osoitetaan merkittävästi uusia palveluiden ja muun yritystoiminnan alueita. Rakennusoikeutta on varattu alueelle soveltuvasti, mutta riittävästi, jotta myös elinkeinoelämän toimivaa kilpailu edistetään. Yleiskaava mahdollistaa myös muun muassa rinnealueen kehittämisen.
<i>ympäristöhaittojen vähentäminen</i>	Ympäristöhaittoja on vähennetty muun muassa jättämällä riittävät suojaetäisyydet häiriöitä aiheuttavien toimintojen ja herkkien kohteiden välille. Suunnittelussa on huomioitu muun muassa luonnonsuojelualueet, pohjavesialueet ja muut arvokkaat alueet. Mahdolliset pilaantuneet maa-alueet on osoitettu kaavakartalla.
<i>rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen</i>	Yleiskaavassa on huomioitu tiedossa olevat rakennetun ympäristön arvot sekä arvokkaat maisema-alueet. Kaavaan liittyen on laadittu luontoselvityksiä ja Natura-arviointi. Uuden rakentamisen maisemavaikutuksista on laadittu havainnekuvia, jotka ovat toimineet vaikutusten arvioinnin pohjana.
<i>virkestykseen soveltuvien alueiden riittävyys</i>	Yleiskaava-alueelle on osoitettu erittäin laajasti virkistykseen tarkoitettuja alueita. Kaavaratkaisu mahdollistaa myös alueen reittiverkostojen ja muiden virkistystoimintojen kehittämisen.

Suhde maakuntakaavaan

Yleiskaavassa on huomioitu kattavasti voimassa olevan maakuntakaavan merkinnät ja määräykset. Yleiskaavalla tuetaan maakuntakaavan Kuusamon matkailukaupunki -kehittämisyöhykemerkinnän mukaista Rukan alueen toiminnallisesti monipuolista ja laadullisesti korkeatasoista kehittämistä.

Maakuntakaavan Ruka-Oulanka-Kitkan matkailun vetovoima-alueen kehittämisperiaatteen mukaan *alueen kehittäminen perustuu Kuusamon matkailukaupungin palveluihin sekä kansallispuistoon, muuhun luontoon ja ulkoiluun liittyviin virkistys- ja vapaa-aikatoimintoihin. Aluetta kehitetään maaseudun elinkeinoihin tukeutuvana asumisen ja vapaa-ajan vyöhykkeenä.* Periaate on yleiskaavassa huomioitu muun muassa mahdollistamalla luontoon ja ulkoiluun liittyvien vapaa-ajantoimintojen ja reitistöjen toteuttaminen. Luontoarvoiltaan merkittävät alueet on rajattu pääosin rakentamisen ulkopuolelle. Rakentamiseen otettavat alueet toteutetaan suhteellisen tehokkaasti, jolloin voidaan säästää ympäröivää luontoa.

Yleiskaavassa on huomioitu maakuntakaavassa osoitetut luonnonsuojelu-, maisema-, pohjavesi- ja virkistys-aluemerkinnät.

Maakuntakaavassa Rukan alueelle ei ole osoitettu merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumispaikkoja. Alueella merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja, ellei selvityksin osoiteta, että alarajan ylittävä suuryksikkö on vaikutuksiltaan paikallinen, on 4000 k-m². Myöskään yleiskaavaratkaisussa alueelle ei ole osoitettu vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumisen mahdollistavia merkin-
töjä. Alueelle osoitettujen palvelu- ja keskustatoimintojen alueille on annettu kauppaa koskevia kaavamääräyksiä sekä ohjeelliset rakennusoikeuden määrät.

Yleiskaavaratkaisussa on huomioitu myös maakuntakaavan koko maakuntakaava-aluetta koskevat määräykset (muun muassa tulvariskien hallinnan ja rantojen käytön osalta). Maakuntakaavamääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmissa kaavoissa voidaan taajamien ja kylien ulkopuolella enintään puolet rantaviivasta osoittaa rakennusmaaksi. Rukan alueella osalla vesistöjen rannoista rakentaminen on paikoin varsin tiheää, mutta ratkaisu on perusteltu matkailutoimintojen ja -rakentamisen keskittämisen vuoksi. Kaavaratkaisun voidaan katsoa olevan maakuntakaavan määräyksen mukainen. Kaikille alueen vesistöjen ranta-alueille on jätetty myös viheraluetta ja muuta rakentamatonta maata.

7.2.6 Tavoitteiden toteutuminen

Kuusamon strategisen yleiskaavan tavoitteet

Kaavaratkaisu vastaa hyvin strategisessa yleiskaavassa Rukan matkailukaupungin RM-merkinnälle asetettuihin tavoitteisiin ja yleiskaavamääräykseen.

Strategisessa yleiskaavassa todetaan Rukan keskustatoimintojen alakeskuksen osalta, että alueelle saa sijoittaa kaupallisia ja matkailupalveluyrityksiä, mutta ei kuitenkaan seudulliseksi luettavia kaupan suuryksiköitä. Tämä on huomioitu yleiskaavan C-alueita koskevassa määräyksessä.

Reittien kehittämissuunnitelman huomiointi

Kaavaratkaisussa on huomioitu Rukan reittien kehittämissuunnitelmassa määritellyt toimenpiteet ja tavoitteet. Erityisesti seuraavat teemat on huomioitu kaavaratkaisussa:

- Mahdollistetaan Rukan virkistystoimintojen ja reittien monipuolinen kehittäminen ja nykyisten reittien säilyminen
- Kaavassa on osoitettu myös uusia reittejä, jotta vastataan kasvaviin matkailijamääriin ja ohjataan kävijäpainetta pois Natura-alueelta
- Reittien hyvä saavutettavuus on turvattu
- Mahdollistetaan helposti saavutettavien, esimerkiksi lapsiperheille soveltuvien lyhyiden monikäyttöreittien ylläpito ja lisääminen
- Mahdollistetaan reittien palvelutoimintojen kehittäminen reittien varrella

8. Yleiskaavan vaikutukset

Alueidenkäyttölain mukaan kaavaa laadittaessa on selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset (AKL 9 § ja MRA 1 §). Vaikutuksen arvioinnin tarkoituksena on selvittää tarpeellisessa määrin kaavan toteuttamisen aiheuttamat vaikutukset ennakolta. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
- 6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

8.1.1 Arviointimenetelmät

Vaikutusten arviointi perustuu tehtyihin taustaselvityksiin ja asiantuntija-arvioon. Arvioinnissa on hyödynnetty tutkimustietoja, tietokantoja ja paikkatietoaineistoja sekä maastokäyntien tuloksia. Ilmastovaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty myös KILVA-työkalua.

8.2 Ympäristövaikutukset

8.2.1 Vaikutukset ilmastoon

Kaavaratkaisu mahdollistaa alueen yhdyskuntarakenteen eheyttämisen. Pääosin kaavan mahdollistama yhdyskuntarakenne tukeutuu olemassa olevaan rakenteeseen, mutta ratkaisussa on esitetty kaksi uutta aluekonaisuutta. Riittävän tiivis rakenne on ilmastonäkökulmasta kestävin ratkaisu. Osin ilmastovaikutusten merkittävyyteen vaikuttavat myös yleiskaavatasoa tarkemmassa suunnittelussa tehtävät ratkaisut.

Kaavassa on varattu alueita, joille voidaan sijoittaa kiertotaloutta edistäviä ratkaisuja. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi Uuttuuhon sijoittuvat uudet työpaikkatoimintojen alueet.

Kaava-alueen rakennettavuutta, ja maamassojen hyödyntämistä on tarkasteltu ja ne ovat vaikuttaneet kaavaratkaisuun. Massanvaihtoa ja tasauksia joudutaan tekemään, mutta esimerkiksi selkeät suoalueet on kierretty. Useille rakentamisalueille voidaan sijoittaa monenlaista toimintaa ja sekoittunutta maankäyttöä, joten muuntojoustavuus on otettu huomioon.

Uudella rakentamisella on ilmastovaikutuksia. Vaikutusten suuruus riippuu pitkälti asemakaavoitus- ja rakennussuunnitteluvaiheessa tehtävistä ratkaisuista. Kuusamon kaupunkistrategian yhtenä toimenpidekokonaisuuden osana on mainittu puurakentaminen ja tälläkin alueella olisi hyvä suosia puurakentamista. Olemassa olevaa puustoa on hyvä säilyttää ilmastonmuutoksen ehkäisyyn ja ilmastomuutokseen varautumisen vuoksi, mikä on huomioitu kaavamääräyksissä. Kaavassa on esimerkiksi määräys, jonka mukaan olemassa olevan puuston säilyttämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja kehotus välttää tarpeetonta puuston poistoa. Merkinnällä /s määrätään olemassa olevaa puustoa säilytettäväksi vähintään 20 %. Uudesta istutettavasti kasvilisuudesta ei ole määräystä lukuun ottamatta pysäköintialueiden maisemointia istutuksin, mutta virkistysalueita jätetään runsaasti. Viheryhteydet heikkenevät, kun rakennetaan uusia alueita, mutta olemassa olevat ekologiset yhteydet on kuitenkin turvattu.

Suunnitelman arvioidaan lisäävän autoliikennettä jonkin verran erityisesti rakennusvaiheessa, mutta myös alueen rakentamisen jälkeen. Rukan matkailukeskuksen tavoitteisiin kuuluu mahdollisuus toimia alueella ilman omaa autoa. Sekä Länsi- että Itä-Rukan kylät/keskustat ovat tulevaisuudessa autottomat. Kestäviä

käyttövoimia tukevat ratkaisut kuten sähköautojen latauspisteet koetaan vetovoimatekijäksi Rukalla, joten niitä on suunnitteilla kaava-alueelle. Autojen sähköistyminen poistaa kuitenkin vain osan henkilöautojen kielteisistä ympäristövaikutuksista, joten kestävä liikumisen kulkutapaosuutta on edelleen tärkeä lisätä. Kaavaratkaisulla tuetaan joukkoliikenteen kehittämistä ja uudet rakentamisalueet on lähes kokonaisuudessaan osoitettu nykyisten tai potentiaalisten joukkoliikennereittien varteen. Lähtökohtana on, että omalta ovelta pääsee bussilla mahdollisimman suoraan rinteisiin ja muiden palveluiden luo. Tavoitteena on panostaa myös kävelyn ja pyöräilyn olosuhteisiin ja tehdä reiteistä suoria, turvallisia ja laadukkaita.

Kaavassa mahdollistetaan alueelle voimassa olevaa yleiskaavaa enemmän vakituista asutusta. Uudet vakituisten asumisen alueet on pääosin osoitettu joukkoliikennereittien varteen kohtuulliselle etäisyydelle koulusta ja muista palveluista. Vakituisten asumisen määrä alueella on ollut viime aikoina kasvussa. Uusien vakituisten asumisen alueiden ilmastovaikutusten suuruus riippuu osaltaan siitä, missä vakituiset asukkaat vaihtoehtoisesti asuivat. Erityisesti keskusta-alueella on useita toimintoja kävelyetäisyydellä toisistaan. Alueelta on tärkeä varmistaa hyvät joukkoliikenneyhteydet myös Kuusamon keskusta.

Suunnittelussa on huomioitu ympäristöhaitat ja alueelle on laadittu myös meluselvitys. Kaavan toteuttaminen voi lisätä paikallisesti esimerkiksi moottorikelkkamelua. Matkailun kannalta keskeistä on mahdollisuus nauttia luonnosta. Lisäksi lähtökohtana on ollut ulkoilureittien hyvä saavutettavuus. Suunnittelualueella sijaitsevat pohjavesivarannot tuovat rajoitteita maalämmön käyttöön. Alueelle on laadittu yleispiirteinen selvitys kaukolämpöön liittyen, ja kaavassa on osaltaan mahdollistettu kaukolämmön kehittäminen. Hukkalämmön talteenoton, energian varastoinnin tai aurinkoenergian mahdollisuuksia ei ole kaavatyössä erityisesti selvitetty, mutta yleismääräyksiin on merkitty, että uusiutuvaan energiaan liittyvä rakentaminen sallitaan alueella, kunhan se sopeutuu maisemaan. Ilmastovaikutusten kannalta nähdään hyvänä, että kaavamääräyksiin on lisätty suosituksia uusiutuvan energian hyödyntämisestä rakentamisessa, sillä tyypillisesti rakennusten suurin päästölähde on energian käyttö. Aluevaraukset mahdollistavat energijärjestelmässä tapahtuvat muutokset, sillä kaavaratkaisu mahdollistaa sekä väljempien että tiiviimpien tonttien toteuttamisen. Tarkempi suunnittelu tehdään asemakaavatasolla.

Uuden rakentamisen myötä menetetään hiilinieluja. Vaikutusten voimakkuus riippuu osin alueen rakentamis-tavasta ja rakennusmateriaaleista sekä infran suunnitteluvaiheessa tehtävistä ratkaisuista. Pääosa infraverkostoista on optimaalisia.

Yleiskaavaratkaisussa on varauduttu ilmastomuutoksen vaikutuksiin, joista yksi on sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen. Lisääntyviin tulviin ja muihin ääri-ilmiöihin on varauduttu muun muassa turvaamalla riittävät viheralueet eri puolille Rukan aluetta. Laskettelurinteistä saattaa aiheutua hulevesitulvia. Luontoselvityksissä on korotettu paahdeympäristöjä. Kaavassa on annettu myös hulevesiä koskeva kaavamääräys, jolla varmistetaan hulevesien käsittelyn huomiointi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Koviin pintojen määrää on myös pyritty minimoimaan ja puustoa pyritään säilyttämään. Kaavassa ei osoiteta uutta asumista tulvavaara-alueille. Kaavakartalla on osoitettu Vuosselijärven, Talvijärven ja Saukkolammen laskennalliset tulva-alueet. Muut alueen vesistöt ovat pääosin hyvin jyrkkärantaisia tai kooltaan pieniä.

Ilmastomuutokselle haavoittumaisimpia toimintoja alueelle on etenkin koulu ja päiväkotit sekä herkät luonnon-suojelukohteet. Ekologisiin yhteyksiin kohdistuvia riskejä ja yhteyksien jatkuvuuden turvaamista on tarkasteltu kaavatyössä.

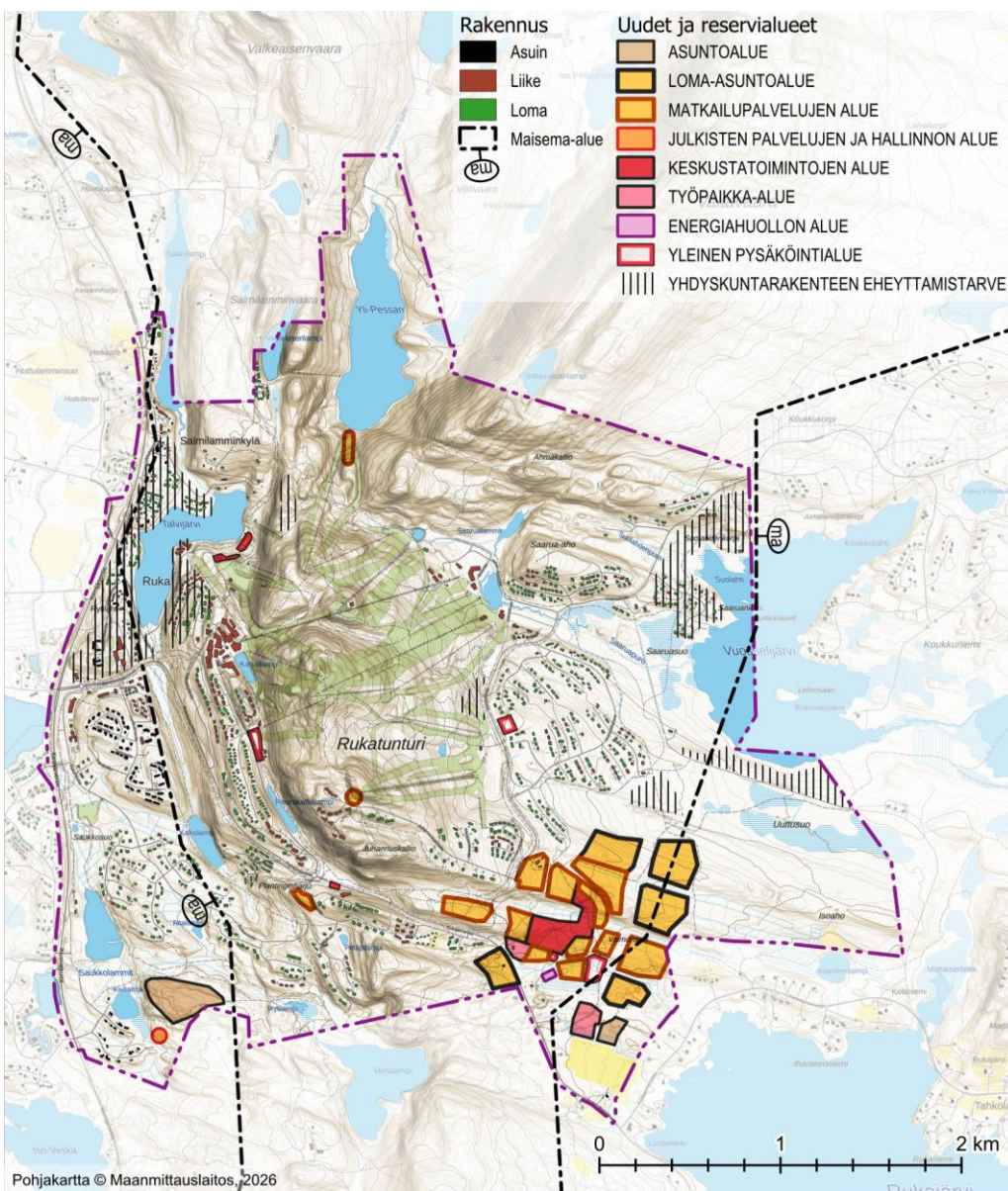
Yhteiskunnan perustoimintojen turvaaminen on kaavaratkaisussa huomioitu muun muassa alueen liikenne-verkon kehittämisessä. Itä-Rukalle mahdollistetaan uusi, vaihtoehtoinen kulkuyhteys. Kaavaratkaisussa on huomioitu pelastuslaitoksen esille nostamia näkökohtia.

8.2.2 Vaikutukset taajamakuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Muutokset taajamakuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön muodostuvat lähinnä uusien rakennettavien alueiden osoittamisesta yleiskaavassa. Uudet rakentamisalueet muuttavat maisemaa. Vaikutus on pääosin paikallinen. Rakennettavilla alueilla maiseman aiemmat piirteet, kuten metsäiset alueet, korvautuvat osin erilaisilla rakennuksilla, rakennelmilla ja muulla infrastruktuurilla. Pimeän aikana

taajamakuva ja maisemaa muuttavat myös rakennusten ja teiden valaistus. Mitä puustoisempi alue on, sitä vähemmän valaistus näkyy ympäristöön etenkin lumettomaan aikaan. Lumesta heijastuvaa valoa on mahdollon estää, joten valoa kajastaa jossain määrin talvisin myös puustoisilta alueilta. Etenkin rakennusaikana muutokset näkyvät myös ympäristön kasvillisuudessa, koska puustoa on poistettava. Kasvillisuus palautuu hiljalleen niille alueille, joita ei enää rakentamisen jälkeen tarvitse pitää avoimina.

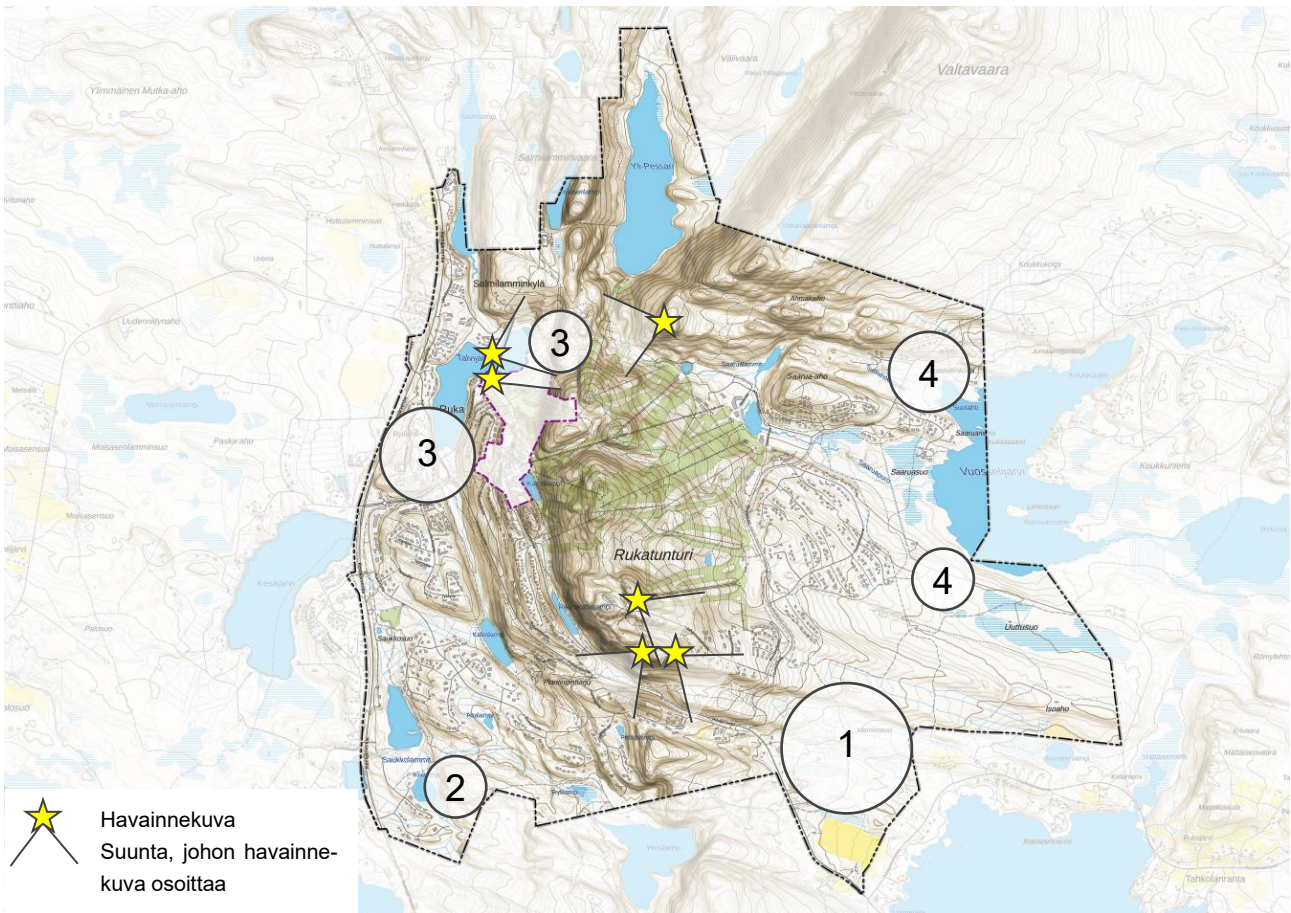
Alueiden lopullinen ilme suunnitellaan asemakaavoituksessa ja rakennussuunnitteluvaiheessa. Yleiskaavartekaisussa tavoitteena on ollut sijoittaa uudet alueet siten, että ne sijaitsevat maisemarakenteen kannalta rakentamiselle soveltuvilla alueilla. Lakialueet on jätetty pääosin vapaaksi rakentamiselta. Tunturialueelle ei osoiteta merkittävässä määrin uutta rakentamista. Alueelle mahdollistetaan kuitenkin uusien yksittäisten matkailukohdeiden (esimerkiksi rinneravintoloiden) toteuttaminen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tärkeää varmistaa rakentamisen soveltuvuus maisemaan. Tähän ohjataan kaavamääräysten avulla.

Kuva 60. Rakentamisalueiden sijoittuminen suhteessa alueen topografiaan ja valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen (merkitty mustalla pistekatkoviivalla ja ympäröidyllä tekstillä ma).

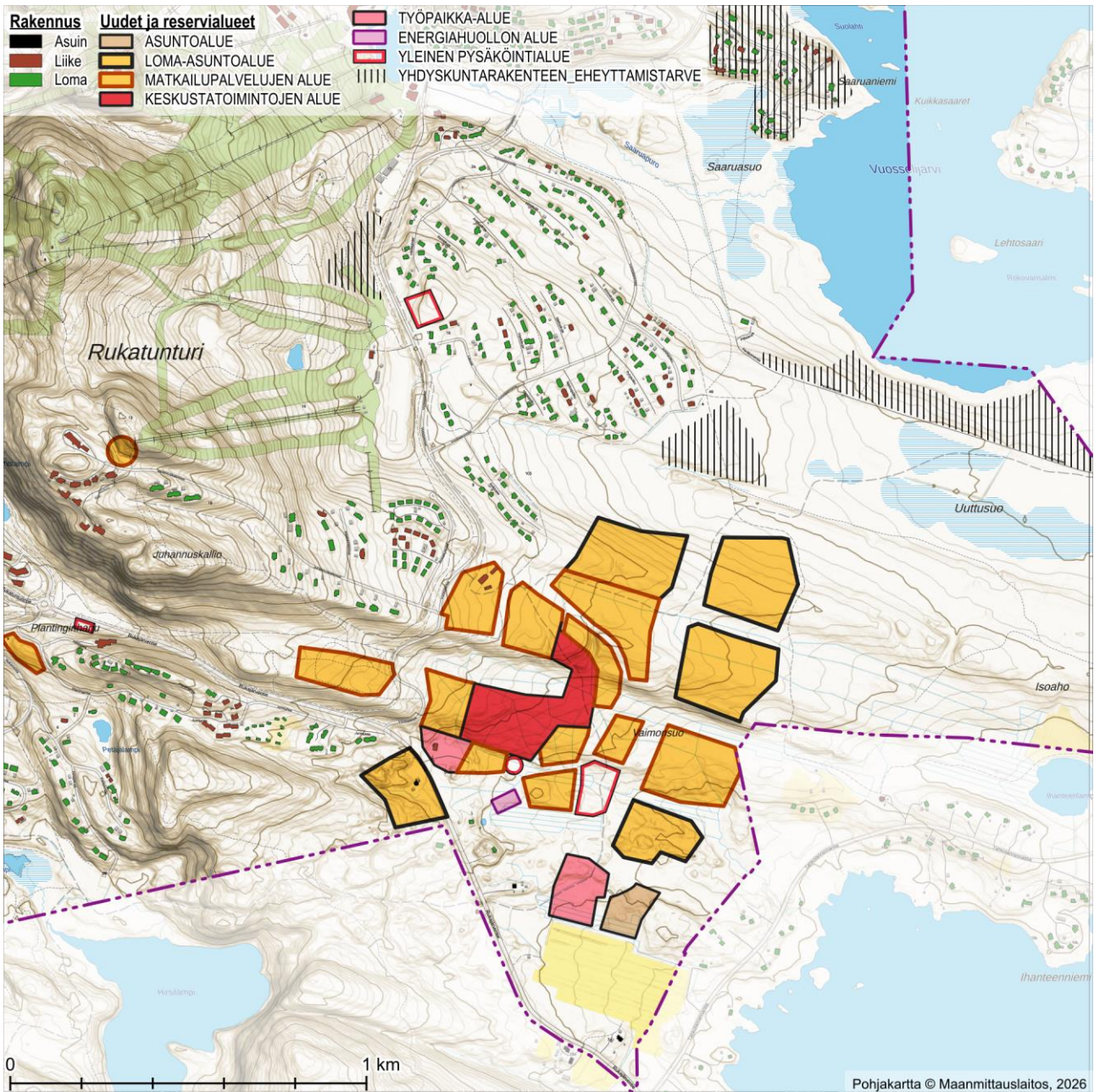
Maisemaan ja kulttuuriympäristöön vaikuttavat etenkin täysin uusien alueiden ja tiestön rakentaminen. Uusia tai muuten selvästi muuttuvia alueita on osoitettu laajemmassa mittakaavassa neljään eri paikkaan:

1. Uuttuahon uusi aluekokonaisuus
2. Uusi pientalovaltainen asuntoalue (Kivivaara)
3. Rukan länsipuolen yhdyskuntarakenteen eheyttämisen alueet
4. Vuosselin alueen ja Vuosselijärven rantojen yhdyskuntarakenteen eheyttäminen

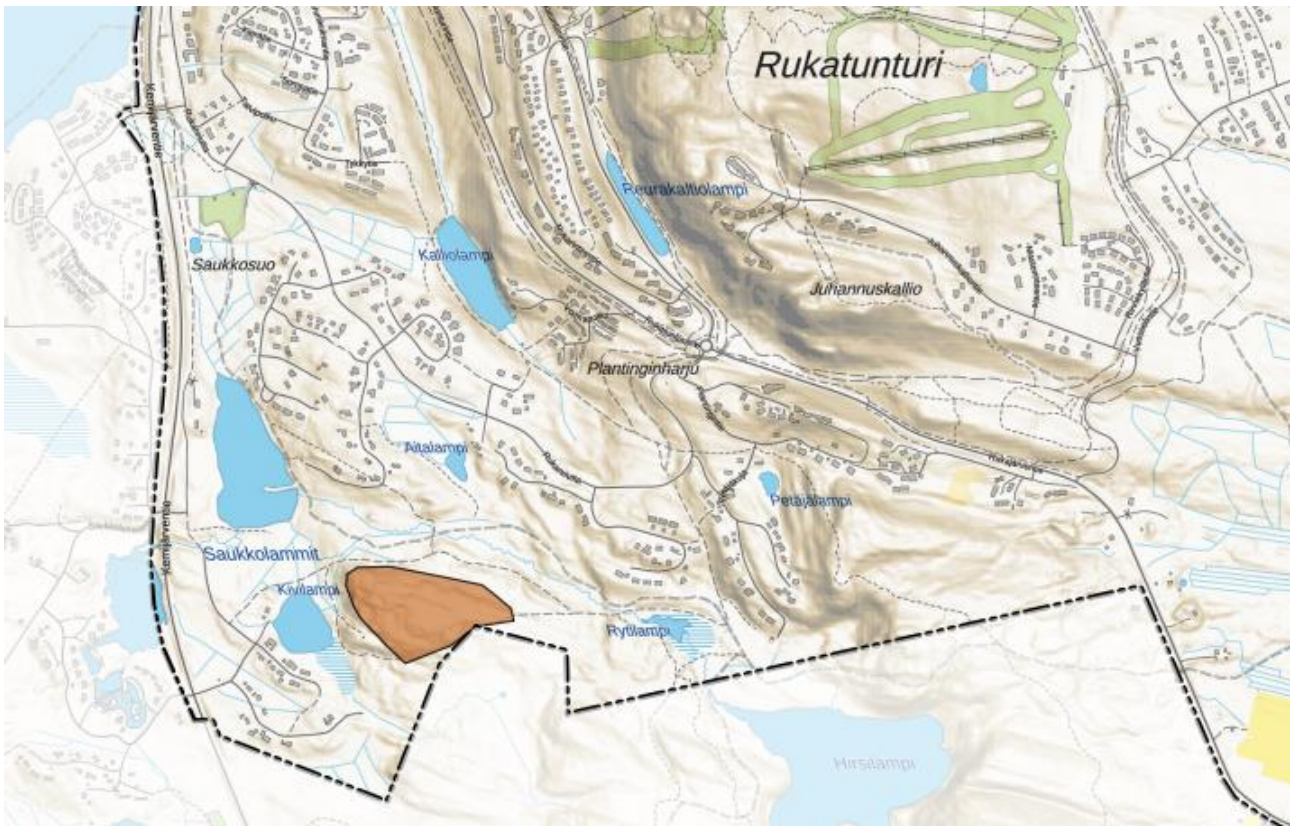
Kuva 61. Alueet, joille merkittävimmät maankäytön muutokset kohdistuvat sekä havainnekuvapaikat ja kuvien suunnat. Numerolla 1 on osoitettu Uuttuahon alue, 2 = Kivivaara, 3 = Rukan länsipuoli ja 4 = Vuosselin alue.

Uuttuahon uuden aluekokonaisuuden toteuttamisen myötä suunnittelualan kaakkoisosan maisemakuva kokee merkittävän muutoksen nykyisin pääosin metsäisen alueen muuttuessa matkailu- ja lomarakentamiseen painottuvaksi alueeksi. Maisemaan kohdistuvat vaikutukset korostuvat muuttuvan alueen sisällä – muualle Rukan osayleiskaava-alueelle muutokset näkyvät vain vähäisissä määrin. Alueen suunnittelun lähtökohtana on ollut tiivis kylämäinen ydinalue, jonka ympärille sijoittuvat hieman väljemmät loma-asuntoihin painottuvat alueet. Alueelle jää kuitenkin myös merkittävästi viheraluetta. Alueen eteläosaan sijoittuvalle peltoalueelle ei ole osoitettu rakentamista.

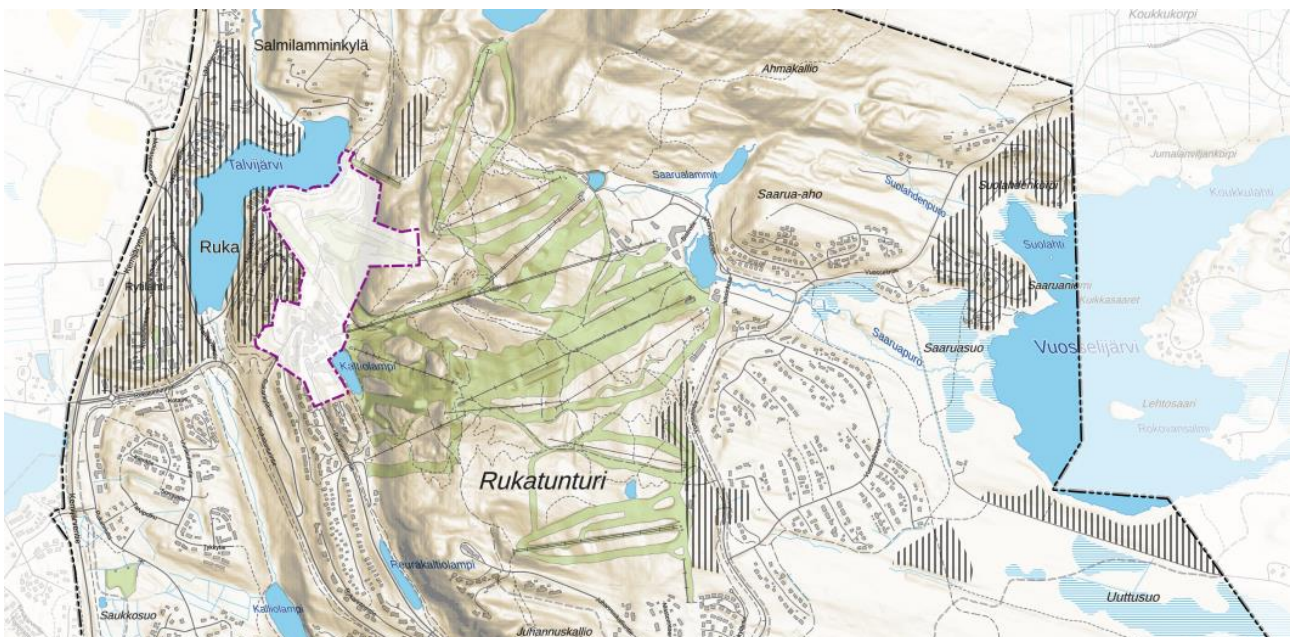
Kuva 62. Uuttua-alue suhteessa olemassa olevaan rakennuskantaan.

Yleiskaava-alueen lounaisosaan on osoitettu uusi vakituiseen asumiseen painottuva asuinalue (Kivivaara). Alueelle sijoittuu vähäisessä määrin myös palveluita (mahdollinen päiväkodin sijainti). Kaavaluonnoksessa mukana ollut eteläisempi osa alueesta on poistettu kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä. Tämä alue on rajattu ydinalueen yleiskaavan uudistustyön ulkopuolelle. Alueen läheisyyteen sijoittuu olemassa oleva Kivilammen asuinalue. Uusi asuinalue voi näkyä vastapäätä sijaitseville rinteille, esimerkiksi Juhannuskalliolle. Pääosin rakennukset todennäköisesti kuitenkin uppoavat puuston sisään varsin tehokkaasti. Uusi rakentaminen ei tule merkittävästi muuttamaan kaukomaisemaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa rakentamisen soveltuvuus maisemaan. Tonteilla on hyvä säilyttää olemassa olevaa puustoa.

Kuva 63. Kivivaaran uusi asuinalue sijaitsee kaava-alueen lounaisosassa.

Rukan länsipuolelle osoitetaan useita alueita yhdyskuntarakenteen eheyttämistarvealueina. Valtaosa eheyttämistarpeesta sijoittuu olemassa olevan rakenteen sekaan. Näistä suurimman maisemallisen muutoksen luomista irrallaan sijaitseva alue, joka sijoittuu mäkihypyttorin lähelle, lähelle laskettelurinteitä. Myös Vuosselin alueella ehytettävät alueet sijaitsevat pääosin olemassa olevien alueiden seassa tai yhteydessä.

Kuva 64. Rukan ja Vuosselin ehyttämisaueet (pystyviivitus) sijoittuvat valtaosin olemassa olevan rakenteen yhteyteen.

Iso osa yleiskaava-alueesta on valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita (Rukan vaarajono). Suunnittelun kannalta olennaisia huomioitavia maisema-alueen kohtia ovat suunnittelualueella sijaitseva Rukatunturi ja hie-
man suunnittelualueen ulkopuolella sijaitseva Valtavaara, jotka nousevat muuta aluetta korkeammalle. Lisäksi
maisemalle olennainen on Juhannuskallion etelään antava pahta, joka on maisemallisesti arvokas jyrkänne.
Rukatunturin, Valtavaaran ja Juhannuskallion maisemaa on tarkasteltu 3D-maastomallin avulla. Juhannuskal-
lion ja erityisesti Valtavaaran alueet ovat varsin puustoisia, minkä vuoksi niiltä avautuu näkymiä lähinnä jyr-
kimmiltä rinteiltä, ja näkymät ovat melko kapeita, puunrunkojen ja oksiston väleistä avautuvia.

Yleiskaavassa osoitettavat uudet rakennettavat alueet näkyvät Valtavaaralta ja Juhannuskalliolta maaston-
muotojen ja puuston takia varsin rajallisesti, eivätkä niiden aiheuttamat muutokset maisemassa ole nykyinen
matkailualuekokonaisuus huomioiden merkittäviä. Valtavaaralle tai Juhannuskalliolle ei osoiteta uutta raken-
tamista eikä uusia ulkoilureittejä. Kumpikin alue osoitetaan yleiskaavassa luonnonsuojelualueena, kuten voi-
massa olevassakin yleiskaavassa. Jos Valtavaaran ja Juhannuskallion nykyinen puusto säilyy kutakuinkin en-
nallaan, eikä niillä kaadu tai kaadeta merkittävää määrää puita, maisema ei juurikaan muutu nykyisestä.

Valtavaaralle voi nykyisellä puustoisuudella näkyä vähäisissä määrin Talvijärven viereisen reservialueen ra-
kennuksia (havainnekuva alla); muut uutena osoitettavat alueet peittyvät puuston vuoksi näkyvistä. Saaruan
alueen nykyisen rakennuskannan täydentyminen – etenkin keskustatoimintojen alueen mahdolliset korkeat
rakennukset – saattavat vähäisissä määrin erottua Valtavaaralle.

Kuva 65. Havainnekuva Valtavaaran laella sijaitsevalta polulta kohti lounasta ja muuttuvan maankäytön alueita. Talvijärven viereisen
reservialueen näkymistä on havainnollistettu mallintamalla alueelle kirkkaanpunaisia rakennuksia maksimaalisten vaikutusten osoitta-
miseksi. Polustolle voi näkyä muutamia rakennuksia, mutta ne eivät erityisesti korostu maisemassa, jos ne toteutetaan osayleiskaavan
yleismääräyksen mukaan koon, muodon, materiaalien ja värityksen osalta siten, että ne sopivat ympäröivään maisemaan. Puusto ja
maastonmuodot peittävät tehokkaasti näkymiä.

Myös Juhannuskalliolta tarkasteltuna Uttuuhon suunnan uusi rakennuskanta peittyi valtaosin näkyvistä (ha-
vainnekuva alla). Juhannuskalliota vastapäätä Kivilammen ja Rytilammen välissä sijaitseva uusi pientaloval-
tainen asuntoalue (Kivivaara) sen sijaan näkyy Juhannuskalliolle: uusi asuntoalue sijoittuu Juhannuskallion
puuttomalta avokalliolta viistosti lounaaseen, eivätkä Juhannuskallion jyrkällä rinteellä kasvavat puut peitä nä-
kymää (havainnekuva alla). Maisemallista vaikutusta on mahdollista lieventää säästämällä uuden asuntoalu-
een olemassa olevaa puustoa tarkemman suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä.

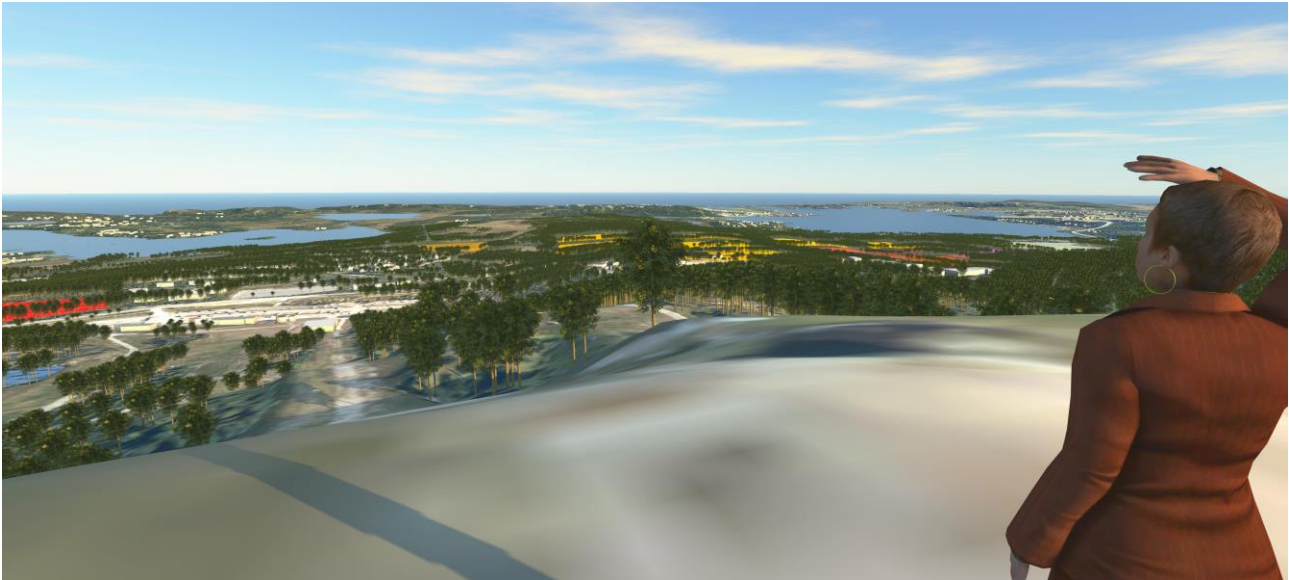
Kuva 66. Näkymä Juhannuskalliolta kohti itää ja Uttuahan uusia matkailupalveluiden ja loma-asuntojen alueita. Loma-asuntoalueet on merkitty keltaisella täyttövärillä, matkailurakennusalueet oranssilla, keskustatoimintojen alue on osoitettu punaisella ja alueet, joille sijoituu parkkipaikkoja, on osoitettu kirkkaanpunaisella rajauksella. Alueiden puusto on mallissa kokonaan poistettu, millä pyritään osoittamaan maksimaalista vaikutusta. Lisäksi Juhannuskallion puustoa ei ole mallinnettu, koska alueet peittyisivät sen vuoksi havainnekuvasa lähes täysin näkyvistä ja kuvassa halutaan osoittaa maksimaalinen mahdollinen maisemavaikutus. Osa Uttuahan rakennettaviksi osoitetuista alueista voi teoriassa näkyä Juhannuskalliolle. Valtaosa uusista alueista kuitenkin todellisuudessa peittyvät rinteidenmuotojen ja puuston taakse. Ne alueet, jotka Juhannuskalliolle näkyvät, muuttavat maisemaa. Vaikutus on samankaltainen kuin Rukatunturia ympäröivien jo toteutuneiden alueiden. Mikäli uusilla alueilla säilytetään tai istutetaan puustoa, matalat rakennukset peittyvät varsin tehokkaasti ja Juhannuskalliolta avautuvaan maisemaan kohdistuva vaikutus jää melko vähäiseksi. Eniten maisemaan vaikuttaa Uttuahan keskusta-alueen mahdollisesti korkeampi rakennuskanta.

Kuva 67. Havainnekuva Juhannuskallion avokalliolta kohti Kivilammen ja Rytilammen uutta pientalovaltaista asuntoaluetta (oranssi täyttöväri). Asuntoalueen alalta puusto on kokonaan poistettu maksimaalisen näkyvyyden osoittamiseksi. Todellisuudessa alueella todennäköisesti säästetään tai sinne istutetaan uutta puustoa rakentamisen yhteydessä. Asuntoalue näkyy Juhannuskalliolle. Se muuttaa maisemaa samaan tapaan kuin nykyinen rakennuskanta. Näkymä avautuu hieman sivuun Juhannuskalliolta ja näkyy vain sen avokallio-osuudelta. Jos alueella säilytetään puustoa ja rakennukset sovitetaan maisemaan, vaikutus ei muodostu merkittäväksi. Kaavamääräysten mukaan rakentaminen tulee sovittaa ympäristöönsä.

Maisema-alueeseen niin ikään kuuluvan Rukatunturin lakialue on osin avointa, osin puustoista. Avoimet, laajat näkymät keskittyvät erityisesti laskettelurinteiden yhteyteen (havainnekuva Maston rinteeltä alla). Rinteiltä aukeaa näkymiä metsämaiseman lisäksi jo aiemmin rakentuneille matkailualueille. Uusia rakennettavia alueita näkyy osalle laskettelurinteistä, mutta niiden merkitys maisemassa jää vähäiseksi. Alarinteessä, melko tasaisella maalla sijaitsevat rakennettavat alueet peittyvät tunturilta tarkasteltuna pitkälti puuston taakse. Isolla osalla Rukatunturia maisemallisia muutoksia ei synny maastonmuotojen ja maaston peitteisyyden vuoksi. Rukatunturi merkitään yleiskaavaan urheilu- ja virkistyspalvelujen alueena, jota käytetään ensisijaisesti

lasketteluun ja lumettomana aikana kesäaktiviteetteihin, kuten maastopyöräilyyn, ja alueelle saa toteuttaa käyttöä palvelevia rakennuksia ja rakennelmia. Lisäksi tunturin pohjois- ja itäpuolille, hieman alemmas rinteisiin osoitetaan matkailurakentamisen reservialueet, jotka voidaan ottaa käyttöön, kun viereiset matkailualueet ovat lähes toteutuneet. Rukatunturiin voi siis kohdistua käyttötarkoitukseen liittyviä muutoksia, joista osa voi myös muuttaa maisemaa. Maisema-alueen arvojen säilyminen on varmistettu muun muassa yleiskaavamääräysten avulla. Kaavassa on tarvittavilta osin huomioitu myös alueen rakennetun kulttuuriympäristön arvot.

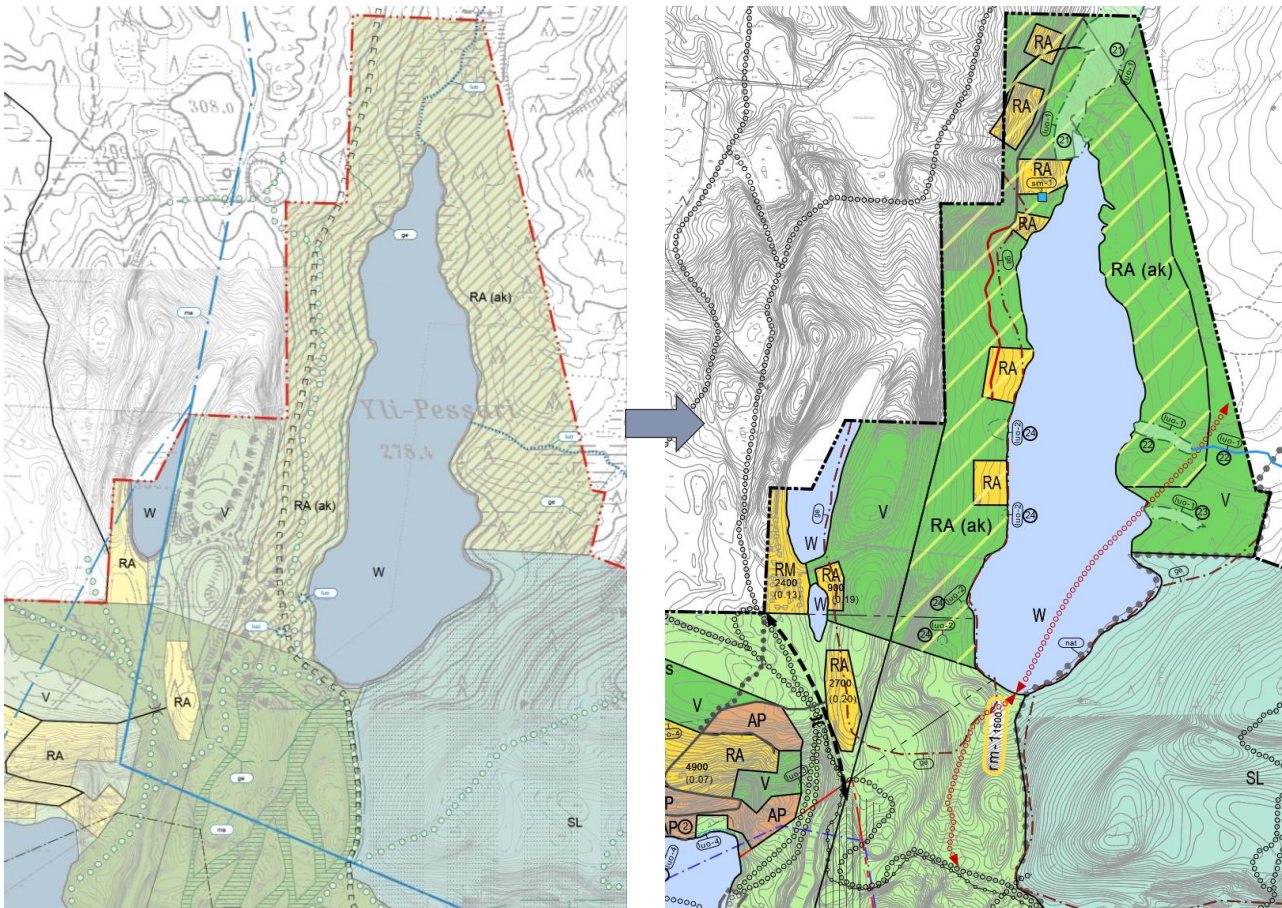

Kuva 68. Havainnekuva Rukatunturin Masto-hissin yläaseman tuntumasta, Maston rinteiden yläpäästä kohti itää/kaakkoa ja Uuttuahan uusia matkailupalveluiden ja loma-asuntojen alueita. Alueet, joille sijoittuu rakennuksia, on merkitty keltaisella värillä, keskustatoimintojen alue on osoitettu oranssilla ja alueet, joille sijoittuu parkkipaikkoja, on osoitettu punaisen sävyillä. Alueiden puusto on mallissa kokonaan poistettu, millä pyritään osoittamaan maksimaalista vaikutusta. Puustoa poistuu etenkin paikoitusalueilta, mutta myös matkailu- ja lomarakennusten tieltä. Kuvan vasemmassa laidassa sijaitsevaa paikoitusaluetta lukuun ottamatta uudet alueet sijaitsevat sen verran etäällä, että vähäinkin puusto peittää tehokkaasti näkymiä. Vaikutus on samankaltainen kuin kuvassa vasemmalla näkyvien jo toteutuneiden alueiden. Rakennettu alue laajenee, muttei muodosta Maston rinteiden maisemassa merkittävää muutosta.

Maisemallisesti arvokkaita ovat maisema-alueen lisäksi myös valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet, Valtavaara-Valkeisenvaara ja Pyhävaara, sekä näihin verrattuna hieman eri tavalla rajattu luonnonsuojelualuekonaisuus Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualue. Kuten edellä todettiin, Valtavaaralle kohdistuvat vaikutukset jäävät vähäisiksi runsaan puuston ja vaihtelevien maastonmuotojen ansiosta. Valtakunnallisesti arvokkaaseen kallioalueeseen kuuluvat myös maisemallisesti arvokkaat Valkeisenvaaran louhikkoiset ja jyrkänteiset pohjoispään kalliopinnat sekä Salmilamminvaaran itään ja länteen antavat jyrkänteiset pahdat. Valkeisenvaaran jyrkimmät rinteet suuntautuvat pohjoiseen, koilliseen ja lounaaseen, eli päänäkymät eivät suuntaudu suunnittelualueen suuntaan. Myös Valkeisenvaara on varsin puustoinen, mutta sen loivemmillä rinteillä on harjoitettu metsätaloutta, mikä on jossain määrin avannut maisemia. Avoimemmiltakaan alueilta ei kuitenkaan näy yleiskaavan muuttuvan maankäytön alueille.

Valtavaara-Valkeisenvaaran arvokkaaseen kallioalueeseen kuuluvan Salmilamminvaaran eteläinen osa sijaitsee suunnittelualueella. Sen jyrkimmät rinteet suuntautuvat itään ja länteen. Salmilamminvaaran alueella ja sen välittömässä läheisyydessä on toteutuneita ja yleis- ja ranta-asemakaavaan merkittyjä loma-asuntoalueita. Vireillä olevassa yleiskaavassa arvokkaan kallioalueen reunaan osoitetaan pienialainen loma-asuntoalue Salmilamminkylän olemassa olevan rakentamisen läheisyyteen voimassa olevan ranta-asemakaavan mukaisesti ja lisäksi osoitetaan uusi matkailupalvelujen alue laskettelurinteen alaosaan Yli-Pessarinn rannalle. Voimassa olevassa yleiskaavassa Yli-Pessarinn rannalle osoitettuja merkintöjä osin tarkennetaan: loma-asuntoalueet osoitetaan suoraan niihin kohtiin, joissa ne sijaitsevat voimassa olevassa ranta-asemakaavassa. Muilta osin järven ranta-alueet ratkaistaan tarkemmin ranta-asemakaavoituksella. Jos nämä yhä rakentumatta olevat loma-asuntoalueet sekä uutena osoitettava matkailupalveluiden alue toteutuvat, Salmilamminvaaran etelä- ja

itäosan maisema muuttuu. Vaikutus on paikallinen ja sen arvioidaan hahmottuvan lähinnä rakennettavien alueiden välittömään lähiympäristöön. Itse vaaran päältä muutokset eivät todennäköisesti erotu. Yli-Pessarin rannalle aiemmissa kaavoissa osoitettu rakentaminen ei toistaiseksi ole toteutunut. Jos rannalle rakennetaan, se muuttaa Yli-Pessarin järvimaiseman luonnetta erämaisestä ihmisvaikutteisemmaksi. Yleiskaavassa osoitettavat alueet ovat pienialaisia ja ne on mahdollista toteuttaa siten, etteivät alueet erotu laajemmin ympäristöönsä.

Kuva 69. Vertaileva kuvapari voimassa olevasta (vasemmalla) ja vireillä olevasta yleiskaavasta (oikealla). Suurimmat muutokset ovat Yli-Pessarin rannan loma-asuntoalueen muotoilu nykyisen ranta-asemakaavan mukaiseksi, matkailualueen lisääminen Yli-Pessarin etelänurkkaan laskettelurinteiden ala-asemalle sekä Salmilamminvaaran ja Rukatunturin väliin osoitettu loma-asutus.

Toinen valtakunnallisesti arvokas kallioalue, Pyhävaara, sijaitsee suunnittelualan eteläreunalla, pääosin suunnittelualan ulkopuolella. Suunnittelualueelle ulottuva osa kallioalueesta osoitetaan yleiskaavassa luonnonsuojelualueena, virkistysalueena ja jo toteutuneiden rakennettujen alueiden osalta pientalovaltaisena asuntoalueena / loma-asuntojen alueena. Alueelta on tunnistettu myös arvokkaita luontokohteita, jotka osoitetaan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueina. Alueelle ei osoiteta uusia toimintoja, eikä siihen kohdistu yleiskaavan takia suoria vaikutuksia. Pyhävaaran kallioalueen pohjoisimman osan itä- ja länsipuolille osoitetaan yleiskaavassa muuttuvaa maankäyttöä. Alue on kuitenkin niin puustoinen, että sieltä avautuvat näkymät ovat hyvin rajattuja. Rinne on pääosin myös melko laakea, joten on epävarmaa näkyvätkö muuttuvat alueet ylipäättään puuston yli. Hirsilammen puoleinen rinne on sen verran jyrkkä, että näkymiä voi muodostua uutena osoitettavalle pientalovaltaiselle asuntoalueelle, mikäli rinteiden puusto ei peitä näkymiä. Asuntoalueen suunnalla on kuitenkin jo entuudestaan rakennettua ympäristöä, joten muutos maisemassa ei ole erityisen merkittävä.

Voimassa olevassa yleiskaavassa tunturialueelle osoitettu rakentamisen reservialue on yleiskaavan uudistuksessa poistettu. Mahdollinen rakentaminen toteutetaan alemmas rinteeseen, olemassa olevien

pysäköintialueiden ja Vuosselintien yhteyteen. Tämä vähentää rakentamisen maisemavaikutuksia verrattuna voimassa olevan yleiskaavaan.

Kuva 70. Yllä oleva kuvapari osoittaa eron voimassa ja vireillä olevassa kaavassa esitetyn rakentamisen reservialueen sijoittumisessa. Voimassa olevassa kaavassa reservialue sijaitsee rinteessä, laskettelurinteiden välissä, kun taas vireillä olevassa kaavassa se on osoitettu olemassa olevan Vuosselintien ja pysäköintialueiden yhteyteen, rinteiden alaosaan. Myös merkintätapaa on muutettu.

Stadionin alueelle on laadittu yleissuunnitelma, jossa on esitetty alueelle uutta rakentamista ja kehittämistoimia. Yleissuunnitelmaa on hyödynnetty yleiskaavan uudistuksen laadinnassa. Pääosin osoitettu uusi rakentaminen sijoittuu aiemmin hyväksytyyn yleiskaavan uudistuksen vaiheen 1. alueelle. Vaiheen 2 kaavaratkaisussa on kehittämissuunnitelman pohjalta esitetty myös mahdollinen uusi matkailurakentamisen alue rinnealueelle stadionin koillispuoliselle alueelle. Merkintätapaa on kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä tarkistettu siten, että alue osoitettu yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve -merkinnällä. Aluerajaukset, lisärakentaminen ja rakentamisen sijoittelu määritellään tarkemmin yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Alueen nykyisenä käyttötarkoituksena säilyy urheilu- ja virkistyspalveluiden alue. Alue sijoittuu noin 50–60 metriä Talvijärven yläpuolelle ja se näkyy Talvijärvelle ja paikoin myös Talvijärveä reunustaville ulkoilureiteille (havainnekuvat alla). Talvijärvellä on talvisin hiihtoreittejä. Yhdyskuntarakenteen eheyttämistarvealue näkyy mäkihyppytorniin ja se voi hahmottua myös vähäisissä määrin Rukatunturin luoteisimmille laskettelurinteille. Itse Rukan matkailualueen keskustaahan alue ei näy, koska olemassa oleva rakennuskanta ja puusto peittää sen näkyvistä. Reservialueen rakennukset on tärkeää suunnitella hyvin maisemaan soveltuviksi. Alue sijoittuu tunturin alarinteeseen, joten kaukomaisemaan kohdistuvat vaikutukset eivät ole kovin merkittäviä. Vaikutuksia on havainnollistettu seuraavissa kuvissa.

Kuva 71. Valokuva Talvijärveltä. Mahdollinen matkailurakentamisen alue sijoittuu tunturin alarinteeseen kuvan keskellä näkyvän mäkihyppytornin vasemmalle puolelle.

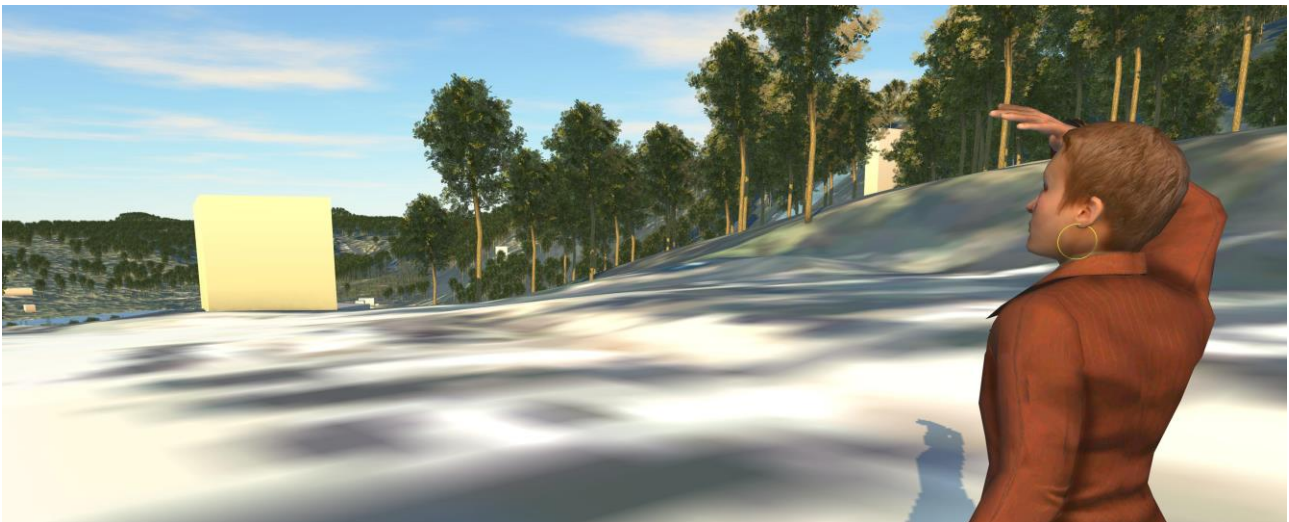

Kuva 72. Havainnekuva yllä olevaa valokuvaa vastaavasta paikasta Talvijärveltä. Mahdollisen uuden matkailurakentamisen näkymistä on havainnollistettu mallintamalla alueelle kirkkaanpunaisia rakennuksia maksimaalisten vaikutusten osoittamiseksi. Todellisuudessa rakennukset eivät ole näin selvästi erottuvia, vaan ne tulee kaavamääräyksen mukaisesti suunnitella koon, muodon, materiaalien ja värityksen osalta siten, että ne sopivat ympäröivään maisemaan. Rakennukset eivät riko tunturimaiseman horisonttia, eivätkä kohoa

maastonmuotojen tai puuston yläpuolelle siten, että ne näkyisivät taivasta vasten uusina elementteinä. Rakennusten materiaalivalinnoilla, väreillä ja puuston säästämällä tai istuttamisella vaikutetaan huomattavasti siihen, paljonko rakennukset erottuvat maisemassa.

Kuva 73. Havainnekuva Hiihtostadionintien viereisiltä reiteiltä (latu, maastopyöräily, kuntorata). Jos mahdollisella rakentamisalueella tai sen yläpuolisella rinteellä säilytetään puustoa, rakennukset eivät riko tunturimaiseman horisonttia.

Kuva 74. Havainnekuva Rukankyläntien parkkipaikalta, Rukan ydinalueelta. Mahdolliset rakennukset eivät näy keskustatoimintojen alueelle. Rinne, olemassa olevat rakennukset ja puusto peittävät näkymät.

Osayleiskaavassa on pyritty lieventämään maisemaan kohdistuvia vaikutuksia monin tavoin. Alueiden sijoittelussa ja koossa on huomioitu alueen maastonmuodot ja maisemapiirteet: rakentaminen on kohdistettu ensisijaisesti niille alueille, jotka eivät muodosta maiseman kiintopisteitä ja jotka on mahdollista ainakin osin piilottaa puuston katveeseen. Lisäksi maisemaan ja kulttuuriympäristöön liittyen on annettu sekä merkintöihin liittyviä määräyksiä että yleismääräyksiä.

Yleiskaavassa osoitettavia alueita koskien annetaan maisemakuvaan liittyviä määräyksiä: Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeällä alueella suunnittelussa, rakentamisessa ja muussa maankäytössä tulee huomioida vaikutukset arvokkaaseen maisemaan. Asuinalueilla sekä palvelujen ja hallinnon alueilla suunnittelussa on huomioitava uusien rakennusten sopivuus ympäristöönsä, ja loma-asuntoalueilla suunnittelussa on huomioitava rakennusten ja rakennelmien sovittaminen maisemaan. Keskusta-

alueita kehitetään korkeatasoisina kävely-ympäristöinä ja niillä tulee kehittää alueen vetovoimaisuutta, omaileimaisuutta, kauneutta ja viihtyisyyttä. Ne yleiset pysäköintialueet, jotka eivät palvele asuntovaunujen, asuntoautojen tai moottorikelkkojen pysäköintipaikkoina, tulee jakaa osiin, porrastaa maaston mukaan ja maisemoida istutuksin. Palvelujen ja hallinnon alueilla laajat pysäköintialueet tulee jakaa osiin ja maisemoida istutuksin. Työpaikka-alueiden alueilla asemakaavoituksella tulee määräyksen mukaan edistää hyvän taajamaku- van ja viihtyisän ympäristön muodostumista. Virkistysalueista kerrotaan, että niillä on erityisesti virkistystoimin- nan kannalta huomioitavia luonnon ja maiseman arvoja.

Suunnittelualueelle on osoitettu muutamia loma-asunto- ja matkailupalvelujen alueita, joilla ympäristö säilyte- tään (merkintä /s). Merkinnän määräyksen mukaan tällaisella alueella tulee säilyttää olemassa olevaa puustoa siten, että vähintään 20 % varttuneen puuston runkoluvusta säilytetään. Tarpeetonta maaston muokkausta tulee välttää. Puuston säilyttäminen ja maaston muokkaamisen rajoittaminen vähentää näillä alueilla maisem- allisia vaikutuksia.

Luonnonsuojelualueita koskevan määräyksen mukaan alueelle ei saa rakentaa tai suorittaa muita luonnontilaa muuttavia toimenpiteitä. Alueella saa suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sen suojelevarvon säilyttä- miseksi tai palauttamiseksi rauhoituspäätösten mukaisesti. Toimenpiteiden, kuten kasvillisuuden poiston, ra- joittaminen vaalii luonnonarvojen lisäksi myös alueen maisema-arvoja.

Yleismääräysten mukaan uudet rakennukset tulee toteuttaa koon, muodon, materiaalien ja värityksen osalta siten, että ne sopivat sijainnista riippuen ympäröivään lähimaisemaan, tunturin kaukomaisemaan tai taajama- kuvaan. Olemassa olevan puuston ja viheralueiden säilyttämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Lisäksi ydinalueella on voimassa alueidenkäyttölain 43 §:n mukainen toimenpiderajoitus, eli maisemaa muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman alueidenkäyttölain 128 §:n mukaista maisematyöluupaa.

Yleiskaavassa on esitetty olemassa olevien ja uusien rakentamisalueiden ohjeelliset rakennusoikeudet. Ra- kennusoikeuksia on päivitetty verrattuna voimassa olevaan yleiskaavaan. Rakennusoikeudet on määritetty siten, että rakentaminen on mahdollistavaa kestävä kehityksen periaatteiden mukaisen kohtuullisen tiiviin ra- kentamisen. Rakennusoikeuksien määrittelyssä on kuitenkin huomioitu myös rakentamisen soveltuvuus mai- semaan ja alueiden ominaispiirteet. Tiivein rakentaminen ohjataan Länsi- ja Itä-Rukan kylien sekä stadionin alueelle. Asemakaavoituksessa ja rakentamislupavaiheessa on tärkeä varmistaa rakentamisen korkea laatu- taso.

Osayleiskaavaan merkittyjen yhdyskuntarakenteen eheyttämistarvealueiden ratkaisut määritellään tarkemmin yksityiskohtaisemman suunnittelun – kuten asemakaavoituksen – yhteydessä. Kaavan yleismääräyksissä määrätään, että asemakaavaa laadittaessa alueen omaleimaisuus ja topografia tulee ottaa suunnittelun läh- tökohdiksi. Uusiutuvan energian tuottaminen sallitaan tarkempiin suunnitelmiin perustuen. Myös uusiutuvaan energiaan liittyvän rakentamisen tulee sopeutua maisemaan.

Yleiskaavassa osoitetut uudet katu-yhteydet sekä ulkoilu- ja retkeilyreitit muuttavat osaltaan maisemaa. Katu- jen tai reittien osalta ei ole annettu maisemaan vaikuttavia määräyksiä, mutta Rukan alueen kannalta yksityis- kohtaisemmassa suunnittelussa on tärkeää varmistaa katu-ympäristön korkea laatu. Lisäksi on hyvä kiinnittää huomiota reittien valaistukseen siten, että ylöspäin kohdistuvaa valoa pyritään välttämään ja valosaasteen määrää näin hillitsemään. Virkistysalueille sijoittuvien reittien sijoittelussa ja suunnittelussa on yleiskaavamää- räyksen mukaan otettava huomioon kulutuksen kannalta herkäät alueet ja pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Määräys lieventää myös maisemaan kohdistuvia vaikutuksia, jos alueiden kulumista saadaan sen avulla hillittyä.

Rukan ydinalueelle sijoittuu yksi maakunnallisesti arvokas rakennetun kulttuuriympäristön kohde, Hotelli Ru- kahovin 1. osa. Kohde sijoittuu aiemmin hyväksytyyn yleiskaavan uudistuksen vaiheen 1 alueelle. Vaiheen 2 yleiskaava, eli tässä käsiteltävä yleiskaava, ei vaikuta kohteeseen. Rakennuksen ympäristö on jo valmiiksi melko tiiviisti rakennettua ympäristöä ja laskettelurinnemaisemaa, eikä sen lähiympäristöön osoiteta tällä yleis- kaavalla muutoksia. Kaava-alueelta ei ole tunnistettu muita arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita.

Alueelta tunnetaan yksi kiinteä muinaisjäännös (mj-tunnus 1000012250). Kohde sijoittuu rannan läheisyyteen Yli-Pessarjärven pohjoisosaan. Muinaisjäännös sijaitsee yleiskaavassa osoitetun RA-alueen (loma-asunto- alueen) rajan läheisyydessä. RA-alueen rajaus on tuotu yleiskaavaan alueella voimassa olevan ranta-

asemakaavan pohjalta. Muinaisjäännös on osoitettu myös ranta-asemakaavassa, jossa kohde jää RA-1-alueen ulkopuolelle. Merkinnälle on annettu suunnittelumääräys, jonka mukaan kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen tai muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Kohdetta ja sen lähialuetta koskevista maankäyttösuunnitelmista on pyydettyvä alueellisen vastuumuseon (Oulun museo- ja tiedekeskus) lausunto. Yleiskaavaratkaisui ei ole ristiriidassa kohteen säilymisen kanssa.

Uuttuahan alueelle on laadittu yleiskaavan laadinnan yhteydessä arkeologinen inventointi. Alueelta ei tunnistettu uusia muinaisjäännöksiä.

8.2.3 Vaikutukset luontoon, maa- ja kallioperään ja veteen

Kestävän kehityksen perusehtona on, että luonnon monimuotoisuus ja ekosysteemin toimivuus säilytetään ja ihmisen toiminta on mahdollista sopeuttaa luonnon kestäkykyyn. Ekologinen kestävyys tarkoittaa, että koko luonnonympäristö otetaan huomioon: luonnon monimuotoisuus, maaperä, ilmasto, vesistö, pohjavedet sekä niiden suhteet toisiinsa. Kaavamerkintöjen ja niihin liittyvien määräyksien laadinnassa on huomioitu luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten yhteyksien säilyminen, virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyys ja viheralueverkoston jatkuvuus.

Yleiskaavalla tuetaan alueen yhdyskuntarakenteen eheyttämistä. Rakentamalla nykyisen rakenteen yhteyteen säästetään ympäröivän alueen luontoa. Riittävän tehokas rakentaminen on luonnonarvojen säilymisen kannalta järkevää. Kaavassa osoitettujen uusien rakentamisalueiden ja uuden infrastruktuurin toteuttamisen myötä joudutaan kuitenkin myös poistamaan puustoa ja muuta kasvillisuutta. Kaavassa on annettu useille eri merkinnöille kaavamääräyksiä, joiden avulla ohjataan olemassa olevan puuston säilyttämiseen.

Kaavamerkinnöissä ja määräyksissä on turvattu luonnonsuojelualueina ja luonnonsuojeluohjelma-alueina suojeltujen ja suojeltavaksi tarkoitettujen luontoalueiden ja luontoarvojen säilyminen.

Kaavaratkaisussa on huomioitu erillisselvityksenä laaditun luontoselvityksen suositukset. Metsälain 10 §:n mukaisten arvokkaiden elinympäristöjen ja vesilain 2 luvun 11 §:n mukaisten arvokkaiden vesiluonnon suojelutyyppien säilyminen on turvattu kaavamerkinnöin ja määräyksin. Kaavassa on osoitettu myös muita arvokkaita luontokohteita. Lisäksi luontoarvoiltaan arvokkaat alueet on huomioitu rakentamisalueiden rajauksissa.

Ekologiset yhteydet

Luontoselvityksessä on tuotu esille, että Pyhävaaran ja Valtavaaran luonnonsuojelualueiden välinen ekologinen yhteys on tärkeä turvata. Kaavaratkaisussa yhteys on turvattu osoittamalla välille viheryhteys, joka toimii myös ekologisena käytävänä. Yhteyden sijainti ja leveys tarkentuu osin asemakaavoitusvaiheessa. Yleiskaavassa yhteydelle varattu käytävä on pääosin varsin leveä, mutta yhteyden varrelle sijoittuu myös yksittäisiä varsin kapeita paikkoja. Kapeat paikat sijoittuvat kaava-alueen kaakkoisreunaan Rukajärven läheiselle alueelle (osin yleiskaavan suunnittelun ulkopuolella) sekä Vuosselijärven länsipuolelle jo rakennettujen alueiden yhteyteen. Uuttuahan alueen osalta ekologiset yhteydet turvataan osin myös alueen sisälle osoitettujen virkistysalueiden (viherkäytävien) avulla. Ekologista yhteyttä on levennetty valmisteluvaiheessa saadun palautteen pohjalta.

Ekologiset yhteydet on huomioitu kaavamääräyksissä. Viheryhteyden kapeimmilla osuuksilla rakentamisalueisiin liittyy kaavamerkintä merkintä /s, jonka selite on *Alue, jolla ympäristö säilytetään*. Kaavamääräyksen mukaan: *Alueelle sijoittuu luonto- ja/tai maisema-arvoja, jotka tulee huomioida alueen jatkosuunnittelussa, asemakaavoituksessa ja maankäytössä. Alueella tulee säilyttää olemassa olevaa puustoa siten, että vähintään 20 % varttuneen puuston runkoluvusta säilytetään. Tarpeetonta maaston muokkausta tulee välttää.*

Viheryhteys- laavamerkintään liittyy määräys, jonka mukaan: *Viheryhteys toimii virkistysyhteytenä ja ekologisena käytävänä. Merkinnän ympäristössä tulee säilyttää mahdollisimman laajalla alueella vanhaa puustoa metsäkanalintujen liikkumisen turvaamiseksi. Merkinnällä osoitetun viheryhteyden tarkempi sijainti ratkaistaan asemakaavalla. Asemakaavassa tulee mahdollisuuksien mukaan osoittaa säilytettävää puustoa viheryhteyden puoleisilla tonttien osilla.*

Vaikutukset Valtavaaran-Pyhävaaran Natura-alueen luontoon

Suunnittelualueelle sijoittuu moniosainen Valtavaaran-Pyhävaaran Natura-alue (SAC/SPA, FI1101601). Yleiskaavan uudistustyöhön liittyen on laadittu luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi. Kaavahankkeella arvioidaan olevan vähäisesti heikentävä vaikutus Natura-alueen eheyteen metsien pirstoutumisen vuoksi ja ekologisten yhteyksien heikentymisen vuoksi. Natura-alueisiin kohdistuvat vaikutukset on kuvattu tarkemmin liitteenä olevassa Natura-arvioinnissa. Natura-arvioinnissa on esitetty myös toimenpidesuunnitelma vaikutuksia lieventäviksi toimenpiteiksi.

Arvioinnissa todetaan, että suunnitteilla oleva yleiskaava ei aiheuta suoria vaikutuksia Natura-alueeseen, sillä kaavassa ei ole osoitettu alueille kohdistuvaa rakentamista tai muuttuvaa maankäyttöä. Toteutuessaan kaava kuitenkin mahdollistaa majoituspaikkojen määrän selkeän lisääntymisen, mikä puolestaan lisää kävijämääriä myös Natura-alueilla, varsinkin sulan maan aikaan suosituilla retkeilyreiteillä. Kesämatkailun vaikutus kohdistuu etenkin kulutukselle herkkiin luontotyypeihin, kuten tunturikankaisiin. Rukan ydinalueen yleiskaavasta arvioidaan aiheutuvan todennäköisiä ja merkittäviä vaikutuksia kävijämäärien kasvusta johtuvan maaston kulumisen kautta Natura-alueen suojelun perusteena oleville luontotyypeille, tunturikankaille. Tunturikankaisiin kohdistettavat lieventävät toimenpiteet, kuten kävijöiden ohjaaminen ja lähialueille Kuusamon kaupungin suunnittelemat uudet reitit, sekä niiden seuranta on esitetty lieventämissuunnitelmassa. Seurantaan on sisällytetty myös kulumisvaikutukselle herkäät luontotyypit, silikaattikalliot ja lehdot, vaikka niihin ei kohdistu vaikutuksia, jotka arvioitaisiin merkittäviksi.

Natura-arvioinnin lieventämissuunnitelmassa on esitetty myös Natura-alueen suojeluperusteena oleviin putkilokasvilajeihin kohdistuvia lievennystoimia. Natura-arvioinnissa arvioitiin myyränportaaseen kohdistuvan merkittävästi heikentäviä vaikutuksia, sillä lajin ainoa esiintymä Natura-alueen rajalla Valtavaaralla rajoittuu ranta-asemakaavoitettavaksi osoitettuun alueeseen. Lajin esiintymä on turvattu jättämällä reilusti virkistysaluetta suojavyöhykkeeksi ranta-asemakaavoitettavaksi aiotun RA(ak)-alueen suunnalle. Myyränportaan kasvualueelle ei yleiskaavassa ohjata reittejä tai muuta virkistysaktiviteettiä.

Toinen putkilokasvilaji, johon yleiskaavasta aiheutuu Natura-arvioinnin mukaan vaikutuksia, on lettorikko. Yleiskaavasta ei aiheudu esiintymään suoria vaikutuksia, mutta yhteisvaikutukset aiemmin hyväksytyyn kaavan kanssa on arvioitu merkittävästi heikentäviksi, sillä ne ovat aiheuttaneet lettorikkoesiintymän tilan heikentymisen merkittävästi ja todennäköisen häviämisen kasvupaikan muututtua lajille soveltumattomaksi johtuen ojan aiheuttamista muutoksista lajille suotuisiin hydrologisiin olosuhteisiin. Vaikutusten lieventämissuunnitelmassa on esitetty lieventäviksi toimiksi esimerkiksi lajin siirtoistutusta. Esiintymän alue on yleiskaavassa V-1 -aluetta.

Metson osalta arviointiin sisältyy epävarmuutta, sillä lajin soidinpaikkojen sijaintia ei tunneta, eikä siten merkittäviä vaikutuksia lisääntyvistä kävijämääristä aiheutuvasta häiriöstä voida poissulkea. Puustoisten vyöhykkeiden säilyminen Natura-alueen osa-alueiden välisillä alueilla on tärkeää metson liikkumisen ja levittäytymisen kannalta, ja tämä on huomioitu kaavaratkaisun V-1 aluemerkinnessä ja viheryhteys-merkinnän määräyksessä. Viheryhteys toimii ekologisena yhteytenä ja kaavamääräyksen mukaan: *Merkinnän ympäristössä tulee säilyttää mahdollisimman laajalla alueella vanhaa puustoa metsäkanalintujen liikkumisen turvaamiseksi. Merkinällä osoitetun viheryhteyden tarkempi sijainti ratkaistaan asemakaavalla. Asemakaavassa tulee mahdollisuuksien mukaan osoittaa säilytettävää puustoa viheryhteyden puoleisilla tonttien osilla.*

V-1 aluemerkinällä puolestaan varataan virkistysaluetta. Kaavamääräyksen mukaan: *Alue varataan yleiseen virkistys- ja ulkoilukäyttöön. Alueella on erityisesti virkistystoiminnan kannalta huomioitavia luonnon ja maiseman arvoja sekä linnustollisia arvoja. Laadukkaan luonnonympäristön säilymiseen on kiinnitettävä huomiota. Alue tulee säilyttää mahdollisimman luonnontilaisena. Erityistä huomiota tulee kiinnittää alueen vanhojen metsien säilymiseen. Tarpeetonta maaston muokkausta tulee välttää. Alueelle voidaan sijoittaa virkistystoimintoja palvelevia rakennelmia. Eri liikuntamuotoja palvelevien reittien jatkuvuus tulee turvata.*

Myös Natura-alueen suojeluperusteena olevaan sensitiiviseen lintulajiin kävijämäärien kasvun aiheuttamasta häiriöstä aiheutuvia merkittäviä vaikutuksia ei voida poissulkea, minkä vuoksi lajiin kohdistuvia vaikutuksia lievennetään hyväksyttävälle tasolle lieventämissuunnitelman toimenpiteissä.

Tehdyt luontoselvitykset ja tunnistetut luontoarvot

Luontoselvitys kaava-alueelle tehtiin osayleiskaavatarkkuudella. Se sisältää maastotöinä tehdyt kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen ja pesimälinnustoselvityksen vuodelta 2022. Luontoselvitystä on täydennetty kahdella lisäselvityksellä, metson ja muiden kanalintujen soidinpaikkaselvityksellä vuonna 2023 ja sensitiivisen hyönteislajin esiintymiskartoituksella vuonna 2023. Selvitystä on täydennetty desktop-työnä vuosina 2025–2026, jolloin selvitykseen on esimerkiksi lisätty paikkatietotarkastelu luonto-direktiivin liitteiden II ja IV(a) lajien (lepakot, liito-orava, viitasammakko, sauikko, suurpedot, sensitiivinen laji) esiintymispotentiaalista kaava-alueella.

Selvityksessä todetaan kaava-alueen olevan lajistollisesti arvokas ja monimuotoinen. Kaava-alueelta on tunnistettu selvityksessä yhteensä 37 huomionarvoista luontokohteita, joista 10 voimassaolevassa kaavassa olevia luo-kohteita. Kaava-alueella on myös Valtavaaran-Pyhävaaran Natura-alue ja muita luonnonsuojelualueita (yksityismaiden suojelualueet, soidensuojeluohjelma, vanhojen metsien suojeluohjelma, valtion maiden erityinen suojelualue), jotka ovat arvoluokan 1 kohteita, eli ne ovat lainsäädännöllä turvattuja alueita.

Selvitysalueelta rajattiin lajihavaintojen, niiden uhanalaisuusluokan, ja biotoopin perusteella yhteensä viisi linnustollisesti arvokasta aluetta, jotka keskittyvät vanhoihin luonnontilaisen kaltaisiin metsiin, rämeille, sekä soille. Uuttusuo tunnistettiin luontoarvoiltaan arvokkaaksi alueeksi niin linnustoselvityksessä kuin kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä.

Kaava-alueelta tunnetaan sensitiivistä kasvi-, hyönteis- ja lintulajistoa. Sensitiivisten lajien tietoja käsitellään erillisessä, vain viranomaiskäyttöön tarkoitetussa liitteessä.

Alueelta kasvillisuutensa ja linnustonsa perusteella rajatut arvokkaat luontokohteet ja lajiesiintymät ovat luontoarvojensa puolesta erottuvia, luonnon monimuotoisuutta lisääviä alueita ja kohteita. Luontoselvityksessä rajatut arvokkaat luontokohteet ja lajisto on huomioitu kaavaehdotuksessa osoittamalla tarkemmassa kaavoituksessa huomioitavat luo-alueet. Lisäksi merkittävät luontokohteet sijoittuvat pääosin virkistysalueille V tai V-1 ja Natura-alueita yhdistävän viheryhteyden varsille.

Vaikutukset huomionarvoiseen linnustoon

Luontoselvityksessä kaava-alueelta on tunnistettu viisi linnustollisesti arvokasta aluetta. Linnustollisesti arvokaiden alueiden rajauksessa on huomioitu sekä havaitut lajit, että uhanalaisille lajeille, erityisesti vanhan metsän lajeille, soveltuva biotooppi. Selvityksen mukaan linnustollisesti arvokkaat alueet tulisi säilyttää mahdollisimman luonnonmukaisena, jos rakentamista suunnitellaan kohteille. Puuston poisto ja maaston muokkaus tulisi pitää minimissä, sekä jättää tarpeeksi laaja luonnontilainen viherkäytävä pohjois-eteläsuunnassa ekologisen yhteyden säilymiseksi. Välttämätön puuston ja kasvillisuuden poisto sekä rakentaminen suositellaan ajoitettavan lintujen pääasiallisen lisääntymiskauden (huhtikuu–heinäkuu) ulkopuolelle.

Kaavaratkaisun mukaisella ratkaisulla linnustollisesti arvokkaiden alueiden yhteenlasketusta puustopinta-alasta säilyy muokkaamattomana minimissään 70–75 %. Osa alueista säilyy kokonaan tai lähes kokonaan koskemattomina. Selvityksessä tunnistetut alueet on osoitettu kaavakartalla merkinnällä linnustollisesti arvokas alue (luo-4) lukuun ottamatta Uuttuahan keskiosaan sijoittuvaa aluetta. Tälle alueelle on osoitettu suhteellisesti enemmän rakentamista kuin muille linnustollisesti arvokkaille alueille, sillä osa Uuttuahan uuden matkailualueen keskittymästä sijoittuu alueelle. Kuitenkin myös tästä alueesta osa säilyy rakentamattomana Rakentamisalueiden sijoittaminen kokonaisuudessaan alueen ulkopuolelle aiheuttaisi yhdyskuntarakenteen kannalta kestävämmän ratkaisun, jolloin muut kielteiset vaikutukset lisääntyvät. Rakentamisen sijoittaminen tunturialueen läheisyyteen on kokonaisuudessaan luonnon, ympäristön ja ilmaston kannalta paras ratkaisu. Olemassa olevan puuston säilyttämiseen linnustollisesti tärkeillä alueilla ohjataan myös kaavamääräysten avulla.

Direktiivilajit

Luontoselvitystä on täydennetty 2025–2026 paikkatietotarkastelulla, jossa selvitettiin direktiivilajeihin kuuluvien viitasammakon, liito-oravan, sauikon ja suurpetojen esiintymispotentiaalia kaava-alueella.

Viitasammakosta ei tunneta alueelta aiempia Laji.fi-havaintoja, vaan lähimmät havainnot ovat kaava-alueelta 15 km itään. Rukan alueella on useita erikokoisia lampia, vesiä, soita, järviä ja ojia, joissa viitasammakkoa voi karttatarkastelun perusteella esiintyä. Ojien soveltuvuus viitasammakolle riippuu niiden varjostuksesta, syvyydestä ja vesimäärästä. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin nojalla. Koska kaava-alueelta ei ole maastossa tehtyyn viitasammakoselvitykseen pohjautuvaa tietoa siitä, onko alueella viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, on varovaisuusperiaatetta noudattaen pidättäydyttävä toimenpiteistä, jotka voivat hävittää tai heikentää lajille potentiaalisia lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Näistä lajeista ei ole kaava-alueelta aiempia havaintoja Laji.fi -portaalissa. Kaava-alueen läheisyydestä on muutama lepakkohavainto, joten on mahdollista, että kaava-alueella on lepakoille soveltuvaa ympäristöä, mutta tätä ei ole tutkittu maastossa.

Myöskään liito-oravasta ei ole aiempia Laji.fi-havaintoja kaava-alueelta. Huomioiden pohjoisessa olevien liito-oravahavaintojen vähyyden, lähimmän havainnon sijainnin Oulangan kansallispuistossa kaukana selvitysalueesta sekä metsien talouskäytön, on epätodennäköistä, että alueella olisi liito-oravaa, vaikka lajille sopivia elinympäristöjä alueella voikin karttatarkastelun perusteella olla. Suositellaan, että maastoselvitys tehdään asemakaavavaiheessa, kun rakennetaan luontoselvityksessä liito-oravalle potentiaalisiksi tunnistetuille alueille.

Lähin saukkohavainto Laji.fi:ssä on Rukajärven kaakkoispuolelta Antinperältä noin neljän kilometrin päässä kaava-alueen kaakkoisnurkalta. Kaava-alueelle ei sijoitu saukon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi soveltuvia virtavesiä, eikä kaavasta arvioida aiheutuvan vaikutuksia saukolle.

Mitä suurpetoihin tulee, kaava-alue sijaitsee suden, ahman, karhun ja ilveksen levinneisyysalueille. Lähin susireviiri sijaitsee yli kuuden kilometrin päässä kaava-alueelta itään. Kaava-alueelta on tehty joitakin karhuhavaintoja, tosin sitä, onko havainnot tehty nimenomaan suojelualueilla, ei pysty selvityksessä käytetystä aineistosta todentamaan. On kuitenkin hyvin epätodennäköistä, että suurpetojen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja sijoittuisi kaava-alueen suunnitelluille rakentamisalueille, jotka ovat suurelta osin voimakkaasti ihmisvaikutteisia. Alueella säilytettävät ekologiset yhteydet ja koskematon luonto ovat tärkeää elintilaa kaikenlaisille eläimille.

Kaava-alueelta on myös havaintoja kahdesta direktiivilajista, tikankontista ja luhtakultasiivestä, joiden havaintopaikat huomioidaan kaavaehdotuksessa.

Vaikutukset huomionarvoisiin luontotyypeihin ja kasvilajistoon

Luontoselvityksessä alueella havaittiin olevan useita Pohjois-Suomessa silmälläpidettäviä (NT) luontotyypejä, metsäluontotyypeistä havumetsävyöhykkeen puroihin ja pikkujokiin. Monet näistä Pohjois-Suomessa silmälläpidettävistä tai elinvoimaisista luontotyypeistä ovat uhanalaisia koko maassa, esimerkiksi lähteet ovat koko maassa vaarantuneita (VU). Kaava-alueella on havaittu Pohjois-Suomessa uhanalaisista luontotyypeistä lehtokorpia, lettoja, lettonevoja, lettorämeitä ja mustikkakorpia. Huomionarvoisia luontotyyppikohteita, joissa osalla esiintyy myös uhanalaista kasvilajistoa, on havaittu yhteensä 20 aluetta, joiden lisäksi selvityksessä on huomioitu aiemman kaavan mukaiset 10 luo-kohdetta.

Huomionarvoisen kasvilajiston alueita on lisäksi rajattu kolmeen kohteeseen perustuen maastossa tehtyihin havaintoihin ja Laji.fi-portaalissa oleviin havaintoihin. Yhdessä näistä kohteista eli Kemijärventien pientareilla esiintyy yleiskaava-alueen sisällä useita huomionarvoisia lajeja, joiden esiintymiä on huomioitu yhteensä kymmenenä erillisenä kuviona. Huomionarvoiseen lajistoon kuuluvat erittäin uhanalainen horkkakatkerö (EN), vaarantunut suikeanoidanlukko, sekä silmälläpidettävät (NT) lajit tataarikohokki ja ahokissankäpälä. Luontoselvityksessä suositellaan huomioimaan lajit tienhoidossa ja selvittämään tien varren kasvillisuus sekä rajattujen esiintymien laajuus ja nykytila, jos tien lähialueelle on suunnitteilla maankäytön muutoksia. Valtatien varren kaikissa rakennus- ja hoitotoimissa (meluntorjunta, alikulut, pyörätiet jne.) tulee kaavamääräyksen mukaan selvittää ja ottaa huomioon uhanalaisen kasvilajiston (kuten erittäin uhanalaisen horkkakatkeron, EN) esiintyminen tien läheisyydessä.

Myös Rukatunturilta ja Juhannuskallion läheltä on tunnistettu huomionarvoisen lajiston kohteita, jotka on huomioitava maankäytön suunnittelussa. Esimerkiksi Juhannuskalliontien pohjoispuolelle suunniteltu matkailuliiketoiminnan alueen tarkemmassa suunnittelussa on suojeltava läheinen äärimmäisen uhanalaisen (CR) pikkupussisammalen suojelemiseksi perustettu yksityinen suojelualue ylärinteessä.

Selvityksessä suositellaan jättämään huomionarvoiset kohteet maankäytön muutosten ulkopuolelle. Lainsäädännöllä turvattujen kohteiden, kuten vesilakikohteiden, luonnonarvoja heikentävä maankäyttö on pääsääntöisesti kielletty. Kaikilla huomionarvoisiksi tunnistetuilla kohteilla ei ole selvitysalueen laajuuden vuoksi käyty maastossa, minkä vuoksi ne suositellaan selvitettävän tarkemmin asemakaavavaiheessa.

Yleisenä kasvillisuuden huomiointisuosituksena, luontoselvityksessä suositellaan, että missä kasvillisuuden ja puuston poisto katsotaan välttämättömäksi, suositellaan säilyttämään etenkin vanhaa puustoa, metsäisiä yhteyksiä sekä haapoja, isoja kuusia, keloja ja lahopuita, kuten pötkelöitä, jotka ovat luonnon monimuotoisuuden suojelun kannalta tärkeitä elementtejä kasvillisuudessa.

Vieraslajit

Kaava-alueelta on havaittu vieraskasvilajeja teiden varsilta, esimerkiksi komealupiinia ja viitapihlaja-angervoa. Alueen laajuuteen peilattuna vieraslajeja havaittiin hyvin vähän. Rakentaessa ja maita siirtäessä tulee huolehtia, että vieraslajeja ei samalla levitetä uusille alueille niin kasvin osia sisältävien maamassojen kuin niistä kontaminoituneiden työkoneiden mukana.

Muut vaikutukset

Yleiskaava-alueen laajuuden vuoksi luontoselvityksessä ei ole ollut mahdollista käydä kaikilla huomionarvoiseksi tunnistetuilla alueilla maastossa, vaan osa kohdetiedoista perustuu nk. desktop- eli paikkatietotarkasteluun. Nämä kohteet on huomioitu kaavaehdotuksessa. Alueiden luonnonarvot on selvitettävä maastossa asemakaavavaiheessa.

Luontoselvityksessä ei ole selvitetty aluetta, johon on kaavaehdotuksen päivityksessä keväällä 2026 lisätty Pessarinteen rinteeseen ja Yli-Pessarijärven rantaan suunniteltu alue revontulimajojen rakentamiselle ja muulle matkailua palvelevalle rakentamiselle. Alueelta ei tunneta 2000-luvulta Laji.fi-havaintoja huomionarvoisista lajeista. Puusto on vanhaa, noin 109-168 v ja tätä vanhempaa kuin Luken MVMI-aineiston perusteella ja ilmakuu- vassa alue näyttää samankaltaiselta kuin Valtavaaran Natura-alueellakin oleva. Alueilla on tarpeen tehdä kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys ennen tarkemman suunnittelun aloittamista.

Vaikutukset vesistöihin

Kaavassa osoitetut uudet rakentamisalueet sijoittuvat pääosin etäälle alueen vesistöistä. Poikkeuksena tästä on Yli-Pessarinteen eteläkärkeen suunniteltu matkailurakentaminen, jonka suunnittelun yhteydessä tulee varmistaa riittävän kasvullisen vyöhykkeen säilyminen rannalla sekä kohteen toimiva vesihuolto. Uuttuahon uuden matkailurakentamisen aluekokonaisuuden alueelle tai välittömään läheisyyteen ei sijoitu vesistöjä. Alueella sijaitsee kuitenkin oja, joiden kautta valumavedet virtaavat Rukajärveen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tärkeä kiinnittää huomiota siihen, että alueen vesistöjen vedenlaatuun kohdistuvat vaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Vesistöjen ja pienvesien huomioimiseksi kaikkien luonnontilaisten ja luonnontilaisten kaltaisten pienvesien ympärille on suositeltavaa jättää kohteiden pienilmastoa ja kasvuolosuhteita turvaava suojavyöhyke. Pienvesien tilan turvaaminen on tärkeää muun muassa metsänhoidon suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä. Luontoselvityksessä suositellaan jättämään kunkin huomionarvoiseksi kohteeksi tunnistetun vesistön ja pienveden ympärille 30 metrin levyinen suojavyöhyke. Norojen ja purojen suhteen huomioitavaa on, että käsittelemättömän ja puustoisien suojavyöhykkeen tulee olla molemmilla puolilla uomaa 30 metrin levyinen alue.

Vaikutukset maa- ja kallioperään

Suunnittelualueelle sijoittuu kaksi valtakunnallisesti arvokasta kalliota, Valtavaara-Valkeisenvaara ja Pyhävaara. Kaavassa ei ole osoitettu Valtavaara-Valkeisenvaaran alueelle uutta rakentamista. Alueelle sijoittuu

olemassa olevia ulkoilureittejä. Reittien käyttäjämäärät voivat lisääntyä alueen matkailijamäärien kasvun myötä. Vaikutuksia kaavaratkaisussa lievennetty osoittamalla uusia, kävijäpainetta tasaavia reittiyhteyksiä. Pyhävaaran kallioalueen osalle Hirsilammen pohjoispuolella on kaavassa osoitettu yksi rakentamisalue (ARA, Pientalovaltainen asuntoalue / loma-asuntojen alue). Alueella on voimassa oleva asemakaava, ja alue on pääosin rakennettu. Yleiskaavassa alueen kaavamerkintää on kuitenkin tarkistettu voimassa olevaan asemakaavaan verrattuna (asemakaavassa tontit loma-asuntojen korttelialuetta, RA). Muutoksen myötä alueelle sallitaan loma-asumisen lisäksi myös vakituista asumista. Yleiskaavassa osoitettu merkintä ohjaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Muutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta arvokkaan kallioalueen kannalta verrattuna olemassa olevaan tilanteeseen. Vaikutukset arvioidaan tarkemmin yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Myös edellä mainitun viereinen toinen ARA-alue sijoittuu pieneltä osin kallioalueelle. Pyhävaaran kallioaluetta koskee myös voimalinjakaapelin yhteystarve. Yhteystarvemerkinä osoittaa välin, joiden väliin uusi kaapeli on tarpeen toteuttaa. Kaapelin tarkka sijainti ratkaistaan yleiskaavaa tarkemman suunnittelun yhteydessä.

8.2.4 Vaikutukset liikenteeseen ja infrastruktuuriin

Yleiskaavan liikenteellisten vaikutusten arviointi perustuu pääosin laadittuun liikenneselvitykseen. Selvitys on esitetty kokonaisuudessaan kaavaselostuksen liitteenä. Liikenneselvityksen keskeisimpiä tuloksia ovat liikennemäärien kasvun aiheuttamat tarpeet verkon kehittämiseksi sekä jalankulun ja pyöräilyn että moottoriajoneuvoliikenteen osalta, sekä kaavan liikenteellisiin vaikutuksiin liittyvät merkittävät epävarmuudet kulkutapajakauman ja matkailun ympärivuotisuuden osalta. Liikenneselvityksen osalta on huomioitava, että osa sen pohjana olevista kaavaratkaisuista on tarkentunut selvityksen laadinnan jälkeen kaavaehdotusvaiheessa.

Yleiskaavan vaikutukset liikenneturvallisuuteen ja saavutettavuuteen ovat pitkälti myönteisiä. Alueen liikennejärjestelmä säilyy yleiskaavan myötä pääpiirteittäin ennallaan täydentyen uusien alueiden ohella myös jo rakennetuilla alueilla uusin jalankulun ja pyöräilyn yhteyksiin. Kaavaratkaisu tukeekin vahvasti kestävien kulkumuotojen käytön lisääntymistä rakentamisen tiivistymisen ja joukkoliikenteen kehityskäytävien myötä. Kehittämiseen ohjataan muun muassa yleismääräysten avulla. Uudet rakentamisalueet on osoitettu pääosin joukkoliikennereittien varrelle siten, että lähes kaikilta uusilta alueilta on alle 400 metrin etäisyys linja-autopysäkeille. Lisäksi olemassa olevien joukkoliikennereittien vartisia alueita on monin paikoin mahdollista tiivistää.

Yleiskaavassa esitetään varsin huomattavaa maankäytön kasvua. Laskennallisesti maankäytön kasvu tuottaa vastaavat kasvut liikennemääriin, mutta niihin vaikuttavat mahdolliset muutokset kulkutapajakaumiin. Nyt selvityksen arvio on tehty oletuksella, että Rukan kävijöistä suurin osa on kotimaisia matkailijoita ja he liikkuvat pääosin henkilöautolla, kuten nykyäänkin. Jos ulkomaalaisten osuus kasvaa, on todennäköistä, että kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä tehtävien matkojen osuus kasvaa, eivätkä moottoriajoneuvoliikenteen määrät kasva niin paljon kuin tässä on arvioitu. Toisaalta kotimaankin matkailijoiden liikennetottumukset voivat tarjonnan parantuessa muuttua kestävämpään suuntaan, mikä myös hillitsee henkilöautoilla tehtävien matkojen määrän lisääntymistä. Moottoriajoneuvojen liikennemäärien arvioidaan kasvavan VT 5-Rukatunturintien liittymän kullakin haaralla joillain sadoilla ajoneuvoilla matkailusesongin ulkopuolella ja tuhannella sesongin aikana. Liikennemäärät on esitetty tarkemmin liitteen erillisessä liikenneselvityksessä.

Uudesta maankäytöstä osa sijoittuu varsin kauas Rukan ydinalueista ja laskettelurinteistä, mikä johtaa helposti henkilöauton käyttöön. On myös liikenneäkökulmasta suotavaa, että Rukatunturin kaakkoisosaan kaavaehdotuksessa merkitylle VU-1-alueelle toteutetaan laskettelurinne hisseineen, sillä se vähentäisi huomattavasti auton käyttöä laskettelurinteille siirryttäessä.

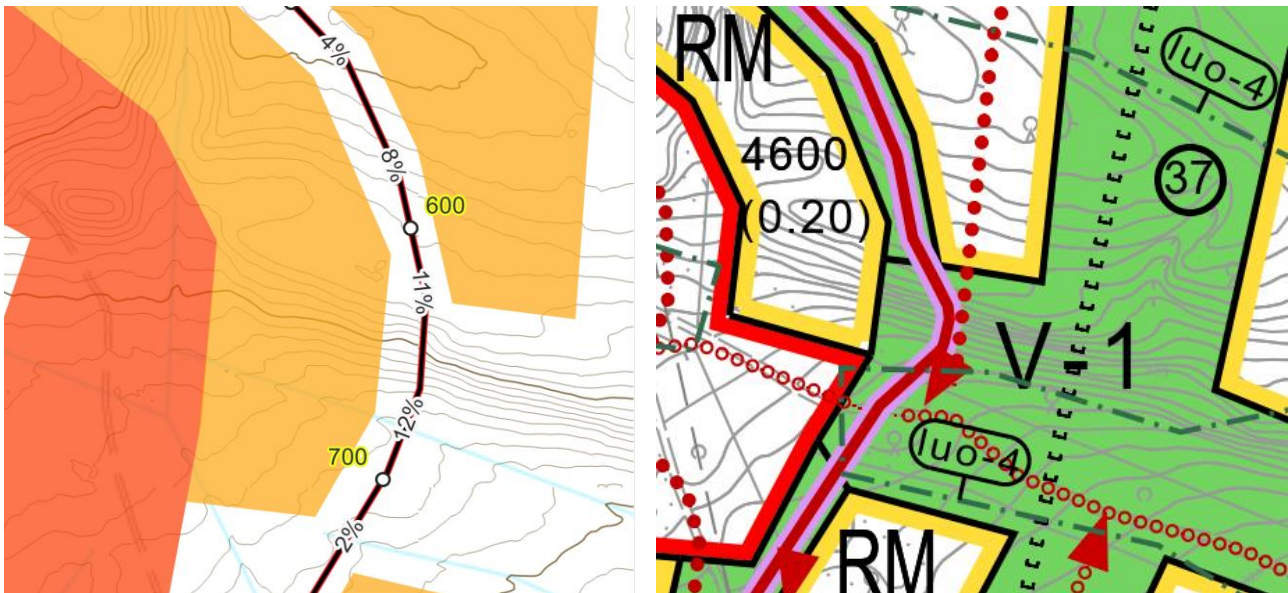
Valtatien 5 ja Rukatunturintien-Kesäjärventien liittymäalueen kehittämiseksi on tunnistettu tarve, sillä liikenteen lisääntymisen myötä liittymän välityskyky ja turvallisuus heikkenevät merkittävästi. Liittymä on osoitettu yleiskaavassa kehitettävänä liittymänä. Risteyksen kehittäminen on suunniteltu toteutettavan kierto liittymäratkaisulla.

Uuttuahan alueen rakentamisen myötä Rukajärventien houkuttelevuus Itä- ja Etelä-Rukan sekä valtatien välisenä ajoyhteytenä kasvaa. Nykyinen tien leveys on 7/6 metriä, mikä ei liikenneselvityksen mukaan riitä ennustetulle liikenteelle. Jos nopeusrajoitus on 60 km/h, tielle riittäisi Väylän ohjeen perusteella aika marginaalinen leventäminen eli tavoiteleveys olisi 7,5/6,5 m ja jos rajoitus on 80 km/h, niin tavoiteleveys olisi 8/7 metriä.

Liikenneturvallisuuden kannalta ongelmaksi nousee merkittävämmiin jalan kulun ja pyöräliikenteen olosuhteet sekä tiellä olevat lukuisat yksityistie- ja tonttiliittymät.

Kaavaehdotuksessa on määritelty, että Rukajärventien ja Vuosselintien varsilla tai läheisyydessä on jalankulku- ja pyörätiet, ja teiden keskinäinen risteys on todennäköisesti kiertoiliittymä. Maankäytön sisässä nopeusrajoitus on alhainen, joten suojatiet ja vastaavat järjestelyt ovat mahdollisia. Reittien ja teiden risteyskohdat mahdollisine ali- tai ylikulkuineen suunnitellaan tarkemmin yksityiskohtaisessa suunnittelussa, jolloin määritetään myös tarkemmin, palvelevatko ali- tai ylikulut jalankulkua ja pyöräliikennettä ympärivuotisesti. Pyörätien jatko Rukajärventien suunnassa kohti valtatiä ja aina Kuusamon keskustaan saakka on syytä selvittää kaava-alueen ulkopuolella erillisten selvitysten myötä.

Kaavaehdotuksen myötä Rukalta poistuu autoliikenteen kannalta yksi haastavimmista kohteista eli Vuosselintien eteläosa (Itä-Rukan kulkuyhteys). Vuosselintien eteläosan uusi linjaus sijoittuu nykyistä idemmäs. Yhteys kulkee uuden Uuttuahan keskuksen kautta. Uusi linjaus on profiililtaan nykyistä turvallisempi, ja mahdollistaa paremmin Itä-Rukan alueen kehittämisen. Uudelle linjaukselle sijoittuu yksi jyrkkä osuus (ote alla), joka vaatii erityishuomiota tarkemman suunnittelun yhteydessä. Tällä osuudella vaihtoehtoina voidaan tutkia esimerkiksi luiskaamista, loiventavien kaarteiden tekemistä tai siltaratkaisua, jossa kaavassa osoitetut uuden reitti yhteydet ohjattaisiin kulkemaan rinteeseen yhtyvän uuden sillan ali, ja samalla katuosuus loiventuisi.

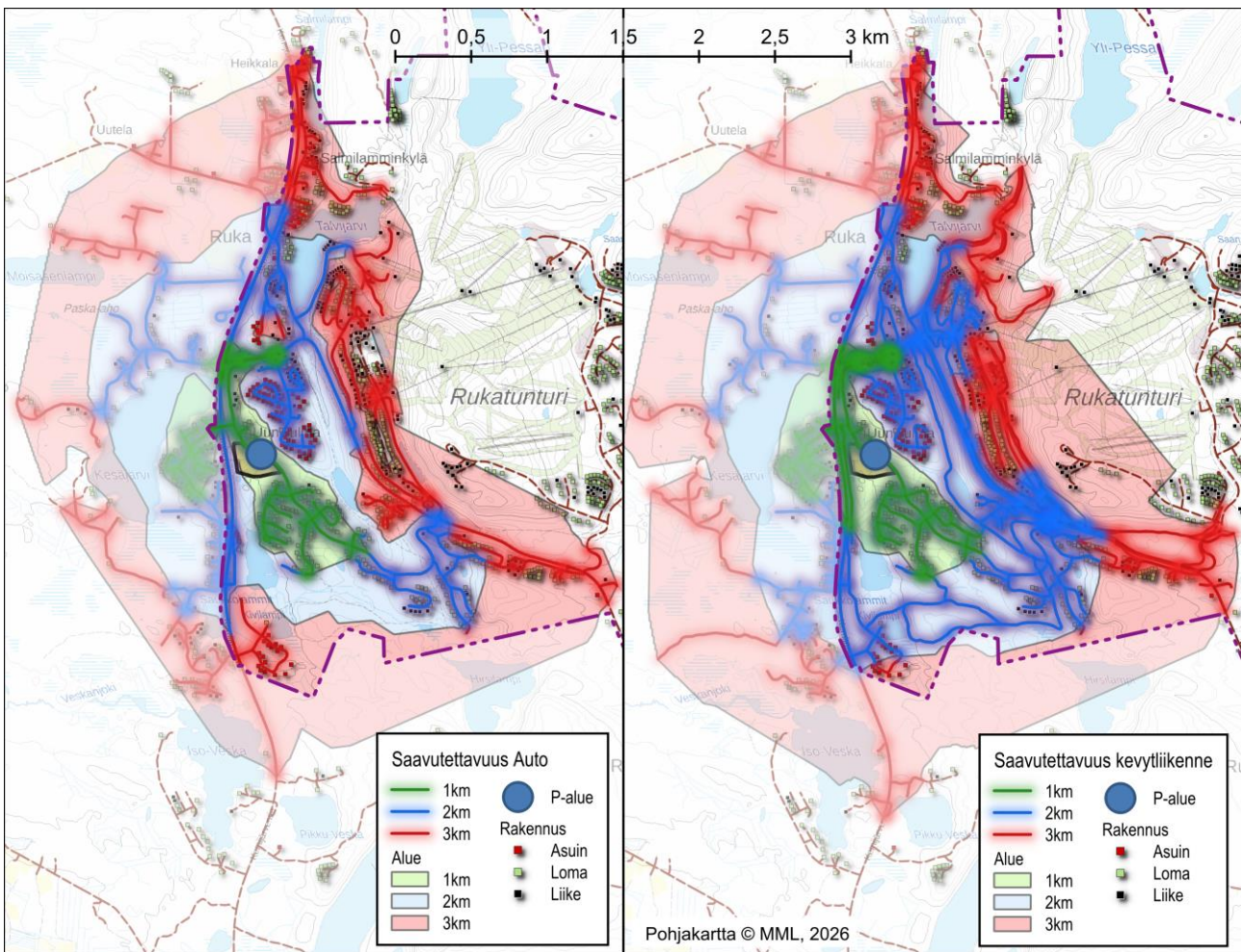
Kuva 75. Uuden Itä-Rukan yhteyden jyrkän osuuden kaltevuustarkastelu (vas.) ja ote kaavakartasta samasta kohtaa (oik).

Uuden matkailurakentamisen toteutumisen myötä jatkossa on seurattava Rukajärventien liikennemäärän ja -turvallisuuden kehittymistä kaava-alueen ulkopuolella.

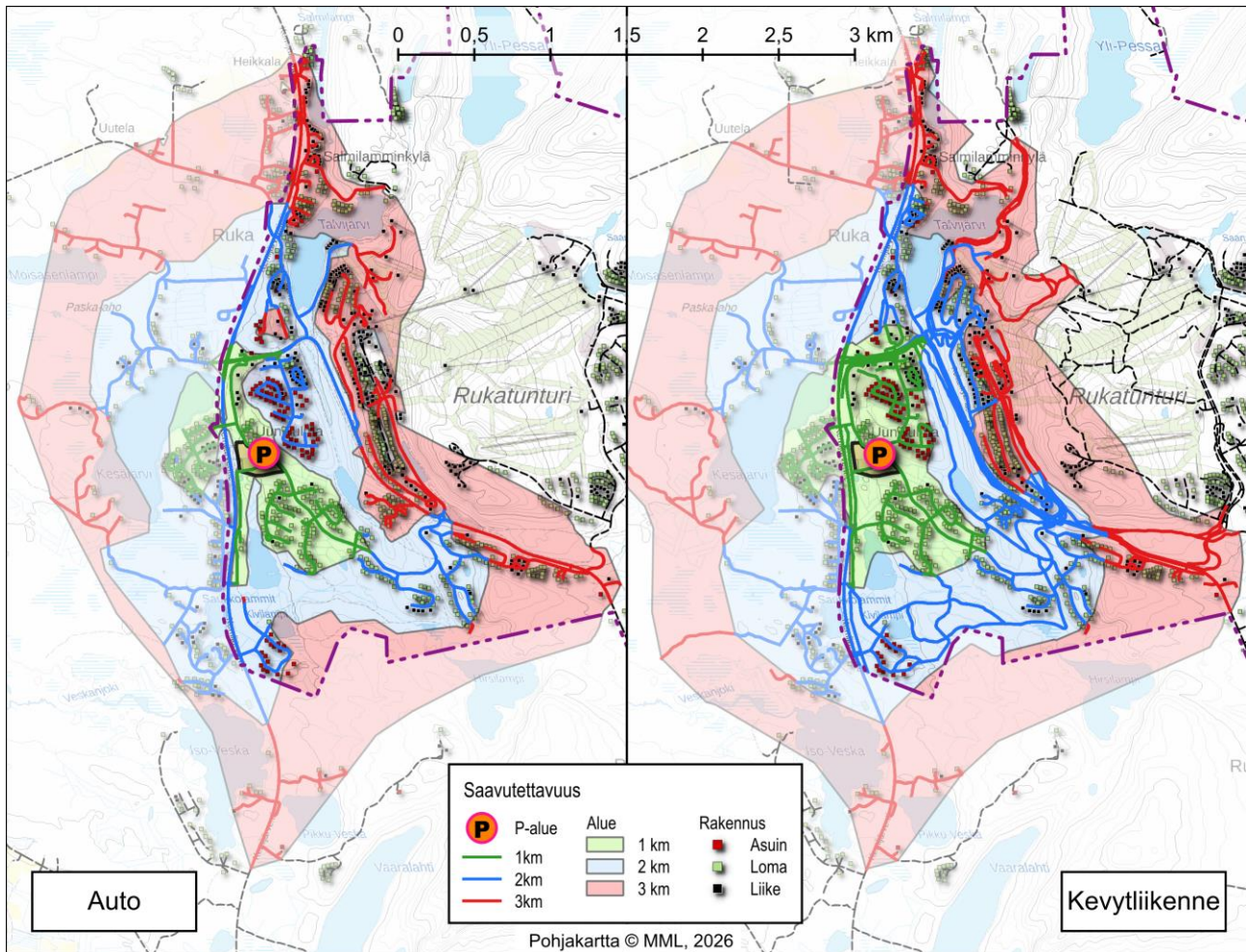
Kivivaaran alueelle Kivilammen itäpuolelle mahdollistetaan nykyistä asuinalueita laajentavan asuinaluekokonaisuuden toteuttaminen. Alue on osoitettu uutena pientalovaltaisena asuinalueena (AP). Kaavaluonnoksesta poiketen kulku alueelle on kaavaehdotuksessa osoitettu nykyisen asuinalueen suunnasta, sillä aiemmin suunniteltu uusi valtatie 5 ja Rukanriutan välinen kokoojakatuyhteys on poistettu kaavasta muun muassa suurten luontovaikutusten vuoksi. Kaavaluonnoksessa kulku oli osoitettu tämän yhteyden kautta. Tarkennetun ratkaisun myötä alueen toteuttamisen liikennevaikutukset kohdistuvat aiempaa vahvemmin nykyiselle Kivilammen asuinalueelle ja olemassa olevaan valtatie 5 liittymään. Toteutumisen myötä liikennemäärät nykyisellä katuverkolla lisääntyvät. Vaikutuksia on kaavaratkaisussa lievennetty lisäämällä katuyhteys uudelle alueelle myös nykyisen alueen pohjoisosasta, jolloin uudelle alueelle suuntautuva yhteys muodostaa ympärialettavan lenkin. Tämä tasaa liikennemääriä eri kaduille. Lisäksi kaavaratkaisussa on huomioitu mahdollisuus kehittää valtatie 5 rinnakkaista tieyhteyttä Kivilammelta pohjoisen suuntaan siten että asuinalueelta on mahdollista kulkea palveluiden suuntaan ilman liittymistä valtatielle 5. Lisäksi kaavaratkaisussa on osoitettu jalankulun ja pyöräilyn

kehittämisen mahdollistavia kaavamerkintöjä. Uuden asuinalueen toteuttamisen liikennevaikutukset on tarpeen arvioida tarkemmin asemakaavoitusvaiheessa.

Yleiskaavassa on osoitettu aluevaraus palvelutoiminnoille Rukanriutan ja valtatie 5 väliselle alueelle. Alueelle on osoitettu ohjeellista rakennusoikeutta hieman alle 12 000 k-m². Toteutuessaan alueen rakentaminen lisää liikennettä Rukanriutan katuyhteydellä. Liikennevaikutukset riippuvat osin siitä, millaisia toimintoja alueelle sijoittuu. Alueen toteuttamiselle voi olla vaikutuksia myös Rukanriutan Rukantunturintien liittymän sujuvuuteen. Alla olevissa kartoissa on kuvattu alueen saavutettavuutta kävelen ja pyöräille sekä henkilöautolla. Kaavassa osoitetun uuden jalankulun ja pyöräilyn yhteyden toteuttaminen Unikulman alueen suuntaan parantaa alueen saavutettavuutta kestäväillä kulkumuodoilla (alempi kartta). Alue sijoittuu myös kaavassa osoitetun joukkoliikenteen kehityskäytävän varteen.

Kuva 76. Rukanriutan varteen sijoittuvan uuden kauppapaikan saavutettavuus nykytilanteessa (ajoneuvoliikenne sekä jalankulku ja pyöräily).

Kuva 77. Rukanriutan varteen sijoittuvan uuden kauppapaikan saavutettavuus tilanteessa, jossa kaavassa osoitetut alueen liikenneverkkoon liittyvät kehittämistoimet (uusi valtatie 5 rinnalle sijoittuva eteläsuuntainen yhteys, uusi jalankulun ja pyöräilyn yhteys Unikulman suuntaan) on toteutettu.

Jalankulku ja pyöräily

Kaavaehdotuksessa on esitetty merkittävimmät ympärivuoden ylläpidettävät jalankulku- ja pyörätiet. Vuosellintien uuden linjauksen ja maankäytön laajentumisen myötä Itä-Rukan ja läntisen alueen väliselle yhteydelle syntyy vaihtoehtoinen, nykyistä helpompi reitti, kun suuret korkeuserot poistuvat, vaikka matka piteneekin. Muutonkin tarkemmassa väyläsuunnittelussa on kiinnitettävä huomioita reittien geometrioihin ja kunnossapitoon, sillä ympärivuotinen jalankulku ja pyöräiliikenne lisääntyvät matkailijoiden ja pysyvän asutuksen myötä. Erityisesti koulureittien turvallisuuteen ja sujuvuuteen tulee kiinnittää huomiota, mikä on huomioitu kaavassa uusien jalankulun ja pyöräilyn eritasoratkaisuin.

Sujuvat ja turvalliset yhteydet sekä palveluiden sijoittelu majoituskohteiden läheisyyteen vähentävät autolla liikkumisen tarvetta. Sähköistyminen auttaa selättämään alueen korkeuseroista johtuvia reittihaasteita.

Kuusamon suunnasta valtatie suunnassa on jalankulun ja pyöräiliikenteen väylä keskustasta Nissinvaaraan saakka. Tulevaisuudessa on varauduttava siihen, että yhteys jatkuu Rukalle saakka. Lähtökohtana voidaan pitää Rukajärventien suuntaista reittiä, sillä tiellä liikenteen kasvu sekä nykyinen ja lisääntyvä maankäyttö esimerkiksi Soukkelojoen asemakaava-alueelle edellyttävät väylän rakentamista. On todennäköistä, että väylä on tarpeen rakentaa ensin Rukajärventien varteen Rukan suunnasta ja myöhemmin yhdistää se

Nissinvaarasta jatkettavaan väylään. Jos maankäyttö lisääntyy valtatievarressa yleiskaava-alueen eteläpuolella, valtatievarteen on syytä tehdä pitemmän aikavälin väylävaraus myös valtatie ja Rukajärventien risteuksesta Rukan suuntaan.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä valtatievarteen. Jo nykyinen maankäyttö ja reitistöt valtatievarren länsipuolella vaativat eritasoratkaisuja selkeästi nykyistä enemmän. Alueen pohjois- ja eteläosiin on syytä toteuttaa yleiskaavaehdotuksessa ja liikenneselvityksessä mainitut alikulut.

Yleiskaavassa osoitetaan kolme kokonaisuutta (Länsi-Rukan kylä ja stadionin alue, Itä-Rukan kylä ja Uttuahon keskus) keskustatoimintojen alueiksi. Nämä alueet toteutetaan suurelta osin kävelypainotteisina ympäristöinä. Laadukkaan kävely-ympäristön toteuttamiseen ohjataan kaavamääräysten avulla.

Kaavassa esitetyt reitit muodostavat alueelle kattavan jalankulun ja pyöräliikenteen verkon. Sitä tarkennetaan ja täydennetään asemakaava- ja katusuunnitteluvaiheessa.

Joukkoliikenne

Kaavaratkaisu tukee alueen joukkoliikenteen kehittämistä, sillä uudet rakentamisalueet ja merkittävimmin tiivistyvät alueet sijoittuvat pääosin kaavassa osoitettujen joukkoliikenteen kehityskäytävien varteen. Kaavassa on annettu joukkoliikenteen kehityskäytävälle kaavamääräys, jonka mukaan *mahdollistetaan tehokas, laadukas ja säännöllinen joukkoliikennenyhteys käytävässä. Käytävää koskevien kehittämistoimien yhteydessä tulee varmistaa joukkoliikenteen toimintaedellytysten säilyminen ja parantaminen. Laadukkaan joukkoliikenteen kehittämiseen ohjataan myös kaavan yleismääräyksillä.*

Joukkoliikenteen kehityskäytävämerkintä kulkee uuden Uttuahon aluekokonaisuuden läpi keskustatoimintojen aluetta sivuten. Alueelle on tärkeä toteuttaa laadukkaat ja hyvin saavutettavat pysäkit joukkoliikenteelle. Uusi alue on suunniteltu siten, että keskeisen joukkoliikennekäytävän alue on hyvin saavutettavissa myös ulomman kokoojakadun alueelta. Yksittäiset rakentamisalueet jäävät kuitenkin hieman etäälle kehityskäytävästä, joten jatkosuunnittelussa voidaan harkita myös esimerkiksi joidenkin joukkoliikennevuorojen tai -linjojen reittiä kulkeväksi ulomman kokoojakadun kautta.

Kivilammen alueen nykyinen asuinalue laajenee kaavaratkaisussa itään päin. Aluekokonaisuus jää hieman sivuun kaavassa osoitetuista joukkoliikenteen kehityskäytävistä. Jatkosuunnittelussa on kuitenkin tärkeä kiinnittää huomiota myös tämä alueen joukkoliikenteen kehittämiseen. Alueen katuverkko mahdollistaa ympäristä jättävyyden. Kohtuullisella etäisyydellä sijaitsee myös valtatie 5, jota pitkin kulkee bussiliikennettä.

8.3 Taloudelliset vaikutukset

Yleiskaava tukee Rukan alueen ja koko Kuusamon alueen elinvoimaisuuden vahvistumista. Alueelle on mahdollista toteuttaa uusia palveluja ja majoitusalueita, mikä mahdollistaa matkailijamäärien kasvun. Matkailulla on alueelle myös merkittävät myönteiset kerrannaisvaikutukset.

Yleiskaava mahdollistaa uusien työpaikkojen muodostumisen erityisesti matkailutoimialalle, mutta myös pienimuotoiseen teollisuuteen ja palveluihin.

Yhdyskuntarakenne vaikuttaa suoraan yhdyskuntateknisiin ratkaisuihin sekä julkisten palvelujen (kuten esim. koulut, päiväkodit) järjestämiseen ja esimerkiksi koulukuljetuksiin. Kaavaratkaisun lähtökohtana on ollut riittävän tiivis yhdyskuntarakenne, mikä on myös taloudellisesta näkökulmasta kestävin ratkaisu. Uudet rakentamisalueet sijoittuvat nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään tai reunalle.

Alueen infrastruktuurin sekä yleisten alueiden rakentaminen ja kunnossapito tuovat kaupungille kustannuksia. Kustannuksia aiheutuu etenkin uuden Uttuahon aluekokonaisuuden ja Kivivaaran alueen infrastruktuurin rakentamisesta. Rakentaminen toteutuneen vaiheittain. Kokonaisuudessaan kaavaratkaisun vaikutukset ovat kuitenkin myönteisiä kasvavien verotulojen, paranevien palveluiden ja lisääntyvien työpaikkojen myötä.

Kaavaratkaisulla edistetään kestävästi liikkumisen olosuhteiden paranemista. Kestävien kulkumuotojen olosuhteiden kehittäminen aiheuttaa kustannuksia, mutta on myös taloudellisessa mielessä usein kannattavaa, sillä

hyvät jalankulun ja pyöräilyn sekä joukkoliikenteen olosuhteet voivat toimia vetovoimatekijänä. Autoliikenteestä aiheutuu esimerkiksi melu- ja värinävaikutuksia ja päästöjä, mikä voi heikentää teiden läheisyydessä sijaitsevien alueiden vetovoimaa ja aiheuttaa myös kustannuksia esimerkiksi rakennusten melusuojuukselle. Myös autoiluun liittyvään infrastruktuurin rakentaminen aiheuttaa kustannuksia, ja esimerkiksi pysäköintiin tarvittavat maa-alueet ovat pois muusta maankäytöstä. Yleiskaava mahdollistaa alueelle varsin merkittävässä määrin uutta matkailurakentamista, mikä korostaa kestävästä liikkumisesta olosuhteiden kehittämistarvetta. Vetovoimaisuuden näkökulmasta alueella on kuitenkin myös tärkeä olla riittävän hyvät ajoneuvoliikenteen olosuhteet ja pysäköintimahdollisuudet, jotta tunturi-alue on hyvin saavutettavissa myös esimerkiksi joukkoliikennekäytävien ulkopuolisilta alueilta. Tämä on huomioitu yleiskaavaratkaisussa.

Kaavassa on osoitettu uusia ulkoilureittejä ja yhteystarpeita. Uusia reittejä on osoitettu erityisesti niille alueille, joille mahdollistetaan uutta rakentamista. Reittien toteuttaminen tarkoittaa yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä, jolloin myös reittien toteuttamisesta ja ylläpidosta aiheutuvat kustannukset arvioidaan tarkemmin.

8.3.1 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä yhdyskunta- ja energiatalouteen

Yleiskaavaratkaisu perustuu suurelta osin nykyisten rakentamisalueiden tiivistämiseen. Myös uudet rakentamisalueet on osoitettu pääosin nykyisen rakenteen välittömään läheisyyteen. Riittävän tiivis yhdyskuntarakenne on myös taloudellisesta näkökulmasta kestävä ratkaisu.

Uudet asukkaat tuovat kaupungille verotuloja. Vakituisten asumisen alueet on sijoitettu pääosin siten, että koulut ja muut palvelut sijoittuvat asuinalueiden läheisyyteen. Tällöin kaupungille ei aiheudu uusia kustannuksia esimerkiksi koulukuljetusten järjestämisestä. Uusien asukkaiden kuntatalousvaikutukset riippuvat osaltaan siitä, muuttavatko asukkaat alueelle muilta paikkakunnilta.

Kivilammen itäpuoliselle alueelle osoitetulta uudelta vakituisten asumisen alueelta on paikoin yli kolmen kilometrin matka Rukan koululle, joten koulukyytien järjestämiselle voi tältä osin olla tarvetta. Uusi asuinalue sijoittuu kuitenkin olemassa olevan asuinalueen läheisyyteen. Asuinalueen läheisyyteen on osoitettu myös aluevaraus julkisille palveluille, mikä mahdollistaa esimerkiksi päiväkodin toteuttamisen.

Yleiskaavassa on osoitettu yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve -merkinnällä vyöhyke, joilla on tunnistettua tarvetta yhdyskuntarakenteen tiivistämiselle ja eheyttämiselle. Vyöhykemerkinällä osoitetut alueet sijoittuvat nykyisen rakenteen yhteyteen lähelle palveluita, ja ovat Rukan matkailutoimintojen kehittämisen kannalta edullisilla sijainneilla. Merkintä pohjautuu etenkin alueelle laadittuihin yleissuunnitelmiin tai muihin kehittämistavoitteisiin, edullisuusvyöhyketarkasteluun sekä kaavaprosessin aikana toteutettuihin vuorovaikutusmenettelyihin. Vyöhykkeen alueella sijaitseville rakentamisalueille ei ole osoitettu suoraa ohjeellisia rakennusoikeuksia, vaan rakentamisen määrä ratkaistaan asemakaavoituksen ja muun yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä on tärkeä kiinnittää huomiota etenkin rakentamisen soveltamiseen maisemaan, luontovaikutuksiin sekä olemassa oleviin rakentamisalueisiin kohdistuviin vaikutuksiin.

Eryteisesti kattavasti näitä teemoja on tarpeen tarkastella niillä vyöhykkeen osilla, jotka sijoittuvat ympäristön kannalta herkille alueille, kuten tunturin rinnealueelle tai Talvijärven rannan läheisyyteen. Stadionin koillispuolelle rinnealueelle sijoittuvan alueen osalta tulee huomioida etenkin maisemavaikutukset sekä alueen kulkuyhteyksien vaikutukset olemassa oleviin loma-asunto- ja matkailurakentamisen alueisiin. Vyöhykemerkinälle annetun kaavamääräyksen mukaan *aluerajaukset, käyttötarkoitus, liikenneyhteydet, rakennusoikeuden määrä ja rakentamisen sijoittelu määritellään tarkemmin yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Alueen suunnittelussa on huomioitava rakennusten ja rakennelmien sovittaminen maisemaan, luonnonympäristön laadun säilyminen ja vesihuollon järjestäminen. Alueen käyttötarkoituksen tulee tukeutua nykyiseen maankäyttöön ja Kuusamon kaupungin määrittelemi Rukan alueen kehittämistavoitteisiin, sekä olla sopusoinnussa lähialueiden nykyisen käyttötarkoituksen kanssa.* Mahdollisessa asemakaavoitusvaiheessa tulee arvioida tarkemmin toteutettavan tieyhteyden vaikutukset

Uusien katujen ja kunnallistekniikan rakentaminen aiheuttaa kaupungille kustannuksia. Alueiden rakentamisen kokonaisvaikutus on kuitenkin myönteinen, sillä muun muassa tonttien myynnistä saadaan vuokratuloja ja uusien alueiden rakentaminen mahdollistaa osaltaan alueen kehittämisen.

Alueen vetovoimatekijöiden säilymisestä on tärkeä huolehtia myös pitkällä aikavälillä. Tärkeää on varmistaa toteutuvan ympäristön laatu ja riittävä virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden määrä. Yleiskaavaratkaisussa alueelle on jätetty runsaasti viheralueita. Virkistysalueverkkoa täydentää suunnittelualueutta ympäröivän alueen maastot. Korkeatasoisen ympäristön toteuttamiseen ohjataan muun muassa yleiskaavamääräysten avulla.

Kaavassa on osoitettu alueen olemassa olevat energiatalouteen liittyvät ratkaisut. Yleiskaavan uudistuksessa poistettu voimassa olevassa yleiskaavassa osoitettu Itä-Rukan sähkölinja. Kaavaratkaisussa on osoitettu aluevaraus uudelle sähköasemalle Uttuuhon. Yhteys on tavoitteena toteuttaa maakaapelina. Uuden sähköaseman ja nykyisen Rukan sähköaseman välille on osoitettu yhteystarvemerkinä.

Kaavan toteutuminen aiheuttaa tarpeen kehittää myös alueen jakeluverkkoa. Jakeluverkon sähköjohtojen ja jakelumuuntamoiden sijoituksia käsitellään tarkemmin asemakaavatasolla (Carunan lausunto 28.4.2023).

Yleiskaavaan liittyen laaditussa infratarkastelussa suositellaan nykyisen kaukolämpöverkon piiriin ja sen välittömään läheisyyteen sijoittuvan uudisrakentamisen liittämistä kaukolämpöverkkoon. Muilla alueilla lämmitys voi olla taloudellisesti kannattavinta toteuttaa kiinteistökohtaisilla ratkaisuilla. Kiinteistökohtaiset ratkaisut mahdollistaisivat paremmin energiantuotantojärjestelmän rakentamisen vaiheittain ja verkostoon liittyvät häviöt saataisiin vältettyä.

Infratarkastelun mukaan suunnitellun Uttuuhon aluekeskuksen huipputehontarve on noin 4–5 MW ja energiatarve noin 13 GWh. Aluetehokkuus on kuitenkin melko matala, sillä keskustatoimintojen alueella tehokkuus on luokkaa 0,4 ja muilla alueilla matalampi. Erityisesti loma- ja matkailurakennuksille on alueen reunoilla esitetty jopa 0,12 aluetehokkuutta, jolloin kiinteistökohtaiset ratkaisut lienevät soveltuvampia kuin keskitetyt lämmitystuotantomuodot johtuen verkostoinvestoinnin suuruudesta sekä siinä käytönaikana syntyvistä lämpöhäviöistä. Kiinteistökohtaiset ratkaisut eivät kaavan mukaisilla aluetehokkuuksilla tarvitse erillisiä tilavaruuksia.

Osa Rukan lämmitysenergiatarpeesta voisi olla mahdollista kattaa myös alueella syntyvän jäteveden hukkalämmön talteenotosta. Tyypillisesti jäteveden hukkalämmöllä voidaan kattaa noin 10 % kaikesta lämmitystarpeesta. Tämä voisi olla osa alueen tulevaisuuden energiantuotantopalettia, johon voitaisiin yhdistää sopivassa määrin maa- ja ilmavesilämpöpumppuja. Kovimpien pakkasjaksojen lämmitysenergiantuotanto tulee kuitenkin ratkaista lämpökattilalla.

8.4 Sosiaaliset vaikutukset

8.4.1 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Alueidenkäyttölain näkökulmasta sosiaalisesti kestävä kehityksen osalta korostuvat terveydelliset kysymykset ja eri väestöryhmien tarpeiden huomioon ottaminen. Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa Rukan alueen sosiaalisesti kestävä kehityksen.

Yleiskaavassa terveellisen ja turvallisen ympäristön muodostuminen on varmistettu muun muassa osoittamalla tulva-alueet ja meluvyöhykkeet valtatielle 5, jättämällä riittävät suojavyöhykkeet häiriöitä aiheuttavien toimintojen ympärille sekä lieventämällä elinympäristöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia. Terveelliseen elämäntapaan kannustetaan myös esimerkiksi mahdollistamalla reittiverkoston sekä kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittäminen.

Terveellisen ja turvallisen elinympäristön muodostuminen on huomioitu myös ottamalla pelastuslaitoksen näkemykset huomioon kaavaratkaisussa. Pelastuslaitoksen kannanotot on huomioitu muun muassa liikennetaratkaisuissa. Sammutusvesiin liittyen pelastuslaitos on valmisteluvaiheen lausunnossaan (3.5.2023) todennut, että tarvittaviin sammutusveden saantiin liittyviin asioihin otetaan kantaa rakennettavien alueiden asemakaavoitusvaiheessa. Pelastuslaitoksen lausunnon mukaan rakennuskannan (kerrosala) ja asukasluvun kasvun mahdolliset vaikutukset pelastustoimen riskiruuhtujen riskiluokituksiin Rukan alueella selviävät myöhemmin.

Yhdyskuntarakenteen riittävä sekoittuneisuus on usein hyvä lähtökohta sosiaalisesti kestävä ympäristön muodostumiselle. Yleiskaavassa tämä on huomioitu välttämällä liian yksipuolisten aluekokonaisuuksien osoittamista. Samoille matkailu- ja asuinalueille mahdollistetaan erilaisia toimintoja kuitenkin huomioiden eri toimintoista aiheutuvat vaikutukset. Monipuolinen yhdyskuntarakenne on mahdollistettu myös muun muassa

osoittamalla laajasti erilaisia toimintoja mahdollistavia keskustatoimintojen alueita. Ratkaisut tarkentuvat asemakaavoitusvaiheessa.

Yleiskaava mahdollistaa uusien asuinalueiden kehittämisen Rukan alueelle. Alueet sijoittuvat pääosin suunnittelualueen lounaisosaan Kivilammen alueille. Uudet alueet monipuolistavat Rukan ja koko Kuusamon alueen tonttitarjontaa.

Laadukkaan elinympäristön muodostumiseen ohjataan yleiskaavamääräysten avulla. Kaavaratkaisulla mahdollistetaan luonnonympäristön kokemisen mahdollisuus myös tulevaisuudessa. Myös tällä varmistetaan osaltaan hyvä elinympäristön laatu. Kaavassa on osoitettu myös uusia virkistysreittejä.

Sosiaalisesti kestävä ympäristön muodostumisen kannalta on tärkeää, että liikkumismahdollisuudet ovat hyvät eri väestöryhmille. Kaavaratkaisussa tämä on huomioitu tukemalla sellaisen yhdyskuntarakenteen muodostumista, jossa eri toimintojen väliset etäisyydet eivät ole liian pitkät. Asuinalueille mahdollistetaan lähipalveluiden toteuttaminen. Kaavassa on kiinnitetty erityistä huomiota myös jalankulun ja pyöräilyn sekä joukko liikenteen olosuhteiden kehittämiseen.

Yleiskaavaratkaisulla mahdollistetaan osaltaan uusien työpaikkojen syntyminen. Kehittyvä työpaikkatarjonta tukee sosiaalisesti kestävä ympäristön muodostumista.

Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa Rukan alueen kehittämisen. Alueelle mahdollistetaan kohtuullisen paljon uutta rakentamista. Rukan alueen asukkaille lisääntyvä matkailijoiden määrä voi tuoda mukanaan sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia. Yleiskaavan toteutumisen myötä alueen palvelut ja virkistystoiminnot monipuolistuvat. Myös työpaikkojen määrä kasvaa. Toisaalta myös esimerkiksi ruuhkat voivat lisääntyä. Ympäristössä tapahtuvat muutokset voivat myös aiheuttaa huolta alueen asukkaissa ja matkailijoissa. Sosiaalisesti kestävä kehitys on myös mahdollisuus osallistua suunnitteluun ja vaikuttaminen kaavoitukseen liittyvään päätöksentekoon.

8.4.2 Vaikutukset virkistykseen

Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa Rukan alueen virkistysmahdollisuuksien kehittämisen. Kaavaan liittyvänä erillisselvityksenä on laadittu reittien kehittämissuunnitelma, jossa esitetyt toimenpiteet on otetut huomioon yleiskaavassa. Reittien lisäksi yleiskaavaratkaisu mahdollistaa muun muassa rinnetoimintojen, yksittäisten liikuntapaikkoja ohjelmapalveluiden kehittämisen.

Lisääntyvien matkailijamäärien myötä alueelle tarvitaan myös uusia reittiyhteyksiä. Uusien reittien avulla tasaataan kävijäpainetta ja ehkäistään myös reittien ja niiden läheisten alueiden liiallista kulumista. Uusia pitempiä reittejä on suunniteltu muun muassa ydinalueen länsipuolelle. Reitit sijoittuvat pääosin kaava-alueen ulkopuolelle, mutta kaavassa on mahdollistettu sujuva ja turvallinen kulku ydinalueelta uusille reiteille.

Kaavan valmisteluaineistosta saadussa palautteessa nousi esille useita reittien kehittämiseen liittyviä tarpeita ja näkemyksiä. Reittien kehittämistä vastaamaan kasvavia matkailijamääriä pidettiin tärkeänä. Erityisesti tarve lyhyille lapsiperheille soveltuville reiteille nousi esille palautteissa. Myös esimerkiksi kaikkien latujen muuttamista kaksisuuntaisiksi, monitoimireittien toteuttamista latujen rinnalle ja maastopyöräreittien runsasta lisäämistä toivottiin. Reittien opastus ja vaatuvuusluokittelu ovat osa laadukasta reittisuunnittelua.

Yleiskaavassa osoitettujen reittien sijainnit ovat ohjeellisia, ja ne tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja reittitoimituksissa. Kaavassa on osoitettu myös reittien yhteystarpeita. Yhteystarpeet kuvaavat ensisijaisesti kohteiden välejä, joihin olisi tavoitteena toteuttaa reittiyhteyksiä. Sijainteja on mahdollista tarkentaa tarkemman suunnittelun pohjalta.

Kaavaratkaisulla varmistetaan osaltaan moottorikelkkailun toimintaedellytykset. Yleiskaavassa on osoitettu olemassa olevat viralliset moottorikelkkailureitit- ja urat. Lisäksi on esitetty yksittäisiä uusia tai sijainniltaan muuttuvia yhteyksiä (Uuttuaho). Alueella on joitain yhteysvälejä, joissa ajetaan ilman virallista lupaa nykytilanteessa (esimerkiksi reitti Maston reitiltä Juhannuskallion läheiselle kiertoliittymälle). Tällaisia yhteyksiä ei ole

osoitettu kaavakartalla, ellei selkeää perustetta reittien osoittamiselle ole ollut. Reitit suunnitellaan tarkemmin reittisuunnittelussa- ja toimituksissa.

Yleiskaavan lähtökohtana on ollut olemassa olevan yhdyskuntarakenteen tiivistäminen. Rakenteen tiivistämisestä huolimatta kaavaratkaisussa on varmistettu riittävä virkistysalueiden määrä. Tiettyjen alueiden osalta lähivirkistysalueiden määrä voi kuitenkin hieman vähentyä, mutta kokonaisuudessaan alueen virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden määrä vähenee vain hieman. Rukan ydinaluetta ympäröivät erämaisemmat alueet täydentävät yleiskaava-alueen viheralueita.

Rukan hiihtostadionin alueelle laaditussa yleissuunnitelmassa on osoitettu uusia virkistystoimintoja muun muassa Talvijärven ranta-alueelle. Nämä toiminnot on huomioitu yleiskaavaratkaisussa (yleiskaavan uudistuksen vaiheissa 1 ja 2).

Yleiskaavassa on osoitettu olemassa olevat ja asemakaavoissa osoitetut venevalkamat ja -satamat. Merkin-
töjen osoittaminen tukee alueen vesistöjen monipuolisempaa käyttöä. Kohteiden toteuttaminen tarkentuu yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

8.4.3 Vaikutukset elinkeinoin, yritystoimintaan ja palveluihin

Alueelle mahdollistetaan merkittävä määrä uusia kaupan toimitiloja ja palveluita. Palveluiden merkittävämpiä sijoituspaikkoja ovat eri puolilla tunturia sijaitsevat keskustatoimintojen alueet. Merkittävimmät uudet palvelukeskittymät sijoittuvat Uuttuahan keskuksen alueelle sekä Rukariutan varteen Uunikulman asuinalueen ja valtatie 5 väliselle alueelle. Rukanriutan varren palvelukeskittymään on varattu ohjeellista rakennusoikeutta yhteensä 11 800 k-m². Uuttuahossa palvelutoimintoja voi sijoittaa etenkin keskustatoimintojen alueelle. Uuttuahossa keskustatoimintojen alueen ympärille sijoittuvat uudet matkailurakentamisen alueet ja alueelle sijoitettava uusi laskettelurinne tukevat alueen palvelutoimintojen kehittämistä.

Rukanriutan ja valtatie 5 väliselle alueelle sijoittuvat uusi palvelukeskittymä mahdollistaa näkyvän ja hyvin saavutettavan sijainnin erilaisille yrityksille. Alueelle voi sijoittua etenkin sellaisia toimintoja, jotka eivät luontevasti sijoitu keskustatoimintojen alueelle, ja jotka hyötyvät sijainnista valtatie 5 läheisyydessä. Alueelle soveltuvat hyvin esimerkiksi kaupalliset toiminnot sekä erilaiset elämys- ja ohjelmapalvelut. Alueen välittömään läheisyyteen sijoittuu myös vakituista asumista. Palvelukeskittymän ratkaisut suunnitellaan tarkemmin asemakaavoituksessa ja muussa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa Rukan rinnetoimintojen kehittämisen. Tunturialueen kaakkoisosaan Uuttuahan läheiselle alueelle on mahdollista sijoittaa uusi rinnealue. Tunturialueelle ei ole sijoitettu merkittävässä määrin uutta rakentamista mikä kaventaisi rinnetoimintojen käytössä olevien alueiden pinta-alaa. Tunturialueelle osoitetut rm-merkinnät tukevat hiihtokeskuksen toiminnan kehittämistä mahdollistamalla esimerkiksi uusien rinneravintoloiden sijoittamisen alueelle.

Yleiskaava tukee Rukan virkistysalueiden ja reittien kehittämistä, mikä mahdollistaa osaltaan esimerkiksi ohjelmapalveluyritysten toiminnan kehittämisen. Kaavaratkaisulla tuetaan myös reittien varrelle sijoittuvien palvelutoimintojen kehittämistä. Kaavamerkinnoissa on huomioitu nykyiset toiminnot, ja osoitettu palveluiden kehittämisen mahdollistavia aluevarauksia reittiyhteyksien varrelle. Osa kehittyvistä toiminnoista ja yrityksistä sijoittuu välittömään läheisyyteen kaava-alueen ulkopuolelle. Esimerkiksi Tahkolanrannantiellä sijaitsevaa, kaava-alueen läheisyyteen sijoitettavaa Korpikahvilaa on suunnitteilla kehittää ja laajentaa tulevaisuudessa. Kaavaratkaisussa on ollut tavoitteena huomioida kattavasti lähialueen toimintojen kytkenät kaava-alueelle.

Rukan alueella on tarvetta alueille, joille voitaisiin sijoittaa toimitila- ja varastoalueita. Yleiskaavaratkaisussa Uuttuahan alueelle on osoitettu kaksi uutta työpaikkatoimintojen aluetta, joille on osoitettu ohjeellista rakennusoikeutta yhteensä 10 200 k-m².

Laajenevalla matkailutoiminnalla on vaikutuksia poronhoitoon. Opas poronhoidon tarkasteluun maankäyttö-
hankkeissa (2014) -oppaan mukaan maankäyttöhankkeen toiminta-aikana poronhoidolle voi aiheutua ainakin seuraavanlaisia vaikutuksia: vaikutukset porolaitumiin, vaikutukset porojen laidunnukseen (häiriö), vaikutukset poronhoitoon (esimerkiksi porojen kuljetusreitit häiriintyvät), porovahingot, vaikutukset poron terveyteen ja hyvinvointiin, sosioekonomiset vaikutukset ja vaikutukset elinkeinon kannattavuuteen sekä vaikutukset

poronhoitokulttuuriin. Alueen kahdesta paliskunnasta vaikutukset kohdistuvat todennäköisesti voimakkaammin Oivangin paliskuntaan. Alakitkan paliskunnan alueelle kaavassa ei osoiteta merkittävässä määrin uutta rakentamista. Toisaalta myös Alakitkan paliskunnan toimintaan voi kohdistua vaikutuksia esimerkiksi lisääntyvän liikenteen aiheuttamien porovahinkojen myötä.

Oivangin paliskunnan Pyhävaarassa sijaitsevaan talvitarha-alueeseen kaavalla ei ole suoria vaikutuksia, sillä alue ei sijaitse kaavan suunnittelualueella. Myöskään tarha-alueen itäpuolella sijaitsevan Hirsilammen alueelle suuntautuviin kuljetusreitteihin kaavalla ei ole suoria vaikutuksia, sillä Hirsilammen alue ei sisälly yleiskaava-alueeseen. Alue on myös suurelta osin Natura-alueita. Talvitarha-alue sijaitsee kuitenkin kaava-alueen välittömässä läheisyydessä, ja välillisiä vaikutuksia voi syntyä esimerkiksi lisääntyneiden liikenne- ja matkailijamäärien myötä. Porokolareita tapahtuu jo nykyisin kohtuullisen paljon Rukan alueella. Myös esimerkiksi Uuttahon uuden aluekokonaisuuden rakentumisella voi olla vaikutuksia porojen laidunalueisiin, laidunnukseen ja kuljetusreitteihin.

Yleiskaava-alueella harjoitetaan myös jonkin verran metsätaloutta (erityisesti alueen itäosassa). Yleiskaavan alueella metsälakia sovelletaan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla. Yksityisille metsänomistajille kaavamuutos ei pääosin tuo merkittäviä muutoksia nykytilanteeseen verrattuna. Suunnittelualueelle on kuitenkin lisätty jonkin verran rakentamiseen ja virkistykseen tarkoitettuja alueita. Koko kaava-alueella on voimassa alueidenkäyttölain 43 §:n mukainen toimenpiderajoitus (maisemaa muuttavaa toimenpideä ei saa suorittaa ilman rakentamislain 53 §:n mukaista maisematyölupaa). Suunnittelualan itäisin osa on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU). Merkintä on suurelta osin sama kuin voimassa olevassa yleiskaavassa. Osa voimassa olevassa yleiskaavassa osoitetusta MU-alueesta on kuitenkin nyt osoitettu virkistysalueeksi (V). Maisematyölupaa ei voida edellyttää puiden kaatamiseen liittyen yleiskaavan MU-alueella (rakentamislaki 53 §).

9. Yleiskaavan toteuttaminen

9.1 Detaljikaavoitus, muu suunnittelu ja toteuttamistoimenpiteet

Yleiskaavassa osoitetut rakentamisalueet on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi ja ranta-asemakaavoitettaviksi osoitettujen alueiden osalta ranta-asemakaavoitettaviksi.

Oikeusvaikutteinen osayleiskaava ohjaa yleispiirteisesti yksityiskohtaista kaavoitusta ja muuta maankäyttöä alueidenkäyttölain 42 §:n mukaisesti. Kaava ohjaa alueidenkäyttölain mukaan viranomaisten ja maanomistajien toimintaa muun muassa seuraavasti:

- Suunniteltaessa maankäyttöä koskevia toimenpiteitä on katsottava, ettei niillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista.
- Rakentamislupaa myönnettäessä on katsottava, ettei alueen käyttäminen yleiskaavassa varattuun tarkoitukseen vaikeudu.
- Yleiskaava ei ole voimassa asemakaava-alueilla, mutta se on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa.
- Rakennuspaikkana käytettäväksi tarkoitettua aluetta ei saa maanmittaustoimituksessa muodostaa siten, että toimenpiteellä vaikeutetaan alueen käyttämistä yleiskaavassa varattuun tarkoitukseen.

Osayleiskaava on laadittu AKL 42 §:n mukaisesti oikeusvaikutteisena. Oikeusvaikutteisen kaavan aluevaraukset ja määräykset ovat sitovia. Kaupungin rakennusjärjestyksen säädökset ovat voimassa siltä osin, kun osayleiskaavassa tai asemakaavassa ei ole määräyksiä asiasta. Osayleiskaavan alueella noudatetaan kyseisen kaavan määräyksiä.

Metsälaki on yleiskaava-alueella voimassa maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla sekä virkistysalueilla.

9.1.1 Ulkoilureitit

Yleiskaavassa osoitetut reitit perustetaan erillisissä menettelyissä. Ulkoilureitin perustamisen edellytyksenä reittitoimituksessa on se, että reitistä on joko laadittu vahvistettu ulkoilureittisuunnitelma, se on merkitty asematai yleiskaavaan, tai reitistä on sovittu maanomistajan ja reitinpitäjän välillä.

9.2 Vaiheittaisuus ja epävarmuustekijät

Kaavan toteuttaminen ja alueiden asemakaavoittaminen tapahtuvat vaiheittain. Uusien alueiden asemakaavoittamisen järjestyksestä ja aikatauluista päätetään kaupungin kaavoitusohjelman yhteydessä. Myös infrastruktuurin toteuttaminen tapahtuu vaiheittain. Reittien tarkemmasta suunnittelusta ja toteuttamisesta päätetään muun muassa tarkempien yleissuunnitelmien laatimisen yhteydessä ja reittitoimituksissa.

Epävarmuustekijöitä yleiskaavan toteutumiselle voivat aiheuttaa muun muassa seuraavat tekijät:

- Väestökehityksen ja/tai matkailuennusteen odottamaton ja voimakas muutos
- Yleisen hintakehityksen muodostuminen seudun kannalta negatiiviseksi
- Euroopan ja Suomen turvallisuustilanne
- Ongelmat työvoiman saatavuudessa
- Valtakunnan politiikka (muun muassa liikenneratkaisut ja Koillismaan saavutettavuus)
- Alueelliset, valtakunnalliset ja globaalit ennustamattomat trendit
- Ilmastonmuutoksen odottamattomat seuraukset

9.3 Seuranta

Osayleiskaavan toteutumista seurataan kaavoitusohjelman ja maankäyttöpoliittisen ohjelman, kaavoituskatsauksen ja vireille tulevien maankäyttöä ohjaavien suunnitelmien sekä yleiskaavaan perustuvien hankkeiden kautta.

Jaakko Raunio, Kaavasuunnittelija, YKS-666
Sweco Finland Oy
Oulu

10. Lähteet

- BirdLife Suomi (2022). IBA-alueet. <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/iba/>
- BirdLife Suomi (2024). FINIBA-alueet. <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/finiba/>
- Ecosign Mountain Planners ltd. Rukan Masterplanit.
- Ecosign Mountain Planners ltd (2023). Uuttuahon alueen yleissuunnitelma.
- Ecosign Mountain Planners ltd (2022). Rukan stadionin ja ympäröivän alueen yleissuunnitelma.
- FCG Finnish Consulting Group Oy (2021). Asemakaavan muutos ja päivitys Rukan ajantasa-asemakaavan reuna-alueilla. Luontokohteiden tarkennus. Kuusamon kaupunki.
- FCG Finnish Consulting Group Oy (2021). Uunikulma–Kivilampi alueen asemakaavan muutos. Luontoselvitys. Kuusamon kaupunki.
- Fingrid. Kantaverkon kehittämissuunnitelma 2019–2030. Osoitteessa: <https://www.fingrid.fi/kantaverkko/kehittaminen/kantaverkon-kehittamissuunnitelma/>
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. ja Liukko, U.-M. (2019). Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen Ympäristökeskus.
- Ilmastokestävä kaavoitus (KILVA) -työkalu. Osoitteessa: <https://www.ymparisto.fi/KILVA>
- Karttapalvelu Karpalo, Suomen ympäristökeskus. Osoitteessa: <https://www.wp2.ymparisto.fi/karpaloHtml5/html5viewer/?configBase=https%3a%2f%2fwww.wp2.ymparisto.fi%2fkarpaloHtml5%2fH5cfg%2f5jv2bT6Mv6a223nUT>
- Kontula, T. ja Raunio, A. (2018). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Suomen ympäristö 5/2018. Suomen ympäristökeskus.
- Koskimies, P. & Väisänen, R.A. (1988). Linnustonseurannan havainnointiohjeet. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, 2. Painos. Helsinki.
- Kuusamon kaupungin strategiat, suunnitelmat ja voimassa olevat kaavat.
- Maanala (2022). Yleiskaavan laajennusalueen arkeologinen inventointi.
- Alueidenkäyttölaki. Osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>
- Metsälaki 12.12.1996/1093 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961093#L3P10>
- Muuan/Solved (2018). Ruka Valleyn konseptisuunnitelma. Naturpolis.
- Museovirasto. Kulttuuriympäristön palveluikkuna. Osoitteessa: <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx> (luettu 11.2.2023).
- Museovirasto. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. Osoitteessa: http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx (luettu 27.3.2023).
- Mäkelä, K., & Salo, P. (2023): Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. Suomen ympäristökeskus.
- Paikkatietoikkuna. Maanmittauslaitos. Osoitteessa: <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>
- Paliskuntain yhdistys. Paliskuntien tiedot, Kuusamo. Osoitteessa: <https://paliskunnat.fi/py/paliskunnat/paliskuntien-tiedot/> (luettu 27.3.2023).

Paliskuntain yhdistys (2014). Opas poronhoidon tarkasteluun maankäyttöhankkeissa. Osoitteessa: https://paliskunnat.fi/py/wp-content/uploads/2015/03/PoroYVA_2014_FI_web.pdf

Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavat taustaselvityksineen.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2015. Pohjois-Pohjanmaan virkistysverkkoselvitys.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2015. Arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla. Pohjois-Pohjanmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2013–2015.

Poronhoitolaki. Osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19900848>

Silvennoinen, A. 1991. Kuusamon ja Rukatunturin kartta-alueiden kallioperä. Lehdet 4524 + 4542 ja 4613. Geologian tutkimuskeskus, Espoo.

Sitowise 2021/2022. Uunikulma-Kivilampi asemakaavan muutoksen meluselvitys. Kuusamon kaupunki.

Suomen Lajitietokeskus (2025). havaintotiedot huomionarvoisista lajeista ja vieraslajeista Laji.fi -portaalista. Tietopyynnöt tehty 24.7.2025 ja 9.10.2025.

Suomen ympäristökeskus, Vesikartta. Osoitteessa: http://paikkatieto.ymparisto.fi/vesikarttaviewers/Html5Viewer_2_11_2/Index.html?configBase=http://paikkatieto.ymparisto.fi/Geocortex/Essentials/REST/sites/VesikarttaKansa/viewers/VesikarttaHTML525/virtualdirectory/Resources/Config/Default&locale=fi-FI

Suomen ympäristökeskus, Ykr-aineisto.

Tilastokeskus 2022. Paavo – tilastoja postinumeroalueittain. Osoitteessa: <https://www.stat.fi/tup/paavo/index.html>

Tilastokeskus 2022. Kuntien avainluvut. Osoitteessa: https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/Kuntien_avainluvut/

Valtioneuvosto 2017. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Osoitteessa: https://www.ymparisto.fi/fi-fi/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Maankayton_suunnittelujarjestelma/Valtakunnalliset_alueidenkayttotavoitteet

Valtioneuvoston päätös 993/1992. Melutason ohjeavot.

Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. (1998): Muuttuva pesimälinnusto. Otava, Helsinki.

Väylävirasto. Liikennemääräkartat. Osoitteessa: <https://vayla.fi/kartat/liikennemaarakartat> (luettu 29.3.2023).

VTT 2006. Suositus liikennetärinän arvioimiseksi maankäytön suunnittelussa. Osoitteessa: <https://www.vttresearch.com/sites/default/files/pdf/workingpapers/2006/W50.pdf>

Ympäristöministeriö, 1993: Maisema-alueityöryhmän mietintö Osa I, Maisemanhoito. Ympäristöministeriön mietintö 66/1992.